

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP'A
GÖRE TASNİFİ (İNCELEME-METİN)

FATMA ÖZDOĞAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. GÜLAY KARAMAN

BARTIN-2024

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP'A GÖRE
TASNİFİ (İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma ÖZDOĞAN

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Doç. Dr.Gülay KARAMAN
Üye : Doç. Dr.Yılmaz TOP
Üye : Doç. Dr.Muhittin TURAN

BARTIN-2024

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Gülay KARAMAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP’A GÖRE TASNİFİ (İNCELEME-METİN)” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

25.08.2024

Fatma ÖZDOĞAN

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının divanlar, mesneviler, umumi tarihler, biyografiler ve tezkireler başta olmak üzere birçok kaynağı bulunmaktadır. Mecmualar da bu kaynakların arasında yer almaktadır. Konu ve şekillerine göre farklı sınıflandırmalara tabi tutulan mecmualar, bilhassa şiir mecmuaları; tezkirelerde ve diğer kaynaklarda hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamayan şairler ve şiirleri ile ilgili bilgileri gün yüzüne çıkarmak hususunda edebiyat tarihinin temel kaynaklarından. Şiir mecmuaları sanatsal kıymetlerinin yanı sıra tertip edildikleri dönemdeki edebî birikim hakkında da bilgi verir. Bu çalışmanın konusunu İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numarada kayıtlı şiir mecmuası oluşturmaktadır. Çalışmada toplamda 186 varaktan oluşan mecmuanın 142a-186b varakları arasındaki şiirler çeviri yazıya aktarılarak incelenmiştir.

Bu çalışmada konunun belirlenmesinden planlama, araştırma ve yazıya geçirilmesine kadar her aşamada desteğini ve tecrübelerini benden esirgemeyip bilgileriyle yoluma ışık tutan kıymetli hocam Doç. Dr. Gülay KARAMAN'a, tezimle ilgili her türlü soruma cevap veren, azmine büyük hayranlık duyduğum değerli hocam Doç. Dr. Yılmaz TOP'a, takıldığım konularda kapısını çalmaktan çekinmediğim saygıdeğer hocam Doç. Dr. Mehmet ALTUNMERAL'e, Arapça şiirleri okumamda bana yardım eden saygıdeğer hocam Doç. Dr. Mahmud KADDUM'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmam boyunca benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, başarılarımla gurur duyan sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatma ÖZDOĞAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP'A GÖRE
TASNİFİ (İNCELEME-METİN)**

Fatma ÖZDOĞAN

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gülay KARAMAN

Bartın-2024, sayfa: 279

Mecmualar, klasik Türk edebiyatı alanındaki çalışmalara birçok yönden katkı sağlayan önemli kaynaklardır. Mecmualar arasında özellikle şiir mecmuaları gün geçtikçe yeni çalışmalara konu olmaktadır. Şiir mecmuaları, sanatsal değerlerinin yanı sıra edebî anlamda tertip edildikleri dönemde kullanılan nazım şekilleri, kafiye, redif ve aruz kalıplarını yansıtmaları bakımından da önem arz etmektedir. Şiir mecmuaları adını duymadığımız bir şairi ve onun şiirlerini ya da divanı bulunan herhangi bir şairin divanında yer almayan şiirleri tespit edebilmek bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın konusunu İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde T743 numara ile kayıtlı şiir mecmuası oluşturmaktadır. Yapılan çalışma; mecmuanın 142a-186b varakları arasındaki şiirleri çeviri yazıya aktararak incelemek ve ortaya çıkan verileri Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında tablo hâlinde sunmaktan ibarettir. Bu amaç doğrultusunda çalışma, 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mecmuanın tanımı, önemi ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'nden (MESTAP) bahsedilmiştir. İkinci bölümde mecmuanın nüsha tavsifine yer verilerek çalışmaya konu olan şiirler; şairleri, nazım şekilleri, türleri, vezinleri bakımından incelenmiştir. Ardından mecmuanın 142a-186b varakları arasındaki şiirler çeviri yazıya aktarılmıştır. Son olarak mecmua içerisindeki edebî birikim, MESTAP kapsamında hazırlanmış tablolara aktararak

araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klasik Trk Edebiyatı, mecmua, MESTAP, şir mecmuası, tasnif.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

**THE CLASSIFICATION OF THE POETRY JOURNAL (142a-186b) REGISTERED
AT THE ISTANBUL UNIVERSITY RARE WORKS LIBRARY AT NUMBER T743
ACCORDING TO MESTAP (REVIEW-TEXT)**

Fatma ÖZDOĞAN

Bartın University

Graduate School

Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr.Gülay KARAMAN

Bartın-2024, pp: 279

Magazines are important sources that contribute to the study of classical Turkish literature in many ways. Among the magazines, especially poetry magazines are the subject of new studies day by day. In addition to their artistic value, poetry magazines are also important in terms of reflecting the verse forms, rhyme, reduplication and prosody patterns used in the period in which they were organized in literary terms. Poetry magazines are important in terms of identifying an unknown poet and his poems or poems that are not included in the divan of a poet who has a divan. The subject of this study is the poetry magazine registered in Istanbul University Rare Works Library with the number T743. The aim of this study is to transcribe and analyze the poems between 142a-186b and to present the resulting data in the form of a table with in the scope of the Systematic Classification of Journals Project (MESTAP). In accordance with this purpose, the study consists of 4 chapters. In the first part, the definition and importance of magazines and the Systematic Classification of Journals Project (MESTAP) are mentioned. In the second part, the poems subject to the study are analyzed in terms of poets, verse forms, genres and meter. Then, the poems between 142a-186b of the manuscript have been transcribed. Finally, the literary accumulation in the manuscript is transferred to the tables prepared within the scope of MESTAP and presented for the use of researchers.

Keywords: Classical Turkish literature, classification, magazine, MESTAP, poetry magazine.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ	xii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Mecnua ve Şiir Mecnuaları.....	1
1.2. Mecnuaların Tasnifi	2
1.3. Şiir Mecnualarının Önemi	3
1.4. MESTAP Hakkında.....	4
2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) İNCELENMESİ... 5	
2.1. Mecnuanın Nüsha Tavsifi	5
2.2. Mecnuanın Şekil Özellikleri.....	6
2.3. Mecnuada (142a-186b) Tespit Edilen Şiirler ve Şairleri.....	9
2.3.1 Divanlarda ve Diğer Yayınlarda Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri ...	12
2.3.2 Mecnuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları.....	14
3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (142-186b) KARŞILAŞTIRMALI ÇEVİRİ YAZILI METNİ	16
3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol-Yöntem.....	16
Mecnua ve kaynak eserlerin karşılaştırılması yapılırken bazı yerlerde kelime farklılıkları tespit edilmiştir. Bu durumda şiirin vezni ve anlam dünyasına en uygun olan kelime metne dâhil edilmiştir.....	16
3.1.1 Metnin Tertibiyle İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi	16
3.1.2 Vezinle İlgili Hususlar.....	17
3.1.3 İmla İle İlgili Hususlar.....	17

3.2. Karşılaştırmalı Metin	18
4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ.....	184
5. SONUÇ	227
Sözlükte “toplanmış, bir araya getirilmiş şey” olarak tanımlanan mecmua, seçme şiiirlerin çeşitli konularda kaleme alınmış şiiir parçalarının genel adı olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde dualar, şiiirler, şarkılar, muammalar, ilaç tarifi ve faydalı bilgiler barındıran mecmualar klasik şiiirimize ait nazım tür ve şekilleri bakımından bilgiler vererek geçmişi gösteren bir ayna vazifesi görmektedir. Farklı dönemlerde yaşamış ve kimi nedenlerle kayda girmemesi sebebiyle edebiyat tarihindeki yerini alamamış şairleri mecmualar vasıtasıyla keşfetme imkânı buluruz. Mecmualar içerisinde yer alan edebî birikim, mecmuanın kaleme alındığı yüzyılda kullanılan aruz kalıpları, nazım şekilleri, birbirlerini tanzir eden şairlerin şiiirleri hakkında bilgi vermesi bakımından ayrıca önem arz etmektedir.	227
KAYNAKLAR.....	229
EKLER	233

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: T743 Numaralı Mecmuanın cildi	5
2.2: Kahverengi kâğıt	7
2.3: Krem rengi kâğıt.....	7
2.4: Mecmuadan der-kenâr örneği.....	8
2.5: Yaprak şeklinde yazılmış görsel şiir	8
2.6: Mühür örneği.....	8

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: Mecmuada (142a-186b) yer alan şairler, şiir sayıları ve nazım şekilleri tasnifi	10
2.2: Divanlarda ve diğer yayımlarda tespit edilemeyen şiirler ve şairleri	12
2.3: Mecmuada kullanılan aruz kalıpları	14
4.1: Manzum Bölümler Tablosu	184
4.2: Mensur Bölümler Tablosu	224

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1: Çeviri Yazı Alfabesi	233
EK 2: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Eski Harfli Metni	234

KISALTMALAR DİZİNİ

Ar.	: Arapça
ADD	: Ahmed-i Dâ'î Dîvânı
AHD	: Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı
BD	: Bâkî Dîvânı
BED	: Belîğî ve Dîvânçesi
BHD	: Bahtî (Sultan I. Ahmed) Dîvânı
BŞH	: Bolulu Şeyh Himmet ve Dîvânçesi
bk.	: Bakınız
C	: Cilt
CD	: Manastırlı Celâl Bey Dîvânı
CİD	: Cinânî Dîvânı
DB	: Deli Birader Revânî Efendi
Far.	: Farsça
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
ED	: Emrî Dîvânı
ET	: Edirneli Tîğî ve Şiirleri
GD	: XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili
GYYM	: 16. Asırda Gemi Yolculuğunu Yeren Bir Manzume
HD	: Hayâlî Bey Dîvânı
HFŞ	: Hemdemî'nin Fihrist-i Şâhân'ına Yazılan Bir Zeyil
HYD	: Hayretî Dîvânı
haz.	: Hazırlayan
İAKM	: İBB Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K. 04434 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)
İNEMM	: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde Kayıtlı "T 5480" Numaralı Musammat Mecmuası ve MESTAP'a Göre Tasnifi
KÜD	: Kemal Ümmî Dîvânı
MM	: XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası
MD	: (Antakyalı) Münif Dîvânı
MUD	: Murâdî Dîvânı
MESTAP	: Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
MHD	: Muhibbî Dîvânı

MHD2	: Muhibbî Dîvânı 2. Cilt
MKM	: Milli Kütüphanedeki 2519 No'lu Şiir Mecmuası
RD	: Rahmî Dîvânı
s.	: Sayfa
SAD	: Sarban Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin)
SD	: Gelibolulu Sürûrî ve Dîvânı
ŞHD	: Şuhûdî Dîvânçesi (İnceleme-Metin)
ŞD	: Şem'î Dîvânı
ŞM	: XVI. Yüzyıla Ait Bir Şair Mecmuası
ŞYD	: Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Dîvânı
trsz.	: tarihsiz
TTK	: Türk Tarih Kurumu
UD	: Ulvî Dîvânı
vb.	: Ve benzeri
VD	: Vahdetî Dîvânı
vr.	: Varak
Yay.	: Yayın
yy.	: Yüzyıl
ZD	: Zâtî Dîvânı
ZHD	: Zuhûrî Dîvânı

1. GİRİŞ

Mecmualar, klasik Türk edebiyatının mihenk taşını oluşturan önemli kaynaklar arasındadır. Mecmualar yazıldığı dönemin tarihi hakkında bilgi vermelerinin yanı sıra dönemin edebî zevkini yansıtmaları bakımından da önem arz etmektedir. Farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, değişik dillerde, farklı nazım şekilleriyle kaleme alınmış eserlerini içeren şiir mecmualarında; kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Bu hususta Fatih Köksal'ın öncülüğünde Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) başlatılmıştır. Bu proje ile birlikte mecmuaların tek bir çatı altında belli kurallar çerçevesinde düzenlenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Mecmua ve Şiir Mecmuaları

Mecmualar, klasik Türk edebiyatına pek çok yönden katkı sağlayan önemli kaynaklardır. “Toplanıp biriktirilmiş, tertîp ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap; dergi” (Devellioğlu, 2011: 689) anlamlarına gelen mecmua, Arapça cem‘ “toplama, yığma” sözünün mef‘ûl bâbının müennes şeklidir. Günümüz Türkçesinde “dergi” olarak karşılığını bulmakla birlikte “İslâm kültüründe hadis yazımına izin verilmesi ile birlikte bazı sahâbîler Hz. Muhammed'den duyduklarını mecmua düzenleme anlayışı içerisinde kendi ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirmeye başlamışlardır. Böylece hadis literatüründe sahîfe, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur” (Uzun, 2006: 266).

Mecmua, “farklı kişilere ait metin parçalarının bir araya getirilmesiyle oluşan eserler bütünü” olarak tanımlanabilir (Köksal, 2017: 133). Çeşitli şekil ve hacimlerde oluşturulan mecmuaların, genellikle bir veya birden fazla şaire/yazara ait dinî-ladinî manzum ya da mensur metinlerden oluşan derleme eserler olduğu görülmektedir. Mecmuaların genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecnûatü'l-eş'âr, mecnûatü'l-ehadîs, mecmûa-i fetâvâ” gibi isimlerle adlandırıldığı görülür. “Mecmua başlangıçta âyetler, hadisler, fetvâlar, dualar, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevaid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri hâlinde ortaya çıkmıştır. Daha sonra düzenli bir şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi

özelliği kazanmıştır (Uzun, 2006: 266).

Farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, farklı nazım şekillerinde kaleme alınmış eserleri barındıran şiir mecmualarında; daha önce kaynaklarda ismine rastlamadığımız şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Ayrıca kaynaklarda ismine sık rastladığımız şairlerin divanlarında yer almayan şiirleriyle de şiir mecmualarında karşılaşabiliriz. Mecmualarda yer alan edebî birikimin kaleme alındığı dönemin şairleri, şiirleri ve aruz kalıpları ile ilgili bilgiler içermesi düzenlenmiş olduğu dönemin edebî zevki hakkında da bilgi edinmemizi sağlar.

1.2. Mecmuaların Tasnifi

Mecmuaların tasnifi hususunda geçmişten günümüze değin çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Son zamanlarda yapılan tasniflerin geçmişte yapılan tasniflere kıyasla daha kapsayıcı olduğu görülmektedir. Tasniflerin kapsayıcılığının artmasının temel sebeplerinden birisi son zamanlarda yapılan akademik çalışmaların artışıdır. Mecmualar üzerine yapılan her tasnif, mecmuaların şekil ve muhteva bakımından ne derece zengin olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Burada, mecmualar üzerine yapılan tasniflerin birkaçına değinilecektir.

Muhteva bakımından yapılan ilk tasnif Agâh Sırrı Levend'e aittir. *Türk Edebiyatı Tarihi* isimli eserinde mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

- “1. Nazire Mecmuaları
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar” (Levend, 2008: 166-167).

Günay Kut'a ait tasnif şu şekildedir:

- “1. Nazire mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları

3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar
4. Karışık mecmualar
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar” (Kut, 1986: 170).

Atabey Kılıç ise mecmuaları; “cilt ve tertip hususiyetleri, şekil, dil, muhteva, şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar” şeklinde beş başlık altında sınıflandırmıştır (Kılıç, 2012: 81-96).

1.3. Şiir Mecmualarının Önemi

Mecmuaların edebiyatımızdaki öneminden bahseden ilk isimlerden biri olan Ali Cânîb Yöntem, mecmualar sayesinde bir eserin en eski metnine ulaşılabilirdiği ve mecmuaların araştırmacıları acele, şahsi hükümler vermekten menettiğini söylemektedir (Gıynaş, 2011: 247).

İnsan hissettiklerini, yaşadığı dönemde önemli gördüğü olayları eserlerine yansıtır. Mecmualar da kaleme alındığı dönemdeki saklı kalmış bilgilerin açığa çıkarılmasında yol gösterici olabilir. “Şiir mecmualarında yalnızca şiirler yer almamaktadır. Mecmuaların boş sayfalarında özellikle derkenârlarında faydalı bilgiler, yemek tarifleri, tılsımlar, dua ve ilahiler, mecmua sahibi tarafından eklenen doğum ve ölüm tarihleri gibi bazı bilgiler de yer almaktadır” (Köksal, 2017: 138-140). Yazıldıkları dönemin edebî zevki hakkında bilgi vermeleri, mecmuaların en başta gelen katkılarından biridir. Bir kısmı kendisi de şair olan ya da en azından şiir sever kişiler tarafından düzenlenen mecmualar, o şairin zevklerini ön plana çıkarırken dönemin edebî zevki ile ilgili de bilgi verir. Mecmualarda daha önce kaynaklarda adına rastlamadığımız şairlerin şiirlerine rastlamak mümkün olabileceği gibi kaynaklarda daha önce rastladığımız şairlerin bilinmeyen şiirleriyle karşılaşmak da mümkündür. Mecmualar sadece dönemin edebî zevkine ışık tutmakla kalmayıp herhangi bir şairin bilinmeyen şiir parçalarını barındırması bakımından da önemlidir. Bununla birlikte mecmualar zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgiler de içerebilir. Ayrıca şairlerin divanlardaki şiirlerinin farklı şekilleri de ortaya çıkabilir. Daha önce kullanılmamış nazım şekilleri, farklı bend yapıları, yeni türler, aruz kalıplarına mecmualar vasıtasıyla ulaşmak mümkündür.

Çalışmamız özelinde şiir mecmuaları içerisindeki edebî birikim; daha önce pek rastlanılmamış şiirlerden, şahsiyetlerden ya da herkes tarafından tanınan şahsiyetlerin yeni şiirleri ile elimizde bulunan şiirlerin farklı varyantlarına ulaşılmasını sağlamaktadır. Bir şiir mecmuası üzerinde yoğunlaştığımız bu çalışmada da yukarıda belirtilen bilinen yahut bilinmeyen şair ve şiirlerle ilgili yeni bilgilerle karşılaşılması ihtimal dâhilindedir.

1.4. MESTAP Hakkında¹

Mehmet Fatih KÖKSAL'ın öncülüğünde başlatılan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP), edebiyat alanında karşımıza çıkan bütün mecmuaların detaylı tasnif ve dökümlerinin yapılması amacını gütmektedir. Proje ile mecmuaların belli kurallar çerçevesinde tasnif ve dökümlerinin yapılması ve yapılan çalışmaların bir çatı altında toplanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar ortak yöntemlerle ele alınmıştır. Böylece alana ilgi duyan kişiler yapılan çalışmalardan kolaylıkla istifade etme imkânı bulmuşlardır. Proje neticesinde edebiyatla ilgili bütün mecmuaların ve cönklerin dökümü dijital ortama aktarılmış olacaktır. Bu çalışmada T743 numaralı şiir mecmuasının 142a-186b varakları arasındaki şiirler çeviri yazıya aktarılıp MESTAP doğrultusunda tasnif edilecektir. Çalışmanın yukarıda bahsi geçen hedefler doğrultusunda klasik Türk edebiyatı sahasına katkı sağlaması beklenmektedir.

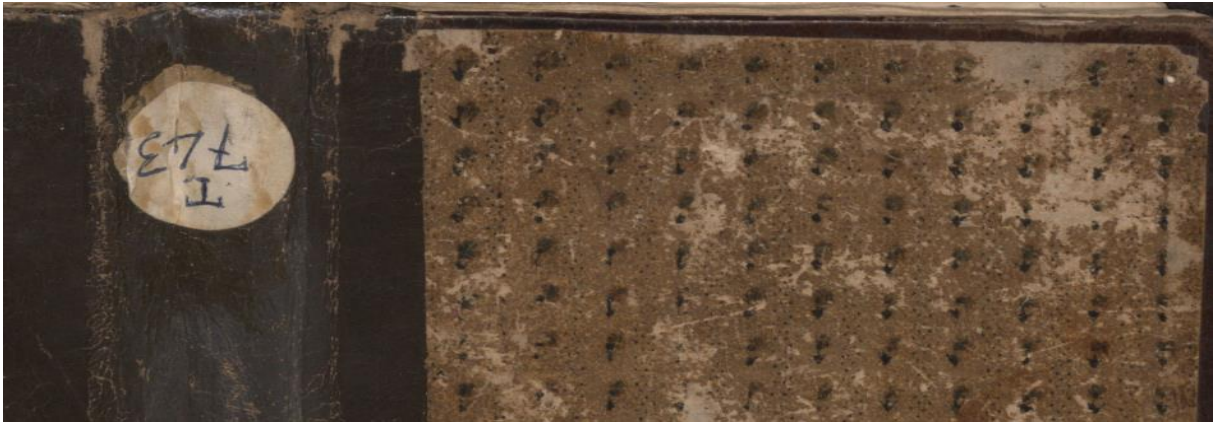
¹Detaylı bilgi için bk. <https://mestap.com/mestap/>. (Erişim Tarihi: 01.08.2024).

2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) İNCELENMESİ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numarada kayıtlı mecmua hakkında daha önce yapılmış iki çalışma mevcuttur. Mecmua üzerinde Aygül KURT 91a-141b varak numaraları ve Büşra AKYOL 1b-44b varakları arasında çalışma yapmıştır. Çalışmamıza konu olan mecmuanın 142a-186b varakları arasında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olması tezimizin özgünlüğünü oluşturmaktadır.

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi

Çalışmamıza konu olan mecmua, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Mecmuada yer yer kopukluklar bulunmasından dolayı toplam varak sayısını net bir şekilde söylemek mümkün değildir. Ancak mecmuanın üzerinde yer alan varak numaralarından yola çıkarak mecmuanın tamamının 186 varaktan müteşekkil olduğu söylenebilir. Mecmua içerisinde yer yer mensur metinler yer almakla birlikte ağırlıklı olarak şiirler yer almaktadır. Mecmuada farklı şairlere ait şiirler yer almaktadır. Mecmuanın, içerisinde yer alan şair ve şiir sayısı bakımından zengin bir muhtevaya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Mecmua, deri ciltli ve mikleblidir. Mecmuanın cilt rengi siyahtır. Dış kapağında bitkisel desenler bulunmaktadır ve bu kısım kahverengidir. Sertâbında mecmuanın numarası yazılıdır.

Şekil 2.1: T743 Numaralı Mecmuanın cildi

Mecmuanın dış ölçüleri 197x129 mm'dir. İç ölçüleri ise değişkenlik göstermektedir. Krem ve kahverengi kâğıt kullanılan mecmuada şiirler ta'lik hatla ve harekesiz olarak yer almaktadır. Ancak bazı varak ve derkenârlardaki şiirler divani kırması, harekesiz nesih ve rik'a ile yazılmıştır. Mecmuada yer alan metinler siyah mürekkeple, başlıklar ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Mecmuanın mürettibinin kim olduğuna dair kesin bir bilgi yoktur. Bununla birlikte mecmuada (1b-186b) toplam 68 şiiri yer alan Şeyh Nûşî Efendi'nin mecmuanın mürettibi olması ihtimal dâhilindedir (Kurt ve Karaman, 2024: 85). Bir diğer ihtimal ise Bosna Valisi Tahir Paşa'nın kâtibi Vasfî Efendi ya da onun amca veya dayısının mecmuanın mürettibi olması ihtimalidir. Ancak kaynaklarda bu isim tespit edilememiştir. Mecmuada yer alan ferağ kaydından yola çıkarak mecmuanın H. 1266- M. 1849-1850 yıllarında tertip edildiğini söylemek mümkündür.

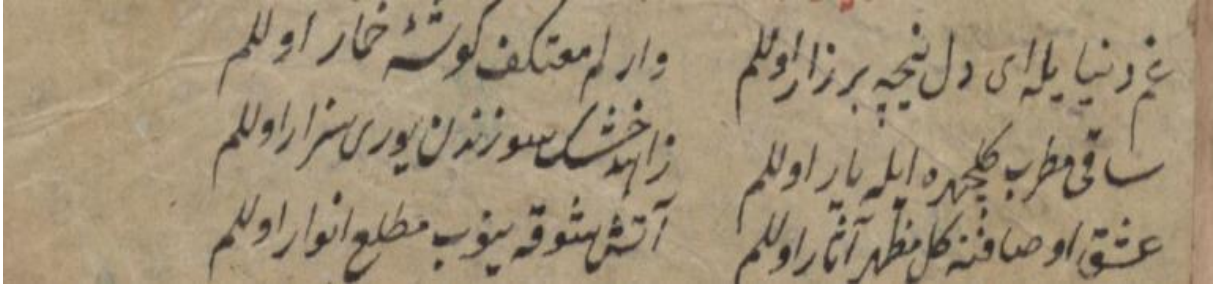
2.2. Mecmuanın Şekil Özellikleri

Mecmuada bazı şiirler başlıksız olarak yer almaktadır. Bazı varaklarda mürettip şiirin bir diğer sütundan devam ettiğini ifade etmek maksadıyla “ve minhü”, “ve münhü eyzan” ifadelerine yer vermiştir. Mürettip bu başlıkları kimi zaman aynı şairin art arda gelen şiirleri için de kullanmıştır. Mecmuada varak numaraları Arap alfabesi ile varakların “a” yüzünün sol üst köşesinde yer almaktadır. Mecmuada bazı varaklarda rakabe kaydı yer almaktadır ancak bu kayıtların kimi zaman mecmuadaki metinlerle örtüşmediği görülmektedir. Mecmuanın sütun ve satır sayısı varaklara göre değişkenlik göstermektedir. Mürettibin bazı varaklarda şiirlerin bittiğini belirtmek için “temmet”, “mim” gibi ifadelerden yararlandığını söylemek mümkündür.

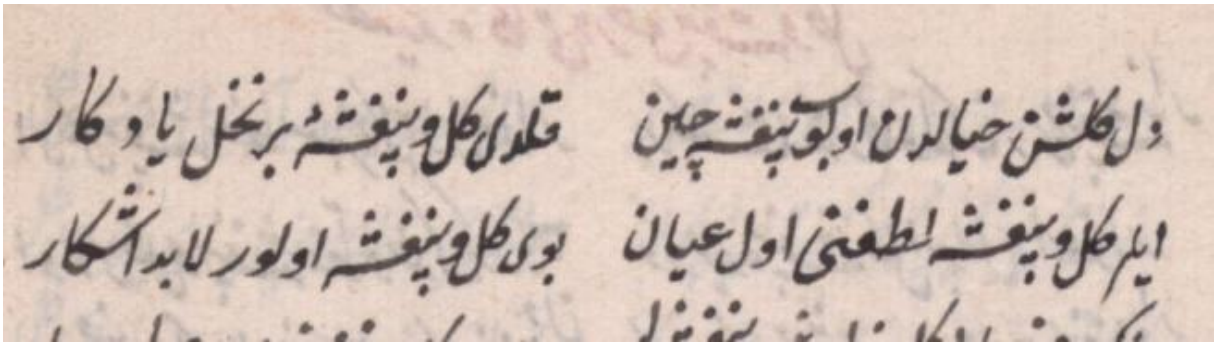
“Mecmuada şiirler belli bir düzende yazılmamıştır. Genellikle kaside ve musammatların düz, gazel ve kıt'a gibi şiirlerin eğik yazıldığı mecmuada yer yer der-kenâr olarak alıntılanmış gazeller de görülmektedir. Kütüphane kataloğunda 186 varaktan müteşekkil olduğu belirtilen mecmuada yer yer atlamalar (144. varaktan 147. varağa, 175. varaktan 177. varağa) bulunmaktadır. Bu kopukluklar göz önünde tutulduğunda mecmuanın mevcut hâliyle yaklaşık 160 varak olduğunu söylemek gerekir” (Top, 2021: 53-54). Mecmuanın incelenen kısmında toplamda 2 varak eksiktir.

Rakabe kaydı ve varak numaraları mecmuada yer alan kopuklukları tespit etmek bakımından oldukça önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Ancak rakabe kaydının olmaması ya da varak numaralarındaki eksiklikler dolayısıyla mecmuadaki kopuklukların tespit edilmesi zorlaşmaktadır. Yine mecmuada bazı varaklarda birden çok numaralandırma yapıldığı görülmektedir. Mecmuada sol üst köşede kırmızı mürekkeple yer alan numaraların üzeri karalanmış ve siyah mürekkeple tekrardan varak numarası verilmiştir. Mecmuanın 172, 173, 174 ve 175. varaklarında kırmızı mürekkeple yazılmış varak numaralarına ek olarak siyah mürekkeple yazılan varak numaraları da karalanmış ve tekrardan siyah mürekkeple varak numarası verilmiştir. Mecmuada (142a-186b) bazı varaklarda su ve rutubet lekesi, mürekkep dağılması, yırtık ve kesiklerden kaynaklanan hasarlar bulunmaktadır. Bu durum, mecmuada yer alan şiirlerin okunmasını güçleştirmektedir.

Mecmuada çerçeve ve cetvel yer almamaktadır. Genellikle krem rengi kâğıt kullanılmış olmakla birlikte 149. varakta kahverengi kâğıt dikkat çekmektedir.

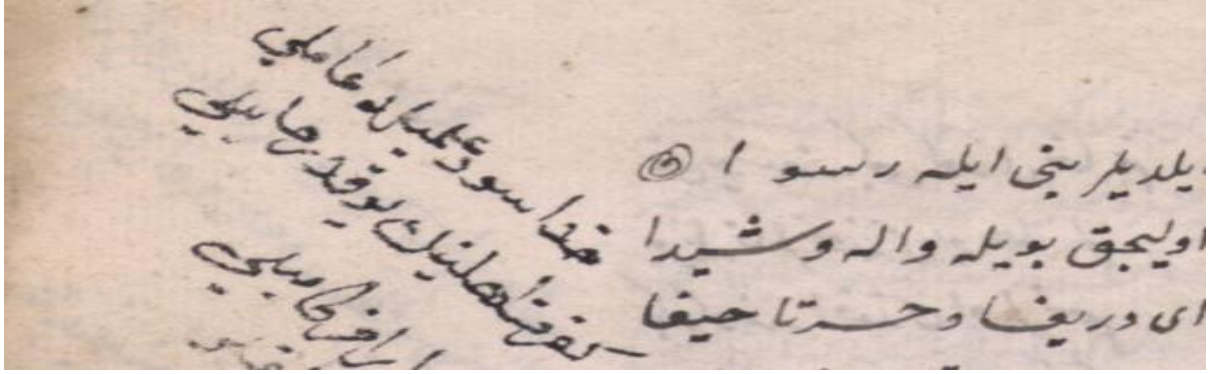

Şekil 2.2: Kahverengi kâğıt

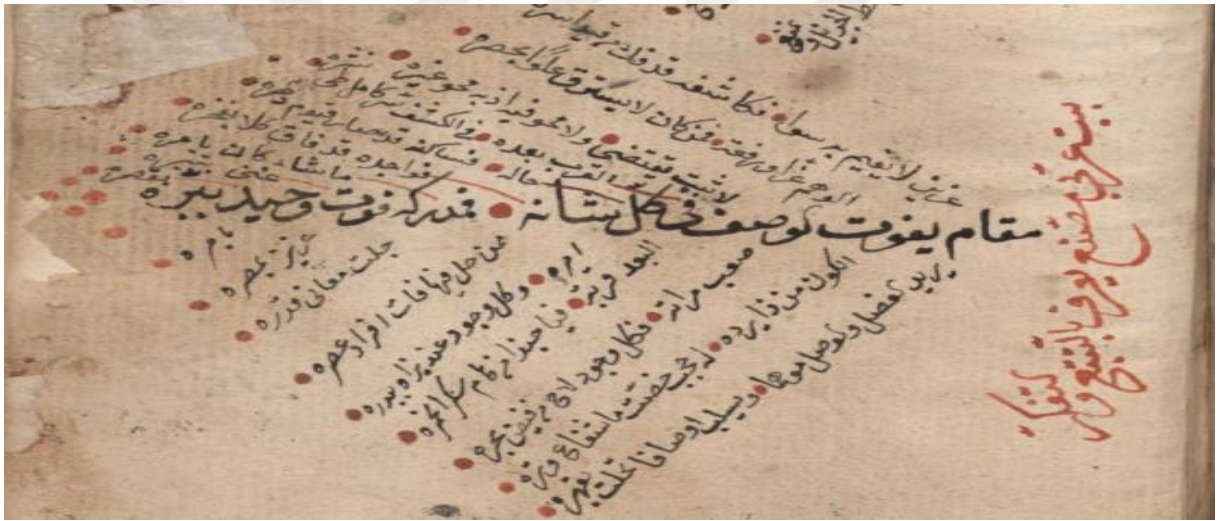
Şekil 2.3: Krem rengi kâğıt

Mecmuada derkenârlar yer almaktadır. Mecmuada der-kenâr bulunan varaklar: 142, 143, 144, 147, 149, 153, 155, 156, 158, 165, 166, 167, 175 ve 185'tir.

Şekil 2.4: Mecmuadan der-kenâr örneği

180. varakta yaprak şeklinde yazılmış 2 adet Arapça görsel şiir, 153. varağında 1 adet Farsça şiir yer almaktadır.

Şekil 2.5: Yaprak şeklinde yazılmış görsel şiir

Ayrıca 181. varakta 2 adet mühür bulunmaktadır.

Şekil 2.6: Mühür örneği

Mecmuada “Edebiyât Kütüphānesi 743” yazan bir damga ve “Mecmū‘a-i Kaşā’id ü Ġazeliyāt” yazan bir ibare yer almaktadır.

Mecmuanın zahriye kısmında şu şiir yer almaktadır:

Seyr eyle o billūr-beden tāze Firengi

Beñzer kızıl elmaya o gül ruĥları rengi

Mişlin bulamazsın o büt-i ‘işve-perestün

Gezseñ Budinün İsveç ü Beç hem Felemengi

2.3. Mecmuada (142a-186b) Tespit Edilen Şiirler ve Şairleri

Mecmuanın 142a-186b varakları arasında 14 ve 18. yy. şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Bu yy.lar arasında ağırlıklı olarak 16. yy. şairlerine ait şiirlere yer verilmiştir. Mecmuada, bu yüzyılın Bâkî, Hayâlî, Zâtî gibi tanınmış şairlerinin yanı sıra Fevrî, Münhî, Zuhûrî gibi şairler de yer almaktadır. Mecmuada tespit edilebildiği kadarıyla 66 şaire ait gazel, kaside, tahmis, müseddes, kıt‘a, nazm, terci‘-i bend, terkeb-i bend, 15’li musammat, müfred ve koşma nazım şekilleri ile kaleme alınmış 94 şiir yer almaktadır. Bazı şiirlerde mahlas ya da başlığa yer verilmemesi sebebiyle 11 beyit, 2 nazm, 2 kıt‘a, 1 tahmis, 1 gazel, 1 ilahi ve 1 müsebbanın hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllar için *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*’nden¹ ve *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*’nden yararlanılmıştır.

Mürettip, bazı şiir başlıklarında tasarrufta bulunmuştur. Bunun en açık örneği 172. varakta karşımıza çıkmaktadır. Mecmuada Şuhûdî’ye ait bir şiirde başlık “Tahmis” olsa da şiir yapısı manzumenin müsebbba‘-ı mütekerrir olduğunu göstermektedir. Bu durum 158. varakta yer alan Rahmî’ye ait bir şiir için de geçerlidir. Şiirin başlığı “Tercî‘-i Bend” olarak verilmişse de şiir yapısı manzumenin 14’lü Musammat olduğunu göstermektedir.

Mecmuada beyit ve bentlerle kurulan nazım şekli örneklerine rastlamak mümkündür. Gazel, kaside, muhammes, tahmis, müseddes ve terci‘-i bentler en çok karşımıza çıkan

¹ Detaylı bilgi için bk. <https://teis.yesevi.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 10.11.2023).

nazım şekilleri arasındadır. Bunların dışında az da olsa kıt'alar, matla' ve müfredlerle de karşılaşmaktayız. Nazire silsilelerini ortaya koymak üzere bir zemin şiir ve bu şiire yazılmış nazirelerin art arda dizilerek sunulmuş olması mecmuanın önemini artıran önemli noktalardan biri olarak dikkat çekmektedir. Mecmuada 173a'da bir zemin şiir ve bu şiirin devamında 2 nazireye yer verilmektedir. Bu durum 171b'de de görülmektedir.

Mecmuada (142a-186b) toplam 113 şiir bulunmaktadır. Mecmuada gazel, tahmis, kaside, müseddes ve terci-i bend başta olmak üzere toplamda 20 farklı nazım şekli kullanılmıştır. Nazım şekilleri içerisinde en fazla kullanıma sahip gazele 31 defa yer verildiği, sonrasında tahmise ise 17 defa yer verildiği görülmektedir. Tahmisin ardından 14 defa kasideye yer verilmiştir.

Tablo 2.1: (devam ediyor) Mecmuada (142a-186b) yer alan şairler, şiir sayıları ve nazım şekilleri tasnifi

Şairin Mahlası	Yaşadığı Yüzyıl	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli
'Ahdî	16. yy.	1 gazel, 2 tahmis
Âgehî	16. yy.	1 kaside
Ahmed	?	1 gazel, 1 gazel (Far.), 1 müseddes
Ahmed-i Dâ'î	16. yy.	1 gazel
Ahmedî (Rûmî Çelebi)	15. yy.	1 gazel
'Âlî	16. yy.	1 nazm
'Âşık	?	1 gazel, 1 terci'-i bend
Âzerî	16. yy.	1 müseddes
Bahtî	17. yy.	1 gazel
Bâkî	16. yy.	2 gazel, 1 kaside, 1 tahmis
Bedî ez-Zamân Hemedânî	?	2 maktu'a (Ar.)
Belîğî	16. yy.	1 gazel
Bîrâder	16. yy.	1 11'li musammat
Câmî	?	1 gazel
Celâlî	16. yy.	1 tahmis
Cihâdî	17. yy.	1 tahmis
Cinânî	16. yy.	1 müseddes, 1 tahmis

Cûyî	16. yy.	1 kaside
Çeşmî	16. yy.	1 tahmis
Emrî	16. yy.	1 tahmis
Ferîdî	?	1 müfred
Fevrî	16. yy.	1 terhib-i bend, 1 müsebbâ'-ı müzdevic
Gubârî	16. yy.	1 gazel, 1 terci'-i bend
Hafî	?	1 bilmece
Halîlî	?	1 bilmece
Hâlisî	?	1 gazel
Hamdî	?	1 tahmis
Hâtîfî	?	1 terci'-i bend
Hayâlî	16. yy.	1 kaside
Hayretî	16. yy.	1 tahmis
Hemdemî	17. yy.	1 kaside
Himmetî	17. yy.	1 ilahi
Hükmî	?	1 gazel
İsyânî	?	1 müseddes
Kâmî	16. yy.	1 kaside
Kemâl Ümmî	15. yy.	1 kaside
Mahremî	16. yy.	1 terci'-i bend
Mehemmed	?	1 gazel
Meşrebî	16. yy.	1 müseddes
Muhîbbî	16. yy.	1 tahmis
Münhî	?	1 gazel
Münîf	18. yy.	1 gazel
Nûşî	16. yy.-17. yy.	1 kaside, 3 tahmis, 4 gazel
Rahmî	16. yy.	1 müseddes, 1 14'lü musammat, 1 15'li musammat
Revânî	16. yy.	1 terci'-i bend
Rif'atî	?	1 müseddes
Sâdıkî	?	1 müseddes

(Sarban) Ahmed	16. yy.	1 gazel
Sun'î	?	1 tahmis
Sûzî	?	1 gazel
Sürûrî	15. yy.	1 gazel
Süvârî	?	1 gazel
Şem'î	16. yy.	1 gazel
Şeyhü'l-İslâm Yahyâ	17. yy.	2 gazel
Şuhûdî	16. yy.	1 müsebbâ'-ı mütekerrir
Tâlibî	?	2 tarih
Tîgî	?	1 müseddes
Turâbî	?	1 müseddes
'Ulvî	16. yy.	2 kaside, 1 müseddes
Vahdetî	17. yy.	1 gazel, 1 tahmis
Derviş Yûnus	13. yy.-14. yy.	1 ilahi
Za'îfî	16. yy.	1 koşma
Zâtî	16. yy.	1 gazel
Zuhûrî	16. yy.	3 kaside, 1 mesnevi
Şairi Bilinmiyor	?	11 müfred, 2 nazm, 2 kıt'a, 1 tahmis, 1 gazel, 1 ilahi, 1 müsebbâ

2.3.1 Divanlarda ve Diğer Yayınlarında Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri

Mecmuanın 142a-186b varakları arasında yer edinmiş şiirler içerisinde bu şiirlerin şairlerine ve şiirlerine dair yapılan akademik çalışmalarda rastlanmamış şiirler mevcuttur. Bu şairler arasında 16. yy.ın tanınmış isimlerinden Fevrî, Âlî gibi isimlerin yanı sıra ismi çok fazla bilinmeyen 'İsyânî, Mahremî gibi şairler yer almaktadır. Bu şairlere ait şiirler, söz konusu şairlerin divanları üzerine yapılan çalışmalarda tespit edilememiştir.

Tablo 2.2: (devam ediyor) Divanlarda ve diğer yayınlarda tespit edilemeyen şiirler ve şairleri

Mahlas	Şiir Numarası	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli
--------	---------------	----------------------------

Ahmed	12, 13, 75	1 gazel, 1 gazel (Far.), 1 müseddes
Ahmedî (Rûmî Çelebi)	90	1 gazel
‘Âlî	120	1 kıt‘a
‘Âşık	85, 123	1 gazel, 1 terci‘-i bend
Bedîüzzamân el-Hemedânî	86, 87	2 maktu‘a (Ar.)
Câmî	96	1 gazel
Cihâdî	57	1 tahmis
Cinânî	58	1 tahmis
Çeşmî	45	1 tahmis
Ferîdî	106	1 nazm
Fevrî	9, 54	1 terhib-i bend, 1 müsebbba‘- 1 müzdevic
Gubârî	8, 65	1 terci‘-i bend, 1 gazel
Hafî	103	1 bilmece
Halîlî	104	1 bilmece
Hâlisî	70	1 gazel
Hamdî	42	1 tahmis
Hâtifî	1	1 terci‘-i bend
Hükmî	117	1 gazel
‘İsyânî	73	1 müseddes
Kâmî	4	1 kaside
Mehemmed	50	1 gazel
Meşrebî	16	1 müseddes
Münhî	66	1 gazel
Rif‘atî	19	1 müseddes
Sâdıkî	46	1 müseddes
Sun‘î	40	1 tahmis
Sûzî	63	1 gazel
Süvârî	69	1 gazel
Şuhûdî	67	1 müsebbba‘-ı mütekerrir

Tâlibî	79, 82	2 tarih
Tîğî	48	1 müseddes
Turâbî	43	1 müseddes
Vahdetî	61	1 gazel
Za'îfî	114	1 koşma
Zuhûrî	21, 22, 23, 24	3 kaside, 1 mesnevi
Şairi Bilinmiyor	11, 15, 28, 32, 71, 77, 78, 93, 94, 100, 101, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 119	11 müfred, 2 nazm, 2 kıt'a, 1 gazel, 1 tahmis, 1 ilahi, 1 müsebbâ

2.3.2 Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmuada toplamda 113 şiir mevcuttur. Şiirlerde en çok remel bahrine ait aruz kalıpları kullanılmıştır. Remel bahrinin hemen ardından hezec bahrinin yoğun kullanıldığı görülmektedir. Devamında daha az kullanılan bahirler yer almaktadır. Mecmuada yer alan Za'îfî'ye ait bir koşma, Derviş Yûnus'a ait 1 ilahi ve Himmetî'ye ait 1 ilahi 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Aşağıdaki tabloda aruz kalıpları kullanım sıklığına göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3: Mecmuada kullanılan aruz kalıpları

Bahirler	Kullanılan Aruz Kalıpları	Kullanım Sayısı
Hezec	Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün	29
Remel	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	24
Remel	Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün	22
Hezec	Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün	10
Muzari	Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'îlü/ Fā'ilün	7
Hafif	Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün	6
Hezec	Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Fe'ülün	3

Hezec	Mef‘ülü/ Mefā‘îlün/ Mef‘ülü/ Mefā‘îlün	3
Muzari	Mef‘ülü/ Fā‘ilātün/ Mef‘ülü/ Fā‘ilātün	2
Tavil	Fe‘ülün/ Mefā‘îlün/ Fe‘ülün/ Mefā‘îlün	2
Remel	Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün	1
Remel	Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün	1
	11’li Hece Ölçüsü	3

3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (142-186b) KARŞILAŞTIRMALI ÇEVİRİ YAZILI METNİ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numara ile kayıtlı şiir mecmuasının 142a-186b varakları arasında çeviri yazılı metin çalışması yapılmıştır. Metnin oluşturulması aşamasında, metnin düzenlemesi ile ilgili bazı hususlar tespit edilmiştir. Bu hususlar belli bir düzen çerçevesinde sıralanmıştır.

3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol-Yöntem

Mecmua ve kaynak eserlerin karşılaştırılması yapılırken bazı yerlerde kelime farklılıkları tespit edilmiştir. Bu durumda şiirin vezni ve anlam dünyasına en uygun olan kelime metne dâhil edilmiştir.

3.1.1 Metnin Tertibiyle İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi

1. Mecmuada yer alan varak numaraları esas alınmıştır. Bu sıraya MESTAP tablosunda da uyulmuştur.
2. Mecmuadaki tertip dikkate alınarak manzum kısımlar sıralanmıştır.
3. Metnin tesisinde bilimsel metin neşri çalışmalarında kullanılan transkripsiyon (çeviri yazı) alfabesi kullanılmıştır.
4. Mecmuada yer alan şiirlerin sayfa numaraları çeviri yazılı metinde sayfanın sol tarafında verilmiştir.
5. Mecmuanın der-kenâr kısmında yer alan şiirler, metnin tamamı çeviri yazıya aktarıldıktan sonra “Der-kenâr” başlığı altında verilmiştir.
6. Mecmuadaki sıra esas alınarak her bir şiire sıra numarası verilmiştir. Beyitler ve şiir numaraları Latin rakamlarıyla, bentler ise Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır.
7. Mecmuada yer alan ayet ve hadis iktibasları metinde transkribe edilmiştir. İktibaslar italik olarak verilmiş ve dipnotta mealleri verilmiştir.
8. Mecmuada yer alan edebî birikim, ilmî çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Tespit edilen farklılıklar dipnotta gösterilmiştir. Mecmua ile kaynaklar arasındaki

farklılıklar dipnot yardımıyla gösterilirken kelimenin önce mecmuada bulunan hâli yazılmıştır. Sonrasında iki nokta (:) kullanılarak kaynak eserdeki şekli gösterilmiştir. Ancak nüshada yanlış yazılmış olduğu açık olan kelimelerde gelenek ve vezin gereği yer yer müdahalede bulunulmuştur. Kelimenin doğru yazımı esas alınmıştır.

9. Metin tamirleri ve eklemeler “[]” işareti ile gösterilmiştir.
10. Metinde mürekkep dağılması, kopukluk ve tahrip gibi sebeplerle okunamayan kısımlar “()” ile gösterilmiştir.
11. Kelimelerin okunuşundan emin olunamayan yerlerde “?” konulmuştur.
12. Şairlerin mahlasları koyu karakterle vurgulanmıştır.

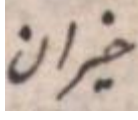
3.1.2 Vezinle İlgili Hususlar

1. Şiirlerde kullanılan aruz kalıpları tespit edilerek başlıkların hemen altına yazılmıştır.
2. Vezin bakımından hatalı olan yerler dipnotta belirtilmiştir.
3. Metinde ses düşmeleri mevcuttur. Bu gibi durumlar kesme işareti ile gösterilmiştir: “k’ola, n’ideyin” vd.
4. Metinde yer almayan ancak vezin gereği yer alması gereken ses türemeleri “()” ile belirtilmiştir. Ör. vaş(u)luña.

3.1.3 İmla İle İlgili Hususlar

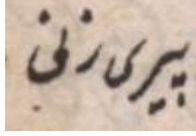
1. Mecmuadaki şiirler çeviri yazıya aktarılırken EAT dil özellikleri dikkate alınmıştır.
2. Farsça kelimelerin yazımında “vâv-ı ma’dûle” “” işareti ile gösterilmiştir. Ör. ḥâr, ḥâce vd.
3. Şiirde geçen özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmıştır. Özel isimlere gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.
4. Türkçe gerundium ekleri (-ıp, -ip, -up, -üp) “b” harfi ile değil “p” ile yazılmıştır.
5. Mürettibin zaman zaman “ha” ve “hı”, “nazal n (ñ)” ve “nun” harflerini karıştırdığı, bunları birbirinin yerine kullandığı görülmüştür. Bu gibi durumlarda

tespit edilen yazım hataları düzeltilmiş ancak bunun örnekleri çok olduğu için dipnotta gösterilmemiştir.

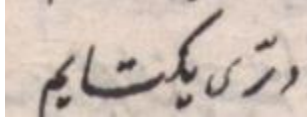

Ör. “ḥayrân”

6. Mürettibin, Farsça terkipleri “ye” harfi ile gösterdiği kısımlar mevcuttur. Böyle durumlarda ayrıca bir hatırlatmaya gidilmemiştir.

Ör. “pîr-i zenî”,

“dürr-i yektâyem” vd.

7. Arapça terkiplerin yazımında, “Rûhu’l-Kudûs”, “İlmü’l-Kitâb” örneklerinde görüldüğü gibi kısa çizgi (-) ve kesme işareti (') kullanılmıştır.
8. Arapça ve Farsça kelime köklerindeki ünlüler günümüzde yaygınlaşmış olan (aşk gibi) kelimeler hariç, aslına uygun olarak korunmuştur. Ör. mahabbet, müşkil vd.
9. Arapça-Farsça kelime ve terkiplerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (Ünver, 1993) isimli makalesinde sunmuş olduğu tekliflere uyulmaya çalışılmıştır.
10. Şiirlerde geçen eser isimleri italik olarak yazılmıştır.
11. Vezin bakımından zihaf yapılması gereken yerlerde ayrı bir gösterime gidilmemiştir. Kelimenin orijinal hâli korunmuştur.
12. Bazı kelimeler, vezin gereği asli şekillerinden farklı okunmuş, bu gibi durumlar dipnotta belirtilmiştir. Ör. “mekkâr-ı yâre” ifadesi “mekâr-ı yâre” şeklinde okunmuştur.

3.2. Karşılaştırmalı Metin

142a

1

Tercî‘-i Bend-i Hâtifî Fermâyed Raḥmetu’llâhi ‘Aleyh

Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün

I

Ey saçı sünbül-i perîşānum

Ey ruḥı gül yüzi gülistānum

Yüze geldi firâkle la‘lûnden

Göz(üm)den akan cigerdeki kanum
N'ideyin çarh-ı zālīm ayırdı
Seni benden benüm güzel hānum
Sa'y-ile bir daḥi iriṣdürse
Eṣigüñ Ka'besine Sübhānum
Kapuñı secdegāh idüp yüzüñi
Ka'be-i dīn idinem ĩmānum
Ölmez-isem bu derde ḥasret-ile
Kurtarursam bu guṣṣadan cānum
Haḡ te'ālā meded kılup bir gün
Girü saña irince sulṭānum
Fikrūñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrūñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

II

Kaşlaruñ kıldı kāmetim çü hilāl
Gün yüzünden gözümde kaldı ḥayāl
Ruḡlaruñ güllerinden ayrılalı
Eksük olmadı gözlerümden al
Elif ü lām ü mīm ü cīm olmuş
Kadd ü zülf ü dehān u kaşı hilāl
'Aynı bir nokṡa ḡayb ider güzelüm
Yüz ider bir güzelliḡi iki ḥāl
Sen kimi ister-iseñ anuñla
Şād olup 'iṣret eyle her meh ü sāl
Ben de nār-ı ḡamuñla tutaşayın
Yanayın göreyin niç' olur ḥāl¹

¹ Bu dizede vezin aksamaktadır. Ancak ḥāl kelimesinin başındaki ḡ okunmayıp olur_āl şeklinde ulama yapılırsa vezin düzelmeaktadır.

Nitekim tende bulına cānum
Nitekim cānda ola zerre mecāl
Fikrūñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrūñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

III

142b Ruhlaruñ ‘aksi düşdi gülzāre
Yandı bülbül tutuşdı gül nāre
Şu gibi şāf olmasa ger dil
Mā’il olur mıdı o dīdāre
Sen güneşsin revā mı sāye gibi
Düşe yanuñca her yüzi қare
Beni yad itme şād olur düşmen
Urma gel yārem üstine yāre
Göñlümüñ hānesini yap yab yab
Zaḥmet olmaya ğayrı mi‘māre
Olur āḥir bu қahr-ile cānum
Olsa vaş(u)luña eger çāre¹
Bendeki ḥāk idince devr-i zamān
Turayın eşigüñde bī-çāre
Fikrūñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrūñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

IV

Yüregüm yakdı āteş-i hicrān
Meded ey āftāb-ı devr ü zamān
Gün yüzüñle gözüm münevver iken
Şakladuñ ya‘nī eyledüñ pinhān
Dişlerüñ la‘lūñ-ile görmeyeli

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

Çıkdı gözden bu lü'lü'-i mercān
İrdi dün gün yüzüñden ayru şehā
Meh ü mihre zevāl-ile noķşān
Düşmen olma düş(i)mene uyma
Düstüm görme herkesi yeksān
Göñlümi yakma kim cihān yıķılur
Güzelüm zālīm olıcaķ sultān
N'ideyin yarını geķen geķdi
Hele virdüm budur benüm her ān

Fikrũñi cāna mũnis eyle[ye]yin

Zikrũñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

V

Baña kılsañ cefā revā ne ola
Her işüñ lāyıkın bilür Mevlā
Komadı āhum-ile yaşuma yir
Senden ayru yir-ile gökde baña
Yansun āhum yaşum yire geķsün
Eylediler beni ile rüsvā
Dir-idüñ baña çāre eyleyin
Olıcaķ böyle vālih ü şeydā
Senden ayrulduğumdur ağladuğum
Ey dirīgā vü ḥasretā ḥayfā
Bir yüze daḥi açuban gözümi
Kesseler bakmayam başum kaç'ā
Gayrıdan ḥalvet eyleyüp göñlüm
Oturup künc-i ğamda pes tenhā

Fikrũñi cāna mũnis eyle[ye]yin

Zikrũñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

143a

VI

Bülbülüñ menzili kafes n'ideyin
Güle yâr oldı hâr u has n'ideyin
Bege iremedüm rakîb irdi
Yeg imiş tûîden kafes n'ideyin
Saña irmek hevâsın eyler-idüm
Aşşı kılmaz-imiş heves n'ideyin
Vaşlınuñ geçdi gerçi kâfilesi
Çalınur sem'üme ceres n'ideyin
Aldı cānum firāk cevır ü sitem
Kaldı bir iki üç nefes n'ideyin
Mūnisüm yâr-ı meclisüm sen idüñ
Olmaduñ sen de dest-res n'ideyin
Hāk-i pâyüñe yüz sürem dirdüm
Çāre yok gördüm aña pes n'ideyin
Fikrūñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrūñi yâr-ı meclis eyle[ye]yin

VII

Ölüpdür bu cümle ten şimdi¹
Göremez gün yüzüñ neden şimdi
Bilür-idi beni gören evvel
Bilmez oldı beni bilen şimdi
Baña lâyıķ mıdur bu zilletler
Şeh iken bu cihāna sen şimdi
143b Kānı Yūsuf gibi güzel hānum
Kānda gitdi o gül-beden şimdi
Böyle kalmaz efendi bu 'ālem

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

Unudılır bu añılan şimdi
Gice gündüz efendi ölmez-isem
Hele bilmen kalanı ben şimdi
Fikrũñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrũñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

VIII

Seng-i cevri-ile göñlümi şırsın
Bir gün olur ki aña acırsın
Nice kâfir elinde bend oldum
Bilmezem sen ne dürlü kâfirsın
Dilümi bağladuñ gözümle bile
Seni ben bilmezem ne sâhirsın
Seni benden iderse kim ki cüdâ
Tatlu cānından anı ayırsun
Göñlüm alduñ yanınca ‘aqlı bile
N’ideyin söylesem de kaçırsın
Ben de cānı göñülle egleyeyin
Gözüñe mi de göñlümi virsin
Fikrũñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Zikrũñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

IX

Katlan ey yār-ı bî-vefâ katlan
Katlan ey gözleri belâ katlan
Baña itdiklerüñ senüñ bir bir
Kalur-ısa kala saña katlan
Hele al sen gözüm yaşın şimdi
Saña n’eyler bu mâ-cerâ katlan
Bu güzellik bu nâz u istignâ

Göresin ‘ākıbet n’ola katlan
Sen de bir firḳate benüm servüm
Düşesin gülyüzüñ şola katlan
Dem-i āhirde **Hātifī** senden
Bu du‘āyı ider ricā katlan
Gele ey cevri çok güzel ḥānum
Hecrle eleme bir pāre katlan¹
Fikrūñi cāna mūnis eyle[ye]yin
Ẓikrūñi yār-ı meclis eyle[ye]yin

144a

2²

Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün

1. Ser-i a‘dāsına toḳunmaḳ için
Eyledi gürzini girān ḡonca
2. Eyledi şermden görünce yüzün
Çehresin reng-i ergüvān ḡonca
3. Hüsrevā saña ‘ālem³ ağlar-idüm
Olsa ger şāhib-i beyān ḡonca
4. Sensin ol gülşen-i sa‘ādet kim
Oldı ol gülşene zebān ḡonca⁴
5. Būy-ı ḥulḳuñla geldi dünyāya
Gülşen-i dehrde toḡan ḡonca

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Hayâlî Bey’in bu kasidesinin mecmuada ilk 11 beyti eksiktir.

³ ‘ālem: ḥālüm HD.

⁴ zebān ḡonca: şehān ḡonca HD.

6. Benüm ol ‘andelīb-i şādık kim
Bulmadı bende bir yalan gonca

7. Gül gibi gülmedeñ¹ ferāgat idüp
Oldı albümle tev’emān gonca

8. Bağırı hūn olalı cefālarla
Baña beñzer baña hemān gonca

9. Şāha² eyler du‘ā **Hayālī** gibi
Eyleyüp rū-ber-āsumān gonca

10. Geldüğince cihāna düşmenüñe
Oldı peykān-ı cān-sitān gonca

3³

aşıde-i Nüşī der-akk-ı Tāze Gül

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Çünkü ol gonca şokındı ruh-ı al üstine gül
Ne ‘aceb ıkça göğüs gerse nihāl üstine gül

2. Sevdi şan bir Habeşī tıflı yine şāh-ı ‘Acem
Büsesin almağa şarkar gör o hāl üstine gül

3. Ārzū-yı leb-i nüşīn ü ruh-ı dil-keş ile

¹gülmeden:gülden İ.

²Şāha: Şāhid İ.

³ Nüşī Efendi’nin 144b’de devam eden bu kasidesinin 27 beyitten daha uzun olma ihtimali vardır. 144b’de yer alan rakabe kaydı, 144. varaktan sonra en az bir varaklık kopukluğa işaret etmektedir. Mecmuada 144. varaktan sonra 147. varağa yer verilmektedir.

Ꞑodılar bülbüle-i bde-i al üstine gl

4. Ruḥuñ evṣāfı ki var şî‘r-i selîsmde benüm

Dkdi evrākını şan āb-ı zlāl üstine gl

5. Āvāze-i ḳudmñ işitdükde bddan

Raḳı itmek-iḳn aldı ele dest-māl üstine gl¹

6. Teni pr-ḥanḳer-i ḥār² u seri şad-pāre iken

Ḥande eyler yine ‘ālemde bu ḥāl üstine gl

7. Gel gl ol sen de bu evṣāf-ile mevşf ol kim

Görmedi kimse ebed renc  melāl üstine gl

8. Maḫhar oldu naḫar-ı luḫfına Nṣī ne ‘aceb

Olsa ezhāra ebed ḡonce delāl üstine gl

144b

9. İşidüp maḳdemo āvāzesin istiḳbāle

Cümleten oldu süvār āb-ı nihāl üstine gl

10. Zer nişār itmege bir gevhher-i ḡftārı iḳn

Muntaḫır ol leb-i sencīde-maḳāl üstine gl

11. Gl-i gülzār-şiyem Ḳāsım Efendi-zāde¹

¹ Bu beytin iki mısraının da vezni, kasidenin vezninden farklıdır. Beytin ilk mısraında “*Mef‘l/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün*” vezni kullanılırken ikinci mısraada “stine” kelimesi çıkarılacak olursa yine ilk mısradaki veznin kullanıldığı görülmektedir.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

Olmaya dünyede ol hūb-hıṣāl üstine gül

12. Milket-i Çīn ü Hoten hānı şanup itdi haṭā

Göricek kendüyi **Nūṣī** o külāl üstine gül

13. İşidüp ‘azmini gūlzāra dem-i faşl-ı bahār

Çıkdı seyr itmege dīdārını al üstine gül

14. ‘İyş içün bāga eger gelse ḥaṭ-ı fermānı

Cān virür ol ḥaṭ-ı bī-ṣibh [ü] miṣāl üstine gül

15. Verd-i gevherle pür itmiş tabak-ı yāķūtı

Ki nişār eyleye ol ‘arż-ı cemāl üstine gül

16. Medḫi şimden girü ey murğ-ı seḫer ḫāş it añā

Yiter itdün geçeli şadr-ı celāl üstine gül

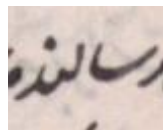
17. Ne münāsib ser-i sākīnde² ġam-1 ħadd-ile dāġ

Ne revādur ki kōna kōhne sifāl üstine gül

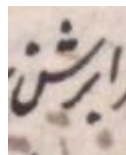
18. İremmez ebreş-i³ berşüñ tozına ‘ālemde

Ger süvār olsa da ḥayyāl-i¹ ḥayāl üstine gül

¹ Beyitte yer alan “kim” kelimesi vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

² Bu kelime mecmuuda şeklinde yazılıdır.

³ Bu kelime mecmuuda şeklinde yazılıdır.

19. İremez cehd-ile ser-menzil-i medhine anuñ

Ger süvār olsa Burāk-ile şimāl üstine gül

20. İddi‘ā eylesesün şirket-i luţf-ı dīdār

Düşmesün çaķ bu ķadar emr-i muķāl üstine gül

21. Kā‘im olmaķa huzūrında rızā virmezler

Ger cülūs eylese de taķt-ı² kemāl üstine gül

22. İşidüp hasteliķin bād-ı şabādan ne ‘aceb

Bülbüli lāl idüp oldıysa kelāl üstine gül

23. Cām-ı la‘lin pür idüp sürh-ile Cemşīdāne

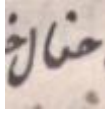
‘Iyş ider pāye³ olup evc-i celāl üstine gül

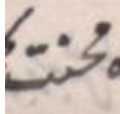
24. Hānķer-i hār üşürüpdür aña hayl-i ezhār

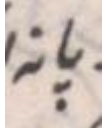
Kendin a‘lā göreli ol ruķ-ı al üstine gül

25. Hāsed itmez mi meh-i nev göriceķ ķaş üzre

Virdi çok zīb ü fer el-ķaķ o hilāl üstine gül

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

26. Fahr idelden geçüp ol ‘arız-ı al üstine gül
Bīm-ile başın alup kaçdı cibāl üstine gül

27. Zer ü zīverle çıkup taht-ı celāl üstine gül
Ceyş-i ezhār şalar mülk-i melāl üstine gül

147a

4

Kaşıde-i Kāmī der-Hakk-ı Benefşe vü Gül¹

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

1. Ey gül benefşe hatt-ı seb(i)z gele ol ‘izār
Bir gülsitāndur k’ola kenārı benefşezār²
2. Oldı gül ü benefşe hatt u haddüñ görüp³
Jülīde benefşe gül abdāl-ı dāğdār⁴
3. Evşāf-ı hattıñ işidüp ey gül benefşeden
Gül saña ‘āşık oldı kulakdan benefşevār
4. Hattıñ benefşesinden uñanup kızardı gül
Oldı benefşe boynın egüp gül yüzüñe zār
5. Hatt-ı benefşe mi görinen gül yüzüñde yā
Gül şafhasına yazdı benefşe hatt-ı gubār
6. Bezm-i güle benefşe götürmiş gibi çemen
Ey gül kenār-ı bāğda bŷy-ı benefşe var

¹ Bu kaside kaynaklarda bulunamamıştır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

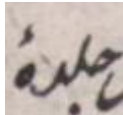
³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

7. Gül degme bir nihāl-fersā benefşedür¹
Seyr-i benefşezār gel ey gül nihālvār
8. Devr-i gül ü benefşe fir(i)devse beñzemez
Ey gül ü haṭ-benefşe haṭar özgedür bahār
9. Micmer degül benefşe ‘aşā deyrdür çemen²
Rāhib benefşe muğbeçe gül erguvān hezār
10. Hāk-i deri benefşe vü ferş-i ḥarīmi gül
Taḥtī benefşezār ü gül-i şāh-ı kām-kār
11. Devri benefşe kendi ise güldi vaḳt-i gül
Zāhir güle benefşeden artuḳdur i‘tibār
12. Şāh-ı benefşe tūğ degül i‘lām-ı Şeh Selīm
Otağası benefşe gül otağ-ı zer-nigār
13. Gülden benefşe bezmüne öñ gelmegin şehā
Boynın çeküp benefşe güle ider i‘tizār
14. Raḥş-ı benefşe geçmese gül-günını gülün
Gülden benefşe almaz-idi belde-i³ bahār

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede “degül” kelimesinden sonra gelen “ü”, vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

15. Tutdı benefşezārı şehā būy-ı gül yine
İtdük benefşezāra meger gül gibi güzār

16. Olup benefşe elde direfşüñ¹ siper gülüñ
Bāğa benefşe gürz güle nīze oldı hār

17. Gülşen benefşezār iki taht-ı muraşsa‘uñ²
Fīrūzesi benefşe güli la‘l-i āb-dār

18. **Kāmī** idüp bahāne gül-ile benefşeyi
Gül-had benefşe-haṭ saña ‘arz itdi bir nigār

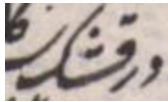
19. Cismi gül-i sefīd libāsı benefşe-reng
Haṭṭı benefşe ruhları gül şūḥ-ı şīvekār

147b

20. Dil gülşen-i ḥayālden olup benefşe-çīn
Kıldı gül ü benefşeyi bir naḥl-i yādigār

21. Eyler gül ü benefşe luṭ(ı)fını ol ‘ayān
Būy-ı gül ü benefşe olur lā-būd āşikār

22. Rengīn ḥayāli gül ḥaṭ-ı şī‘rüm benefşeler
Oldı gül ü benefşelerüm ‘ıṭr-ı her diyār

¹ Bu kelime mecmuada yazılıdır.

²Bu dizede “gülşen” kelimesinden sonra gelen “ü”, vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

23. Manşib gül ü benefşem olup iltifāt-ı şāh

İrdi gül ü benefşemeāsīb-i rūzgār

24. Şanmañ gül ü benefşede bŷy-ı vefā ola

Şanup gül ü benefşeyi ḥaṭṭ u ‘izār-ı yār

25. Ölsem benefşe-i ḥaṭı hicrinde ol gülüñ

Eyleñ gül ü benefşe ile zīnet-i mezār

26. Cism-i belāya benefşem idi dāğ-ı ğam gülüm

Qılmasa bu benefşe vŷ gül fikrŷmi figār

27. Fazlum benefşe ben gül-i āl-i Resŷl olam

Lāyık mı bu benefşe vŷ gül böyle ola ḥār

28. Düşem gül ü benefşe gibi ḥāke vādīde

Ḥāki benefşe ḥārı gül enzār-ı şehir-i yār

29. Yeter gül ü benefşe gibi açılup dilā

Eyle gül ü benefşe ğamından figān u zār

30. Şunar gehī benefşe vŷ gül şāh çŷn gedā

Eyle gül ü benefşeñi ol şāha ber-güzār

31. Ola gül ü benefşelerŷñ ḥāke şalmaya

Ola gül ü benefşeñe bir ebr-i dŷr-nişār

32. Gül gibi nāzik ola benefşe gibi laṭīf

Hāṣā gül ü benefşeyi ol ide ḥāksār

33. Gül el açup benefşe tutar göklere yüzün

İder du‘ā benefşe vü gül leyl-ile nehār

34. Bāğ içre tā ki açıla güller benefşeler

İde gül ü benefşe ile bāğ iftiḥār

35. Bāğuñ gül ü benefşeleri şolmayup şehā

Gül gibi gül ü benefşe gibi ol tāze her bahār¹

148a

5

Tercī‘-i Bend-i Raḥmī Çelebī Fermāyed Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh²

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

I

Ġam-ı dünyā-y-ile ey dil niçe bir zār olalum

Varalum mu‘tekif-i gūşe-i ḥammār olalum

Sākī vü³ muṭrib-i gül-çihre ile yār olalum

Zāhid-i ḥuşk sözinden yūri bī-zār olalum

‘Işk evşāfına gel mazḥar-ı āşār olalum

Āteş-i şevke⁴ yanup maṭla‘-ı envār olalum

Gülşen-i Rāz okuyup *Mahzen-i Esrār* olalum

Manṭıku’t-Tayn bilüp maḥrem-i ‘Aṭṭār olalum

Yine bir serv-i hevā-baḥşa hevādār olalum

Pāyına şu gibi yüzler sürüben⁵ zār olalum

¹ Bu dizede “gül” kelimesinden sonra gelen “ü”, vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

² Bu şiir mecmuada “Tercī‘-i Bend” başlığı ile yer almaktadır. Ancak ilk bentteki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeli olduğu için 15’li musammattır.

³ vü:- İ.

⁴ şevke: ‘ışka: RD.

⁵ sürüben:süreyinİ.

Naqd-i cān-ile vişāline harīdār olalum
Boynumuzdan ıralum yüki sebük-bār olalum
‘Akli terk eyleyüben māni‘-i ağıyār olalum
Lāleveş dāğ-ı maḥabbetle dil-efgār¹ olalum
Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı dīdār olalum

II

Niçe bir medresede eyleyelüm kıl-ile kâl
Niçe bir mazī vü müstaḳbel ola dilde maḳâl
Eyleyüp fenn-i kelām içre niçe baḥş ü cidâl
Zāhir olmaz saña bir zerrece keyfiyyet-i ḥâl
Hall olunsun dir-iseñ saña ser-â-ser işkâl
Yüri bir² rāh-nümāya irişigör abdâl³
Ḥāk-i pāyüñe varan⁴ olsa hezārân mişkâl
Püte-i ‘ışkda şevk-i âteş-ile öl kal
Çıkarup cāme-i zerķi geyegör bir kara şâl⁵
Göstere tā ki saña ḳande durur rāh-ı⁶dalâl⁷
Muğber itdi-ise mir’ât-ı dili jeng-i melâl
Bir nazarla anı pāk eyleye āyine-mişâl
Anda ‘aks eyleye geh gāh tecellî-i cemâl
Şu‘le-i ḥüsnine ḳarşu yaḳalum perr-ile bâl
Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı dīdār olalum

III⁸

Niçe bir kâḥ-ı fenâ içre iḳāmet idelüm

¹ dil-efgār: dil-figār İ.

² Yüri bir: Yüri var bir İ.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ varan: vezân İ.

⁵ Bu dize RD’de ikinci bendin 8. mısraında yer almaktadır.

⁶ rāh-ı: āh-ı İ.

⁷ Bu dize RD’de ikinci bendin 7. mısraında yer almaktadır.

⁸Bu bendde, *Bursalı Rahmî Dîvânî*’nda yer alan iki dize mecmuada yer almamaktadır.

Cāme-i zerķi geyüp nice zarāfet idelüm
Gel berü terk-i hevā itmege himmet idelüm
Mā-sivādan çeküp¹ el² küllī ferāgat idelüm
Gezelüm ‘ālem-i tecrīdi seyāhat idelüm
Mihr-i ‘ālem gibi bir kūrşa kanā‘at idelüm
Gāh geh baħr-i şühūd içre sibāhat idelüm
Sīnemüz şevk-ile pür-dāğ-ı maħabbet idelüm

148b

‘Arşa-i ‘ışkda şīrāne şecā‘at idelüm
Terk idüp haşyeti pervāneye³ nisbet idelüm
Yār-içün nār-ı ğama yanmağa minnet idelüm
Yārsuz gir diseler cennete nefret idelüm
Pāk-rū pāk-nazar ‘āşık-ı dīdār olalum

IV⁴

Bir seħer yile virüp bād-ı fenā⁵ gülzārı
Pīrehensüz kōdı gülşende kamu ezhārı⁶
Açdı a‘yān-ı çemen ‘ibret-ile enzārı
Gördiler var bu cihān içre ħudūş āşārı
Servler ħayrete vardı unudup reftārı
Sūsenüñ lerzeler-ile gögerüp ruħsārı
Ġoncenüñ söylemez oldu dehen-i dūr-bārı
Nergisüñ tēc-ı zerin kaptı felek ‘ayyārı
Ĥār Ĥār itdi dili gülşen-i dehrüñ⁷ Ĥārı
Kendüye pend idüben dir-idi bu ğüftārı

¹ çeküp: geçüp RD.

² el: -RD.

³ haşyeti pervāneye: vaħşeti dīvāneye RD.

⁴ Bu bendde, *Bursalı Rahmî Dîvânı*’nda yer alan iki dize mecmuada yer almamaktadır.

⁵ fenā: şabā RD.

⁶ ezhārı: eşcārı RD.

⁷ gülşen-i dehrüñ: ğonçe-i dehrüñ RD.

Nār-ı şevke şalalum cübbe ile destārı
Terk ü¹ tecrīd olalum ya'nī Kālendervārī
Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı dīdār olalum

V

Rahmiyā ger bize nāz eyler-ise cānāne
Vuşlatı terk idelüm kâbil² olup hicrāne
Sākī-i 'ışkuñ³ elinden içelüm peymāne
Düşelüm kūy-ı harābāta olup mestāne
Yaşamuz çāk idelüm irişe tā dāmāne
Mā-sivā terkin urup yetişelüm⁴ devrāne
Bir leked-küb gelüp salṭanat-ı haḳāne
İlticā itme vezīr ile der-i sulṭāne
Yüri var baş kademüñ dā'ire-i 'irfāne
'Ārif-i vahdet olup⁵ gel berü bu meydāne
Bize Mecnūn-ile Ferhād durur hem-ḥāne
Varalum tekye-i Vāmıkda⁶ olan yārāne⁷
Hāşılı cümle şalā eyleyelüm yārāne
Pā-bürehne gezelüm 'ālemi dervīşāne
Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı dīdār olalum

6

Tercī'-i Bend-i Birāder Revānī Efendi Naẓīre-i Rahmī Çelebi Güft⁸

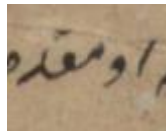
¹ ü: - İ.

² kâbil: kâ'il RD.

³ 'ışkuñ: 'ışk İ.

⁴ yetişelüm: bakmayalum RD.

⁵ olup: iseñ RD.

⁶ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁷ yārāne: aḳrāna RD.

⁸ Bu şiir mecmuada "Tercī'-i Bend" başlığı ile yer almaktadır. Ancak ilk bentteki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeli olduğu için 11'li musammattır.

I

Şüfî gel şāfî şafā ehli-ile yār olalum
İçelüm cām-ı muşaffā niçe huşyār olalum
Reh-i ‘aşka düşelüm t̄ālib-i dīdār¹ olalum
Terk idüp hırka ile t̄acı sebük-bār olalum
149a Yanalum yaqılalum derde giriftār olalum
Ya‘nī bir serv-i hevā-bahşa hevādār olalum
Nām u nāmūsı koyup bī-dil ü bī-‘ār olalum
Açalum cān gözini kāşif-i esrār olalum
Dimezüz saña uyup nefse günehkār olalum
Yā mülevveşlik idüp mühmil ü murdār olalum
Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı dīdār olalum

II

İrdi çün faşl-ı bahār oldu hoş-eyyām-ı şerīf²
‘Ayş u ‘işret demi geldi ne t̄urursın be ħarīf
Luţf-ı t̄ab‘uñ var-ise olmayalum şöyle keşīf
İdelüm ğam yükini rıtl-ı girān-ile naĥīf³
İdelüm ‘ayş-ı rebī‘ olmadın eyyām-ı ħarīf⁴
Bulalum sākī-i bezm olmağa bir yār-i zārīf⁵
Şimdi kuvvet bulıcağ vaqt durur cümle za‘īf
Vechi yok kim olavuz biz ğam-āzār [u]⁶ naĥīf⁷
Sürelüm atı⁸ olalum reh-i ‘aşk içre¹ ‘afīf

¹ dīdār: dildār DB.

² hoş-eyyām-ı şerīf: çün eyyām-ı şerīf İ.

³ naĥīf: ħafīf DB.

⁴ Bu dize DB’de 7. mısradır.

⁵ Bu dize DB’de 8. mısradır.

⁶ ğam-āzār [u]: ğam (ile) DB.

⁷ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁸ Sürelüm atı: sevelüm anı DB.

Yüzümüz şu gibi yirde içimüz şâf u laîf

Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı dīdār olalum

III

Oldı enfās-ı Mesîhā² nefes-i bād-ı şabā

İtdi emvāt-ı nebātātı ser-ā-ser ihyā³

Behceti gālib olup cennete döndi dünyā

Gelüñüz cem‘ olalum⁴ bir yire bir kaç zurefā

İçelüm cām-ı muşaffā sürelüm zevk ü şafā

Devr elinden niçeye dek çekelüm cevr ü cefā

Bulalum bir büt-i zībā⁵ kim ola kân-ı seḥā⁶

Olalum ‘āşık-ı şeydā dil ü cān-ile aña

Virelüm āyīne-i cāna yine tāze cilā

Bulavuz derd ü gama ola ki anuñla devā

Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı dīdār olalum

IV

Yine hem-dem idelüm cānı⁷ gam-ı cānāne

Nār-ı şevk-ile yakup⁸ dāğ-ı maḥabbet cāne

Olalum şem‘-i ruḥ-ı hūblar [i]çün⁹ pervāne

‘Āşıkāne girelüm baş açuben meydāne

Olalum biz de **Birāder** gibi bir dīvāne

Varalum gūşe-i mey-hāneye hoş rindāne¹⁰

Şalalum şīt ü şadāyı yine bu devrāne

¹ ‘aşk içre: ‘aşkuñda DB.

² Mesîhā: Mesîhî DB.

³ ihyā: ifnā İ.

⁴ olalum: oluban DB.

⁵ büt-i zībā: beyt-i zībā İ.

⁶ kân-ı seḥā: kân-ı vefā DB.

⁷ cānı: cāmı DB.

⁸ yakup: idelüm DB.

⁹ çün: - DB.

¹⁰ Bu dize DB’de 7. mısradır.

149b

İçelüm bâde-i ‘aşkı olalum mestâne
Girelüm ‘arşa-i meydâne yine rindâne¹
Başalum ‘aşk-ı cüvânânı yine² pîrâne
Pāk-rū pāk-nazar ‘āşık-ı dīdār olalum

V

Niçe bir hâtır-ı dildârı ri‘āyet idelüm
Seg raķībine anuñ şöyle himāyet idelüm
Varalum Hızr Pāşāya şikāyet idelüm³
Kışsamuz yār-ile ser-cümle hikāyet idelüm
Dir-ise şefkat idüp saña ‘ināyet idelüm
Koyalum cengi raķīb-ile ferāğat idelüm
Varalum gūşe-i ‘uzletde ‘ibādet idelüm
Devlet-i şāha du‘ā itmege ‘ādet idelüm
Olmasa⁴ ‘aşk-ı mecāzī haķīkat idelüm⁵
Görmege heftede bir kerre kanā‘at idelüm
Pāk-rū pāk-nazar ‘āşık-ı dīdār olalum

7

Tercī‘-i Bend-i Birāder Revānī Efendi Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh
Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün

I

Yine ‘ālem dem-i bahār oldı
Her taraf tāze sebzear oldı
Başladı her şükūfe güftāra⁶
Raḥmet āşarı āşikār oldı

¹ rindâne: merdâne DB.

² cüvânânı yine: civânīye kadem DB.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Olmasa: Ol meh(e) DB.

⁵ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁶ güftāra: güftār oldı MKM.

Lāle olsa ‘aceb mi ġāşiyedār
Devlet atına gül süvār oldu
Çözeliden benefşe ġīsūsın
Sünbülün zülfi tarmār oldu
Nicesi bülbül itmesün¹ feryād
Ġoncenün hem-nişīni hār oldu
Cür‘a zerrīn kadehden içdi meger
Nergisün gözleri humār oldu
Bāġda² kumru-y-ile dürrācun hem³
Nağmesi bülbülün hezār oldu
İçelüm tolu tolu şun sākī
Bu cihān kimseye degül bākī

II

Yire şaldı bisātı sebz-i çemen
Geldi devr-i sürūr gitdi hazen⁴
Gül güle söyler oldu gülşende
Ġonceler güft-gūya açdı dehen
150a Yine oldu benefşe nāfe-fürüş
‘Ālemi tutdı būy-ı misk-i Hoten
Lāle geldi ‘adem diyārından
Ayaġı tozu-y-ile sağ u esen
Bülbülün ‘ömri⁵ hasret-ile geçer
Gül güler yār-ı ġār-ı⁶ huşka neden
Gideni şanma girü bunda gele¹

¹ itmesün: ötmesin MKM.

² Bāġda: Bāz u MKM.

³ dürrācun hem: dürrāca İ.

⁴ hazen: hazān MKM.

⁵ ‘ömri: günü MKM.

⁶ ġār-ı: hār-ı İ.

‘İyş u nūş eyle furşat elde iken

Hā diyince hazān olur bāğı

Ġarra olma bahār-ı ‘ömre iġen²

İçelüm tolu tolu şun sākī

Bu cihān kimseye degül bākī

III

Ser ü baş şalduġına hikmet bu

Mest-i hayrān olup dā’im dil-cū³

İşidelden bu āyeti zanbağ

Kaldurup barmaġın didi yā hū

İrişem diyü yine dīdāra

Çaġular⁴ hasret-ile her sū şu

Lāleyi gördi komaz elden ayak

Sūsen aldı eline çīnī sebū

İşidüp ġulġulını bülbüller⁵

Bülbüle ġül didi ki sen de begū

Demidür kim bu demde cem‘ ola

Çemen-i yār u⁶ sāz nuġl u kedū

Yār isterseñ ey ġöñül sen de

NazarıHakķa eyle hakķı becū

Bu cihān kimseye degül bākī

İçelüm tolu tolu şun sākī

IV

Düzdi meşşāta-i şabā¹ çemeni

¹ ġirü bunda gele: bunda yine gele MKM.

² iġen: erken MKM.

³ Bu dize MKM’de yer almamaktadır. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Çaġular: Çaġlar İ.

⁵ bülbüller: bülbülinüñ MKM.

⁶ u: - MKM.

Şaçdı şahrāya nāfe-i Hoteni
Bülbüle ğonce vü nāz itmek için²
Berg-i³ gülden idindi pīreheni
Serv gördi çenār el tutmuş⁴
Egilüp nāz-ile didi me beni
150b Lāle sākī olup elinde kadeh
Oldı her meclisüñ alup vireni
Aldı zerrīn kadeh eline kadeh⁵
Çekmek ister kenāre yāsemeni
Tağda hüsni-lāle vaşf olmaz
Bāğda añma luṭf-ı yāsemeni
Nergis açmaz gözüni uykuḍan
Görmeyin diyü hāk olup gideni
Bu cihān kimseye degül bākī
*Ṭolu şun içelüm ṭolu sākī*⁶

V

Ġamdan oldı benefşe kaddi dü tā
Anuñ-içün tutar elinde ‘aşā
Gül-i hoş-bü harīk-i ğark⁷ olmuş
Geh giyer atlas u gehī hamrā⁸
Sebze-püş⁹ olsa n’ola serv-i sehī
Çemene bende¹ oldı ser-tā-pā

¹ şabā: şabā vü MKM.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Berg-i: Ġonce MKM.

⁴ el tutmuş: āl örtmiş MKM.

⁵ kadeh: cām İ. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁶ Ṭolu şun içelüm ṭolu sākī: İçelüm ṭolu ṭolu şun sākī MKM.

⁷ ğark: ‘arak İ.

⁸ Geh giyer atlas u gehī hamrā: geh atlas ağ geh hamrā MKM.

⁹ püş: boş MKM.

Şahn-ı gülşende yine bülbüller
Eylediler şafā-bah(ı)ş-ı şalā²
Bu cihān kimseye degül bākī
Ṭolu şun içelüm ṭolu³ sākī

VI

Yine gül Yūsufından irdi haber
Bülbüle k'ide nāle şām⁴ seher
Hem-dem olup hezār dostāne⁵
Güle medḥ ü şenālar eyledeler⁶
‘Ömr bir tuḥfedür⁷ iki olmaz
Lālede olsa tañ mı ḥūn-ı ciger⁸
Nergisün bī-başarlığı haberin
Dimeyeydi n’olaydı nīlūfer
Gonce çāk itdi cübbesin⁹ yaqasın
Geydi gökler benefşe mātem ider
Oldı nergis¹⁰ bu ḥālete ḥayrān¹¹
Kākūlini tağıtdı sünbüller¹²
‘Āqil-iseñ eger gönül sen de
‘İbret al eyleyüp bu ḥāle nazar
Bu cihān kimseye degül bākī
Ṭolu şun içelüm ṭolu¹ sākī

¹ bende: serv MKM.

² şafā-bah(ı)ş-ı şalā: vü yahşi şalā MKM.

³ Ṭolu şun içelüm ṭolu: İçelüm ṭolu ṭolu şun MKM.

⁴ şām: şām u MKM.

⁵ dostāne: destāre MKM.

⁶ eyledeler: eyleyeler MKM.

⁷ tuḥfedür: haftadur MKM.

⁸ ḥūn-ı ciger: dāğ-ı ciger MKM.

⁹ cübbesin: cübbesi MKM.

¹⁰ nergis: ḥayrān MKM.

¹¹ ḥayrān: nerges MKM.

¹² sünbüller: sünbül-i ter MKM.

Bir cihān² iste kim ḥazānsuz ola
 Gül-i hoş-būy gülsitānsuz ola
 Ḥamd it ol pādişāha kim zātı
 Vaşfa şıǵmaya dāsītānsuz ola
 Beñzer ol bāğa bir dem ansuz olan
 Lālesüz gülsüz³ ergüvānsuz ola
 Cümle ‘ālem vücūdı cūdıdur
 Çāre mi var durur ki ansuz ola
 Olmaya bir nefes cihān ansuz
 Ebedī ol iki cihānsuz ola
 Cümle eşyā müsebbihidür anuñ
 Ger **Revānī** ola revānsuz ola
Bu cihān kimseye degül bāķī
Ṭolu şun içelüm ṭolu⁴sāķī

8

Tercī‘-i Bend-i Ğubārī Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ūlün

I

Dilā gūş it sözüm zinhār u zinhār
 Ğidā-yiçün cihānda olma ğam-ḥ‘ār
 Anuñ kim vardurur bir beksimādı
 Görünmez gözine biñ beg simātı
 Ğidā kim mukteżā-yı cism ü cāndur
 Bir içim şu-y-ıla bir loķma nāndur

¹ Ṭolu şun içelüm ṭolu: İçelüm ṭolu ṭolu şun MKM.

² cihān: bahār MKM.

³ gülsüz: gülzār İ.

⁴ Ṭolu şun içelüm ṭolu: İçelüm ṭolu ṭolu şun MKM.

Gedā kim k̄āni‘-i her Һušk [u] terdür
Hak̄īkat pādīšāh-ı baҺr u berdür
Bunı bilgil ki bu dār-ı fenāda
Bu dār-ı pür-belā vü pür-‘anāda
Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür
Hevā-yı salṭanat Һurı hevesdür

II

Ne lāzım dürlü ni‘metler ne lāzım
Ne lāzım şīr ü şerbetler ne lāzım
Ne lāzım sükkerī olmaḳ ṭa‘āmuñ
Olısar ‘ākıbet çün telḥ kāmuñ
Ne lāzım ola ṭa‘muñ murġ-ı biryān
Uçar çün ‘ākıbet bu ṭūṭī-i cān
151b Ne lāzım çok yemekler çok emekler
Dimāġ-ı pāki muḥtell eylemekler
Bu ‘işret-ḥāne-i pür-hemm ü ġamda
Bu şoḥbet-ḥāne-i yevm-i elemde
Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür
Hevā-yı salṭanat Һurı hevesdür

III

Ḳurı ekmek yiseñ açla birāder
Olur ol Һurı ekmek gül-be-şekker
Eger ṭokla yir-iseñ gül-be-şekker
Görürsün gül-be-şekkerden zararlar
Eger bī-vakt içerseñ şu sem olur
Eger vakt-ile içseñ emsem olur
Şaḳın çok yimegi sen şanma nāfi‘
Ki az yimekdedür bil ki menāfi‘

Bu bīmār-hāne-i bu derd ü ğamda
Bu pür-hār u bu pür-cevr ü semende
Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür
Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür

IV

Eger insān-iseñ ten-perver olma
Ki ten-perver olan ḥardur ḥar olma
Teni ḳo bārī murġ-ı cānı besle
Beni cān-ile diñle sözüm esle
Ki cān bākī vü fānīdür bu tenler
Gider cānlar çürür yirde bedenler
Nedür ten aña ḥizmetler idersin
Şeb u rüz aña ḥizmetler idersin
Bu cism-i bī-vefā vü bī-beḳāya
Bu resm-i pür-fenā vü bī-şafāya
Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür
Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür

V

152a Ne lāzımdur serāy-ı Ḥusrevāne
Ne lāzım şeh-nişīn ü ‘ālī-şāne
Ne lāzım k’ola Şeddādī maḳāmuñ
Şüreyyāya yetişe sakf-ı bābuñ
Ṭotalum kim senüñdür heft iḳlīm
İdersin ‘āḳıbet issine teslīm
Eger taht-ı Süleymān ola cāhuñ
Zemīndür ‘āḳıbet sen bil ki gāhuñ
Bu dār-ı miḥnet-abād-ı belāda
Bu kāḥ-ı senglāḥ-ı ber-fezāda

Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür

Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür

VI

Şafā-yı ḥāṭır isterseñ Ğubārī

Göñüldeñ silmek isterseñ ğubārı

Derūnuñ tābnāk olmaḳ dilerseñ

Birūnuñ cümle pāk olmaḳ dilerseñ

Olnca Ṭūr ḥaremde i‘tikāf it

Mübārek Ka‘betu’llāhı ṭavāf it

Miṣāl-i Bu’l-Ḳay(ı)s anda ḳarār it

Ğınāyı terk idüp faḳr ihtiyār it

Bu nefis-i şüm-ı meyšūma hemīşe

Żarūrī oldı çünkim gūşe tūşe

Hemān bir gūşe bir nān tūşe besdür

Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür

9

Tercī‘-i Bend-i Fevrī Güft¹

Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün

I

Dūslar baña bir belā oldı

Ne belā niçe biñ belā oldı

Dil-i āvāre baḥr-ı ğamda-y-iken

Bir nigār-ile āşinā oldı

Görüp evvel nazarda taşvīrin

Cān u dil aña mübtelā oldı

Nice demler nihān idüp ‘aşḳın

Āsitānında pür-şafā oldı

¹ Şiir mecmuada “Tercī‘-i Bend” başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli “Terkīb-i Bend”dir.

152b

Sidre addi gibi u Şehr ire
Şöhret-i ‘aşkı müntehā oldu
Bir yañadan o bī-vefā işidüp
Arturup cevri pür-cefā oldu
Bir yañadan göñül huzûrından
Ta‘n-ı ağıyārla cüdā oldu
Şimdi aldum meded firāk ire
Hasret ü derd ü iŐtiyāk ire

II

Her yañadan hevā-yı kākül-i yār
omadı cānda Şabr u dilde arār
Bir yañadan belā-yı eŐmi beni
Pister-i ğamda eyledi bīmār
Bir yañadan firāk-ı bāğ-ı ruħı
İtdi müjġānumı bu eŐme-i mār
Bir yañadan hayāl-i hāk-i ruħı
Göñül āyīnesine virdi ğubār
apusı iŐtiyākı bir yañadan
İtdi nezd-i belāda cismümi zār
Bir yaña Őevķ-i vuşlat-ı cānān
Bir yaña derd-i ta‘ne-i ağıyār
aldum āvāre bunca derd ire
Bilmezem kim n’olısar āħir kār
İrgüre mi felek murāda beni
Yoħsa āhum virür mi bāda beni

III

Yine dil derdini beyān ideyin
‘AŞkı ‘ālemde dāstān ideyin

Sîne zârını dehre kılmaga fâş
Ney gibi nâle-i figân ideyin
Başda olan hevâyı söyleteyin
Dildeki râzımı beyân ideyin
Tende la‘li rumûzını yârûñ
Cân gibi niçe bir nihân ideyin
Zerre zerre dehânı nûktelerin
Mihr-i enver gibi ‘ayân ideyin
Bilinûñ mû-be-mû cefâlarını
Ortada cümle der-miyân ideyin

153a

10¹

Mef‘ûlû/ Mefā‘îlû/ Mefā‘îlû/ Fe‘ûlûn

I

Şâni‘ yine zeyn eyledi gülzâr-ı cihânı
Göstermek için ‘âleme âşâr-ı nihânı
Şol nağş²-ile nağş itdi zemîni vü zamânı
Kim irmedi taḥrîrine biñ diḳḳat-i Mânî
Dünyâda eger ister-iseñ ‘ıyş-ı devrânı³
Elden ḳoma seyrânı⁴ vü fevt⁵ itme zamânı⁶
Âhır çü bilürsin ki geçer ‘ömr-i cüvânî
Ta‘îl-ile bir ân geçürmeyigör⁷ anı
Eyyâm-ı bahâr irdi getür sâgarı sâķî
Devr-ile⁸ yürüt cām-ı mey-i aḳmeri sâķî

¹ Bu tercî-i bend ŞM’de 5 bendden oluşmaktadır.

² nağş: resm ŞM.

³ devrânı: cigânı ŞM. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ seyrânı: devrânı ŞM.

⁵ vü fevt: rif‘at İ.

⁶ zamânı: revânı ŞM.

⁷ geçürmeyigör: geçer (mâzî) gör ŞM.

⁸ Devr-ile: Devr eyle ŞM.

II

Bülbüllerüñ âvâzına gül girdi semâ‘a
Cem‘ oldı vü¹ ney nâle-i ‘uşşâk semâ‘a
İnsâna degül belki² eşer itdi sibâ‘a
Âvâze-i şādī irüşüp cümle bîkâ‘a³
Câm-ı meyi nûş eyle şaķın düşme nizâ‘a
Ger ister-iseñ çâre budur def‘-i şudâ‘a
Derd ü elem ü ğuşşa vü ğam girdi fuķâ‘a
Naķd ile el ur ‘ârif-iseñ mülk ü⁴ metâ‘a
Eyyâm-ı bahâr irdi getür sâġarı sâķī
Devr-ile⁵ yürüt câm-ı mey-i aķmeri sâķī

III

Gülşen yine cennet gibi bir⁶ berg-i nevâdur
Çeşm-i⁷ dil-i ‘âşık gibi bir⁸ âb-ı hevâdur
Şaķn-ı çemen-i bâġda kim rûķ-fezâdur
Bir ‘ömr ki meysüz geçe bir⁹ zevķ-i hebâdur
Terk-i mey ü maķbûb maķlûba ħaķâdur¹⁰
‘Iyş eylemek eyyâm-ı cüvânīde şafâdur
Ey **Mahrem**İnüş eyler-iseñ câm revâdur
Her gûşe-i gülzâr bu resm-ile¹¹ şadâdur
Eyyâm-ı bahâr irdi getür sâġarı sâķī

¹ vü: - ŞM.

² belki: bil ki ŞM.

³ bîkâ‘a: bûķâ‘a ŞM.

⁴ ü: - ŞM.

⁵ Devr-ile: Devr eyle ŞM.

⁶ bir: pür ŞM.

⁷ Çeşm-i: Çeşm ü ŞM.

⁸ bir: pür ŞM.

⁹ bir: bī ŞM.

¹⁰ Vezin hatalıdır.

¹¹ resm-ile: resme İ.

Devr-ile¹ yürüt cām-ı mey-i aḥmeri sāḳī

11

Taḥlīlū'l-Esnān

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/ Mefā'īlün

1. Yemekden soñra lāzımdur taḥallül itmek esnānı
Muḥakḳak celb-i rızḳ eyler ider taṣḥīḥ-i ebdānı
2. Sekiz nesne-y-ile menhī² taḥallül eylemek līkin
Resūlūñ kavlidür diñleñ beyān idem size anı
3. Birisi nār ağacıdur biri yonca biri ḳamış
Ḥaşır u mersin ü yılḡın süpürge daḡı reyḥānı

153b

12

Ġazel-i Aḥmed Fermāyed

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

1. Ḥaḳdan ola taḳdīr mekār-ı yāre³ yetişmek
Devletlü ulu'l-emre vü ḥünkāre yetişmek
2. Bu yaşı-ıla ol yār-ı sa'ādet beni ḳoymaz
Sultān-ı cihāngīr ü cihāndāre yetişmek
3. Eyvāḥ ki bugün ḥār-ı cefā dāmenüm aldı
Müşkil ki naşībüm ola gülzāre yetişmek
4. Vā ḥasret eger bir daḡı olmazsa müyesser

¹ Devr-ile: Devr eyle ŞM.

² menhī: Bu ifade mecmu'ada “menhīdür” şeklinde geçmektedir. Vezin gereği “menhī” şeklinde okunmuştur.

³ mekār-ı yāre: Bu kelime mecmuada “mekkār-ı yāre” olarak geçmektedir. Vezin gereği “mekār-ı yāre” şeklinde okunmuştur.

İmdād felekde maña dildāre yetişmek

5. Sözüñ hemesi dürr-i cevāhirdür **Aḥmed**¹

Müşkil durur ammā ki ḥarīdāre yetişmek

13

Ġazel-i Aḥmed

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Māz-i şehir-i ḥod perīşān u cüdā üftādeem

Rüz [u] şeb der miḥnet-i renc ü ‘anā üftādeem

2. Şükr-i ni‘methā-yı şehir-i ḥod nekerdīm ān zamān

Lā-cerem pīş-i şümā mişl-i kerā üftādeem

3. Sürme-i būdīm der çeşm-i bes ehl-i nazar²

Ḥāk-i reh geştīm ü der-dest-i şabā üftādeem

4. Pīrehen der şabr kerdēn tenem şad-pāre şod³

Ḥāl-i men benger ki tā yektā ḳabā üftādeem

5. **Aḥmedā** ender ġarībi ġam neḥor dilşād baş

Māderīn ġurbet be-taḳdīr-i Ḥudā üftādeem

14⁴

Ġazel-i Belīġī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Ḳahvenüñ bāde-i gül-gün gibi yoḳdur ānı

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Yunus KAPLAN’ın *Belīġī ve Dīvānçesi* isimli çalışmasında bu gazel 7 beyitten oluşmaktadır.

Isıcakdur o k̄ara yüzlünüñ ammā k̄anı

2. Mıřr u Şām u Halebi gezdi gelicek Rūma
Ayağın aldı şarābuñ o cihān fettānı
3. Miğl ü mānendi mi var müşterī kızdurmağda
Isıcak yüz göricek her kişi ister anı
4. Nağde mā'il olup ortada gezer aqçalaşur
Bilmezem qahbe midür qahvecinüñ¹ oğlanı
5. Söyle ol rü-siyehüñ baña ne keyfiyyeti var
Ey **Belîğî** aqıdur ayağına yārānı

15

Rubā'î²

Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

1. Diyem cenāb-ı hāzrete yevmü's-su'al eger
Luţf-ıla şefkat-ile kulından cevāb ala
Dünyā evine geldüñ oturduñ bir iki gün
Lāyık mıdur Kerīme konuğdan hisāb ala

154a

16

Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

I

Biñ pāre olsa **Meşrebî** tîğ-ı firāk-ile
Terk itmez āsitānuñ ölür intizār-ile
Kūyuñda nār-ı hasret-ile yana yaqıla

¹ qahbe midür qahvecinüñ: qahvecinüñ qahbe midür BED.

² Bu şiir mecmuada "Rubā'î" başlığı ile yer almaktadır. Ancak şiirin nazım şekli kīt'adır.

Virdükde cânını çıka şāyed du‘ā kıla
‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı yārini¹

17

Müseddes-i Äzerî be-Mu‘allim-zāde İbrāhîm Çelebi Nazîre-i Müseddes-i Meşrebî

Mef‘ûlü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘îlü/ Fā‘ilün

I

Hergiz gönül bırakmadı feryād u zārını
Terk itmedi nigārını terk itdi ‘ārını²
Şādıklık itdi³ tıtdı der-i şehir-yārını
Tā haşr olunca çekdi ğam-ı⁴ intizārını
‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

II

Derd ü belā-yı firkat-ile haste-hāl ise
Bir zerre tende tākati yok bî-mecāl ise
Şabr eylemekdür aña devā her ne hāl ise
İrmek vişāl-i yāre ne deñlü muhāl ise
‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

III

Çeşm-i gazāl-i yāri koyup Kays-ı mübtelā
Ahûlar-ile eyledi ülfet o bî-vefā
Tağlarda gezdi yār eşiginden olup cüdā
Erbāb-ı ‘aşk tañ mı aña virmese rızā

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² ‘ārını: vārını İNEMM.

³ şādıklık itdi: şādıklığıyla İNEMM.

⁴ ğam-ı: ğam u İNEMM.

‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini

Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

IV

Yārūñ gül-āb-ı kūy[1]-y-ıla ülfet eylesem

Zevk-i vişāle irmege bir hālet eylesem

N’ola cihāndan el çeküben ‘uzlet eylesem

Yār eşiginde beklemegi ‘ādet eylesem

‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini

Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

154b

V

Kuyında gördi Āzeriyā çün beni nigār¹

Derd-i firākı² cānuma itmiş temām kār

Didi helāk ider seni birgün³ bu intizār

Didüm ki⁴ ey ser-āmed-i hūbān-ı rūzgār

‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini

Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

18

Müseddes-i Za‘ifī Güft Rahmetu’llāhi Te‘ālā

Mef‘ūlü/ Fā’ilātü/ Mefā’ilü/ Fā’ilün

I

Āyīne-i⁵ cemālūñ-ile pür şafālaruz

Dīdāra mā’ilüz güzelüm bī-riyālaruz⁶

Ser-pā bürehne kūy-ı fenāda⁷ gedālaruz

¹ nigār: o yār İNEMM.

² firākı: firāk İNEMM.

³ birgün: āhır İNEMM.

⁴ Didüm ki: Didi ki İNEMM.

⁵ Āyīne-i: Ebniye-i İAKM.

⁶ Riyālaruz: riyyāyız İAKM.

⁷ kūy-ı fenāda: gerçi baş açık İAKM.

İklīm-i ‘aşk içinde¹ bugün pādīshāhlaruz
‘Āşıkharuz belā-zedeler mübtelāharuz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedāharuz

II

Baş egmezüz zamāneye serdār-ı² serverüz
Ya‘nī ki başḳa başumuza bizde³ mehterüz
Meyl itmezüz ‘acūze-i dehre bugün erüz
Sultān-ı ‘aşḳa cān-ile baş-ile⁴ ḳākerüz
‘Āşıkharuz belā-zedeler mübtelāharuz
‘Ālemde bir⁵ maḥabbete ḳalmıř gedāharuz

III⁶

Şanma efendi sen bizi dünyāya mā’ilüz
Yā serv-i bāḡa⁷ yā gül-i ra’nāya mā’ilüz
Bir serv boylu ḳāmet-i bālāya⁸ mā’ilüz
Bir gül yañaḳlu dil-ber-i zībāya⁹ mā’ilüz
‘Āşıkharuz belā-zedeler mübtelāharuz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedāharuz

IV

Gāh aḡlar [u] gāh inler [ü] gāh eylerüz fiḡān¹⁰
Süz u güdāzdan degülüz ḡālī¹¹ bir zamān
Budur sözüñ muḥaşşalı¹ ben bildügüm hemān

¹ ‘aşk içinde: ‘aşḳa İAKM.

² serdār-ı: server-i İAKM.

³ ki başḳa başumuza bizde: biz başımıza başḳa İAKM.

⁴ cān-ile baş-ile: baş [u] cānla İAKM.

⁵ bir: - İAKM.

⁶ Bu bend İAKM’de 2. bendde yer almaktadır.

⁷ Yā serv-i bāḡa: Bāḡ-ı dehre ya İAKM.

⁸ ḳāmet-i bālāya: dil-ber-i ra’nāya İAKM.

⁹ dil-ber-i zībāya: dil-bere İAKM.

¹⁰ Gāh aḡlar [ü] gāh inler [ü] gāh eylerüz fiḡān: Gah aḡlaruz gāh añlaruz gāh eylerüz efgān İAKM.

¹¹ degülüz ḡālī: ḡālī degildür İAKM.

Rind-i cihān ‘ārif-i devrān u nüktedān

‘*Āşıklaruz belā-zedeler mübtelālaruz*

‘*Ālemde bir² maḥabbete kalmış gedālaruz*

155a

19

Müseddes-i Rif‘atī Naẓīre-i Mes‘ūdī Güft³

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

Bu ḥüsn ü bu melāḥatle cihān içre müsellemsin

Perī-rûlar arasında melek sîretlü âdemsin

Dil-i mecrûḥ-ı ‘uşşāk-ı sūḥan-perdāza merhemsin

N’ola iḥyā iderseñ mu‘ciz-i ‘İsāya hem-demsin

Ḥayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın

Hemān ben ḥastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘ālemsin

II

Gider cānum bedenden bir nefes senden ba‘īd olsam

Ġubār-ı ḥāk-i pāyüñ gibi cānā nā-bedīd olsam

Yoluñda cān u ser terk itmek-ile ben ferīd olsam

Ne var şemşīr-i bürrān-ı firākuñla şehīd olsam

Ḥayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın

Hemān ben ḥastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘ālemsin

III

Cefālar eyleyüp her dem beni sen derdnāk itseñ

Vücūdum āteş-i ‘aşkuñla cānā sūznāk itseñ

Ṭutup dest-i firākuñla yakamı çāk çāk itseñ

Efendüm rāzīyum derd ü belā-y-ile helāk itseñ

Ḥayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın

¹ sözüñ muḥaşşalı: sözüm muḥaşşal İAKM.

² bir:- İAKM.

³ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

Hemān ben hastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘ālemsin

IV

Hevā-yı pāy-būsuñla dil ü cān pāy-mālūñdür
Ġam-ı künc-i maḥabbetde za‘īf ü bī-mecālūñdür
Dil-i bī-çārenüñ eglencesi resm-i ḥayālūñdür
Bu maṭla‘ ey hilāl-ebrū senüñ ḥod vaşf-ı ḥālūñdür
Ḥayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben hastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘ālemsin

V

Ṭabībā ḥaste-i derd-i ğam-ı hicre devā itseñ
Marīz-i ‘aşqa kânūn-ı vefā-y-ile şifā itseñ
Cihānuñ ḥalkını hep **Rif‘atīveş** mübtelā itseñ
Mezār-ı mürde-i derd ü ğama gelseñ du‘ā itseñ
Ḥayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben hastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘ālemsin

155b

20

Müseddes-i Raḥmī Çelebi Güft Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Bulmayaldan vuşlat-ı cānāneye hergiz vuşul
Ḥayretüm görse ola dīvāne erbāb-ı ‘uḫul
Maḥremüm derd ü belādur her tarafdan sağ u sol
Gāh mestem gāh ḥayrān meskenüm künc-i ḥamul
Gāh şağın gāh ḥaste gāh şād u geh melul
Gāh sulṭān-ı cihānam gāh bir āzāde kul

II

Cevr idüp gözden bıraḳdı āh kim cānān beni
Tīğ-i ğamla günde biñ kez öldürür hicrān beni

Pürsiş-i hâl eyleyeydi¹ ey şanem² yārān beni
Nā-murād itdi murādumdan meded devrān beni
Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl
Gāh sulţān-ı cihānam gāh bir āzāde kul

III

Nüş idüp sākī-i bākīden ezel bezminde cām
Hāşıl oldu cāna anuñ neş'esinden zevk-i tām
Şöyle mestem kūy-ı yār içinde eylerken hırām
Rāst gelsem pādişāh-ı 'āleme virmem selām
Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl
Gāh sulţān-ı cihānam gāh bir āzāde kul

IV

Dür olaldan hasret-ile benden ol Yūsuf-cemāl
Olmışam Ya'kūbveş Ken'ān-ı gamda pür-melāl³
Hey birāder şorma hālüm eyleyüp benden su'āl
Çāh-ı hayretde qalaldan oluben ser-geşte-hāl
Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl
Gāh sulţān-ı cihānam gāh bir āzāde kul

V

Ehl-i 'ışkuñ kimisi⁴ itmiş melāmet ihtiyār
İtdi Ferhād-ile Mecnūn deşt-i hasret ihtiyār
'Ārif oldur kim ide keşretde vahdet ihtiyār
Rahmiyā ben eyledüm cāndan ferāğat ihtiyār
Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl
Gāh sulţān-ı cihānam gāh bir āzāde kul

¹ eyleyeydi: itmeseydi RD.

² ey şanem: ehibbāl.

³ pür-melāl: pāy-māl RD.

⁴ kimisi: kimini İ.

Kaşîde-i Zuhûrî Berāy-ı Kadri Efendi Sellema'llāhu Te'ālā 'Aleyh

Mef'ûlû/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

1. Hengām-ı şeb ki kubbe-i mīnā-yı Nīl-fām
Zeyn olmuş-idi meş'al-i tābendeden¹
2. Mağrib-zemīne Hüsrev-i hāver nüzül idüp
'İyş itmege kuruldı münakkaş niçe hıyām
3. Qandīlin aşdı künbed-i gerdūna māh-ı nev
Tā nūr-ı dil-fürūzı ile ref' ola zālām
4. Bezm-i ufukda şanma görinen hilāldür
Sultān-ı mağrib aldı şafādan eline cām
5. Hey'etde māh-ı nev görünür şekl-i mīmde
Ya'nī ki āhir oldu bir gün-i meh-i şıyām²
- Ve minhu**
6. Şekl-i hilāl 'ayn-ıla rāya mişāldür
Tā 'ıyd-i ekber olduğunu bile hāş u 'ām
7. Deldi cigerlerini bu şeb hançer-i hilāl
Ehl-i riyādan aldı felek şimdi intikām
8. Mirrīḥ nūḥīde cünd-i nücūma hücūm ider
Almış eline hışm-ile şamsām-ı der-niyām

¹ Vezin hatalıdır. Bu beyit, kasidenin matla beyti olduğundan ikinci dizinin içerisinde bir kelimenin eksik olduğu anlaşılmaktadır.

² Bu dizide vezin hatalıdır.

9. Yok yok ki çarh halka-i zer takdı gūşına
Oldı efendi hazretine kemterin gulām

10. **Kadrī Efendi** hazreti kim ‘ilm ü fazl-ile
Oldur güzide-i ‘ulemā zübde-i kirām

Ve minhu

11. Fihrist-i cūd u himmet ü dībāce-i kerem
‘Unvān-ı nāme-i himem ü nüşa-i merām

12. Müşkil-güşā-yı mes’ele-i hall ü ‘ağd ü şer‘
Meş‘al-fürūz-ı encümen-i zümre-i ‘izām

13. Ey dāver-i huceste-şifāt u sūtūde-zāt
V’ey h’āce-i¹ refī‘-mekān u bülend-nām

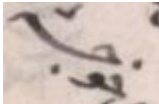
14. Müştākdur tapuña gören görmeyen daği
Meddāhdur cenābuña ser-cümle-i enām

15. Halk-ı zamāne Ka‘be-i kūyuñ tavāfına
Gitmiş şafā-y-ile kamu iħrām-ı ihtirām

Ve minhu eyzan

16. Yar’dılmadı kapuñda senüñ zulm-ile sitem
Vardur şu deñlü ‘adl-ile dād-ile izdiħām

17. Bir ‘andelīb-i nağme-serādur **Zuhūrī** kim

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Vaşşāf-ı gülşen-i keremüñdür ‘ale’ d-devām

18. Yazdukça hāme nāmede evşāf-ı pākūñi

Misk ü ‘abīr-i rāyihasından dolar meşām

19. Durmaz riyāz-ı hāmede cevlān ider kalem

Bir servdür ki gülşen-i cānda ider hırām

20. Oldı kaşīde medḥ ü şenāñ-ile ibtidā

Lāyık budur ki bula du‘āñ-ile iḥtitām

21. Halk şaklasun vücūduñı āsīb-i dehrden

Ol ‘izzet ü sa‘ādet ü devletde müstedām

22. Geldükçe māh rūze vü halk eyledükçe ‘ıyd

Döndükçe çarḥ-ı aṭlas [u] oldukça şubḥ u şām¹

156b

22

Kaşīde-i Zuhūrī Berāy-ı Ḥasan Paşa Mīr-i Mīrān-ı Tamişvār-ı Sābıka Sellema’llāh²

Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün

1. Ey der-i devletüñ cihāna penāh

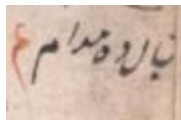
V’ey ḥarīmüñ medār-ı ‘izzet ü cāh

2. Eşigüñ ḥāş u ‘āma melce’dür

Haremüñ Ka‘beveş mu‘allādur

¹ Yazmada bu beyitten sonra eksik bir kısım vardır:

² Bu şiir mecmuada “Kaside” başlığı ile yer almaktadır. Ancak şiirin yapısı “Mesnevi” olduğunu göstermektedir.

3. Yād iderler sehā-y-ile keremūñ

Dolanurlar şafā-y-ıla haremūñ

4. Eyledüm qalbi pāk ü sīnemi şāf

Sa'yüm oldur ki idem anı tavāf

5. N'ola olsa ümīdüm anda revā

Ol harem baña Ka'bedür farazā

6. Diñle ey dāver-i huçeste-tebār

Der-i a'lāña 'arz-ı hālüm var

7. Lipova Qal'asından işbu gedā

Kethudāyem bilür anı dünyā

8. Gelicek altına anuñ düşmen

Ġāzīlerle bile qapandum ben

Ve minhu

9. Bir başumla hālāş olup tenhā

Oldı ser-cümle mā-melek yağmā

10. Der-be-der eyledi beni devrān

Güyveş bī-qarār u ser-gerdān

11. Güle ser-haddi oldı gāhī vaṭan

Ki Bel(i)ğrādı eyledüm mesken

12. Şāh Dārādur u ġazanfer-fer

Egriye doğru eyledükde sefer

13. O seferde çeküp hamîyyetler

Eyledüm niçe dürlü hîdmetler

14. Yürüyüşlerde çābūk u çālāk

Cenk iderdüm ‘adū-y-ile bī-bāk

15. Ba‘d-ez-ān ol ġazāda kim anı

Görmedi ‘ayn-ı ‘ālem-i fānī

16. Tīġ u tebere iderdüm istiķbāl¹

Şokulurdum araya nīze mişāl

Ve minhu

17. Atlar-idüm ‘adūya niteki tīr

Şalınurdum miyāna çün şemşīr

18. Eylemişdüm ħazāya sīne siper

Ĥavf gelmezdi ħalbe zerre ħadar

19. Bu ħadar cefā-y-ılan zaĥmet ben²

Lāyık u müsteĥaħķ-ı himmet iken

20. Ĥaberüm yok bir ecnebī gelmiş

Bir ħarīķ-ile dirliğüm almış

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Vezin hatalıdır.

21. Bendeñi terk-i al‘a itdi dimiş

Doğru alatmamış ilf itmiş

22. zilerden şorulsun avlm

Bilinr her ne l-ise lm

23. Ne revdur ki ola baa cef

sitnuda zlm ola ş

24. sitnuda bir ged kluam

Midat glşenine blblem

25. Kşver-i naşmı ttdum elde alem

Oldı mlk-i belğat ire ‘alem

26. Dilerin ztuı ki azret-i a

de kffra glib-i mula

27. Nitekim mihr-i sumn-r

lıcu stn eyleye Mevl

Temme

157a

23

aşde-i Zhr Bery- asan Paşa

Fe‘iltn/ Fe‘iltn/ Fe‘iltn/ Fe‘iln

1. Yeter itd beni ey ar- cef-c giryn

Zr u minet-zede v aste-dil  ser-gerdn

2. Nice bir zdd- meramumca lursın areket

Niçe bir ‘aks-i merāmumca idersin cevalān

3. Dem-i rezm olsa şecā‘atde ferīd-i ‘ālem
Vaqt-i rezm irse sehāvetde vaḥīd-i devrān
4. Nice bir ḥıttā-i ma‘müre-i ‘ālemde benüm
Tīşe-i ğamla ola ḥāne-i ḳalbüm vīrān
5. Nice bir sehm-i şafā olmaya sen ḥāke naşīb
Zūr-bāzū-yı felek ḳāmetümi ḳıla kemān
6. Gül-i maḳşūdum ola niceye dek pejmürde
Nice bir gülşen-i baḥta ire āsīb-i ḥazān
7. Demidür ref‘e şunup dād idesin cevruñden
Aña kim dergehidür dā’ire-i emn ü emāñ
8. Vaḳtdür ḥāk ḳoyup başuma feryād ideyin
Aña kim ḥāk-i deri oldı güherle yeksān
9. Maḫhar-ı luṭf-ı Hüdā Ġāzī Ḥasan Pāşā kim
Oldı meddāḥı anuñ bay u gedā pīr ü cüvān
10. Menba‘-ı cūd u sehā ma‘den-i iḥsān u ‘aṭā
Maṭla‘-ı nūr-ı Hüdā maḥzen-i sırr-ı Sübhān
11. Muḫmaḥill oldı ‘adū ṭīġ-i ziyā-baḫşuñdan
Mün‘adim eyledi şan zulmeti mihr-i raḫşān

12. Serverā ben ne diyem şān-ı şerīfūñde senūñ

Ki bilür luţfuñı iḥsānuñı ser-cümle cihān

13. Hātemūñ cūd u¹ seḥāsına ne ḥācet ḥüccet

Güneşūñ nūr u ziyāsına ne lāzım bürhān

14. Evc-i rif‘atdesin ol ebr-i seḥāsın ki ider

Reşehāt-ı keremūñ gülşen-i dehri reyyān

15. Hārı gül ābı gül-āb ola günāhı (...) ²

Şahn-ı gülzāra nesīm-i keremūñ olsa vezān

16. Feyz-i tīḡuñdur iden gülşen-i dehri hürrem

Tāzeler bāḡ u bahārı nitekim āb-ı revān

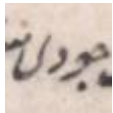
17. Āb-ı şemşīr-i cihāngīr-i şafā-baḡsuñ-ile

Maḥv olur şafḥa-i ‘ālemde nemi naḡş-ı tuḡyān ³

18. İrmeye midḥatūñūñ menziline her ne ḳadar

Tek u pū itse kümeýt-i ḳalem-i müşg-efşān

19. Yoḡdur evşāf-ı şafā-baḡş[uñ]a¹ ḳünkim ḡāyet

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu dizenin son tef‘ilesi eksiktir.

³ Vezin aksamaktadır.

Ey **Zuhūrī** sözi uzatma du‘ā eyle hemān

20. Dilerin her ne ümīdūñ var-ise vire Hudā
Dōne maḳṣūd u murāduñca sipihr-i gerdān

21. Tālī‘ūñ sa‘d u dilūñ ferruḥ u baḥtuñ pīrūz
Dūstuñ ḥürrem ü ḥandān u ḥasūduñ giryān

157b

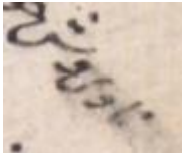
24

Ḳaṣīde-i Zuhūrī Berāy-ı Ḥasan Paşa

Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilātūn/ Fe‘ilūn

1. Sāzkār ol demidür ey ḳalem-i gevher-bār
Nāfeveṣ müṣḡ-i ter it ṣafḥa-i kāfūra niṣār
2. Sen o ṣarrāf-ı güher-senc-i ma‘ānīsin kim
Levh-i sīm üzre idersin dūr ü gevher īṣār
3. Sen ki ey ḥāme Hıṭā vü Ḥotenūñ tācirisin
Götürürsen n’ola Rūm iline müṣḡ-i Tātār
4. Ġālibā lūle-i ser-çeṣme-i ḥikmet sensin
Ki dilūñden dōkilür bunça biḥār u enhār
5. Nāyīveṣ² çünki ser-āğāz idesin taḥrīre

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

²Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

İremez dā'ire-i rütbetüñe mūsīkār

6. Bezm-i 'ālemde neden na'1 kesersin serüñe

Eger olmaduñ-ısa bir güzele 'āşık-ı zār

7. Öykinür yār benānına bu hāl-ile diyü

Seni durmaz keser erbāb-ı zarāfet her-bār

8. Didi erbāb-ı nazar vaşf-ı şafā-baḥşuñda

Murg-ı ablaḳ ten ü sīmīn-per ü miskīn minḳār

9. Hem-zebān-ı şu'arā maḥrem-i rāz-ı büleḡā

Tercemān-ı fuḫalā hem-dem-i eṣrāf u kibār

10. Demidür nuṭḳa gelüp medḥ ü şenā eyleyesin

Aña kim dergehidür devlet ü iḳbāle medār

11. Maḫhar-ı luṭf-ı Hudā ĠāzīḤasan Pāşā kim

Darb-ı destiyle anuñ zīr ü zeber oldı Ḳomār

12. Maḳoçı gibi geldi doḳundı Ḳoç Adasında daḫi¹

Egreden gelmiş iken cengine becīd küffār

13. Ḳomadı kimse diri bir niçe biñ küffārdan

Şöyle bir tīḡ ḳodı kim anı begendi Settār

14. Tīḡ-i ser-tīz ile zabṭ itdi Sögüd ser-ḫaddin

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

Niçe erlikler idüp anda daḥi Ḥaydarvār

15. Kanda eylerse sefer karşı gelür feth-i zafer

Olur iḳbāle maḳarr eylese bir yirde ḳarār

16. Serverā buldı Tımışvār ḳudūmuñla şeref

Nitekim maḳdem-i ezhār-ile şahn-ı gülzār

17. Oldı dem-beste Şebeşle Luḡoşuñ bābları

Kūnī ezber okuyup her biri nā-ḳār (...) ¹

18. Darb-ı şemşīr gele şındı putı küffāruñ

Ḳaldılar ebkem olup niteki naḳş-ı dīvār

19. Deyr-i ‘ālemde senüñ tīḡ-i cihāngīrūñle

Küfre bel bağlamadan şimdi kesildi zünnār

20. Bu ḳaşıdeyle ²**Zuhūrī** ḳuluñuñ maḳşūdı

Dil ü cān-ile du‘ādur tapuña leyl ü nehār

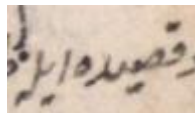
21. Dilerin her ne murāduñ var ise vire Ḥudā

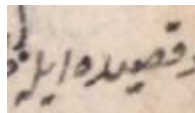
Döne maḳşūd-ı merāmuñca sipihr-i devvār

22. Gün gibi üstün ide Ḥazret-i Bārī ḳılıcuñ

Ṭaḡıla zerre-şıfat tīḡuñ öñinden küffār

¹ Bu dizenin son tef‘ilesi eksiktir.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Tercî‘-i Bend-i Raḥmî Raḥmetu’llâhi ‘Aleyh¹*Mef‘ûlû/ Mefâ‘îlün/ Mef‘ûlû/ Mefâ‘îlün*

I

Ey dil niçe bir dehrüñ derdin çekesin muḥkem

Bu bâr-ı girân itdi ḳaddini sipihrüñ ḥam

Yâd eyleyeyin gûş it bir ḥâdişe-i mu‘zam

Bu ḳışsa beyânında ‘âḳıllar olur² ebkem

Bir gevher-i yektâdan ḥalk oldu ḳamu ‘âlem

Cehl-ile kimi câhil ‘ilm-ile kimi a‘lem

Vaşl-ile kimi şādî³ hecr-ile kimi pür-ḡamKimisi gedâ olmuş kimisi şâh⁴-ı ekremĠafletle nazar ḳılma aç gözünü gel⁵ bir dem

Bu mes’ele bahşinde ‘âḳıllar olup mülzem

Bu bezm-i ṭarab-sâza geh gâh oluben ḥurrem

Tâcını idüp kec-rev ‘ıyş eyler-idi her dem

*Cem cāmını nûş itdi sürdî⁶ niçe dem Rüstem**Bu bezm girü bâḳî ‘âlem girü⁷ bu ‘âlem*

II

İcâd idicek Vâcib bu ‘âlem-i imkânı

Bir gevher-i pāk⁸ itdi mâhiyyet-i insânı

Derc eyledi ḳalbinde gencîne-i pinhânı

Nefs ejderidür anuñ her laḫza nighbânı

¹ Bu şiir mecmuada “Tercî‘-i Bend” başlığıyla yer almaktadır. Ancak ilk bentteki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeledi olduğu için 14’lü mütekerrir bir musammattır.

² ‘âḳıllar olur: oldı niçe dil RD.

³ şādî: şādân RD.

⁴ şâh: şeh RD.

⁵ gözünü gel: gözün gele İ.

⁶ sürdî: çekdi İ.

⁷ girü: yine RD.

⁸ Pāk: pākîze İ.

Dil kişverinüñ olmış her biri birer hânı
İllā n'idelüm 'ālem olmasa eger fānī
'Ayyār-ı felek kapdı tāt-ı ser-i Hākānı
Nüş itmedi İskender ser-çeşme-i hayvānı
Şoñ demde¹ yile virdi evreng-i Süleymānı
Geşt itmege 'azm itdüm eṭrāf-ı gülistānı²
Bu beyt[i] oğur gördüm bülbül idüp efğāmı
Güş eyleyicek her gül³ çāk itdi girībānı
Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem girü⁴ bu 'ālem

III

Cellād-ı felek her dem ger çekse saña şemsîr
Tut gerden-i sîmînüñ⁵ yok gayra daḥi tedbîr
Ne yazdı-ise başa bir bir getürür taḳdîr
Ger nîk ü eger beddür⁶ olmaya⁷ kaẓā tağyîr
Her⁸ yañada ḥār-ı ğam oldı baña dāmen-gîr
Ālām-ı ser-encāmum seyrān idicek yir yir⁹
158b Bir cām şunup kıldı sūz-ı dilüme¹⁰ te'sîr
Şan āb-ı hayāt-ile kılmışlar anı taḥmîr
Vaşfında ḥired 'āciz diller idemez taḳrîr
Oldı dil-i vîrānum anuñla o dem ta'mîr
Bir cām-ı şafā-baḥşuñ eṭrāfına bî-taḳşîr

¹ demde: ucı RD.

² eṭrāf-ı gülistānı: ṭaraf-ı gülistānı RD.

³ her gül: güller RD.

⁴ girü: yine RD.

⁵ Sîmînüñ: teslîmüñ RD.

⁶ nîk ü eger beddür: nîk eger bir de İ.

⁷ olmaya: olamaya RD.

⁸ Her: Bir RD.

⁹ yir yir: bir pîr RD.

¹⁰ sūz-ı dilüme: sözümlüme İ.

Bu beyt-i dil-āvīzi kılmışlar aña taḥrīr
Cem cāmını nūş itdi sürdi¹ niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bâķī ‘ālem girü² bu ‘ālem

IV

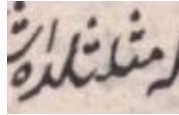
Seyrān ideyin dirseñ pür-hūn ser-i Dārāy
Var deşt-i fenā içre³ gör lāle-i ḥamrāy
Dünyāya kıyās itseñ ger füşat-i ‘uķbāy
Seyr eyle müşelleşde⁴ eşkāl-i zevāyāy
Bir sākī-i mehveşden nūş it mey-i⁵ şaḥbāy
Düş kūy-ı ḥarābāta ol ‘āşık-ı rüsvāyī
Rūḥānī nazar kılsañ⁶ görseñ ruḥ-ı zībāy
Şūretde yūri⁷ kalma fehmi eyle bu ma‘nāy
Bu beyt[i]⁸ işitdükde ol dem dil-i rüsvāyī⁹
Mey-ḥāneye ‘azm itdi geşt eyleyüp her cāy¹⁰
Bir encümene irdüm gördüm nice dānāy
Şevķ-ile semā‘ eyler ol dem niçe Mevlāyī¹¹
Cem cāmını nūş itdi sürdi¹² niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bâķī ‘ālem girü¹³ bu ‘ālem

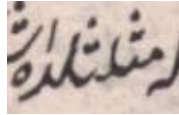
V

¹ sürdi: çekdi İ.

² girü: yine RD.

³ içre: içün İ.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁵ mey-i: yūri RD.

⁶ rūḥānī nazar kılsañ: rūḥānī nazar eyle RD.

⁷ yūri: yürür RD.

⁸ beyti: pendi RD.

⁹ rüsvāyī: şeydāyī RD.

¹⁰ Bu dizede vezin hatalıdır.

¹¹ Mevlāyī: Mollāyī RD.

¹² sürdi: çekdi İ.

¹³ girü: yine RD.

Rahmî n'ola t̄ālî'den eylerse şikāyetler
Çekdi bu feleklerden çok dürlü felāketler
Nā-dāna¹ müyesserdür çok² dürlü sa'ādetler
Dānā-dil ü³ kāmiller çekmekde melāmetler
'Āķıl ola dīvāne fikr olsa bu hāletler
Nā-dāna neden bilsem āyā bu ri'āyetler
Bir gün beni hāk eyler āhir bu ḳasāvetler
Bir Ehrimenüñ⁴ varur ayağına devletler
Cān-ile⁵ perī-rūlar eyler niçe ḥizmetler
Var ise ḳıyāmetden oldı bu 'alāmetler
Zevḳ-ile sūrūr-ile eyler⁶ niçe 'işretler
Dünyā gibi 'uḳbāda sürsün niçe rāḥatlar
Cem cāmını nūş itdi sürdi⁷ niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāķī 'ālem girü⁸ bu 'ālem

159a

26

Ḳaṣīde-i 'Ulvī Sellema'llāhü Te'ālā

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Şevḳ-i ḥaddüñle şu dem kim işüm āh u zār olur
Āh nār u nār nūr u nūr mihr-āşār olur
2. Uğrasa bir ṭağa ki zülfüñ⁹ ğamıyla seyl-i eşḳ
Ṭağ rāğ u rāğ bāğ u bāğ sünbülzār olur

¹ Nā-dāna: Nā-ehle RD.

² çok: her RD.

³ ü: - İ.

⁴ Bir Ehrimenüñ: Sifle olanuñ RD.

⁵ Cān-ile: Cāniler İ.

⁶ eyler: itdi RD.

⁷ sürdi: çekdi RD.

⁸ girü: yine RD.

⁹ zülfüñ: zülf İ.

3. Hicr-i dīdār acısıyla aḳsagözden¹ eşk-i telḥ²
Eşk cūy u cūy³ yem ü⁴ yem ḳulzüm-i zehḥār olur
4. Bezm-i ğamda dūd-ı⁵ dilden çıḳsa āh-ı pūr-şerār⁶
Dūd ebr ü ebr ü çarḥ u çarḥ micmerdār⁷ olur
5. Çeşm-i pūr-ḥūnumdan aḳsa sīneme bir ḳatre eşk⁸
Ḳatre dāne dāne la‘l ü⁹ la‘l cāna nār olur
6. Sīne pūr olsa ḥayālāt-ı perī-rūyān-ile
Sīne ḳaşr u ḳaşr¹⁰ ḥuld u ḥuld pūr-dīdār olur
7. Yārsuz¹¹ girsem serāy-ı manşıb u cāha eger
Cāh çāh u çāh ḳabr u ḳabr teng ü tār olur
8. Yār-ile bir taḥta üzre hem-nişīn olsañ velī
Taḥta taḥt u taḥt baḥt u baḥt her dem yār olur
9. Yārdan irse vüçūdum bāğına¹² peykān-ı tīr¹³

¹acısıyla aḳsa gözden: açıla gözden aḳsa İ.

²eşk-i telḥ: eşk ü telḥ İ.

³cūy u cūy: cūy cūy UD.

⁴ü: - UD.

⁵dūd-ı: nār-ı UD.

⁶āh-ı pūr-şerār: āh u pūr şerār İ.

⁷micmerdār: encüm-dār UD.

⁸Bu dize UD’de şu şekildedir: “Aks-i dendānuñla düşse dilden çıḳsa dūd-ı pūr-şerer”.

⁹ü: - UD.

¹⁰ḳaşr: ḳaşr u İ.

¹¹Yārsuz: yaraşur İ.

¹²bāğına: bağına UD.

¹³peykān-ı tīr: peykān u tīr İ.

Tîr¹ şāḥ u şāḥ naḥl ü naḥl pür-ezhār olur

10. Her ne ḥāke mün‘akis olsa ḡad ü rūy [u] lebūñ

Ḥāk naḥl ü naḥl bāḡ u bāḡ pür-eşmār olur²

11. Ḳulı oldum bir şehūñ kim eşigine gelse ḥalk

Ḥalk mîr ü mîr ‘abd u ‘abd³ ḥizmetkār olur

12. Neşr ü naşmuñ mālîki ya‘nî⁴ Feşānî Beg k’anuñ⁵

Neşr⁶ naşm u naşm dūr⁷ dūrri dūr-i şeh-vār olur

13. Meclisinde dāḡlar yaḡsam ten-i ‘uryānuma

Dāḡ şem‘ u şem‘ māh u māh pür-envār olur

14. Dūrri deryā-yı sūḡansın başlasañ sec‘a ḡaçan

Sec‘ beyt ü beyt şî‘r ü şî‘r gevher-bār olur⁸

15. Nuṭṡa gelseñ şoḡbetūñde⁹ ehl-i dil aşḡāb-ile

Nuṭṡ ḡarf u ḡarf lafṡ u lafṡ hep hemvār olur

16. Rezme¹⁰ binseñ düşmene emr eyleseñ mūra şehā

Mūr u mār u mār ejder ejder āteş-bār¹ olur

¹ tîr: tîr ü î.

² Bu beyit UD’de yer almamaktadır.

³ mîr ü mîr ‘abd u ‘abd: ‘abd ü ‘abd mîr ü mîr UD.

⁴ mālîki ya‘nî: menba‘ı UD.

⁵ Feşānî Beg k’anuñ: Sultān Selîm-i şānî kim UD.

⁶ Neşr: Neşri UD.

⁷ dūr: dūr ü î.

⁸ Bu beyit UD’de yer almamaktadır.

⁹ şoḡbetūñde: şoḡbetūñ î.

¹⁰ Rezme: Remze UD.

17. Bezme inseñ gülşene hışm-ile bakşañ mārā ger

Mār mūr u mūr² zerre zerre bī-mikdār olur³

18. Genc-i ‘aşkuñ eylese me’vā dil-i vīrānemi

Genc genc ü genc ğār u ğār merķadvār olur

19. Hatt-ı la‘lūñden meşāma irse rīh-i müşg-i nev

Rīh rāh u rāh rūh u⁴ rūh dā’imdār olur⁵

159b

20. ‘Arş-ı a‘lā mesken olsa baña sensiz ey melik⁶

‘Arş ferş ü ferş ka‘r u ka‘r çāh-ı mār olur

21. Luṭf idüp ref‘ eyleseñ ‘Ulvīyi süflī hākden

Süfl ‘ulvī ‘ulv şadr u şadr sakfdār olur⁷

22. Sergüzeştüm nazm idüp bir kışşa peydā⁸ eylesem

Kışşa hışşe hışşe⁹ ğuşşa ğuşşa yār-ı ğār¹⁰ olur

23. Midḥatūñle sāḥat-ı füşḥatde¹¹ yazsam niçe saṭr

Saṭr tīr ü tīr tīg ü tīg ḥaşm-āzār olur

¹ āteş-bār: āteşdār İ.

² mūr: - İ.

³ Bu beyit UD’de yer almamaktadır. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Anlam gereği “u” dizeden çıkarılmıştır.

⁵ Bu beyit UD’de yer almamaktadır.

⁶ Bu dize UD’de şu şekildedir: Mālik olsam genc-i bād-āverde sensiz Ḥusrevā.

⁷ Bu beyit UD’de yer almamaktadır. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁸ peydā: İcād UD.

⁹ hışşe hışşe: ḥaşşa ḥaşşa UD.

¹⁰ yār-ı ğār: yār u ğār İ.

¹¹ füşḥatde: şoḥbetde UD.

24. Şerh idersem fazluñı idüp du‘ā-yı devletüñ
Şerh medh u medh ‘ilm ü ‘ilm pür-esrār olur¹

25. Pîr ola körpe budaqlaruñ eyā mîr-i kerem²
Tıfl şāb u şāb pîr ü pîr ger³ muhtār olur

27

Gazel-i Ahmed Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh

Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün

1. Eyā ḥurşîd-i meh-peyker cemālūñ müştērî-manzar
Ne manzar manzar u t̤ālî‘ ne t̤ālî‘ t̤ālî‘-i enver
2. Yüzüñdür āyet-i raḥmet özüñdür mazhar-ı kudret
Ne kudret kudret ü şāni‘ ne şāni‘ şāni‘-i ekber
3. Cemālūñden cihān rüşen cemālūñ⁴ gonceveş⁵ gülşen
Ne gülşen gülşen ü cennet ne cennet cennet-i kevşer
4. Mu‘anber saçlaruñ dil-keş münevver tal‘atuñ mehveş
Ne mehveş mehveş ü cādū ne cādū cādū-yı dil-ber
5. Süleymān sîreti sende Sikender şüreti sende
Ne şüret şüret-i Yūsuf ne Yūsuf Yūsuf-ı server
6. Felek şatrancın oynatduñ sa‘ādet milkini alduñ¹

¹ Bu beyit UD’de yer almamaktadır.

² Bu dize UD’de şu şekildedir: “Ḥaḳ-ta‘ālā nev-resîde tıfluñı pîr eylesün”.

³ ger: - UD.

⁴ cemālūñ: yanağun ADD.

⁵ gonceveş: gonçesi ADD.

Ne milket milket ü devlet ne devlet devlet-i kayşer

7. Egerçi kullaruñ bî-ḥad velî kemter kuluñ **Aḥmed**

Ne Aḥmed **Aḥmed ü Dā'ī** ne Dā'ī Dā'ī-yi çäker

28

Kıṭ'a

Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

1. Māl içün çift idinme pîr-i zeni

Ger boyunca baturursa altuna²

2. La'net olsun aña vü mālına

Kendü mel'ün u mālı mel'ūna

160a

29³

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

I

Yiler⁴ kūyında dā'im 'āşık-ı bî-iḥtiyār ancak

Nesîm-i ṭurre-i yār-ile bu āvāre zār ancak

Hevā-yı zülf-i dildār-ile her dem bî-ḳarār ancak

Şabānuñ ḥāṭırı kūyında yārüñ pür-ğubār ancak

Benüm gibi o daḥı bir perîşān-rūzgār ancak

II

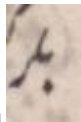
Gelüp pîr-i muğānuñ feyz-i cāmın almadı şūfî

Şafā-yı bezm-i 'ıyşüñ ḳadrin aşlā bilmedi şūfî

¹ alduñ: tutduñ ADD.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Hayâlî Bey'in (öl. 964/1557) bu tahmise konu olan 5 beyitlik gazeli için bkz. Tarlan, 1992:176. Bu gazelin, *Hayâlî Dîvânı*'ndaki 2 ve 3. beyitleri Nûşî Efendi'nin tahmisinde yer değiştirmiştir (Top, 2021: 135).

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Dem-ā-dem meclisüm seyr eyleyüp reşk eyledi şūfī

Elümde al tūṭīveş meyi ¹ gördi didi şūfī

Be bu kendü ayağıyle ele girmiş şikār ancaḳ

III

Alup² dil ber-güzārın ol mekārimekāra ‘arz itdüm

Vücūdum pāy-mālūndür diyü dildāra ‘arz itdüm

Varup iklīm-i ‘ışḳa ḥālüm ol ḥünkāra ‘arz itdüm

İletdüm tuḥfe-i cān-ı ‘azīzüm yāra ‘arz itdüm

Gelüp nāz-ile ol gül-ruḥ didi bu yādigār ancaḳ

IV

Bu dāğ-ı sīne-sūzum seyr idüp şām [u] seḥer encüm

Ṭutuşdı āteş-i reşk-ile gör par par yanar encüm

Felekden gözler açmış na‘l-i sīnem seyr ider encüm

Ḳamer bir penbe-i dāğum durur çarḥ üzre her encüm

Derūn-ı āteşīnūmden çıkan birḳaç şerār ancaḳ

V

Açıldı şām-ı ālām içre her kez rūze-i hicrān

Dem-ā-dem ehl-i dil cām-ı şafādan oldılar şādān

Mey-i nāb-ı şafaḳla ṭoldı **Nūşī** sāğar-ı devrān

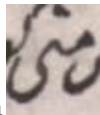
Şeb[i] ‘ıyd eyledi gerdūn hilālūñ cāmını gerdān

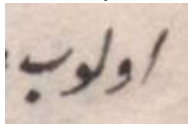
Ḥayālī daḥi içmez zāhid-i perḥīzkār ancaḳ

30

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. Şabā sevdā-yı zūlf-i dil-ber ile bī-ḳarār ancaḳ

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Yiler her dem hevā-yı ‘āşık-ı bî-ihtiyār ancak

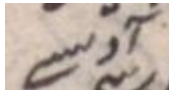
2. Vefāyı düşmen-i nā-sāza kânûn eylemiş dil-ber
Bu hâletden gönül gâyetde bezm-i gamda zār ancak
3. Ezelden böyledür bâğ-ı cihānuñ resm-i ‘ādîsi¹
Ki hâruñ gam-güsârı gül hezāruñ hārḥār ancak
4. Ser-i küyuñda inler şiddet-i şemşîr-i a‘dādan
Dil-i bî-çārenüñ hemvār cānā kārı zār ancak
5. Tağıtmış bād-ı miḥnet ḥāşıl-ı şabrın dil-i zāruñ
Hevā-yı kākülüñle bir perîşān-rūzgār ancak
6. Niçün seyr eylemezsin var-ise gönülñ kararmışdur
Gözüm yaşıyla şahrā-yı gül-i ter lālezār ancak
7. Sorarsañ Nūşî-i bî-çāre ḥālın iy şeh-i ‘ālem
İşigün taşını yaşdanmayaldan ḥāksār ancak

160b

31

Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün

1. Maḥabbet Ḥusrev-i fermān-dih-i şāh u gedā ancak
Musahḥar cümle ‘ālem ‘aşka bir sırr-ı Ḥudā ancak
2. Şikāyet cevri dil-berden qadīmī resmdür ammā
Ḥaḳîkatde cefā ehl-i vefāya pür-şafā¹ ancak

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

3. Nazarda merhametden yok e er ey    -ı seng n-dil
Kıya bakı ları ndan a lanur  alb    aya² ancak
4. G z me  zge ‘ lemler tem    itd r r s ne 
Ni e s ne bu  od  y ne-i ‘ lem-n m  ancak
5.  az -y   sum n den  ak nma  s dmend olmaz
R z dur  aresi ‘a   n g rinmez bir bel  ancak
6. Cih n r  en ziy sından ma abbet ol  ud   a  ı
 er  -efr z-ı ‘ lem n r-ı p k-i Mu tafa a ancak
7.  ar r  ser-f r  kıldı ed  a d  men ey **B   **
Sen    em  r-i  ab‘  n Z lfe  r-ı Murta  a ancak

32

Mef‘ l / Mef ‘ l n/ Mef‘ l / Mef ‘ l n

1. ‘ lemd  s r r olma  bir fikr-i  ay  l ancak
Y r ile  uz r itmek bir emr-i mu   l ancak
2. Bir y r ile y r olma   a  bu ki sa‘ detd r
Her bir g zeli sevmek  u y  n-ı z l l ancak
3.  ar  mayup   y ra varsa ki i   line
Ten ada hem n yatma  ta   l-i kem l ancak

¹ p r- afa: bir  afa BD.

²  aya: fen   .

4. Hayrân olup eṭrâfı yârân-ile seyr itmek
Bir hoşça gelür ammâ şoñ ucu vebâl ancak

5. Döne döne şüretler çok gösterür insâna
Bu çarḥ-ı felek n’odı fânüs-ı ḥayâl ancak

33

Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün/ Mefâ’îlün

1. Rû-mâhuñ derd-i mihrinden sipihrüñ ḳaddi dâl ancak
Güneş ḥâk-i rehinde sāyeāsā pây-mâl ancak

2. Derûnın dem-be-dem pür-ḥûn idüp ḳanın döker âḥir
Lebin emdürmek ol şeh sāḡar-ı gül-rengi âl ancak

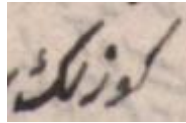
3. Dil-i şeydāya ḡamzeñ ḳahr idüp ‘arz-ı celâl eyler
Cemâlüñ seyrin itdürmez o ḥışm-ı zû’l-celâl ancak

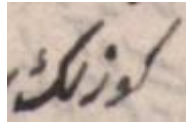
4. Gül-i dūşîze-i ḥüsnüñ degül pejmürde ḥîçbir ân
Güzellik¹ saña sulṭānum nevâl-i bî-zevâl ancak

5. Maḥabbet defterinden Nûşî-i şeydâyı sulṭānum
Ḳazıtmak fikrin eylermiş ‘adû yañlış ḥayâl ancak

161a

34²

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

² Nûşî Efendi, Veysî’nin gazelinin 5 bentlik tahmisine konu etmiştir. *Veysî Divânı Tahlili* başlıklı tezde (Hoca, 2002) ele alınan gazeller arasında 12. gazel olarak yer alan bu gazelin 3. beyti, “Yâre zaḥm-ı ḡamı göstermek olırdı ammâ/ Ser-i peykân-ı belâ çāk-ı cigere kâr eyler” şeklinde alıntılanmaktadır (Hoca, 2002:149). Bu beyit, Nûşî Efendi’nin tahmisinde ise 4. beyit olarak karşımıza çıkmaktadır. Tezde, *Veysî Divânı*’ndan alıntılanan beytin ikinci mısramında geçen “çāk-ı cigere” terkininin vezni aksattığı görülmektedir. “Çāk-ı cigere” ifadesinin, Nûşî Efendi’nin tahmisinde görüldüğü gibi hem vezin hem de anlam bakımından

I

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

O melek şöhetini zümre-i ağıyâr eyler

Bize geldükde velîkin kaçınur ‘âr eyler

Göresin kendüsini şâhid-i bâzâr eyler

Nağd-i vaşlın o perî illere ikrâr eyler

Bir ‘acebdür bize ikrârını inkâr eyler

II

Nağd-i cânım telef itdi o dil-âzârı görüñ

N’eyledi bezm-i firâkıñda dil-i zârı görüñ

İltifât eylemez oldı baña dildârı görüñ

Çürüdüp nağd-i sirişküm o cefākârı görüñ

‘Aşıkumdur dimege şimdi baña ‘âr eyler

III

Bâğ-ı cāna yine bir serv-i hırāmān geleyor

Karşu çıksa n’ola cân ol gül-i handān geleyor

Güyyā sîne-i bî-kîneye bir cân geleyor

Hâne-i kalbe hayāl-i leb-i cânān geleyor

Cân çıksun o dahı sînedeyir tar eyler

IV

Cigerüm deldi hadeng-i sitem-i derd-efzā

Yüregüm päreledi şiddet-i şemşîr-i belā

Sînemi yäreledi firkat-ile tîr-i ‘anā

Yäre zahm-ı gamı göstermek olurdu ammā

Zahm-ı peykân-ı¹ belâ çāk cigere kār eyler

V

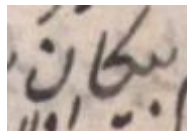
Nūṣiyā devlet-i Cem neşvesine mā'il olan
Cânını mest-i müdām eylemedi zā'il olan
Devlet-i nākışa meyl itmedi hīç kāmīl olan
Veysiya salṭanat-ı dehri n'ider 'āqıl olan
Bir ḳadeḫ mey kişiyi 'āleme ḥünkār eyler

35

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

1. Rūzgār itse vefā sāğar-ı gül-fām olsa
Zevraḳ-ı cām-ı meyi sürdügüm eyyām olsa
2. Şeb-nem-i feyz-i ezel içmeyeli çok demdür
Ğonce-i dil açılurdu mey-i gül-fām olsa
3. N'eylesün ḳāmet-i Ṭübāyı gönül iy vā'iz
Aña bir serv-i semensā-yı gül-endām olsa
4. Gerçi çok naḥl-i sehī-ḳadde şataşdum ammā
Gelse meclisde ḥırām itse dil-ārām olsa
5. Gāḥ ser-keşlik idüp bakmasa dil-ber bārī
'Āşık-ı bī-dil ü pür-derde gehī rām olsa
6. Sāğar-ı Kevşeri nūş itmege dil çok dem var

¹ Bu kelime mecmuada

şeklinde yazılıdır.

Nūṣiyyā şimdi baña içmege bir cām olsa

161b

36

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

I

Şām-ı hicrāna seher vaşl-ile encām olsa

Cân-ı maḥzūna şafā cām-ı gül-endām olsa

El yitişdürse gönül vuşlata bir kām olsa

Devlet el virse yüzin gördüğüm eyyām olsa

Merḥabā eylesem ol şūḥ-ile bayrām olsa

II

İy gönül meclis-i ‘işretde baña cām gerek

Nūş-ı cān itmege bir bāde-i gül-fām gerek

Ğonceveş sāgar-ı mey-gūna ne aḳdām gerek

Gül gibi bāde-i gül-gūna ne ibrām gerek

Zāhidūñ kanın içerdüm eger ibrām olsa

III

Künc-i ‘ışkuñda senüñ derd ü ğam-ı ser çeksem

Tıġ-ı ālāma düşüp cevır [ü] cefālar çeksem

Fırkat-i la‘lūñ ile gül gibi sāgar çeksem

Ḥasret-i ḳaddūñ ile ḳanlu elifler çeksem

Her biri sīnede bir serv-i gül-endām olsa

IV

Aldı gönlüm benüm ol ḥusrev-i ferḥunde-şıfāt

Lebi senbūse-i ter her sūḥanı āb-ı ḥayāt

Sözleri şehd ü şeker nāṭıḳası ‘ayn-ı Fūrāt

Olıcaḳ yār gibi dil-ber-i şīrīn-ḥarekāt

Teni pālūde-i ter gözleri bādām olsa

V

Nūṣiyā cāmı nişār eyler idük meclisde
O gül-endāmı şikār eyler idük meclisde
‘Iyş ü nūş-ile qarār eyler idük meclisde
Bākīyā ‘iyş-ı bahār eyler idük meclisde
Sākī-i lāle-‘izār u mey-i gül-fām olsa

37

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Güller açılsa çemen sahn-ı dil-ārām olsa
Gülşenüñ ‘arızı pür-ğonce-i gül-fām olsa
2. Bāğa ‘azm itmez idük şevk-ile dil-berde vefā
Dil-i āvāre-i bī-çārede ārām olsa
3. Güllerüñ ‘arızına göñlümüzi virmez idük
Mey-i gül-gün-ile bir cām-ı gül-endām olsa
4. La‘linüñ bñsesi cān virse dile dildāruñ
Lebi senbñse-i ter ‘āşıkına rām olsa
5. Zāhid-i huşke cinān içre şarāb-ı Kevşer
Nūşī-i ter-dile bir sāgar-ı gül-fām olsa

162a

38

Gazel-i Muḥibbī Tahmīs-i Bākī Efendi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Cāme-i şihḥat Hudādan ḥalka bir ḥil‘at gibi
Bir libās-ı fāḥir olmaz cisme ol kisvet gibi
Var-iken baḥt u sa‘ādet kuvvet ü kudret gibi

*Halk içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şıhhat gibi*

II

Ehl-i vahdet kā’inātuñ ‘ākıl ü dānāsıdur
Merd-i fāriğ ‘ālemüñ mümtāz u müsteşnāsıdur
Gör ne dir ol kim sözi gūyā Mesīh enfāsıdur
Salṭanat didükleri ancak cihān gavgāsıdur
Olmaya baht u sa‘adet dünyede¹ vahdet gibi

III

Ṭā‘at-i Haḳ mūnis-i bezm-i beḳādur ‘ākıbet
Şıhhat i² cān u beden senden cūdādur ‘ākıbet
Bād-ı şarşardur fenā ‘ālem hebādur ‘ākıbet
Ko bu ‘ayş u³ ‘işreti çünkim fenādur ‘ākıbet
Yār-i bāḳī isteriseñolmaya ṭā‘at gibi

IV

‘Ālemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raşad
Devr içinde ṭurmasañ görseñ hezārān nīk ü bed
Her tarafından aḳsa dünyā mālı gelse lā-yu‘ad
Olsa kumlar şağışınca ‘ömrüñe hadd ü ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çarḥ içre bir sâ‘at gibi

V

Menzil-i āsāyiş-i ‘uḳbāya isterseñ vüşül
Ḥubb-ı dünyādan ferāğat gibi olmaz toğrı yol
Şādmān erbāb-ı ‘uzletdür hemān **Bāḳī** melül
*Ger huzūr itmek dilerseñ ey **Muḥibbī** fāriğ ol*
Olmaya vahdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

¹ dünyede: dünyāda İ.

² Şıhhat-i: Şıhhat ü İ.

³ u: - İ.

Gazel-i Aḥmed Taḥmīs-i Ḥayretī Güft

Mef‘ülü/ Mefā‘lün/ Mef‘ülü/ Mefā‘lün

I

Yārūñ ruḥ u zülfin gör¹ bil küfr-ile ĩmānı
 Vechine nazar kıl baḡ gör āyet-i Raḥmānı²
 Dil ḥānesini pāk it bul anda o sulṭānı
Ey ṭālib olan ‘ārif seyr itmege cānānı
Dikkatle temāṣā kıl her gördüğün insānı

162b

II

Ol peyker-i cānān³ kim⁴ şüret-ger-i Raḥmāndur⁵
 Vechinde olan ḥaṭlar hep āyet-i Ḳurān’dur
El-mü’minü mir’ātı⁶Ḥaḡdan saña bürhāndur
Āyīne-i Raḥmānī çün⁷ şüret-i insāndur⁸
Bu āyīneye gel baḡ gör şüret-i Raḥmānı

III

Şādıklar-imiş⁹ yārūñ ‘āşıqları şādıklar¹⁰
 Cān gözlerin¹¹ açup¹²Ḥaḡḡ¹³ envārına lāyıklar
 Ger görse ‘aceb midür¹ bil cānı² uyanıklar

¹zülfin gör: zülfinden HYD.

² Raḥmānı: Ḳur’ānı HYD.

³ cānān: cānāna HYD.

⁴ kim: çün HYD.

⁵ şüret-ger-i Raḥmāndur: şüret-i Raḥmāndur HYD.

⁶ “*El-mü’minü mir’ātı*”: “Mümin müminin aynasıdır” hadisinden kısmen iktibas edilmiştir. Hadisin tamamı şu şekildedir: “Mü’min mü’minin aynasıdır ve mü’min, mü’minin kardeşidir. Onun geçimini muhafaza eder ve onu arkadan da çepçevre sarıp (tehlike ve zararlardan) korur” (Ebu Davud, Sünen, 16/135).

⁷ Āyīne-i Raḥmānī çün: Çün āyīne-i cānān ol HYD.

⁸ insāndur: Raḥmāndur HYD.

⁹Şādıklar-imiş: ‘Āşıklar imiş HYD.

¹⁰ ‘āşıqları şādıklar: şādıklar ‘āşıklar HYD.

¹¹ gözlerin: gözin HYD.

¹² açup: açan HYD.

¹³Ḥaḡḡ: Ḥaḡḡuñ HYD.

Şûretde görünmez cān³ dirlerse münāfıklar
Sen cāna nazar kılsun görmek dileyen cānı⁴

IV

Çün aḥsen-i takvīme nā-ḥaḳ dir-imiş münkir
Gerçeklere⁵ ṭa‘n eyler özge ḥar-imiş⁶ münkir
İnşāf ide bi’llāhi ḥoşça kör-imiş⁷ münkir
Maḥbūb temāşāsın men ‘ eyler-imiş münkir⁸
Kör gözlerinüñ yoḳdur nūr⁹ görimez ānı

V

Zühdinde riya olsa gelmez bu yola zāhid
Şanma bu ‘amellerle firdevs bula zāhid
Dīdār şühūdında¹⁰ bī-behre ola zāhid
Sen ḥusn-i dil-ārādan göz yumsa n’ola zāhid
Huffāş gözi görmez ḥurşīd-i dıraḥşānı

VI

Şol mūy-ı miyānuñda¹¹ bir zerre¹² eşer duysam
Yā¹³ ‘ayn-ı ‘ināyetle ben¹⁴ mūya¹⁵ nazar duysam¹⁶
Ey dil-ber-i rūḥānī cān dıtrır¹⁷ eger¹ duysam

¹ ‘aceb midür: ‘acebdür İ.

² bil cānı: cānānı HYD.

³ cān: - İ.

⁴ cānı: anı HYD.

⁵ gerçeklere: ‘aşıklara HYD.

⁶ özge ḥar imiş: kūr u ker imiş HYD.

⁷ ḥoşça kör-imiş: özge ḥor HYD.

⁸ Bu dize HYD’debu bendin 3. dizesidir.

⁹ yoḳdur nūrı: nūrı yoḳdur HYD.

¹⁰ şühūdında: şafāsından HYD.

¹¹ miyānuñda: miyānuñdan HYD.

¹² bir zerre: cānā bir HYD.

¹³ Yā: Bā HYD.

¹⁴ ben: bu HYD.

¹⁵ mūya: mūra HYD.

¹⁶ Bu dize HYD’de 3. dizede yer almaktadır.

¹⁷ dıtrır: sırrın HYD.

Sen hâtem-i la‘lünde bir zerre haber duysam²
Bir habbe almazdum şad mülk-i Süleymânı

VII

Ey **Hayretî** yüzün sür hâk-i der-i cânâna
Emr oldu sücûd eyle³ ol şüret-i insâna⁴
Râz-ı dil-i pür⁵-derdi insâna di insâna
*Esrâr-ı sözün **Ahmed** keşf eyleme nâ-dâna*
Diğkat-ile cehd eyle terk eyleme cânânı⁶

163a

40

Tahmîs-i Şun‘î Fermâyed⁷

Mef‘ûlû/ Fâ‘ilâtün/ Mef‘ûlû/ Fâ‘ilâtün

I

Mey-hâne içre ey dil elden koma ayağı
Olup halâş gamdan tâ bulasun ferâğı
Nâleyle bülbülâsâ geşt eyle şahñ-ı bâğı
Zîrâ aradadır çün bildün raķîb-i zâğı
Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı

II

İtsün dir-iseñ ol yâr saña maḥabbet ey dil
Rencîde ḥâtır itme eyle ri‘âyet ey dil
Benden kaçır diyü ol şikâyet kılma ey dil⁸
Gılzet ne lâzım itmek yok saña vuşlat ey dil
Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı

¹ eger: ger HYD.

² Bu dize HYD’de şu şekildedir: “Esrâr-ı dehânuñdan ey la‘li şeker tuysam”.

³ Sücûd eyle: sücûd-ile İ.

⁴ insâna: Raḥmâna HYD.

⁵ Râz-ı dil-i pür: Ey dil var bu İ.

⁶ Bu dize HYD’de şu şekildedir: “Ḥayvâna maḥal görme sen çeşme-i ḥayvânı”.

⁷ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

⁸ Bu dizede vezin hatalıdır.

III

Baňa su’âl iderseñ yâr ile n’oldı hâlûñ
Niçün olur ziyâde gitdükce infi’âlûñ
Raħm eylemez mi yohsa ol kaşları hilâlûñ
Budur cevâbı gerçi yok ħaddi kıl ü kâlûñ
Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı

IV

Ben nâ-murâdı ‘âlem irgürmedi murâda
Cân-ı za‘îfe her dem cânân ise cefâda
Turmaz ‘azâb eyler ağıyâr-ı bed-likâ da
Bunca belâyı çekdüm o yok bu yok arada
Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı

V

Raħm ide saňa **Şun’î** şâyed ki ol dil-ārām
Leyl ü nehâr eyle vuşlata sa’y u iķdām
Dünyâda kimse bilmez âĥir n’olur ser-encām
Bu mışra’ı getürüp yâduña çekme âlām¹
Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı

41

Ėazel-i Bâķî Efendi Taħmîs-i Vaĥdetî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

I

Ėamdu li’llâh ki dilâ mażhar-ı fehm ü ārâyem²
Evc-i rif‘atde Hümâ gibi semâ³-sîmâyem
Kâf-ı kudretde¹ bugün sâkin-i bî-pervâyem

¹ Bu dize mecmuada “Bu mışra’ı getürüp yâduña çekme sen âlām” olarak geçmektedir. Vezin gereğı “sen” kelimesi dizeden çıkarılmıştır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ semâ: semen VD.

N'ola dehr içre² nişānum yog-ise 'Anḳāyem

Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem

163b

II

Menem ol āyīne-i ḳudret³ ü zāt-ı yektā

Menem ol vāḳıf-ı esrār-ı rumūz-ı esmā

Menem ol maṭla'-ı envār ile a'lā⁴

Göze göstermez-ise tañ mı beni her ednā

Ki nazar fark idicek mertebeden a'lāyem

III

Mū-be-mū zātumı tebdīl ideli Ḳur'āna⁵

İrişem mertebe-i besmele-i Raḥmāna

Rū-be-rū nāzıram⁶ envār-ı ruḥ-ı cānāna

İltifāt eylemezem zerre ḳadar nā-dāna

Āsumān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyem

IV

Gösterelden yüzini baña kelām-ı ma'nā

Ḳılca gelmez gözüme ḳıl ü meḳāl-i⁷ cühelā

Bürünüp⁸ şāl-i⁹ 'abāyı idinüp terk-i ḳabā

Şūretā gerçi gedā şeklin urınup¹⁰ ammā

Mesned-i memleket-i ma'rifete¹¹ Dārāyem

V

¹ ḳudretde: ḳurbetde VD.

² dehr içre: dehre içre İ.

³ ḳudret: ḥikmet VD.

⁴ Üçüncü tef'ile eksiktir. Kaynak eserde bu dize şu şekildedir: "Menem ol maḫzar-ı envār-ı ilāhī Mevlā".

⁵ Ḳur'āna: Furḳāna VD.

⁶ nāzıram: nāzıruz VD.

⁷ meḳāl-i: ḳāl-ı VD.

⁸ Bürünüp: Urınup VD.

⁹ şāl-i: şāl u VD.

¹⁰ urınup: urındum VD.

¹¹ Mesned-i memleket-i ma'rifete: Mesned-i memleket ü ma'rifete İ.

Vahdeti şüret-i şekl-i beşer-i ekremde
Gelmişem ahsen-i takvîme benî Âdemde
İbn-i Meryem geçinür¹ vâsıta-i hâtemde
Bâkiyâ dîn-i Muhammed haķi-çün ‘âlemde
Dem-i cân-baħş-ile nazm içre bugün ‘İsâyem

42

Ėazel-i Bâķi Tahmîs-i Hamdî Nazîre-i Vahdeti Sellema’llâhu Te’âlâ
Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün

I

Şem‘-i bezm-i gama pervâne-i nâ-pervâyem
Gülşen-i ma‘rifete tûfî-i şekker-hâyem
Lüce-i baħr-i belâgatde dür-i yektâyem
N’ola dehr içre nişānum yog-ise ‘Anķâyem
Ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam deryâyem

II

Ehl-i ‘aşķuñ ne bilür hâlini erbâb-ı Ėinâ
Yüzine bakmayup eylerse n’ola istiğnâ
Ėadr-i hürşîd-i cihân-bânı ne bilsün a‘mâ
Göze göstermez-ise tañ mı beni her ednâ
Ki nazar fark idicek mertebeden a‘lâyem

164a

III

Câna pertev şalalı mihr-i ruħ-ı cânâne²
Ma‘rifet nûri[-y-i]le fer vireyin devrâne
N’ola âdem dimesem zâhid-i bî-‘irfâne³
İltifât eylemezem zerre kadar nâ-dâne
Âsumân-ı hünere mihr-i cihân-ârâyem

¹ geçinür: geçinüp VD.

² mihr-i ruħ-ı cânâne: mihr ü ruħ-ı cânâne İ.

³ zâhid-i bî-‘irfâne: zâhid ü bî-‘irfâne İ.

IV

Olalı cān u dile şehir-i maḥabbet me'vā
Bā'is-i saltanat oldu baña evreng-i belā
Şāh olup mülk-i ğam u ğuşşada bī-tāc [u] kabā
Şūretā gerçi gedā şeklin¹ urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma'rifete² Dārāyem

V

Ḥamdiyā 'izz ü şeref nuṭṭ-iledür ādemde
Ḥāşşa erbāb-ı belāġatde olur o demde
Niçe dil-ḥasteleri zinde kıılır pür-ġamde
Bākiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳi-çün 'ālemde
Dem-i cān-baḥş-ile nazm içre bugün 'İsāyem

43

Müseddes-i Turābī Güft

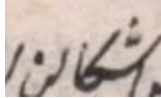
Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

I

Pīrlık irdi dilā neyki bu ṭūl-i emelūñ
Ayaġuñ aldı ecel yokdur elūñde 'amelūñ
Yıkılıp kaşr-ı tenūñ oynadı ḥayfā temelūñ
Bir dahı 'ömr-i 'azīze gözüñ aç irmez elūñ
Şubḥ-ı şādık gibi ey ġāfil ağardı saḳaluñ
Ḥaberūñ yok seni penbeyle boġazlar ecelūñ

II

Geçdi ey dil saña bu Zāl-i felek ḥīle verev
Oldı bir dürli dahı köhne olup sā'at-i nev

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

²Mesned-i memleket-i ma'rifete: Mesned ü memleket ü ma'rifete İ.

Hāşılı sende ‘amel yok kad(e)r-i dāne-i cev
Mezra‘a-i ‘ömrüñe derd irişüp vaqt-i direv¹
Şubh-ı şādık gibi ey gāfil ağardı saķaluñ
Haberüñ yok seni penbeyle boğazlar ecelüñ

III

İtdi dil-haste seni miñnet ü cürm ü ‘işyān
İtmedüñ tevbe ile derdüñe ey dil dermān
Rūy-ı zerdüñ şararup oldu hemān za‘ferān
Eyledi bād-ı fenā berg-i vücūduñ hazān
Şubh-ı şādık gibi ey gāfil ağardı saķaluñ
Haberüñ yok seni penbeyle boğazlar ecelüñ

164b

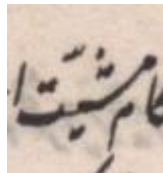
IV

Saña hengām-ı meşīb² irdi ‘aceb kār oldu
Tākatüñ yok başuña tāt-ı serüñ dar oldu
Rūz-ı rüşen güle cümle sitāre-i seyyār oldu³
Çemen-i haṭṭ-ı siyeh şimdi semenzār oldu
Şubh-ı şādık gibi ey gāfil ağardı saķaluñ
Haberüñ yok seni⁴ penbeyle boğazlar ecelüñ

V

İrdi ser-menzil ü pāyāna dil-ārān-ı ümīd
Yol yakīn oldu idersin dağı sen fikr-i ba‘īd
Ey **Turābī** çekilüp nakd-i hayātuña resīd
Burula dāmen-i şahrā gibi rīş oldu sefīd

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ Vezin hatalıdır.

⁴ seni: - İ.

Şubh-ı şādık gibi ey gāfil ağardı saķalun

Haberun yok seni¹ penbeyle boğazlar ecelun

44

Ėazel-i Yahyā Tahmīs-i Muḥibbī Güft Sellem'allāhu Te'alā

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

I

Bi-ḥamdi'llāh ne bed fikrüm ne bir bāṭıl ḥayālüm var

Ne bir zerrāk u² sālūsüm ne mekr ü şerr³ ü ālüm var

Sa'adet ehliyem Ḥaḳdan benüm ferḥunde-fālüm var

Ėanīdür 'aşķ-ıla gönüm ne mālüm ne melālüm var

Ne vaşl-ı yāre ḥandānam ne hicrāndan melālüm var

II

Ḥaḳīķat sırrını ehl-i mūkāşifden açar cānum

Hevā-yı 'aşķ-ıla pervāz idüp dā'im uçar cānum

Dem-ā-dem Hızr elinden çün ḥayāt ābın⁴ içer cānum

Ne sağ olmak murādumdur ne ölmekden kaçır cānum

Cihānda ḥaste-i 'aşķ olalı bir ḥoşça ḥālüm var

III

Ḥudā ḥaḳ itmedin nūr-ı Muḥammedden bu⁵ eflāki

Medār-ı ḥāke merkez kılmadın bu kürre-i ḥāki⁶

Baṇa esrār göstermiş⁷ saña tesbīḥ ü misvāki

Ben ol ḥayrān-ı 'aşķam kim yitirdüm 'aḳl u⁸ idrāki

Ne 'ālemden ḥaberdāram ne kendümden ḥayālüm var

¹ seni: - İ.

² u: - İ.

³ mekr ü şerr: zerk u mekr MHD2.

⁴ ḥayāt ābın: āb-ı ḥayāt İ.

⁵ bu: nüh MHD2.

⁶ Bu dize MHD2'de şu şekildedir: "Medār-ı çarḥa hergiz kalmadın bir kerre ḥāki āfāki".

⁷ esrār göstermiş: esrārı gösterdi MHD2.

⁸ u: - İ.

IV

Harābāt ehliyem gāh mest gehī Mecnūnveş hayrān¹
‘Alā’ıķden mücerred eyledüm² dil mülkini el-ān³
Hayāl-i yār-ile küľhan baña gülşen olur ey cān⁴
Ne meyl-i külbe-i aħzān ne seyr-i şoħbet-i yārān
Ne ıa ‘n-ı zāhid-i nā-dān ne ceng ü ne cidālüm var

165a

V

Perīşān olmadan dil defterinüñ köhne evrāķı
Tedārik ne ise eyle dilüñden ķoma Ĥallāķı⁵
Ser-ā-ser mülküñ olmış tut **Muħibbī** cümle āfāķı
Cihān fānīdür ey Yaħyā hüve’l-ħayyü hüve’l-bāķī
Değişmem aılas-ı ıarķa benüm bir köhne şālüm var

45

Ėazel-i Yaħyā Tahmīs-i ıeşmī Nazīre-i Muħibbī Ėüft Sellema’llāhu Te‘ālā
Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün

I

Diyār-ı ‘aşķa sultānam ne ĥüznüm ne melālüm var
Gedā-yı ‘aşķ-ı dildāram benüm bir ĥoşķa ĥālüm var
Cihānda itmişüm terk-i ķabā bir köhne şālüm var
Ėanīdür ‘aşķ-ıla göñlüm ne mālüm ne melālüm var
Ne vaşl-ı yāre ĥandānam ne hicrāndan melālüm var

II

Firāķuñla cihānı ıtısa ıań mı āh u efģānum
Lebüñ ‘aksiyle ķan aģlar benüm bu ıeşm-i giryānum
Saña dil vireli ey şüħ āfet ıeşm-i fettānum

¹ Bu dize MHD2’de şu şekildedir: “Harābāt ehliyem ben gāh ser-mest gehī hayrān”.

² eyledüm: eyleyem MHD2.

³ el-ān: seyrān MHD2.

⁴ olur ey cān: gelür her ān MHD2.

⁵ Bu dize MHD2’de şu şekildedir: “Kesil bu ĥalk-ı ‘ālemden gel iy cān iste Ĥallāķı”.

Ne şağ olmak murādumdur ne ölmekden kaçır cānum
Cihānda haste-i ‘aşk olalı bir hoşça hālüm var

III

Ben oldum şāh-rāh-ı ‘aşk içinde bī-ser ü sāmān¹
Tārīk-i miḥnet içre oldı göñlüm ney gibi nālān
Baña hem-dem durur gam hānem içre nāle vü efğān
Ne meyl-i külbe-i aḥzān ne seyr-i şoḥbet-i yārān
Ne ta ‘n-ı zāhid-i nā-dān ne ceng [ü] ne cidālüm var

IV

Cihānda āteş-i āhumla yakşam tañ mı eflāki
Görüp çekdüm elifler sīneme sen kıdd çālāki²
Maḥabbet tekkegāhınıñ olaldan sīne-şad-çāki
Ben ol ḥayrān-ı ‘aşkam kim yitirdüm ‘aql u idrāki
Ne ‘ālemden haberdāram ne kendümden ḥayālüm var

V

Maḥabbet bezm[i] içre cām-ı vahdet şunup ey sākī
Bu **Çeşmī** gibi ol meyden yine mest eyle ‘uşşākı
Açup cān kulağın gūş it ki bu sır tuta āfākı
Cihān fānīdür ey Yahyā hüve’l-ḥayyü hüve’l-bākī
Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şālüm var

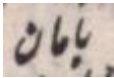
165b

46

Müseddes-i Şadıkī Güft Sellema’llāhu Te’ālā
Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün

I

Hudāyā itme hālī dā’imā dilden Şekūr ismin
Gözümde dūr kıлма pertev-i envār-ı Nūr ismin

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

² kıdd çālāki: kıdd ü çālāki İ.

Enīs it dem-be-dem bu alb-i bī-abra Šabūr ismin
Baña ayret myesser eyle kıl virdüm Ğayūr ismin
Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pr-ḳuṣr ismin
ıkar yā Rabb yā esmā-i ḥsnādan Ğafr ismin

II

‘Uṣātuñ crmini ‘afv itmek iken rz u¹ ṣeb kruñ
‘Ayān iken znb ehline remz-i nām-ı Ğaffāruñ
‘Uybın setr iderken k’inātuñ ism-i Settāruñ
Raḥīmā gememek lāyık mı² crminden bu am-ḥāruñ
Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pr-ḳuṣr ismin
ıkar yā Rabb yā esmā-i ḥsnādan Ğafr ismin”

III

Gelelden ‘āleme crm-i ṣenā‘atdr baña hep kār
‘İbādet ılmağa ılmaz heves bu alb-i nā-hemvār
İderken bir gnāha nādim olup biñ kez istiĝfār
Revā mı rz-ı maḥşerde benm ḥālm ola dşvār
Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pr-ḳuṣr ismin
ıkar yā Rabb yā esmā-i ḥsnādan Ğafr ismin

IV

Ola ḥāṣā ki vaḥdāniyyetñ ḥaḳḳında inkārum
Reslñ Muṣṭafāya var dil  cān-ile iḳrārm
Muṭābıkdur amu ṣer‘-i ṣerīfe ṭavr-ı eṭvārm
Dşer mi dzaḥ ire āh u zāruñ ola her kārm
Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pr-ḳuṣr ismin
ıkar yā Rabb yā esmā-i ḥsnādan Ğafr ismin

V

¹ u: - İ.

² lāyık mı: lāyıkm İ.

Du‘āsin müstecāb it **Şādıkuñ** şubḥ u mesā ḥaqqı
Ḥabībūñ Muştafā ile cemī‘-i enbiyā ḥaqqı
Refīk it baña tevfīkūñ gürūh-ı evliyā ḥaqqı
Tevakkuffsuz kabūl-i der(i)gāh olan du‘ā ḥaqqı
Ya mahv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abd-i pūr-kuşūr ismin
Çıkar yā Rabb yā esmā-i ḥüsnādan Ğafūr ismin

166a

47

Müseddes-i Cinānī Fermāyed

Mef‘ülü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ülün

I

Halkuñ ne ‘aceb ḥikmet olur ‘aḳd-ile ḥalli
Her ḥāle münāsib görünür cümle maḥalli
Eyler kimisi fikr ü teraḳḳī vü te‘allī
Gelmiş kimine ‘ālem-i süflīde tecellī
Hallāḳ-ı cihān ‘āleme kılduḳda tecellī
Her şey’i birer ḥāl ile kılmış mütesellī

II

Olmış kimisi cümle cihān mülkine sultān
Başında ğam u tañtana-i şevket ü dīvān
Ammā kiminüñ kudreti yok müflis-i devrān¹
Her birisi ḥālince yine hürrem ü ḥandān
Hallāḳ-ı cihān ‘āleme kılduḳda tecellī
Her şey’i birer ḥāl ile kılmış mütesellī

III²

Olmış kimi mīr ü kimisi şaḥne vü ḳāzī
Ğavḡāsı olur derd ü belā vü¹ müteḳāzī

¹müflis-i devrān: müflis ü ‘uryān CİD.

² Bu bend CİD’de 4. benddir.

Hālin² şorâr olsañ yine müstaķbel ü māzī

Her birisi hālinden olur şākır ü rāzī

Hallāk-ı cihān ‘āleme kılduķda tecellī

Her şey’i birer hāl ile kılmış mütesellī

IV

Giymiş kimisi cāme-i zer-beft ü³ zer-endūd

Peşmīne giyüp kimi gezer faķr ile merdūd

Hırmān-iledür kimi kimi⁴ vāşıl-ı maķşūd

Hikmet bu ki her biri yine hāliline hoşnūd

Hallāk-ı cihān ‘āleme kılduķda tecellī

Her şey’i birer hāl ile kılmış mütesellī

V

Erbāb-ı ğınā devlet ü iķbāl-ile maġrūr

Aşhāb-ı hüner fażl u kemālāt-ile mesrūr

Zühhāda **Cinānī** harem-i cennet ile hūr

‘Uşşāķa şadā-yı ney ü āvāze-i ŧanbūr

Hallāk-ı cihān ‘āleme kılduķda tecellī

Her şey’i birer hāl ile kılmış mütesellī

166b

48

Müseddes-i Tīġī Fermāyed

Mef‘ülü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ülün

I

Meylüm benüm ol ğamzesi mekkāre mi olsun

Yā ol müjesi ķātil ü ğaddāre mi olsun

Yā ol şacı miskīn siyeh-kāre mi olsun

¹ belā vü: belā-yı CİD.

² Hālin: Līkin CİD.

³ ü: - İ.

⁴ kimi: kimisi İ.

Şad-çāk tenüm derd-ile bī-çāre mi olsun
Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

II

Bir şerha çeküp sīneme her ğamzesi kıttāl
Eyler dil-i mecrūhumı¹ almağda niçe āl
Cism ise pūr-efgār u dil-i zār ise meyyāl
Bilmem dil-i meyyāl-ile āhir nic' olur hāl
Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

III

Gülzār-ı melāḥatde kimi serv-i ser-efrāz²
Gül gibi kimi³ bülbüle dem-sāz u hoş-āvāz
Nergis gibi dā'im kiminüñ ğamzesi ğammāz
El-ḥāşılı her birisi bir vech-ile mümtāz
Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

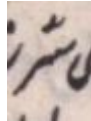
IV

Şaldı ser-i⁴ zülfini bend-i⁵ gerdānuma bāğ⁶
Hāl-i ruḥı yakdı kiminüñ cānuma yüz tığ⁷
Mecnūn gibi itdi kimisi meskeni ırağ¹

¹ mecrūhumı: meyyālūmi İ.

² ser-efrāz: ser-firāz İ.

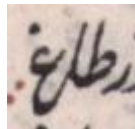
³ kimi: -İ.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁵ bend-i: kiminüñ ET.

⁶ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁷ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Şemşîr-i müjeyle kımayup bir yirümi şağ
Her dil-ber için sînede bir yâre mi olsun
N'itsün dil-i sevdâ-zede biñ pâre mi olsun

V

‘Âlemde ‘aceb miñnet imiş kâr-ı² maħabbet
Bu derde düşen bulmaz imiş şabr u³ selâmet
Bir dil-ber ile dil idemez çünkü kanâ‘at
Tîğî bu hevâdan kesilüp eyle ferâğat
Her dil-ber için sînede bir yâre mi olsun
N'itsün dil-i sevdâ-zede biñ pâre mi olsun

167a

49

Müseddes-i ‘Ulvî Güft Raħmetu’llâhi ‘Aleyh⁴

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

I

Halk-ı ‘âlemden biraz göñlüm cüdâ olsun derin
Ârzü-yı câh-ı devlet hep hebâ olsun derin
Benden olmasın⁵ şehâ senden rızâ olsun derin
Kuluña gâhî vefâ gâhî cefâ olsun derin
Göñlümi kıo ‘aşkuñ-ıla mübtelâ olsun derin
‘Âkıbet bir şâh kıul olur saña olsun derin

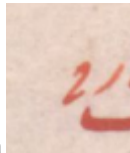
II

Cevrüne şabr eylemezsem vaşl-ıla⁶ şâd olmayam

¹ irâğ: şağ ET.

² kâr-ı: derd-i ET.

³ şabr u: hîç ET.

⁴ Raħmetu’llâhi ‘Aleyh: Bu ifade mecmuada kısaltmasıyla ifade edilmiştir.

⁵ olmasın: olmağa UD.

⁶ vaşl-ıla: vaşluña UD.

Seng-i miḥnetden kaçarsam hergiz ābād olmayam

Āsitānuñ terk idersem ḥayr-ile yād olmayam

Özge şāha ḳul olursam ğamdan āzād olmayam

Göñlümi ḳo ‘aşḳuñ-ıla mübtelā olsun derin

‘Āḳıbet bir şāh ḳul olur saña olsun derin

III

Naḳd-i ‘ömri yoluña rūḥum revān itsem gerek

Ḥançer-i müjgānuña teslīm-i cān itsem gerek

Gizlü rāzum ‘āleme bir bir ‘ayān itsem gerek

Āh şāhum diyü yollarda fiğān itsem gerek

Göñlümi ḳo ‘aşḳuñ-ıla mübtelā olsun derin

‘Āḳıbet bir şāh ḳul olur saña olsun derin

IV

Ol şehüñ eyvānına dirsem n’ola dārü’s-selām

‘Arş u¹ ferş itmiş serīrinde felek ḥūrşīd-i² cām

Ḳaşrınuñ eṭrāfına baḳdum bir üstād-ı be-nām

Şafḥa-i eyvānına³ bu maṭla‘ı yazmış temām

Göñlümi ḳo ‘aşḳuñ-ıla mübtelā olsun derin

‘Āḳıbet bir şāh ḳul olur saña olsun derin

V

‘Ulviyā gülzāra vardum ḳılmağa⁴ def‘-i melāl

Şundı bir dīvān elüme ol gül-i⁵ bāğ-ı cemāl

Ben⁶ tefe”ül idicek geldi bu nazm-ı⁷ pür-ḥayāl

¹ u: -İ.

² ḥūrşīd: destinde UD.

³ eyvānına: dīvārına UD.

⁴ ḳılmağa: itmege UD.

⁵ gül-i: gül ü İ.

⁶ Ben: Bir UD.

⁷ nazm-ı: fāl-ı UD.

Okuyup ol şāh-ı hūsne karşı itdüm ‘arz-ı hāl
Gönlümi ko ‘aşkuñ-ıla mübtelā olsun derin
‘Ākıbet bir şāh kul olur saña olsun derin

167b

50

Ġazel-i Meḥemmed Güft

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ūlün

1. Felek çekdi yüze sīmīn niķābı
Bize göstermez oldu āfitābı
2. Bulut kim dökdi bārān ķaṭre ķaṭre
Şadef şān ‘arz ider dürr-i hoş-ābı
3. Kadem baş külbe-i aḥzānuma gel
İçür dil-teşneye la‘līn şarābı
4. Vişālūñ ‘ıydına ķurbān olayın
Baña gösterme tek hicrūñ ‘azābı
5. Fiğān itdükçe bülbülveş **Meḥemmed**
O ğonce arturur nāz u ‘itābı

51

Ġazel-i Bākī Fermāyed

Mef‘ūlū/ Fā‘ilātü/ Mefā‘īlū/ Fā‘ilün

1. İtdi şikār gönlümi bir şūḥ-ı şeh-levend
Müjgānı tīr ü ķaşı kemān ṭurresi kemend
2. Telḥ-i şarāb-ı ğuşşa-i devrānı def‘ ider
Şīrīn lebin dehānuma alsam niteki ķand

3. Bu cism-i zerd ü zār u nizār-ile niçe bir
Yanam firākuñ āteşine niteki sipend¹
4. Her dūna şāh-ı gül gibi meyl itme dūstum
Düşmez pelīde² hem-ser ola serv-i ser-bülend
5. Bāzārlarda başladı naḥli ṭonatmağa
Dil bağlayalı kāmēt-i bālāña³ naḥl-bend⁴
6. A‘dā yanuñda ḥürrem ü ḥandān u şādmān
Bākī gamuñla zār u dil-efgār⁵ u müstmend⁶

52

Ġazel-i Sürūrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Āfitāb-ı ṭal‘atūñden ref‘ olur çünkim niḳāb
*Üñzurūnā naḳtebis min-nūriküm*⁷ dir āfitāb
2. Kāmētūñden ḥāke sāye düşdügin görüp didi⁸
Sidreden Rūḥu’l-Ḳud(ü)s⁹ *Yā leytenī küntü türāb*¹⁰

¹ Bu dize BD’de 2. dizedir.

² pelīde: giyāha BD.

³ bālāña: zībāña BD.

⁴ Bu dize BD’de 2. dizede yer almaktadır.

⁵ dil-efgār: dil-figār İ.

⁶ müstmend: derdmend BD.

⁷ “Bize nazar edin de nurunuzdan biraz iktibas edelim.” *Kur’ân-ı Kerîm*, 57/13. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁸ didi: oğur SD.

⁹ Rūḥu’l-Ḳud(ü)s: Rūḥu’l-Emîn SD.

¹⁰ “Keşke toprak olsaydım.” *Kur’ân-ı Kerîm*, 78/40. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

3. Vāh¹ ne mu‘ciz nāmedür² ḥüsnüñ kim anı ‘aql-ı kül
Eylemiş Esmā-i ḥüsnā defterinden intihāb
4. Gülşen-i ḥüsnüñde³ la‘lünden beni men‘ eyleme⁴
Sormışam cennetde ey ḥ‘āce⁵ mübāḥ olur şarāb
5. Ey Sürūrī bā’-i Bismi’l-lāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm⁶
Oldı Haḫdan tā ebed *men ‘indehü ‘ilmü’l-kitāb*⁷

168a

53

Ġazel-i Baḫtī Tahmīs-i Celālī Fermāyed⁸

Mef‘ülü/ Fā‘ilātün/ Mef‘ülü/ Fā‘ilātün

I

İḥfāya kādir olsam kūyuñ ziyāret itsem
Karşuñda ḥāzır olsam ‘arz-ı velāyet itsem
Şāfī cevābın alsam def‘-i ḥarāret itsem
Cāna derūn-ı derdüm bir bir ḫikāyet itsem
Hicrān şebinde ḫālüm saña şikāyet itsem

II

Kıldı baña eṭibbā yüz dürlü ḥüsn-i tedbīr
Mānend-i pend-i vā‘iz kılmadı zerre te’şīr
Ser-keşlik itmez artuḫ fitrāke düşse naḫcīr
Leylī şaçuñ nigārā boynuma¹ olsa zencīr

¹ Vāh: Nice SD.

² nāmedür: nüṣḫadur SD.

³ Gülşen-i ḥüsnüñde: Cennet-i kūyuñda SD.

⁴ eyleme: itme kim SD.

⁵ ḥ‘āce: ḥūri SD.

⁶ “*Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla*”*Kur’ân-ı Kerîm*, 1/1. ayetten iktibas edilmiştir.Bu dize SD’de şu şekildedir: “Ey mu‘allim gel Sürürîden kitāb-ı ‘aşkı gör”.

⁷ “*Allah ve bir de yanında kitap (Kur’an) bilgisi bulunanlar yeter*” *Kur’ân-ı Kerîm*, 13/43. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁸ Başlıkta her ne kadar Baḫtî’ye tahmis olduğu yazmaktaysa da bu şiir Muhibbî’ye tahmistir.

Mecnûn gibi cihāna kendüm melāmet itsem

III

Yir yir otāğ edinseamnüh² āsumānı düpdüz

Ṭīğ-ı sūhanla dutsam kevn ü mekānı düpdüz

Cümle musahhar itsem halk-ı zamānı düpdüz

Çeksem sipāh-ı eşküm dutsam cihānı düpdüz

Diksem livā-yı āhı ya ‘nī ‘alāmet itsem

IV

Hār-ı ğamı³ hezārı inletdi zārī zārī

Tahrīk iden şabādur ol serv-i gül-‘izārı

Ğonce lebinden ayru yok gönlümün qarārı

Açılsa bâğ-ı maḫṣūd görsem cemāl-i yārı

Olsa hemīşe hürrem cāy-ı iḳāmet itsem

V

Başdan başa Celālī fermān-ı ‘aşkı gördüm

Sīnem meṣāb-ı⁴ pür-hūn meydān-ı ‘aşkı gördüm

‘Aqlum gibi perīşān dīvān-ı ‘aşkı gördüm

Gönlüm gibi harābe eyvān-ı ‘aşkı gördüm

Mi‘mār olup Muḫibbī⁵ anı ‘imāret itsem

54

Tercī‘-i Bend-i Fevrī⁶

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

¹ boynuma: boynuña İ.

² nüh: - İ.

³ ğamı: ğam İ.

⁴ meṣāb-ı: miṣālī CD.

⁵ Muḫibbī: Baḫtī İ.

⁶ Bu şiir mecmuada “Tercī‘-i Bend-i Fevrī” başlığıyla yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli Müsebbā‘-ı müzdevic’tir.

Cân çıkarsa kūy-ı firqatde ğam-ı dildārdan
Baş¹ giderse ‘aşk içinde cünbiş-i² aġyārdan
Cāme-i ten yansa nār-ı sīne-i dildārdan³
Tāc-ı ser düşse hevā-yı āh-ı āteş-bārdan
El çekem hep cān u baş u cübbe vü destārdan
Geçmeyem hergiz belā-yı derd-i ‘aşk-ı yārdan
Dönmeyem *ḳālū belā*⁴da itdügüm iḳrārdan

168b

II

Nāzır-isem nergise ol ğamze-kārı terk idüp
Mā’il-isem serve ol ḳadd-i çenārı terk idüp
Ḳā’il-isem gülşene ol gül-‘izārı terk idüp
Ṭālib-isem hūrīye ol ğam-güsārı terk idüp
Rāġıb⁵ isem kevşere la‘l-i nigārı terk idüp
Ḳāni‘ isem cennete ruḥsār-ı yārī⁶ terk idüp
Rūz-ı maḥşer zāhidā maḥrūm olam dīdārdan

III

Ol şanem kūyına eylerseñ sa‘ādetle sefer
Yoluñ izüñ açık olsun līk ey bād-ı seher
İşigine yüz sürüp benden du‘ā itdükde ger
Deyr-i miḥnetde şorarsa çekdügüm ğamdan haber
Diyessin şimdi belā-yı hicr-ile ey sīm-ber
Şöyledir za‘fum ki bir dīvāra söykünem¹ eger

¹ Baş: Başı İ.

² cünbiş-i: ḥīle-i İ.

³ dildārdan: bīmārdanMM.

⁴ “Bir de Rabbin, Âdemoğullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ dediği vakit, ‘Pekâlâ Rabbimizsin, şahidiz’ dediler. Bunu kıyamet günü ‘Bizim bundan haberimiz yoktu’ demeyesiniz diye yapmıştık” Kur’ân-ı Kerîm,7/172. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁵ Rāġıb: Māyil MM.

⁶ yārī: bārī İ.

Peykerüm teşhîş olunmaz şûret-i dîvârdan

IV²

Başda dâğ-ı³ hâl-i ruhsârûñ karanfûl vardur
Tende zahm-ı tîr-i müjgānuñ gül-i bî-hârdur⁴
Dîdede hüsnuñ⁵ hayâli nergis-i bîdârdur⁶
Bâğ-ı cānda naḥl-i ḳadduñ serv-i hoş-refṭârdur
Dilde fikr-i âteş-i la‘l-i lebûñ gül-nârdur
Çeşm-i müjgānum ruḥuñ ‘aksiyle bir gülzârdur
Kim anuñ eṭrâfına ḥavlı çekilmiş ḥârdan

V

Cân u dildür varı yoğı ‘âşıkun didüm aña
Virsem olmaz mı dehân u la‘lûne ey bî-vefâ
Didüm ancak anlara dünyâ vü ‘uḳbâdur bahâ
Ben tereddüd eyleyüp bakup⁷ ṭururken her⁸ yaña
Güş-ı cāna irdi hâtifden bu beyt-i cân-fezâ
İrmek isterseñ dehân-ı la‘l-i yâre **Fevriyâ**
Geç iki ‘âlemden el çek cümle yokdan vardan

55

Ġazel-i İshâḳ Tahmîs-i ‘Ahdî

Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün/ Mefâ‘îlün

I

Yine sevdi dil-i şûrîde⁹ bir şûḥ-ı sitemkârı

¹ söykünem: söykünsem MM.

² Kaynak esere göre bu bend 3. sırada yer almaktadır.

³ dâğ-ı: dâğ u İ.

⁴ gül-i bî-hârdur: gül ü bî-hârdur İ.

⁵ hüsnuñ: çeşmüñ MM.

⁶ bîdârdur: bîmârdur MM.

⁷ bakup: bākî MM.

⁸ her:dört MM.

⁹ şûrîde: dîvâne AHD.

Helâl olsun içerse kanımı şol çeşm-i hûn-h'ârı
Beni yâd eyledi dil-ber alup yanına ağyârı
Bize her dem söger yârûñ leb-i la 'l-i şeker-bârı
Kim acırdı añı emsek ya öpmüş olsavüz¹ bārī

169a

II

Düşelden bezm-i cān içre hayāl-i şem' -i ruhsāruñ
Olupdur bu dil-i pervāne² cān-ile harīdāruñ
Beni öldürmege kaçd eyledi³ zülf-i siyāhkāruñ⁴
Dil ü cān ise maşşūduñ bir⁵ yetmez mi bunlaruñ
Behey zālīm⁶ iki yirden kuşanmağ ne ki zūnnārı

III

Bizümle irteye cānā⁷ idüpdür va' de-i vuşlat
Dirīğā intihāsına irişmez bu şeb-i fūrkat
Dilā ger vaşl-ı dil-dāre irerseñ el virüp⁸ furşat
Nigārı sīne-ber-sīne⁹ der-āğüş itmedür şoşbet
Baña rāy sīnesine bir der-āğüş itmedür şoşbet
Ne minnet buseye ol hod muğarrer ağzı ikrārı

IV

Dil-i maḥzūnumı deşt-i belāya şalmağ istemiş
Beni tarḥ eyleyüp yanuñda tenhā kılmağ istemiş
Raḳīb-i bed-likā vaşluñ metā'ın almağ istemiş

¹olsavüz:olsağ İ.

²dil-i pervāne: dil-i vīrāne İ.

³eyledi: eyler ol AHD.

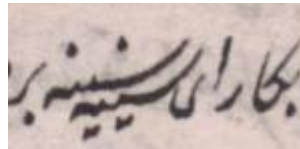
⁴siyāhkāruñ: sitemkāruñ AHD.

⁵biri:bize İ.

⁶zālīm: kāfir AHD.

⁷cānā: cānān AHD.

⁸virüp: urup AHD.

⁹ Bu kelime mecmuuda

şeklinde yazılıdır.

*Gözüm izüñ tozını nağd-i cāna almak istermiş
Ko hayr itsün begüm senden yañadur bozma bāzārı*

V

Senüñ 'ışkuñdan el çekmek eşeddür küfr-i muṭlaḳdan
Baña la'l-i lebüñ rāciḥ durur cām-ı muravvaḳdan
El açup rüz u¹ şeb dā'im du'āmuz bu durur Ḥaḳdan
Ben² tīrūñ ḥalāş itse götürse gelse topraḳdan
Geçüpdür cānuma hergiz³ aña yalvarı yalvarı

VI

Düşüpdür⁴ baḥr-ı efkāra bu 'aḳl-ı pāy-mālümle⁵
Aradum 'ālemi mīzān-ı ḳalb-i pür-melālümle⁶
Kimesne bulmadum ṭartdum seni⁷ Yūsuf-cemālümle
Seni māhumla⁸ vezn itdüm terāzū-yı ḥayālümle
Öbür yanı göge ağdı ko ma'lüm oldu miḳdārı

VII

'Aceb mi 'Ahdiyā dil-ber saña 'arz eylese aḥlāḳ
Mülāyimdür anuñ la'lin öpüpdür cümleden⁹ 'uşşāḳ
Dimişdür āfitāb-ı nazma olan muṭṭali¹⁰ āfāḳ
*Güzellerden birer buse alur her şı'rine **İshāḳ***
Anuñ-çün böyle ṭatludur anuñ ebyāt u eş'ārı

169b

56

Ġazel-i Bāḳī Tahmīs-i 'Ahdī Güft

¹ u: - İ.

² Beni: Bizi AHD.

³ hergiz: her dem AHD.

⁴ Düşüpdür: Düşüp dil AHD.

⁵ 'aḳl-ı pāy-mālümle: 'aḳl u pāymālümle İ.

⁶ ḳalb-i pür-melālümle: ḳalb ü pür-melālümle İ.

⁷ ṭartdum seni: ki sen [gibi] AHD.

⁸ māhumla: mäh ile AHD.

⁹ cümleden: cümle-i AHD.

¹⁰ muṭṭali: maṭla'-ı AHD.

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

Fenā üzre durur¹ ‘ömrün esāsı ber-ķarār² olmaz
Süleymān u Cem ü Cemşīd olanlar kām-kār olmaz³
Meded ‘işret demin fevt itme dā’im nāmdār olmaz
Dilā bezm-i cihānda kimse āhīr pāydār olmaz
Meded elden ķoma ayağı fursat ber-ķarār olmaz

II

Dimişler Kaysa ĥod miskin saña Leylā diyārıdur
Belā küncinde vaĥş ü ünsiyet dīvāne kārıdur⁴
Dimiş Tūr-ı⁵ tecellīde tevaķķuf ıztırārıdır
Şaķın Mecnūn şanmañ ehl-i ‘aşķuñ iĥtiyārıdur
Güzel sevmekde zīrā kimseye ĥiĥ iĥtiyār olmaz

III

Şadefveş gūşumı ķılmadı pūr-dür ĥoķķa-i lemden
Firāvān oldu bu eşķüm muĥīķ-i baĥr-ı a‘zamdan
N’ola ġavvāşveş bī-pāk olursam lücce-i ġamdan
Kenār itsem derin ol gevheri ķa‘r-ı yem-i ‘Aden
Kenāra çıķmasun zīrā ki gevher der-kenār olmaz

IV

Raķīb-i zāġ⁶ ber-ĥūrdār idelden yār vaşluñdan
Ciger şad-pāre oldu tīġ-i ġamla dest-i ġayretten
Olup nāşī gözüm yaşı dem-ā-dem ol cerāĥatden
Ne ķanlar aġladum hicrinde yārūñ derd-i firķatden

¹ üzre durur: üstinedür AHD.

² ber-ķarār: pāy-dār AHD.

³ Bu dizeler AHD’de matla olarak yer almaktadır.

⁴ ünsiyet: ünsiyet ü İ.

⁵ Tūr-ı: Tūr u İ.

⁶ Raķīb-i zāġ: Raķīb ü zāġ İ.

‘Aceb bir dem mi var kim çeşm-i pür-ḥūn eşk-bār olmaz

V

Hazer kıl diyü eydür ‘Ahd’anuñ¹ evzā‘-ı rāhından
Şakın her dem şikār olan ğazālūñ hicr-i dāmından
Kemendi ele düşmez çek elūñ sevdā-yı dāmından
Ol āhūyı saña şayd ola şanma iltiyāmından
Öñüñce kaçar ammā Bākīyā āḥir şikār olmaz

57

Ġazel-i Meḥemmed Taḥmīs-i Cihādī

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

I

Çün cihād oldı benüm rûz-ı ezelde kısmetüm
Fî-sebîlî’llāh² bezl itdüm nuḳūd-ı kudretüm
Nām içün şanmañ ğazā yolında sa‘y-i diḳḳatüm
İmtişāl-i cāhidū fi’llāh olupdur niyyetüm
Dīn-i İslāmuñ mücerred ğayretidür ğayretüm

170a

II

Hem-dem ü hem-rāh olup dilleri āġāh ile
Dil cidāl ister dem-ā-dem kāfir-i bi’llāh ile
Ḥaḳ içündür çün şavaşum düşmen-i bed-ḥū ile
Faẓl-ı Ḥaḳḳ u himmet-i cünd-i ricālū’llāh ile
Ehl-i küfri ser-be-ser ḳahr eylemekdür niyyetüm

III

Niyyet-i pāk-ile çün li’llāh cihādum var benüm
Rûz [u] şeb ‘avnine anuñ i’timādum var benüm
Ḳahr-ı a‘dā gibi kim ‘ālī murādum var benüm

¹‘Ahd’anuñ: “ ‘Ahdī anuñ” ifadesi vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

²“Allah yolunda cihad edin.”Kur’ân-ı Kerîm, 9/41. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

Enbiyā vü evliyāya istinādum var benüm
Luṭf-ı Hākdandur müdām ümmīd-i fetḥ u nuṣretüm

IV

Fī-sebīli'llāh fedā cānum degül naḳd-i fu'ād
Nefs [ü] mālumla cihāda n'ola kılsam ictihād
Oldı esbāb-ı zafer çün 'ālem içre 'adl ü dād
Bez-i maḳdūr itdüm olam dāfi'-i zulm-i 'ibād
Ḥamdü li'llāh var ḡazāya ṣad hezārān raḡbetüm

V

Çün fütüh olmaz **Cihādī** 'asker-i seyyār-ile
İste feyz-i Ḥazret-i Hāḳḳı dem-i ebrār ile
Hoş dimiş bu beyt-i evvel kim zār u estār-ile¹
Ey Meḥammed mu'cizāt-ı Aḥmed-i muḥtār ile
Umarum ḡālib ola a'dā-yı dīne devletüm

58²

Ḡazel-i Çeşmī Tahmīs-i Cinānī Güft

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

I

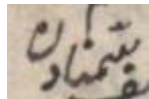
N'ola bülbülveş efḡān eylesem ol verd-i ra'nādan
Gözüme ḡār olur gül ḡasret-i rüy-ı dil-ārādan
Niçe bir dil perīṣān ola ol zülf-i semen-sādan³
İlāhī baña vir yāri yāḡud kırtar bu sevdādan
Ferāḡat eyledüm 'ālemde hep ḡayrı temennādan

II

Olalı dil-berā zülfüñ ḡayālī çeşm-i pür-nemde

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu tahmis CİD'de yer almamaktadır.

³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Siyeh-püş itdi āhum cismi kaldum zār-ı mātemde
Virüldi saña ey Leylî-şifat dil deşt-i ‘ālemde
Gözümde eşk-i hūnin eksik olmaz vādî-i ğamda
Nem eksikdür cihān içre benüm Mecnūn-ı şeydādan¹

170b

III

Firāk-ı yār-ile āh eylemekden ğayrı kārüm yok
Ruhı hicr-ile bir ān olmaya kim āh [u] zārüm yok
Düşüp sevdā-yı zülf-i yāre elde ihtiyārüm yok
Şabāveş yildüğüm yolında ‘ayb itmeñ qarārüm yok
Hevā kılmış naşībüm Haḡ benüm ol serv-i bālādan

IV

Düşüp çāh-ı ğama nālān-ı hicrem kıl meded yā Rab
Esīr-i bend-ile zindān-ı hicrem kıl meded yā Rab
Ruh-ı dildārsuz giryān-ı hicrem kıl meded yā Rab
Ġarīḡ-i baḡr-ı bī-pāyān-ı hicrem kıl meded yā Rab
Habībūñ yüzi şuyına beni kırtar bu deryādan

V

Fenā gülzārı açar bir gül-i bī-ḡār seyr itsem
Cihān bāğında yā bir serv-i hoş-reftār seyr itsem
Cinānī n’eylerem huld-i kūy-ı yār seyr itsem²
Behişt-ābād-ı kūy-ı yārda dīdār seyr itsem
*Gözüm ḡazḡ eylemez **Çeşmī** benüm ğayrı temāşādan*

59³

Ġazel-i Nişānī Tahmīs-i Emrī Raḡmetu’llāhi ‘Aleyh¹

¹ Mecnūn-ı şeydādan: Mecnūn u şeydādan İ.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Emrî’nin mecmuada yer alan bu tahmisinin 3 bendden daha uzun olma ihtimali vardır. Nitekim 170b’de yer alan rakabe kaydı, 171a’da yer alan şiirlerle uyuşmamaktadır. Bununla birlikte bu şiir, ED’de 6 bendden müteşekkildir.

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

Göründi ‘aks-i² rūy-ı yār mir’āt-ı semenlerde
Zuhūr itdi hırām-ı kadd-i dil-ber nārvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü’l-ḥazenlerde
Bahār oldı³ şafā kesb idicek demdür çemenlerde
Huşūsā şalina yanuñca serv-i sîm-tenler de⁴

II

Ġam u ğuşşa dilā cān-ı ‘azīze gerçi düşmendür
Senüñ-çün ceng ider gülşen siper gül tîğ sūsendür⁵
Ḥabābı⁶ miğfer ü mey pehlevān-ı merdüm-efgendür
Zebūn olma ne zendür⁷ ğam şarāb iç devr-i gülşendür
Kavî himmet gerekdür bu cihān içre erenlerde

III

Kaçan vaşl olsa bir meh-rūya⁸ dir dir ditremek hūyı
Girür araya çok kucdurmaz⁹ kabā ol¹⁰ sîm-pehlūyı
Kohūlayup yatur her gice bir cism-i semen-būyı
Şarılup bir¹¹ gül-endāma çeküp¹² pehlūya meh-rūyı
Ne ḥāletler nezāketler komış Ḥaḳ pîreherlerde

¹ Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh: Bu ifade mecmuada kısaltmasıyla ifade edilmiştir.

² ‘aks-i: luṭf-ı ED.

³ oldı: irdi ED.

⁴ Bu dizeED’de şu şekildedir: “Huşūsā böyle yanuñca ola sîmîn bedenler de”.

⁵ Bu dize ED’de şu şekildedir: “Eger ceng itmek isterseñ siper gül tîğ sūsendür”.

⁶Ḥabābı: Ḥabāb İ.

⁷ zendür: zen-i ED.

⁸ meh-rūya: maḥbūba ED.

⁹ kucdurmaz:çok durmaz: İ.

¹⁰kabā ol: kabāyā İ.

¹¹bir: her ED.

¹² çeküp: çeker ED.

Ġazel-i Baĥtī Sellema'llāhu Te'ālā der-Ĥakḳ-ı Rūz-ı Sultānī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Şaĥn-ı 'ālem merġzār oldı¹ dilā nev-rūzdur
Tāze cān baĥş itdi² ezhāra şabā³ nev-rūzdur
2. Leyle-i Ķadr oldı zülfün vuşlatuñ eyyām-ı 'ıyd
Māh-ı nev Ķaşuñ ruĥuñ ey meh-liḳā nev-rūzdur
3. Ĥoḳḳa-i yāḳūtdan⁴ yinse müferriḥ vaḳtidür
İdelüm la'lüñ bugün rūḥa ġidā nev-rūzdur
4. Gülsitān içre yeter⁵ ḥāmūş olduñ hicr-ile
Nāle ḳıl ey 'andelīb-i bī-nevā⁶ nev-rūzdur
5. Çengini alup ele bezm-i felekde **Baĥtiyā**
Ḳıldı nāhīd-i felek bir ḥoş nevā⁷ nev-rūzdur

61⁸

Ġazel-i Vaĥdetī Nazīre-i Baĥtī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Köhne mey ṭoldur ayaġa sāḳiyā nev-rūzdur
İdelüm 'ıyş [u] şafāya ibtidā nev-rūzdur

¹ oldı: - BHD.

² itdi: esdi İ.

³ şabā: ziyā BHD.

⁴ yāḳūtdan: yāḳūtdur BHD.

⁵ yeter: yine BHD.

⁶ bī-nevā: ḥoş-nevā BHD.

⁷ nevā: havā BHD.

⁸ Bu gazel VD'de yer almamaktadır.

2. Vir bahāyı sâğara nağd-i revānı çok dime
Bādeye hem bu faş(ı)lda olmaz bahā nev-rūzdu
3. Mevsim-i deyre yeter hāmūş-nişīn olduñ yeter
Çık temāşā eyle deşti zāhidā nev-rūzdu
4. Köhne-zāl-i ‘ālemi bu faşldur iden civān
Gönce tıflına viren neşv ü nemā nev-rūzdu
5. Rūz-ı nev olsun mübārek pādişāh-ı ‘āleme
Şehr-yār-ı ‘ādile her gün dilā nev-rūzdu
6. Şafha-i ruhsār-ı yāri çıkdı zülfi kıldı cāy
Oldı hem-ser **Vahdetī** şubh u mesā nev-rūzdu

62

Ğazel-i Yahyā Nazīre-i Bahtī Rahmetu’llāhi ‘Aleyh

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Ğocenüñ kalbin yine açsun¹ şabā nev-rūzdu
Bülbül-i zār eylesün bir hoş-nevā nev-rūzdu
2. Şubh-dem rāh-ı çemen bī-gerd ü gil sünbül hevā
Gül gibi gülzāra ‘azm it dil-berā nev-rūzdu
3. ‘Andelībi yılda bir nev-rūzdu şād eyleyen²
Nev-cevānumla geçen her gün baña nev-rūzdu

¹ kalbin yine açsun: açsun yine kalbin ŞYD.

² şād eyleyen: dil-şād iden ŞYD.

4. Şāh-ı eyvān-ı ḥamel teşrīf idüp eyvānı¹
Ehl-i bāḡa eylesün cūd u şehā nev-rūzdu

5. Şāddur²Yahyā ki eyyāmında Sultān Aḥmedüñ
Gicesi ḡadr ü gūni bayrām yā³ nev-rūzdu

63

Ġazel-i Sūzī Nazīre-i Baḥtī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Ġoncenüñ ḡalbin açan her rūz dilā nev-rūzdu⁴
Şaḥn-ı ḡulzāra viren neşv ü nevā nev-rūzdu

2. Şubḥ-dem ‘azm-i çemen eyle şehā biñ nāz-ile
Nāleye gelsün hezār-ı hoş-nevā nev-rūzdu

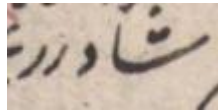
3. Telḥ-kām itme nigārā ‘ıyşumuz hicrān-ile
Vaşla bir çāre meded ey meh-liḡā nev-rūzdu

4. Bāde-i ḡül-rengi elden ḡomaḡıl rūḡa ḡidā
Yohsa ayakda ḡalursın zāhidā nev-rūzdu

5. Zülfi sevdāsıyla Sūzī bu perīşānlık yeter
Ḳam‘-ı cem‘-i ḡam ḡılup ḡöster Ḥudā nev-rūzdu

6. Devr-i ‘adlinde o şāh-ı mā‘delet-perver ki şeb

¹ eyvānı: dīvānı ŞYD. Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

³ yā: veyā ŞYD.

⁴nev-rūzdu: nev-rūz İ.

Ḳadr olup her şubḥumuz ‘ıydveş(?)¹ nev-rūzdur²

171b

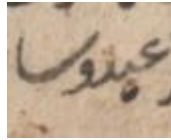
64

Ġazel-i Yahyā Sellema’llāhu Te‘ālā ‘Aleyh

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. ‘Aşka ḳābil dil mi yok şehir içre bir³dil-ber mi yok
Mest mi⁴ yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok
2. Ġonce-i dil açılup ḥātır niçün şād olmaya
Bāğda güller mi yok gülşende bülbüller mi yok
3. Görmezüz bir dil ki tūṭī gibi güftār eyleye
Söyledür mi yok cihānda bilmezüz⁵ söyler mi yok
4. Sengden dil kem mi⁶ yā seng-i siyāhı⁷ la‘l iden
Āfitāb-ı feyz-baḥşā-yı bülend-aḥter⁸ mi yok
5. Niçün ebkār-ı ma‘ānī bilmez⁹ erbāb-ı naz(ı)m
Yohsa Yahyā gibi üstād-ı sūḥan-perver mi yok

65

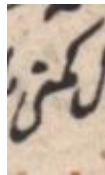
¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ bir: yā ŞYD.

⁴ mi: - ŞYD.

⁵ bilmezüz: bilmezem ŞYD.

⁶ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁷ siyāhı: siyāh İ.

⁸ aḥter: aḥzarī.

⁹ bilmez: beslemez ŞYD.

Ġazel-i Ġubārī Nazīre-i Yahyā Sellema'llāhu 'Aleyh

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. 'Iyş [u] nüş olmaz niçün sākī mi yok sāğar mı yok
Zevk [ü] şevk olmaz şafā-yı dil mi yok dil-ber mi yok
2. Nağme-i sâz işidilmez nâle-i pür-süz mı yok
Şevk-ile diller mi yok yâ zevk-ile diñler mi yok
3. Bâğ u rāğī cüst cū itmez niçün erbāb-ı dil
Sū-be-sū cerler mi yok yoh(1)sa dil-cūlar mı yok
4. Cān meşāmın eylemez oldu mu'aṭṭar bŷy-ı 'aşk
Dil gibi aḥker mi yokdur şemmeveş micmer mi yok
5. N'ola elden düşmese şi'rŷñ Ġubārī şubḥ-dem
Rişte-i nazmuñ mı yok nazmuñı şorar mı yok¹

66

Ġazel-i Münḥī Nazīre-i Yahyā Sellema'llāhu Te'ālā

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Sende sīm [ü] zer mi yok bilmem dilā dil-ber mi yok
Cām-ı ğam çekmek n'idersinmey mi yok sāğar mı yok
2. Vaḳt-i güldür açılup şol ğonce güller şevkine
Bir nevā-sāzuñ mı yok gülşende bŷlbŷller mi yok
3. La'l-i cān-baḥş-ı Mesīḥā gibi mürde-dilleri
Söyledür mi yok cihānda bilmezüz söyler mi yok

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

4. Zīver-i nazm-ile erbāb-ı ma‘ānī besleye
Merd-i meydān-ı feṣāhatde bir sūhan-perdāz mı yok¹

5. Ma‘rifet burcında bir baht-ı hümāyūn **Mūnhiyā**
Husrev-i mülk-i belāgat bir bülend-ahter mi yok

172a

67²

Tahmīs-i Şuhūdī Sellema’llāhu Te‘ālā³

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

Gelen luṭf [u] vefādur dā’im ey baḥr-ı şafā senden

Keremdür irişen ey Hızr-dem Yūsuf-liḳā senden

Mürüvvet mihridür zāhir eyā nūr-ı Hudā senden

Kimesne görmemişdür zerre-i cevri ü cefā senden

Demidür eyler-isem yine saña ilticā senden

Günāhum bildüm eylersem n’ola raḥmet ricā senden

Teraḥḥum eyle sulṭānum ḥaṭā benden ‘atā senden

II

Ġarīḳ-i baḥr-ı nisyānam ḥarīḳ-i nār-ı ‘işyānam

Giriftār-ı kemend-i ğam esīr-i bend-i zindānam

Belā dāmında hep⁴ maḥbūs [u] me’yūs [u]perīşānam

Gözüm yaşına raḥm it sāye-i nālān-ı giryānam

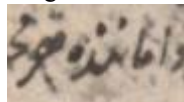
Qabūl it i’tizārum cürmüme ğāyet peşīmānam

Günāhum bildüm eylersem n’ola şefḳat ricā senden

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu şiir ŞHD’de yer almamaktadır.

³ Başlıkta şiirin tahmis olduğu belirtilmektedir. Ancak bu şiir müsebbba‘-ı mütekerrirdir.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

‘İnāyet eyle sulṭānum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

III

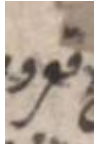
Teferrücgāhum-iken büstān-ı dehr-i nūrānī
Mekānum oldu şimdi künc-i ḳa‘r-ı¹ ḳāh-ı ḳulmānī
Belā vü miḥnet ü derd-ile teslīm itmedin cānı
Yed-i luṭfuñla ma‘mūr it dil-i maḥzūn [u] vīrānı
Şuçum bağışla ey faẓl u ‘aṭā vü merḥamet kānı
Günāhum bildüm eylersem n’ola şefḳat ricā senden
Teraḥḥum eyle sulṭānum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

IV

Cenāb-ı himmetüñdür ben faḳīre mesned-i devlet
Ġubār-ı ḥāk-i rāhuñdur gözüme sürme-i ‘izzet
Ayağūñ tozıdur başumda tāc-ı rif‘at ü ḥaşmet
Ža‘īf [ü] bī-mecāl oldum tenümde ḳalmadı ḳuvvet
‘Adem iḳlīmine cānum demidür eylese rıḥlet
Günāhum bildüm eylersem n’ola raḥmet ricā senden
‘İnāyet eyle ḥünkārum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

V

Dirīgā yaḳdı yandurdu derūnum āteş-i hicrān
Fenā vādīsiniñ Mecnūniyem ser-geşte vü ḥayrān
N’ideyüm āh u efḡānum muḳīm-i külbe-i aḥzān
Şadā-yı kūs-ı rıḥlet irişür cān sem‘ine her ān
Bugünden āḥiret ḥaḳḳın ḥelāl itsün ḳamu yārān
Günāhum bildüm eylersem n’ola şefḳat ricā senden
Teraḥḥum eyle sulṭānum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

VI

Gözüm giryān u dil büryān [u] ten bī-cān cāy-ı maḥzūn¹
‘Ak(ı)l ḥayrān u ser-gerdān u baḡrum ḥūn ben Mecnūn
Benem ser-geşte-i gird-āb-ı cevı-i gerdiş-ger-i ḥūn²
Belā vü miḥnet ü derd-ile ḥālüm oldu dīger-gūn
Benüm derd-i derūnum bilmez illā Qādir-i Bī-çūn
Günāhum bildüm eylersem n’ola raḥmet ricā senden
‘İnāyet eyle ḥünkārum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

VII

Girībānum alaldan dest-i miḥnet sīne-çāk oldum
Şerār-ı nār-ı ḡayret yaḡdı cānum sūznāk oldum
Düşüp çāh-ı belāya Yūsufāsā derdnāk oldum
Şuhūdīyem yüz urup zīr-i na‘lūñde ḥāk oldum³
Dem-i āḥirdeyem bir dem nazār kııl ben helāk oldum
Günāhum bildüm eylersem n’ola şefkat ricā senden
Benüm devletlü sulṭānum ḥaṭā benden ‘aṭā senden

172b

68

Kaşīde-i ‘Ulvī Çār-Ender-Çār Sellema’lāhu Te‘ālā
Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. Cihān bāḡında ḥadd ü zūlf ü çeşm ü ḡaddūñ ey dil-ber
Biri güldür biri sūnbül biri ‘anber biri ‘ar‘ar
2. Ḥayāl ü ḥasret ü derd ü firāḡuñ ey ṭabīb-i dil⁴
Ḳarār u şabr u ‘aḡl⁵ u fikri yaḡmā kııldı ser-tā-ser

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ ṭabīb-i dil: ṭabīb ü dil İ.

⁵ şabr u ‘aḡl: ‘aḡl u şabr UD.

3. Elümde bād gözümde¹ āb dilümde² nār başumda³ hāk
Baña kıydı bu zülf ü ‘ārız u hadd ü haṭ-ı ‘anber
4. Bu hüsnuñle bu ruhsāruñ⁴ bu elfāz u⁵ bu güftāruñ
Dil-ārām u⁶ şafā-baḥş u ḥayāt-efzā vü cān-perver
5. Cebīnüñle ruḥuñla ‘ārızuñla gerdenüñ oldı
Cihān-gīr ü cihān-süz u şeb-efrüz u ziyā-güster
6. Lebün⁷ la‘l ü dūr-i dendān u bŷy-ı zülf ü ruhsāruñ
Olupdur her biri sulṭān-ı şark u ğarb u baḥr u ber
7. Müjeñle ğamzeñ-ile çeşmüñ-ile kaşuña kuldur
Kemān-keşler ‘adū-küşler bahādurlarla serverler⁸
8. Cemālüñle dehānuñla zebānuñla kelāmuñla
Beden bŷryān ciger sŷzān u dil nālān u cān bī-fer
9. Ne Rŷm u Şām içinde var ne yirde gökde mānendüñ
Güneş yüzlü hilāl-ebrŷ Mesīḥāsın perī-peyker
10. Belā vü miḥnet ü hışm u cefā vü hicr ü la‘lūñle
Bu ben maḥmŷr u¹ maḥzŷnı² ḳadeḥ çeşm ü mey eşk-i ter

¹ bād gözümde: bād ü gözde UD.

² āb dilümde: āb u dilde UD.

³ nār başumda: nār u başda UD.

⁴ ruhsāruñ: ruhsār u UD.

⁵ u: - İ.

⁶ Dil-ārām u: Dil-ārā vü UD.

⁷ Lebün: Leb-i UD.

⁸ bahādurlarla serverler: bahādurlar dil-āverler UD.

11. Ne hoş demdür ne utlu gn ne zb vat s‘atdr

Ola meclisde sz u sz  dil-ber bde-i amer

12. Beni ul itdi bir mabb u hoş u hş dil-keş kim³

Srr-ı dil hzr-ı cn u nr-ı eşm  nk-ater⁴

13. Lebi Şrn şacı Leyl zi Ysuf yzi ‘Azr

‘Aceb zb ‘aceb ra‘n ‘aceb garr ‘aceb hoş-ter

14. Keser evgn deler cn aar şera dker anı

eker yayın atar trin eker tğın urup⁵ haner

15. Hkmetle şec‘atle mabbetle⁶‘adletle

Enşrvn-ı ferru-ru Ğazanfer-fer Sikender-der

16. Selm Hn kim olupdur hsn  hlk u ‘adl  dd-ile

Esed-heybet ‘Al-sret Hsan-şret melek-manzar

17. Şadkatle mehbetle feşhatle şec‘atle

Şeh sensin Eb Bekr u ‘mer ‘Oşmn u hem Hayder

18. Olupdur derdmendn mstmendn bendeñ efgendeñ

Nie¹ Hkn nie Zl  nie Hsrev nie² Sencer

¹ u: -.

² maznı: marra UD.

³ Bu dize UD’de ş şekildedir: “Beni ul itdi bir mabb-ı hb u meh-veş  dil-keş”.

⁴ nk-ater: sa‘d-ater UD.

⁵ urup: urur UD.

⁶ mabbetle: vechatle UD.

19. Zebūn Kāsımla Rüstem Kahramān u Güstehem Berhem

Ferīdūn dūn Nerīmān nerm Hürşeng Erdeşīr ahkār

20. Bu eyvān u bu dīvān u³ bu ‘ayşī nūşī dir gören⁴

Olur Efrāsiyāb u Kayşer ü Cemşīd ü Cem çāker

21. Seher bezm itseñ olur ‘ayş nūşī zevk şevk için⁵

Felek cevşen zirih encüm siper şems ü kamer miğfer

22. Suvār-ı esb ü kahr u heybet ü hışm u gāzab itseñ⁶

Dil ü cān hayrete varur zemīn ü āsmān dītrer

173a

23. Enīsūñ şevket ü şavlet celīsūñ devlet ü ‘izzet⁷

Zihī nuşret zihī fırsat zihī kudret zihī leşker

24. Saña halk-ı nevā kavm-i ‘Arab hayl-i ‘Acem hem Rūm

Kimi hāndur kimi sulţān kimi şāhdur⁸ kimi kayşer

25. Şehā kılsañ sefer şark-ile garba zabt u feth için

Dil ü cāndan olur kāfir müselmān bende-i kemter

26. Karīnūñdür rehīnūñdür zahīrūñdür esīrūñdür

¹ niçe: Eger UD.

² niçe Zāl ü niçe Hüsrev niçe: eger Sāsān eger Sāmān eger UD.

³ u: - UD.

⁴ ‘ayşī nūşī dir gören: ‘ayş u nūşını görse UD.

⁵ ‘ayş nūşī zevk şevk için: ‘ayş u nūş için hāzır UD.

⁶ itseñ: olsañ UD.

⁷ ‘izzet ü devlet: ‘izzet-i devlet İ.

⁸ şāhdur: şāh u UD.

Ḳamu feth ü zafer birle ḳamu begler ḳamu ‘asker

27. Ziyād itsün çü¹ ‘izz ü cāh ḳadr u şevketüñ Mevlā

Bahār u dīde-i rūz u şebde olsun Ḥaḳ saña yāver²

28. N’ola luṭf u seḥā vü cūd u iḥsānuñ recā ḳılsam

Göñül zilletde cān ḥaste beden ‘üryān u³ ben efḳar⁴

29. Ğarīb ü bī-kes ü bī-çāre vü āşüfte ḥālem ben⁵

Yolum rāh-ı ‘adem ḡam zād u hem-derd ü elem reh-ber⁶

30. Şehā ‘adl-ile dāduñ medḥ ü vaşf itmekde⁷ ‘Ulvidür

Kemāl ehli vü kân fażlıvü ḥoş-ṭab‘ u süḥan-perver

31. Bu deñlü ḳudret-i naẓm u bu deñlü luṭf-ı ṭab‘-ile⁸

Yā Ḥāfızdur yā Cāmī⁹ yā Zāhīrī Enverī beñzer

32. Du‘ā-y-ile şenā-y-ile feşāḥatle belāḡatle

Ḳaşıdem bī-naẓır ü bī-şebīḥ ü bī-mişāl ü ter

33. Sımāt u muṭrib ü sākī vü şem‘ olmaḡa bezmüñde

Gelür her şeb şihāb u keh-keşān zühre meh-i enver

¹ çü: bu UD.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ u: - İ.

⁴ efḳar: faḳır UD.

⁵ Bu dize mecmuada şu şekildedir: “Ğarīb ü bī-çāre vü āşüfte ḥāl oldum”.

⁶ hemderd ü elem reh-ber: hemhicrān elem ü rehber İ.

⁷ itmekde: itsekde UD.

⁸ ṭab‘-ile: iḥsānuñ UD.

⁹ Cāmī: Cāhızdur UD.

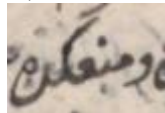
Ġazel-i Süvārī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. Bilünmez şān-ile şānuñ ‘aceb yā Rab ne şāhsın sen
Nişān-ı şānuñ oldu cümle ‘ālem bī-nişānsın sen
2. Bu sırda Zāhir līk çeşm-i sırda Bātınsın¹
‘Aceb hikmet durur gözden nihān dilde ‘ayānsın sen
3. Ne imkān-ı mekān var zātuña şāh-ı münezzehsin
Mekān yaķın ider zātuñ velīkin lā-mekānsın sen
4. Kelāmuñ bī-ḥurūf [u] lafz [u] şavtuñ emr-i hikmetdür
Lisān ile telaffuzdan mu‘arrā bī-zebānsın sen
5. Şifāt-ı zātuñ olmışdur *hüve’l-Evvel hüve’l-Āḥir*
*Hüve’z-Zāhir hüve’l-Bātır*² ‘ayānsın sen nihānsın sen
6. Dür-i deryā-yı kudret kim ‘aceb dürr-i yetīm oldu
Muḥīṭ-i lü’lü’-i esmā-yı baḥr-ı bī-kerānsın sen
7. Ne şāhān-ı dimaġuñda³ **Süvārī** nazm şān buldı
Ne şāndur şān-ı ‘ālī-şānuñ ey destşāh-ı şāhsın sen

¹ Vezin hatalıdır.

² “O ilktir, sondur, zahirdir, bātındır.” *Kur’ân-ı Kerîm*, 57/3. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Ġazel-i Ĥālīṣī Nazīre

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. ‘Ayāndur ġün gibi zātuñ velī gözden nihānsın sen
Münezzehsin mekāndan anuñ-içün lā-mekānsın sen
2. Dür-i yektā-yı ħudret kim dür-i yetīm oldı¹
Muḥīṭ-i cümle-i eşyā vü baḥr-ı bī-kerānsın sen
3. Lisān-ı ḥāl-ile tesbīḥüñ eyler encüm ü enhār
Zihī ħudret ki Ḥallāk-ı² zemīn ü āsumānsın sen
4. Şıfāt-ı şānuñ olmışdur hüve’l-Evvel hüve’l-Āḥir³
Ne cevherdür ki zātuñ hem nihānsın hem ‘ayānsın sen
5. Sen ol Kādirsin olduñ şavtsuz hem ḥarfsüz nāṭık
Zebān-ile tekellümden müberrā bī-dehānsın sen
6. Zamān ta’yīn ider zātuñ kādīm olduğunu ammā
Mu‘ayyen bir zamānuñ yok Ḥudāyā bī-zamānsın sen
7. Każā tīrin kader kavsinden atdukça yed-i şun‘uñ
Nişāndur Ḥālīṣī bendeñ velīkin bī-nişānsın sen

173b

71

Taḥmīs-i Murādī Sellema’llāhu Te‘ālā

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Ḥallāk-ı: Ḥallāk u İ.

³ “O ilktir, sondur” Kur’ân-ı Kerîm, 57/3. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

Nite zül ‘ālemine nāzır olana ‘ayānsın sen
‘Avālimden olan feyz-i vücūduñla beyānsın sen
Kamu eşyāda Zāhir Hayy ü Kādir ¹ Cāvidānsın sen
Mekān senden tölü yā Rab velīkin bī-mekānsın sen
Vücūduñla zamān memlū velīkin bī-zamānsın sen

II

Sürüş-ı vahy olımadı harīm-i kurbuñla mahrem
Ġanīsın cümle ‘ālemden te‘ālā zātūke’l-ekrem
Virürsin mücrim ü ‘āşīye sen Rezzāk olup erham
Sen ol sultān-ı ‘ālemsin toyar na‘māñ ile ‘ālem
Cihānı var iden sensin velīkin bī-cihānsın sen

III

Kiminde kenz-i mahfīden zuhūr itdi niçe hey’et
Olupdur anlaruñ her birisi bir mazhar-ı nisbet
Haķīkatde yine sensin nazarda idicek diķkat
Senüñdür kudret ü şaṭvet senüñdür ‘izzet ü nuṣret
‘Ayānsın cümleye her ān velīkin bī-‘ayānsın sen

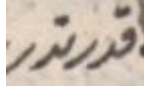
IV

Tulū‘-ı āfitāb-ı zātuñı setr eylemez estār
Anuñ-çün seyyi’āt oldı havāşşuñ itdügi ezkār
Berīsın her ne deñlü olsa zātuñdan temām efkār
‘Aceb kudret durur² yā Rab³ ‘aceb hikmet durur bu kār
Beyān eyler seni eşyā velīkin bī-beyānsın sen

V

Bu sırruñ ğayrdan hīç revānın bulmadı kimse¹

¹Bu dizede “Kādir” kelimesinden sonra gelen “u” vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

²Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

³ yā Rab: bu hāl MUD.

Yine sırıñdadur terk-i ‘ayānın bulmadı kimse
Vücūduñ zevrağından geç revānın bulmadı kimse
***Murādī** bil bu deryānuñ kenārın bulmadı kimse*
Nazar eylerse² saña bil ki baħr-ı bī-kerānsın sen

72

Ġazel-i Maḳlūb el-Muzāri‘ ber-Tertīb-i Kelimāt li-‘Ahdī

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. Baña dirlik Һarām oldu begüm sensüz n’idem cānı
Şehā ‘ıyşuñ³ müdām olsun benüm ‘ömrüm olup fānī
2. Kamu ‘ālem çeker cevrin dilā andan vefā gelmez
Cefā eyler baña ancağ dime yārüñ odur şānı⁴
3. Eger zāhid yüzün görse düşüp ‘ışķa virür cānın
Fedā kılsa n’ola varın kamu ‘āşık görüp anı
4. Aķar diñmez yaşum her dem gözüm ağlar gice gündüz
Belā ‘aynı durur çeşmüm Kızılıрмаğ olup⁵ Һanı
5. Şoñı derdüñ⁶ döner derde ‘ilāc olmaz aña Һat‘ā
Devā dirseñ şoñı vādur⁷ yūri ‘**Ahdī** Һo dermānı

174a

73

Müseddes-i ‘İşyānī Nazīredür

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² eylerse: iderse MUD.

³ ‘ıyşuñ: ‘ışķuñ AHD.

⁴ Bu beyit AHD’de 3. sırada yer almaktadır.

⁵ Kızılıрмаğ olup: olup ırmağ kızıl AHD.

⁶ derdüñ: derdim AHD.

⁷ vādur: dādur İ.

I

Dünyede¹ gördüğüm âlâmı size(?)² yâd ideyin

Şarşar-ı âh-ile ‘âlemi ber-bâd ideyin³

Dil-i maḥzûnı belâ çekmege mu‘tâd ideyin

Cānuma gözden akan ḥûn-ı dili zâd ideyin

Bunca feryādum işitdün dimedün dād ideyin

Sen ki dād itmeyesin ben kime dād ideyin

II

Yaşarur ser-i dilüm çarḥ-ı ḡamuñ ülkeridür

Yaşum emṭârı anuñ gözlerim ebteridür

Tâb-ı miḥnet yüregüm yağını ṭurmaz eridür

Yakşam âhumdan eger başuma odlar yiridür

Bunca feryādum işitdün dimedün dād ideyin

Sen ki dād itmeyesin ben kime dād ideyin

III

Bâd-ı âhum ṭuta göklerde maḡar lâyıḡ mı

Vire ḡam âyîne-i ḡalbe keder lâyıḡ mı

Ḳan dōke yaş yirine dīde-i ter lâyıḡ mı

Ḥâlûme itmeyesin ḡāḥî naḡar lâyıḡ mı

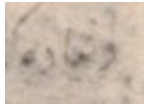
Bunca feryādum işitdün dimedün dād ideyin

Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin

IV

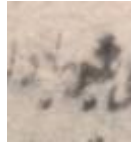
Geçirüp gerdenüme şîr gibi ṭavḡ-ı elem

¹ Mecmuada

şeklinde yazılan kelime vezin gereği “dünyede” şeklinde okunmuştur.

² Bu kelime mecmuada

şeklinde yazılıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

Eşk-i çeşmüm baña zencîr-i cünûn eyledi gam
Kimseye olmadı hîç baña olan zulm u sitem
Nedür ey kân-ı kerem bârî günâhum bilsem
Bunca feryâdum işitdün dimedün dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesin ben¹ kime feryâd ideyin

V

Dünyede sencileyin bir kişi ‘âdil yoğ-iken
Devr-i ‘adlünde benüm gibi gedâ-dil yoğ-iken
Dergeh-i Hakkâ mu‘âdil yüce menzil yoğ-iken
Âh-ı mazlûm aña varmağa hâ’il yoğ-iken
Bunca feryâdum işitdün dimedün dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesin ben² kime feryâd ideyin

VI

Hışm u kînüñ sebebi bendeñe şâhum neyki
Cürmümüñ aşlı yâhud zıll-i ilâhum neyki
Zulmet ü gamda kırmak yâ beni mâhum neyki
Her gün âh eylemeden gayrı günâhum neyki
Bunca feryâdum işitdün dimedün dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesin ben³ kime feryâd ideyin

VII

Her güle yâd-iken pâdişâhum ihsânı⁴
Sicin-i miñnetde kıma meded pîr-i ‘İşyânî⁵
Kul beşerdür ne ‘aceb olsa eger nokşanı
N’ola cürmüm çoğ-ısa ‘afv-ı şehinşeh kıanı
Bunca feryâdum işitdün dimedün dâd ideyin

¹ben: - İ.

²ben: - İ.

³ben: - İ.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ Bu dizede vezin hatalıdır.

Sen ki dād itmeyesin ben¹ kime feryād ideyin

174b

74

Kaşîde-i Bâkî Efendi Berây-ı Ferîdûn Beg Nişânî

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

1. Te'āla'llāh zihî tāk-ı bülend-i āsmānāsā
Hezār ahsente ey burc-ı felek-ıqadr u semā-sīmā
2. 'Aceb beyt-i muşanna'dur bulunmaz degme dīvānda
Ferah-bağ u şafā-güster neşāt-engîz ü rûh-efzā
3. İki mışrā' iki yanında hoş mevzûn u dil-keşdür
Der-i devlet-serây-ı dil-güşā bir maṭla'-ı ğarrā
4. Harîm-i hāşşa yol virmez açılmaz² bir şahş-ı nā-dāna³
Nigār-ı pāk-dāmendür münakkaş perdesi gūyā
5. Muraşşa' cāmlarla hoş⁴ 'aceb şāhāne meclisdür
Düşinde görmedi Cem böyle 'işret-hāne-i zībā
6. Görüp ol cām-ı gül-rengi şehirde⁵ eyler āhengi
Şanur güllerle⁶ zeyn olmuş kafesdür bülbül-i şeydā
7. Nedür ol gūşe-i bāmındaki āvîzeler dirseñ
O zībā ṭurra bir şānedür kim itdiler peydā

¹ ben: - İ.

² açılmaz: açılmaz degme İ.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ hoş: bir BD.

⁵ şehirde: şehirden BD.

⁶ Şanur güllerle: Münevver gönüllerle İ.

8. Dem-ā-dem sīm ü zer micmer kıılır ol ıuraya hem-ser
Duḥān-ı ‘ūd u¹ ‘anberden kemend-i zülf-i müşgāsā
9. Libās-ı ḥüsn-ile bir şūḥ-ı sīm-endāma dönmişdür
Der ü dīvār² zeyn olmuş ser-ā-pā³atlas [u] dībā
10. Leṭāfetde ruḥāmı sīm-i ḥāmı itdi bī-rağbet
Mücellā mermeri ḥavzı⁴ görenler şandılar ḥārā
11. İrem bāğı aña nisbet degül bir taşına kıymet
Egerçi kıymeti taş-iledür bünyādı ser-tā-pā
12. Zülālinden ‘ibāretdür nesīminden kināyetdür
Şafā-yı⁵ çeşme-i Kevşer hevā-yı Cennetü’l-me’vā
13. Nice maṭbū‘ u⁶ mevzūn olmaz ol kaşr-ı mu‘allā kim
Aña mi‘mār ola tedbīr-i şāḥib-re’y-i mülk-ārā
14. Cihān-ı himmetüñ baḥr-ı firāvānı Ferīdūn Beg
Ki üstinde⁷ ḥabāb olmuş anuñ ol kubbe-i ‘ulyā
15. Süṭūr-ı nāmesinden mülk ü millet sebzesi ḥurrem

¹ u: - İ.

² dīvār: dīvārı BD.

³ ser-ā-pā: ser-ā-ser BD.

⁴ ḥavzı: mevcin BD.

⁵ Şafā-yı: Şafāsı İ.

⁶ u: - İ.

⁷ üstinde: üstine BD.

Sütün-ı nâmesinden¹ dīn ü devlet haymesi ber-pā

16. Şadef gūşın müzeyyen² kılmağ-ıçün dürr-i lafzından

Kelāmin istimā‘ eyler pes-i dīvārdan deryā

17. Duḡūl-i mescid-i³ ḡāşına ruḡşat mümkün olmazsa

Buḡārīden gelür diñler ḡadīşin⁴ ṭālib-i ma‘nā

18. Hezārān mürdeye bir demde lafzuñ⁵ tāze cān viridi

Mesīḡā resm ü āyīnin muḡaşşal eyledüñ iḡyā

19. Cihānda bir ḡurı adı ḡalupdur⁶ çeşme-i Hızruñ

Sen eylersin bugün āb-ı ḡayāt aḡkāmasını icrā

20. Kef-i cūduñ vüçüd iḡlīmine bir ṭarḡ-ı nev şaldı⁷

‘İmāret buldı luḡfuñla serāy-ı köhne-i dünyā

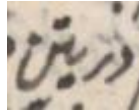
21. Sipihruñ nitekim dām⁸-ı zümürürd-fāmı devr eyler

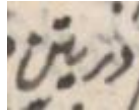
Olur ‘işret-serāy-ı ḡalk ṭā nüh günbed-i ḡadrā

¹ nâmesinden: ḡâmesinden BD.

² müzeyyen: -İ.

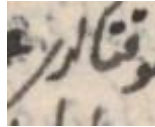
³ mescid-i: meclis-i BD.

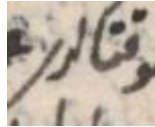

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

⁵ lafzun: luḡfu BD.

⁶ ḡalupdur: ḡalur İ.

⁷ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁸ dām: cām BD.

22. Cihānda sāğar-ı devlet murāduñ üzre devr itsün¹

Göñül hoşlıkların kılsun müyesser Hāzret-i Mevlā

23. Nigehdāruñ Hudāvend-i zemīn ü āsmān olsun

Cihān durdukça ābād olsun ol tāk-ı felek-fersā

175a

75

der-Hakk-ı Hāzret-i Yahyā Müseddes-i Ahmed

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

I

Şeh-i taht-ı nübüvvet pertev-i mihr-i cihān-ārā

Şehīd-i ‘ālem-i şūret sa‘īd-i ‘ālem-i ma‘nā

Şabāvetden nübüvvet hükmini kāmīl kılup icrā

Cihān ālāyişinden tutduğında semt-i istiğnā

Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi‘-i vālā

Sünen ehline mecma‘dur maḳām-ı Hāzret-i Yahyā

II

‘Aḳīm ü pīr iken māder ü peder burc-ı nübüvvetden²

Ṭulū‘ıyla ziyā virdi cihāna semt-i ‘izzetden

Geçüp bu ‘ālem-i dünyāyı çün rāh-ı şehādetden

O māha menzil oldu bu maḳāl güلزār-ı cennetden

Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi‘-i vālā

Sünen ehline mecma‘dur maḳām-ı Hāzret-i Yahyā

III

Hāḳīkatde bu meşhed ravza-i firdevs-i a‘lādur

Hārīm-i Mescid-i Aḳşā mişāl-i revnaḳ-efzādur

Maḳām-ı enver-i pāk-i nebīyya’llāh-ı Yahyādur

¹ devr itsün: olsun İ.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

Yüzüñ sür hāk-i rāhına ki dergāh-ı mu‘allādur
Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi‘-i vālā
Sünen ehline mecma‘dur maḳām-ı Ḥazret-i Yahyā

IV

Ḥazīrū’l-ḳuds-i rif‘atdūr bu ma‘bed Ka‘bedür gūyā
Bu dördünci ḥaremdür bunda durur¹ mihr-i cān-ārā
Hemīşe eylesün Rūḥu’l-Ḳudūs bu ravzayı iḥyā
Selām-ı Ḥazret-i Mevlā peyāmın eyleyüp ilḳā
Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi‘-i vālā
Sünen ehline mecma‘dur maḳām-ı Ḥazret-i Yahyā

V

Şalāt-ile selāmuñ ḥıdmetin her dem edā eyle
Nişār-ı ravza-i pāk-i cenāb-ı Muştafā eyle
Temennā-yı şefā‘at ile **Aḥmed** ilticā eyle
Du‘ā-yı ḥayrı bunda cem‘ olanlardan ricā eyle
Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi‘-i vālā
Sünen ehline mecma‘dur maḳām-ı Ḥazret-i Yahyā

175b

76

1. Yā men lecceme’l-mütekebbirīne² bi-licāmi ‘azametihī³

77

Beyt

Mef‘ūlü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ūlün

1. Dün duḥter-i rez muḥtesib-i ‘aşruñ elinden
Ḥum gūşesine girdi bugün atdı ḳapağı

78

Ḳıṭ‘a¹

¹bunda durur: bundadur İ.

²mütekebbirīne: müctebirīne İ.

³“Ey muhafaza eden Allah’ım, kibirlenenleri azametinin gemiyle dizginle”.

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fa‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Bir delikanlu Һarāmīdür diyü Һabs itdiler
Aşmadan kurtuldu ammā çok şıkılmışdur şarāb

79

Buruk(?) AҺmed Aғанuñ Kerīmesinüñ Āsitāneye Getürdüklerinüñ Tārīhidür

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Menba‘-ı cūd [u] seҺā Һazret-i Esmā Sulţān²
Hük-m-ile fermān idüp irsāline

2. İmtişālen emrine oldum hemān
Yüz sürüp biñ cān-ile dergāhına

3. Һātemüñ cūd seҺāsına ne Һacet³
Muğtenemdür cümleler in‘āmına

4. Һaқ te‘ālā ‘ömrini kılsun mezīd
Her mühimmi irgüre murādına

5. **Tālibī**bende didi tārīhini
Bā-Һük-m gitdi Sitanbula Āmine (?)
3 Cumāde’l-āhire⁴ 1165

177a

80

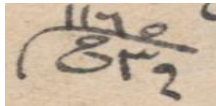
Қаşıде-і Ағеһі Berāy-ı Iştılāhāt-ı Keştī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

¹ Şiir mecmuada, “Kıt‘a” başlığı ile yer almaktadır. Ancak şiirin nazım şekli müfreddir.

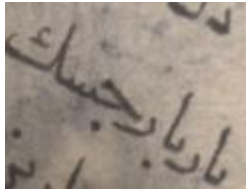
² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

1. Çekdürüp fûrkatañı bizden ırağ olduñ sen
Baħr-i ‘aşk içre¹ niçe furtınalar çekdüm ben
2. Sen yıķarsın bu yaķalarda göñüller şehrın
Dil ü cān mülkını yağmā idici sensin sen
3. Barbariçāñ² siyeh³ atlasdan olalı cānā
Gemici neftīlerin ‘āşık-ı zār itdüñ sen
4. Bād-ı ‘aşkuñ alavand eyledi şabrum gemisin
İlevend oldu göñül tıflı senüñ derdüñden
5. Baħr-ı ‘aşk içre yürürsem n’ola yelken toruda
Bir ħarāmī bakıcı yāre esīr oldum ben
6. Yār ağıyār-ile deryāya çıkar seyrāna
Ehl-i dil ‘āşık olan volta⁴ urur geñ yaķadan
7. Dūd-ı āhum direk oldu bu zemīn keştīdür
Bir yeñi yelken olupdur aña gerdün-ı kühen
8. Cānda şugurya turur derd ü belā renc ü ‘anā
İstife oldu göñül manķaları miñnetden

¹ ‘aşk içre: firķatde GD.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ siyeh: siyāh İ.

⁴ volta: olta İ.

9. Seyr iden yüzüñi deryāda irişür Hızra
Kadre irer¹ seni bir kerre kaçırgada gören
10. Geldi çatdı dil ü cān zevraķına derd ü elem²
Bizi çignetmege bu fülk-i felek tutdı dümen
11. Rūzgār oldı muhālif başuma üşdi belā
Başladı geldi qarıntı yine başdan kıçdan
12. Baħr-ı ‘aşķa düşeli oldı muhālif çenber
Korķum oldur ki gele bād-ı belā yapraķdan
13. Eger olduñsa maħabbet deñizinde mellāh
Puşula şevķ gerek ħarti ğam u derd ü miħen
14. ‘Aşķ deryāsına şalduñsa göñül zevraķını
Bulımazsın bu yaķalarda dilā sen mesken
- 177b
15. Hūblar orsa³ kaçup saña kenār olmaz-ise
Olma anlardan alarķa bir iki gün kıatlan
16. Baħr-ı ‘aşķ içre olan ‘āşıķa pend ey zāhid
Karadan ālet oñarmaķ gibidür geñ yaķadan
17. Götür ırġalyayı olma paçariz ey aġyār

¹irer: uğrar GD.

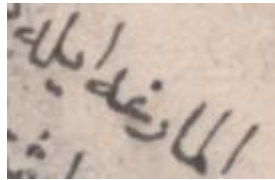
²derd ü elem: bād-ı belā GD.

³orsa: forsa GD.

Yāri ben baħr kenārında kenār eyler-iken

18. Ey gōñül niçe yatarsın bu liman-ı tende
Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken
19. Qorşan ol hāşılı dünyādan alarğa olagör¹
Bu hayırsuz atada tırma dilā ise seren
20. Himmetüñ göncügin elden şalıvirme zinhār
Keştī-i şabruñı şakla alavand olmağdan
21. Alamarğayla² yūri yoğ-ısa yil yelkende
Çünki ‘āşık olımazsın hele bārī yelten
22. Qulzüm-i ‘aşqa sefer eylemege ‘azm eyle
Rūzgār-ile yūri tenta fora sök yelken
23. İtmek isterseñ eger bāğ-ı cinānda manca
‘Amel ü züh³d³ qomanyasını vāfir yüklen
24. Orsa gitseñ⁴ çıqamazsın poca gitseñ gird-āb
Nice qullansañ atar qaraya bu keştī-i ten

¹ olagör: olı-gör GD.

² Bu kelime mecmuada

şeklinde yazılıdır.

³ züh³d: züh³d ü İ.

⁴ gitseñ: varsañ GD.

25. Olmadın lenger-i ten baħr-ı fenāya fonda

Pupa ālet-ile cān kalyetesini kullān

26. Ey dirīgā bizi ġāfille zebūn itdi hevā

Geldi çatdı demir üstinde yaturken düşmen

178a

27. Yā İlāhī bizi gird-āb-ı hevādan kırtar

Bize yol vir varalum bir (i)limana erken

28. Olsa deryā kumı mikdārı kayurmaz derdūñ

Sā‘ati var geçer ey **Āgehī** şabr it kıatlan

29. Kelimātuñ dūr-i deryā-yı haķīkat añlar

Baħr-ı ma‘nāda şināverlik iden ehl-i sūħan

81

der-Beyān-ı Zemm-i Keştī Güft Cüyī Efendi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Derd-i serdür geminūñ Haķ bu kıtarz u¹ töresi

‘Aķlı başında olan añā² ider mi hevesi

2. Hārici zīnet-i naķş-ile çü kıaşr-ı cennet

Dāhiline naķar olunsa cehennem deresi

3. Bārınuñ varı ise³ hep miħnet endūh elem⁴

Hep içinde bulunur zevķ ü şafādan berīsi

¹ u: - İ.

² olan añā: orda göge İ.

³ Varı ise: varılsa İ.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

4. Hedef-i tîr-i¹ kazâsın ne maḥalde olsun

Yâ bunuñ cāy-ı selāmet neresidür neresi²

5. Bir iki taḥtanun üstinde hevāya ṭayanup

Cān bāzārı³ ider bir⁴ nice dünyā delisi

6. İzṭırābı ne virür cān u dile ārāmı

Ne gelür hāy-ile hū⁵ göze uy(u)ḥu ḳapısı

7. İki yelkenci zebānī-şıfat u dīv-endām

Bād-ı luṭf u keremūñ ḳahruñ anası atası

178b

8. Ḳırbacı ḳuvvet-i bāzū ile alup urıcaḳ⁶

Bile ḳırbac-ile ḳalkar urulanuñ derisi

9. Münte ḳaşḳa diregi şöyle çekerler küregi

Şudan āteş çıkarur şiddet-i ḍarb-ı pelüsi

10. Nic’ olur ḥāl-i ḳıyāmet göreyin dirseñ eger⁷

Nazar eyle iricek gūşuña silistre sesi

11. Bu ḥaḳīrūñ hele yanında gemi ile deñiz

¹ i: u GYYM.

² Bu dize GYYM’de şu şekildedir: “Neresidür ya bunuñ cāy-ı selāmet neresi”.

³ bāzārı: bāzārına GYYM.

⁴ ider bir: düşmiş GYYM.

⁵ hu: hūdan GYYM.

⁶ Bu dize GYYM’de şu şekildedir: “Ḳuvvet-i varını bāzūya getürüp çalıcak”.

⁷ Bu dize GYYM’de şu şekildedir: “Hevl-i maḥşer nic’ olur anı görem dirseñ eger”.

Düşde görünse dahı hayra degüldür¹ yorası

12. Vezninüñ mu‘tedili hayr u halâş ile necât²

Dedegi cünb bil ağırsa tarafeynüñ birisi

13. Hağ selâmetle vuşulini müyesser kılıcâk³

Ğor gider mi hele bir dahıCüyî Tunusı

82

Tārīḥ

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Güş idince kimi maḥv (...) ⁴ sen bu dil hemān

Elde ḥāmem kâğıd-ile jāj-ḥāy itdi meni

2. Ala ele (...) ḳo ḥāçuñ diyerek

Cem‘ idüp bir yire eşḥāş-ıla hep Ehremeni

3. **Ṭālibī** ben de didüm böyle bir tārīḥ aña⁵

Evsat-ı Paşḳalyada Rūm-ile Kürdüñ Ermeni

Sene 1165

(...) es-Seyyid Muşṭafā Tālibī¹

¹ degüldür: gelür GYYM.

² Bu dize mecmuada şu şekildedir: “Mu‘tedili haylī ḥalāşı ile necātı”.

³ kılıcâk: idicek GYYM.

⁴ Mecmuada bu kısım okunamamıştır:

⁵ Bu dizede vezin hatalıdır.

Emîrû'l-ḥāc İsmā'il Ağa ğafera lehüma

[Te]m

179a

83

Terkîb-i Sürme

Biraz nâne 5 dirhem, şeh-dâne güvenlik 2 dirhem, ḥālîş balmümü 12 dirhem

Bal mûmın eridüp ve biraz nâne ile güvenliği dahı muḥkem sıcak idüp içine ıarışdurup bir parça mâ'î birini muşamma' yapup ve bir iki dâne fetîl yapup yaksa ve bir pâk dipli şahan içine şokulup ve mezbûr fetîlün üzerine duta şu ısındukça yine şu döke şu kıoya bu minvel alına iş cem' olduğdan isti'mâl eyleye ğāyet nāfî'dür.

84

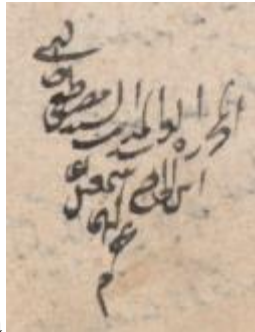
Şabāḥ namāzından soñında vird olunacak āyet-i kerîmedür: Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥîm. *Ve men yetteḥillāhe yec'al lehü maḥrace.² Ve yerzuḥhü min ḥaysü lā yaḥtesib. Ve men yetevkel 'ala'llāhi fehüve ḥasbüh. İnnallāhe bâligu emrih. Qad ce'alallāhü liküllî şey'in ḳadrā.³*

179b

85

Türkmân⁴

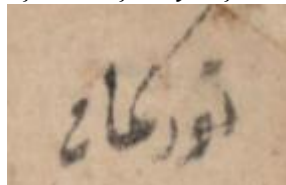
Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

¹ Bu kelimemecmuada şeklinde yazılıdır.

² “Kim Allah'tan korkarsa Allak ona bir çıkış yolu yaratır.” Kurân-ı Kerîm, 65/2. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

³ “Ve onu ummadığı yerden rızıklandırır. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.” Kurân-ı Kerîm, 65/3. ayet iktibas edilmiştir.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

I

Bir ağaç kâmil olunca ibtidâ kökden büyür
Nice yüz biñ dalı vardır kudretinden şu yürür
Bāreka'llāh hūb yaratmış güzel meyve virür
Yılda bir meyve viren ol dala hayrānum bugün

II

Dört kitābı bir bilenler şıdķ-ıla Hākķa ıpapar
'Ārif [ü]kâmil geçinenarıdan hışşe ıpapar
Devşirür biñ bir çiçekden yoğurur ma'cūn yapar
Halka yarar mūmı çıkar bala hayrānum bugün

III

Hāk te'ālā kudretiyle sırātı kursa gerek
Nice yüz bin kullı vardır su'ālin şorsa gerek
Mū'min olan kullarını cennete sürse gerek
Cennet-i a'lāya giden yola hayrānum bugün

IV

'Āşık 'ömr-i fānīde çün 'ār idüp ğayret çeker
Dünyā kadar mālın olsa beş on arşun bez yeter
Aħmedüm şuyum ıııdur Muştafām alur döker
Sīm-i (?) teneşüre çıkdı şāla hayrānum bugün

180a

86

بالملاحظة يُعرفُ مُصَنِّعُ عَرَبِيّ بَيْتٍ

Fe'ülün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün/ Mefā'ilün

كفى نا بأنا في زمان مذمم ... يذاد عن الحق المبين ويدفع
حزناً أنا نزور معاشرأ ... فنهمل فيما بينهم ونضيع
أني أقول مقالة ... فيمنعني منها اللئيم ويقمع
بدار أرذال ... قلوبهم غيظاً عليّ تقطع
مذلة ... وليس بها حرٌّ من الناس ينفع

أرى كل من فيها عن الحق يدفع
الذل فيها دائماً ليس يقطع
من أرجائها يتنوع
أكنافها يتسرع
ملاكها يتفرع
يتوقع
مَا الْحُرُّ كَفَىٰ ۖ وَتَمْنَعُ الْجَزِيلَ الْحِطُّ عَنِ تَصَدُّ الَّتِي حَالِهِ مِنْ يَلْقَاهُ
يُقْطَعُ الْقَلْبُ دُونَهُ أَمْرًا أَحَاوِلْ بِأَنْنِي، صَاحِبِي يَا حَزْنَا
وَأَطْمَعُ عَنِّي خَبَا لَا نَأْتُ وَقَدْ أَحْبَبْتِي رَفِيقُ أَنِّي
يُسْمَعُ لَيْسَ مَا قُلْتُ لَوْلَا قُلْتُ إِذَا مَعَاشِرِ، بِدَارِ
فَأُتَمْنَعُ أَشَاءُ مَا فِيهَا أَحَاوِلْ مَذَلَّةُ
تَدْمَعُ الدَّهْرُ عَيْنُهُ فِيهَا الْحُرُّ أَرَى
تُتَمْنَعُ وَالْمَكَارِمُ يَهْوَى الْبُخْلُ
يُتَوَقَّعُ أَكْنَافِهَا مِنْ

87

والتفكر بالتتبع يُعرف مُصنَّعَ عَرَبِيٍّ بَيِّنَتْ

Fe‘ūlūn/ Mefā‘īlūn/ Fe‘ūlūn/ Mefā‘īlūn

عزيز لا يقيم بم سواه ، فكاشفه قد فك رقا سره
الوهم غرا ورفعة ، فمن كان لا يسترق علوا بحصره
لا ثبت يقتضى ، ولا محو فيرى ذبح غيره
القرب بعده ، في الكشف سر كامل طي نشره
حاله ، فساكنه قد صار قيوم دهره
فواجهه قد فاق كلا بفخره
ما شاء كان بأمره
غنى بتبره
بقصره

مقام يفوت كوصف في كل شأنه ، فمدركه فوت وحيد ببتره

بأمره

عزيز بمصره

جلت معاني قدره

فمن حل فيها فات أفراد عصره

أمره، وكل وجود عند بزاه وبدره

البعد قرية ، فيا حبذا من قام سكر الخمره

صعب مرات ، فكل وجود لاح في فيض بحر

الكون من ذا يرد، له حُجُبٌ خست ما شفاع وبرّه

يريد الفصل والوصل موهما، ويسلب أوصافا تحلت بقهره

180b

88

Isıtma için gāyet mücerredür.

Bir kimesne hummāya mübtelā olsa ne cins olursa olsun ‘ilāc budur: Evvelā bir (...) keskin şarābı tencereye koyup içine dört dāne kabı soyulmuş ve içi çıkmış elmayı toğrayasın ve iki siyāh turbı kabıyla toğrayasın ve iki dirhem kıranfil ve bir dirhem büberi ba‘de’s-sıcağ içine koyasın. Bu mecmū‘temām tencereye nişfı kalınca kaynadasın ba‘de indirüp ve süzüp bir şırlı (...) hıfz idüp temām ısıtma üşüdmekde bir fincān içesin. Eger bürüdet gitmez ise bir fincān daha içesin (...) ol sā‘at def‘ olur.

89

Qulnā yā nāru kūnī berden ve selāmen ‘alā İbrāhīm¹ (...)

181a

90

Aḥmed-i Rūmī Çelebi

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

1. Gözüm hîç gördüğün var mı be-ḥaḳḳ-ı sūre-i Tāhā

¹ “Biz: ‘Ey ateş! İbrahim’e karşı serin ve zararsız ol’ dedik” Kur’ân-ı Kerîm 21/69. ayetten iktibas olunmuştur.

Benüm yārüm gibi dil-ber benüm göñlüm gibi şeydā

2. Ne dil-bersin sen ‘ālemde saña hep ‘āşık olmışdur
Ne zāhid qaldı ne ‘ābid ne mü’min qaldı ne tersā
3. Görinür gün cemālũñde şehā ve ‘n-Nūru¹ ve ‘ş-Şemsī²
Yazılmış zũlf ü perçemũñde Sübhāne ‘l-lezī esrā³
4. Yañaqlarında yazılmış ki hāzā cennetü’l-‘ālā
Dudaqlarında naqş olmuş ki āmennā ve şaddaḡnā
5. Sevelden **Aḡmedī** anı mis(i)kīn oldı gör anı
Yürür şūrīde vü bī-dil gezer āvāre vü tenhā

181b

91

El-ḡaz nāfi‘ü’l-(...)

Şelīşü’l-bevl içün ma‘ālīçerde (?) yaḡı idüp beline uralar.

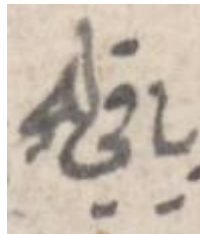
20 dirhem çam saḡızı, 10 dirhem bal mūmu, bir fincān keskin sirke, 5 dirhem kırmızı
büber

Zıkr olunan eczāları bir yir üzerine yaḡı⁴ idüp üç gün dola (...) çıkara, tekrār tecdīd ile
odef‘ ideler.

¹ “Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah’a mahsustur. Böyleyken kâfirler hâlâ Rablerine başkalarını ortak koşuyorlar.” Kur’ân-ı Kerîm 6/1. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

² “Güneşe ve onun parıltısına andolsun.” Kur’ân-ı Kerîm 91/1. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

³ “Bir kısım ayetlerimizi kendisine göstermek için, kulunu bir gece Mescid-i Haram’dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren O (Allah) yücedir. Gerçekten O, işitendir görendir.” Kur’ân-ı Kerîm 17/1. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

Şelîşü'l-bevl için ma'cûn idüp aḥşamda şabāḥda fınduk kadar isti'māl ide.

92

10 'aded (...), 10 'aded çödük otı, 10 'aded fınduk kabuğı, 5 'aded güvenlik şāh-dāne, 15 'aded talçıñ (?)

Sıcak idüp bu eczaları (...) bal ile ma'cûn idüp şabāḥda aḥşamda fınduk kadar isti'māl eyleyeler, mücerrebdür.

93

İki Şār (?)

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

Ne fevz kırduk gidüp fınduk-ıla ol beste-lebüz biz

Nice rām idelüm ol çeşm-i bādāmı 'acebsüz biz

94

Diger

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

Hezār 'uşşākı var bir bī-vefānuñ olma meftūnı

Yetişmez çü (...) biñ olsa fınduk altunı

Temme

182b

95

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

1. İlähī eyle fazluñla mü'ebbed Āl-i 'Oşmānı¹

Çün itdün bunları sen ehl-i İslāmuñ nigejbānı

2. Bu nesl-i pāk-ile dīn-i Muḥammed takvīyet buldı

Şeref-baḥş oldı dīne bunlaruñ āyīn ü² erkānı

3. İtā'at üzredür şer'-i mübīne dā'imā bunlar

¹ Bu dize HFŞ'de şu şekildedir: "Ḥatālardan emīn eyle İlähī Āl-i Oşmānı".

² ü: - İ.

Ḳavīdūr ḥaḳ bu kim bu ḥānedānuñ şıdḳ u ĩmānı¹

4. ‘Adāletle şecā‘atle seḥāvetle mürüvvetle
Nizām-ı ‘ālem içün itdiler sa‘y-ı firāvānı²
5. Ḳamunuñ evveli Sultān ‘Osmān ibni³ Ertuğrul
Kim⁴ oldur cümleden evvel ḳoyan resm-i cihānbānı
6. ‘Alāe’ d-dīn-i Selçūkī idüp ṭabl u ‘alem⁵ irsāl
Muḥaḳḳaḳ altı yüz toḳsan toḳuzdur ḥuṭbe ‘unvānı
7. Yigirmi yidi yıl sultān-ı ‘ālem oldı ‘adl ile⁶
Bu devletde bu vaż‘ itdi ḳamu tertīb-i dīvānı⁷
8. Cihān-ı bī-beḳādan ‘azm idüp ol server-i ‘ālem
Yirine gördi lāyık oğlu Sultān Orḥānı⁸
9. Cülūs itdi yidi yüz yigirmi altı tārīḥinde⁹
Sa‘ādetle otuz beş yıl cihānuñ oldı ḥāḳānı¹⁰
10. Ğazāya şarf idüp evḳātını hīḳ ṭurmadı ḥālī
Musahḥar eyledi tadrīc-ile eṭrāf-ı büldānı¹

¹ şıdḳ u ĩmānı: dīn ü imānı HFŞ.

² Bu beyitten sonra mecmuada yer almayan 3 beyit HFŞ’de kayıtlıdır.

³ ibni: bin İ.

⁴ Kim: Ki HFŞ.

⁵ ‘alem: ‘ālem İ.

⁶ Bu beyit HFŞ’de şu şekildedir: “Yigirmiyle yidi yıl salṭanat sürdi ‘adāletle”.

⁷ Bu beyitten sonra HFŞ’de mecmuada yer almayan 2 beyit daha bulunmaktadır.

⁸ Bu dizede kelime eksikliğinden kaynaklanan vezin hatası söz konusudur.

⁹ tārīḥinde: sālinde HFŞ. Bu dizede vezin hatalıdır.

¹⁰ ḥāḳānı: sultānı HFŞ.

11. Bu gülzār-ı fenādan ol da itdi ‘ākıbet rıhlet

O serv-ibāğ-ı devlet gitdi ‘uqbāya hırāmānı²

12. Cülūs itdi³ yirine oğlu Ġāzī⁴ Hān Murād anuñ

Temāmet Rūm ilin feth itdi açdı kāfiristānı

13. Cülūsına yidi yüz dağı altmış bir olup tārīh

Budur cümle⁵ selāṭīnūñ şeci‘-i merd [ü] merdānı⁶

14. Otuz bir yıl sürüp devlet ġazā yolına⁷ ser virdi⁸

Şehādetle o server hāşıl itdi kurb-ı Raḥmānı⁹

15. Şehīd oldu çün ol Sulṭān-ı Ġāzī ‘asker-i İslām

Cülūs itdürdiler fi’l-hāl oğlu Yıldırım Hānı

16. Cülūsına yidi yüz dağı toḡsan ikidür tārīh

Şecā‘atde¹⁰ selāṭīn içre yoḡdur anuñ aḡrānı

17. Ne dem ‘azm eyleyüp meydāna at şalışaydı¹¹ küffāra

¹Bu beyit kaynak eserde farklı bir yerde olup “Yigirmi yidi yıl sulṭān-ı ‘ālem oldu ‘adl ile/ Bu devletde bu vaż‘ itdi ḡamu tertīb-i dīvānı” beytinden sonra yer almaktadır.

beytinden sonra yer almaktadır.

²serv-ibāğ-ı devlet: server-ibāğ-ı devlet İ.

³itdi: idüp HFŞ.

⁴Ġāzī: Sulṭān HFŞ.

⁵cümle: el-haḡḡ HFŞ.

⁶merd [ü] merdānı: merd-i meydānı HFŞ.

⁷yolına: yolında HFŞ.

⁸ser virdi: virdi ser HFŞ.

⁹kurb-ı Raḥmānı: ḡurup Raḥmānı İ.

¹⁰Şecā‘atde: Şecā‘atle İ.

¹¹şalışaydı: saldı HFŞ.

Şanuruñ berķ-i hāţifdür¹ elinde tĩġ-ı ‘üryānı

18. Serīr-i salţanatda eyledi on dördi çün tekml̄l

Sekiz yüz beşde āhir itdi terk-i ‘ālem-i fānī

19. Süleymān Begle Mūsā Beg sürüp bunca dem-i devlet²

İkisi de atup tutdı bulup hālī bu meydānı

20. Sekiz yüzle on altıda ẓuhūr itdi Meḥemmed Ḥān

Teġallüb eyleyüp def‘ eyledi ġavgā-yı iḥvānı

183a

21. Sekiz yıl müstaķillen pādişāh oldı idüp rıḥlet

Sipāriş itdi oġlı Ḥān Murāda cümle erkānı

22. Cülūsına sekiz yüz hem yigirmi dōrt olup tārīḥ

Olupdur Ḥān Murād-ı Evvele³ bu ism-ile şānī

23. Ḳarār itdi otuz yıl altı ay devlet serīrinde

Ġazālar itdi küffāra çeküp şemşīr-i bürrānı

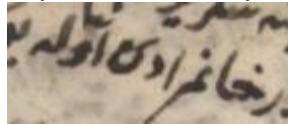
24. Temām oldı anuñ da rıḥlet itdi dār-ı⁴ dünyādan

Ḳoyup Sulţān Meḥemmed Ḥān-ı Şānīye bu meydānı

25. Cülūs itdi sekiz yüz elli beşde ol şeh-i ‘ādil

¹Şanuruñ berķ-i hāţifdür: Şanayduñ berķa-hāţifdür HFŞ.

²bunca dem-i devlet: bir neçe müddet dem HFŞ.

³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁴rıḥlet itdi dār-ı: devri rıḥlet itdi HFŞ.

Otuz bir yıl cihānda¹ kerr ü ferle sürdi devrānı

26. Budur İslāmbolı² feth eyleyen Ġāzī Meḥemmed Hān

N'ola ecdādına ġālib olursa şevket ü³ şānı

27. Cihānda⁴ def' [ü] ref'e himmet itdi zulmet-i küfri

Žiyā-yı seyf-ile⁵ rū-yı zemīni kıldı nūrānī

28. İrüp pāyāna 'ömri ol daḥı 'azm-i behişt itdi

Yirine oğlu Sulṭān Bāyezidi kıldı⁶ erzānī

29. Sekiz yüz seksen altıda cülūs itmişdür ol sulṭān

Odur Ḥaḳḳuñ velīsi andadur esrār-ı pinhānī

30. Anuñ daḥı⁷ zamānında niçe feth [ü] fütūḥ oldı

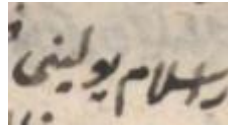
Ḳırup küffārı icrā eyledi āyīn-i şāhānı

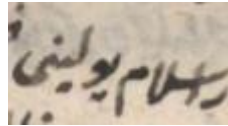
31. Otuzla hem iki yıl pādişāh oldı cihānda ol

Ferāġat itdi āḥir terk idüp bu dār-ı aḥzānı

32. Yirin Sulṭān Selīme eyledi teklīf şoñ demde

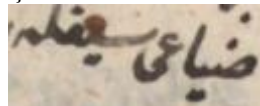
¹ cihānda: cihānuñ İ.

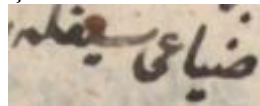

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ ü: - İ.

⁴ Cihānda: Cihāndan HFŞ.

⁵ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁶ kıldı: gördi HFŞ.

⁷ daḥı: - İ.

Bilürdi kimseye bâķĩ degül bu çarķ-ı gerdānı

33. Cülüs itdi toķuz yüz on sekizde çünki ol Ğāzĩ

Şecā‘atle¹ n’ola tercīķ idersem cümleden anı

34. Alup Mısrı sefer kıldı diyār-ı şarkā devletle²

Şikest idüp kaçırđı Çaldıranda³ Şāh-ı Ğrānı

35. Sekiz yıl hem sekiz ay pādişāh oldı cihānda ol⁴

Ķoyup yerine gitdi⁵ ‘ākıbet Sulţān Süleymānı

36. Cülūsına toķuz yüz hem yigirmi altıdur tārīķ

Anuñ eyyām-ı ‘adlinde bu devlet buldı mīzānı

37. Cihānda ĦānSüleymān⁶ kırķ sekiz yıl pādişāh oldı

Vilāyetler musahķķar eyleyüp arturđı ‘unvānı⁷

38. Cihān ma‘mūr u⁸ ābādān olup ĥalk oldı āsūde

Zamānında zuhūr itdi niçe āşār-ı Sübhānĩ

39. Bu da gitdi cihāndan tāc u⁹ taķtı terk idüp āķir

¹Şecā‘atle: Şecā‘atde HFŞ.

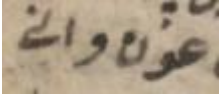
²diyār-ı şarkā devletle: ‘Acem iķlīmine soñra HFŞ.

³ kaçırđı Çaldıranda: çevürđi çaldurđı anda Ğ.

⁴pādişāh oldı cihānda ol: oldı aña şaltanat rūzı HFŞ.

⁵yerine gitdi: gitdi yerine HFŞ.

⁶Ħān Süleymān: Süleymān Ħān Ğ.

⁷ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁸u: - Ğ.

⁹ u: - Ğ.

Yirine Hân Selîm oldu¹ budur evvelkine şânî

40. Cûlûsına toköz yüz yetmiş ile² dört olup³ târîh

Budur bu nesl-i pâkûn haq bu kim sulţân-ı zî-şânı

41. Bunuñ da hem zamânında Kıbrıs gibi bir ÷lke feth oldu⁴

Bunuñ şemşîri küffâr-ı Firenge virdi hüsrânı

42. Sekiz yıl hem beş ay ol server-i ‘âlem sürüp devlet⁵

Sefer kıldı⁶ cihândan mesken itdi bâğ-ı rıdvânı

183b

43. Anuñ mesned-nişîni Hân Murâd-ı Şâliş olmışdur⁷

Budur cümle selâţînüñ güzîn [ü] ehl-i ‘irfânı

44. Toköz yüz hem dahı seksen iki çün geçdi hicretten

Cûlûs itdi müyesser oldu aña taht-ı Hâkânî⁸

45. Olup şâbit-ka-dem tahtında zaḥmet çekmeyüp aşlā

İdüp serdārın irsāl aldılar⁹ Tebrîz ü¹⁰ Şîrvânı

46. Yigirmi yıl sekiz ay ‘âleme ḥükm itdi ‘adl-ile¹

¹ oldu: olup HFŞ.

² toköz yüz yetmiş ile: toköz-ıla yetmiş İ.

³ olup: olur HFŞ.

⁴ Bunuñ da hem zamânında Kıbrıs gibi bir ÷lke feth oldu: Zamânında bunuñ Kıbrıs gibi bir ada ki feth oldu HFŞ. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ Sekiz yıl hem beş ay ol server-i ‘âlem sürüp devlet: Sekiz yıl beş ay ol server-i ‘âlem bulup devlet HFŞ.

⁶ kıldı: itdi HFŞ.

⁷ olmışdur: olupdur HFŞ.

⁸ taht-ı Hâkânî: tâc-ı Hâkânî HFŞ.

⁹ aldılar: itdiler HFŞ.

¹⁰ ü: - İ.

Koyup gitdi ol dahı ‘ākıbet bu köhne eyvānı

47. Anuñ da oğlı kim Sulṭān Meḥemmed Hān-ı Şālişdür

Cülūs itdi biñ üçde oldı cārī emr ü² fermānı

48. Bu devletle³ budur Hünkār-ı Ġāzī fātiḥ-i Egri

Qırup⁴ küffārı ser-tā-pā idüp ceng-i firāvānı

49. Tokuz yıl altmış üç gün salṭanat sürdi idüp rıḥlet

Bu miḥmān-ḥānenüñ birkaç gün oldı ol da miḥmānı

50. Geçüp anuñ yirine ‘adl-ile Sulṭān-ı Aḥmed Hān

Yeñiden oldı iḥyā⁵ ḥaḳ bu kim āyīn-i ‘Oṣmānī

51. Cülūsı hicretüñ biñ on ikisinde olup vāqı‘

Aña bu salṭanat oldı Hudānuñ luṭf u⁶ iḥsānı

52. Zamānında Anaṭol⁷ semtinüñ eṭrāf u⁸ eknāfı

Celālī eşkiyāsı cümleten itmişdi tālānı

53. Tevekkül eyleyüp Allāha bir ḳulın idüp irsāl⁹

Geçürdi tīğ-i ḳahrından ser-ā-ser ehl-i tuğyānı

¹ ‘adl-ile: ‘adl üzre HFŞ.

² emr ü: - İ.

³ devletle: devletde HFŞ.

⁴ Qırup: Qıran HFŞ.

⁵ iḥyā: - İ.

⁶ u: - İ.

⁷ Anaṭol: Anaṭolı İ.

⁸ u: - İ.

⁹ bir ḳulın idüp irsāl: etdi bir ḳulın irsāl HFŞ.

54. Hükümet eyleyüp¹ on dört sene² dört ay idüp³ rihlet

Cülüs itdürdiler anuñ yirine Muştafā Hānı

55. Cülüsü biñ yigirmi altıda anuñ olup vāķi⁴

Müyesser oldu aña gerçi kurb-ı taht-ı sultānī

56. Ne hāl ise üç ay üç gün ferāğat itdi soñ demde⁵

İdüp gavgā-yı ‘ālemden ferāğat çekdi dāmānı

57. Anuñ ardınca ‘Oşmān Hān-ı Şānī pādīşāh oldu

Hāķīkatde budur bu hānedānuñ şīr-i ğarrānı

58. Cülüsü biñ yigirmi yidisinde vāķi⁶ olmışdur

Olup dört yıla⁶ dört ay on gün anuñ⁷ cümle devrānı

59. Ğazā yolına bezl-i himmet itdi ol şeh-i ğazī

Cihān serverligin işbāt idüp gösterdi bürhānı

60. Ne çāre n’eylesün ammā çü⁸ bahtı olmadı yāver

Cihāndan almayup kāmı felek kıldı hebā anı

61. Bu hālet çün zuhūr itdi kamunuñ ittifāķıyla

¹ eyleyüp: etdi HFŞ.

² sene: yıla HFŞ.

³ idüp: eyledi HFŞ.

⁴ anuñ olup vāķi: vāķi olup anuñ HFŞ.

⁵ ferāğat itdi soñ demde: qarār itdi velī soñra HFŞ.

⁶ Olup dört yıla: Olup dört sene İ.

⁷ anuñ: - İ.

⁸ çü: ki HFŞ.

Cülüs itdürdiler tekrār Sultān Muṣṭafā Hānı

62. Ne fetretler ne ğavġālar olupdur biñ otuz birde

Nice günler¹ zamāne gösterüp rüy-ı perīṣānı

63. Müşevveş oldu bu² aḥvāl-i ‘ālem gördiler āḥir

Gelüp cem‘ oldılar bir yirde³ cümle devlet a‘yānı

184a

64. Cülüs itdürdiler Sultān Murād-ı Rābi‘i ol dem

Umūr-ı salṭanat buldı yine evvelki mīzānı

65. Geçüp tahta biñ otuz ikide ol hüsrev-i ġāzī

Bu devlet oldu ol şāh-ı güzīne Ḥaḳḳuñ iḥsānı

66. Mehābetde şalābetde olup ecdādına ġālib

Budur şāhib-kırānı ‘ālemüñ Sāmı Nerīmānı

67. ‘Adūnuñ kesdi⁴ ‘ırqın düşmeninden⁵ intikām aldı

Ḥüsām-ı hūn-rīzinden⁶ biri kurtarmadı cānı

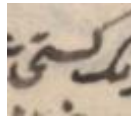
68. İdüp izhār-ı kudret fitne-i Ye‘cūca sed⁷ çekdi

Sezādur aña dirlerse¹ eger İskender-i Şānī

¹ Nice günler: On altı ay HFŞ.

² bu: çün HFŞ.

³ yirde: yire HFŞ.

⁴ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

⁵ düşmeninden: eşkiyādan HFŞ.

⁶ Ḥüsām-ı hūn-rīzinden: Elinden ol gürūhuñ hīç HFŞ.

⁷ fitne-i Ye‘cūca sed: fitne Ye‘cūc’ına sedd HFŞ.

69. Revān-ile alup Bağdād kahr itdi Kızılbaş
Kalaydı sağ eger alurdu hep Īrān [u] Tūrānı
70. Cihānda on yidi yıl kām-rānlık eyleyüp āhir
Īrüp pāyāna² emr-i Hakk-ile anuñ da devrānı
71. Cülūs itdi qarındaşı yirine Hān Ībrāhīm³
Bunuñ da oldı heft iklīme cārī hükūm⁴ ü fermānı
72. Olup biñ kırk toközda aña rüy-ı⁵ baht fīrūzī
Getürdi şadra āhir rūzgār ol zıll-ı Yezdānı
73. Bi-ḥamdi'llāh zamānında Giridle Hanya fetḥ oldı
Azaḳda⁶ ḥod Qazaqlar⁷ tūtdılar semt-i girīzānı
74. Naşīb oldı şehādet ‘ākıbet ol şāh-ı mazlūma
Ne çāre bu imiş çün tā ezel taḳdīr-i Rabbānī⁸
75. Anuñ ferzend-i ālī-şānı devletle sa‘ādetle
Geçüp evreng-i şāhīye müşerref kıldı dīvānı
76. Meḥemmed Hān-ı Rābi‘ pādişāh-ı maşrıḳ u mağrib¹

¹ dirlerse: dilerse HFŞ.

² Īrüp pāyāna: Nihāyet buldı HFŞ.

³ Hān Ībrāhīm: Ībrāhīm Hānı Ī.

⁴ hükūm: emr HFŞ.

⁵ rüy-ı: rūzī HFŞ.

⁶ Azaḳda: Azaḳdan HFŞ.

⁷ Qazaqlar: Qazaqlarla Ī.

⁸ Bu beyit kaynak eserde yer almamaktadır.

Anuñdur t̄ac-ı Hākānī anuñdur taht-ı ‘Oṣmānī

77. Zamānında biraz fetret zuhūr itmiş durur ammā²

Ḳamusın ber-ṭaraf kıldı idüp tedbīr-i āṣāmı³

78. Eṣer devrinde hergiz ḳalmamışdur fitneden⁴ aṣlā

Meger erbāb-ı ḥüsnüñ ruḥlarında ḥāl-i fettānı

79. Anuñ eyyām-ı sa‘dindeElise (?) Yanve Uyvar

Dahı Ḳandiye feth oldu be-ḍarb-ı tīg-i bürrānı⁵

80. Cülūs-ı Hān Meḥemmed eyledi āsūde dünyāyı

Didi tārīḥini erbāb-ı nazmuñ bir sūḥan-dānı⁶

81. Yeter ey **Hemdemī** ṣimden girü ṣıdḳ-ıla el ḳaldur⁷

Du‘āya başla kim *Fihrist-i Ṣāḥān* buldı pāyānı

82. İlāhī eyle ervāḥ-ı selāṭīni dem-ā-dem ṣād

İlāhī sen ḥaṭālardan emīn it ṣāḥ-ı devrānı

83. İlāhī ‘ömrin efzūn eyle anlar yirde yatduḳça

İlāhī sen ḳabūl eyle du‘ā-yı müstemendānı

[T]emme

¹maşrıḳ u maḡrib: maḡrib ü maşrıḳ HFŞ.

² Bu dize HFŞ’de şu şekildedir: “Cülūs esnālarında oldu gerçi fitneler zāhir”.

³tedbīr-i āṣāmı: sa‘y-ı firāvānı HFŞ.

⁴ fitneden: fitne İ.

⁵ Bu beyit HFŞ’de yer almamaktadır.

⁶ Bu beyit HFŞ’de yer almamaktadır.

⁷ ḳaldur: aç HFŞ.

(…)¹*Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün*

1. Leb-i dil-dāra revnaḵ cūşış-i tebḥāleden gelmiş
O gül-berg-i tere tāb u ṭarāvet jāleden gelmiş
2. Gören püskürme beñler rūy-ı alında o şūḥuñ dir
Beneklü bir ḵumaşdur tāzedür Bengāleden gelmiş
3. Şaḵıñ bir kār-ı nā-hemvār ile şöhret-pezīr olma
Hemīşe sırr-ı zıkr-i Sāmīrī gevsāleden gelmiş
4. İder īrās-ı şöhret fer‘i zīb aşlı nā-ḷīze²
Piyāzuñ irtifā‘-ı ḵadr ḵat ḵat lāleden gelmiş
5. Ruḥ-ı sāḵī gül-i şādāna dönmiş fitne-i meyden
Bu ṭarza āb u tāb ol āteş-i seyyāleden gelmiş
6. ‘Aceb kim ḥalka-i āḡuşdan yār ictināb eyler
Kemāl-i kevkebi görmez mi māha hāleden gelmiş
7. İder āh [u] fiḡān erbāb-ı ‘aşḵı maḵber-i **Cāmī**
Hezāra gülşen-i ‘ālemde raḡbet nāleden gelmiş
[T]emme

İlāhī der-Maḵām¹ Buradaki kelime mürekkep dağılmasından dolayı okunamamıştır.² Bu dizede vezin hatalıdır.

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Fe‘ülün

I

İlāhī zulmet-i cürm-ile tıddım
Nedāmet eyledüm estağfiru’llāh
Uyup şeytāna nefsüme kıl oldım
Nedāmet eyledüm estağfiru’llāh

II

Benüm ‘iṣyānumuñ pāyānı yokdur
Velākin¹ raḥmetüñ deryāsı çokdur
‘Uṣāta bāb-ı ğufrānuñ açıkdur
Nedāmet [eyledüm] estağfiru’llāh

III

Eger kılmaz iseñ yā Rabbī çāre
Oñulur mı bu yolda böyle yāre²
Yine senden ğayrı yā kime vare³
Nedāmet eyledüm estağfiru’llāh

IV

Günehden her ne ki yā Rabbī kıldım
Peşīmān oluben cürmümi bildüm
Yalvarup **Himmeti** kapuña geldüm⁴
Nedāmet eyledüm [estağfiru’llāh]

98

Yidi kimesne bir ‘avrata zīnā itmiş ola. Birine (...) kāfir imiş (...) Birine daḥı recm lāzım gelmiş. Birine daḥı ḥadd lāzım gelmiş, kebā’ir itmiş. Birine daḥı nıṣf-ı ḥadd urma gelmiş (...) Birine daḥı te’dīb lāzım gelmiş, ma‘şüm imiş. Birine daḥı istiğfār (...) Birine daḥı bir

¹ Velākin: Bilürüm BŞH.

² Bu dize BŞH’de şu şekildedir: “Yürekde oñulur mı böyle yāre”.

³ Bu dize BŞH’de şu şekildedir: “ Kuluñ kapuñı koyup kanda vara”. Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

nesne lâzım gelmemiş, mecnûn imiş.

185b

99

Mef'ûlû/ Mefâ'ilû/ Mefâ'ilû/ Fe'ûlûn

1. Zeyn itmek-içün cennete insân iledürler
Kulluğa aña hür-ıla ğılmân iledürler
2. Cân Yūsufını Mısr-ı vücūduñda bulursañ
Ken'ân iline ismüñi sulţân iledürler
3. Mañşūr olanı bend-i melāmetle sürerler¹
Taḥkīk-i fenā dārına 'üryān² iledürler
4. Ey Ka'be-i vaşl isteyüben dünya sevenler³
'Āşık-lar aña cānını qurbān iledürler
5. Vā'ız bizi kōrkūtma cehennemde od olmaz
Yanmağa odın her kişi⁴ bundan iledürler
6. Merdāneleri firķat-ile bunda şınarlar⁵
Vuşlat iline ismüñi sulţân iledürler⁶
7. **Aḥmed** şakın aldanma bugün tāc u kabāya
'Üryān getürüp dünyeden⁷ 'üryān iledürler

¹ sürerler: severler SAD.

² fenā dārına 'üryān: beķā dārına andan SAD.

³ dünya sevenler: dīne kovanlar SAD.

⁴ yanmağa odın her kişi: her kişi odun yanmağa SAD.

⁵ şınarlar: şatarlar SAD.

⁶ ismüñi sulţân iledürler: luţf-ile andan iledürler SAD.

⁷ dünyeden: dīnden SAD.

Müfred¹*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün*

1. Mey ü maḥbūbladur zevḳi behiştüñ de hemān
Haber aldum o ṭarafdan bize Ādem geldi

186a

101

İlāhī*11’li Hece Ölçüsü*

1. Bu göñlüm şehrini seyrān iderken
Didi sırrum baña seyrān içinde
2. Miḥneti rāḥat bil rāḥat arama
Rāḥat mı bulunur zindān içinde
3. Derde düşdüñ niçün dermān ararsın
‘Āşıqlar derd arar dermān içinde
4. ‘Āşıqlara qarış ‘āşık olagör
Cānuñı terk eyle ol kān içinde
5. Bu eşk meydānıdur bunda ār olmaz
Ne gevherler bulunur meydān içinde²

102

İlāhī*11’li Hece Ölçüsü***I**

¹ Bu müfredin sonunda şu ifade yazmaktadır: “Mey-i maḥbūb olmasa nesi var”.

²Vezin aksamaktadır.

Bülbül niçün böyle feryād idersin
Ötme bülbül ötme bağrum delikdür
Varup yad illerde¹ mekân tutarsın
Ötme bülbül ötme bağrum delikdür

II

Uça uça üstümüzden geçersin
Eski yeñi yârelerüm açarsın
Senüñde kıanaduñ vardur uçarsın
Ötme bülbül ötme bağrum yanuğdur

III

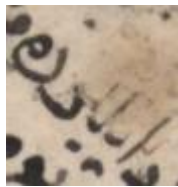
Yeñilenür şol yüregüm yâresi
Âhum-ile doldı yir gök aresi
Kara yirde yatar ciger pâresi
Ötme bülbül ötme bağrum delikdür

IV

A bülbül âvâzuñ tâ ‘arşa çıkdı
Yine yanmışlaruñ bağrını deldi
Senüñ de yavruñı şâhin mi kıadı
Ötme bülbül ötme bağrum yanuğdur

V

Dervîş Yûnus kıanaduñ vardur uçarsın²
Acı deryâları öte mi geçdüñ
Ayrılık şerbetin sende mi içdüñ
Ötme bülbül ötme bağrum delikdür

¹ Bu kelime nüshada şeklinde yazılıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

Bilmece

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Sīnemüñ bāğında bitmiş bir ağaçdur iki dal
Biri elma biri hūrmā biri sūkker biri bal
2. Ol iki dalda ki bitmiş iki elma mişli yok
Biri kıızıl biri şarı biri yeşil biri al
3. Ol iki elma didüğüm iki kuşdur iki yek
Biri tūṭī biri kumrī biri hūrī biri hāl
4. Ol iki kuşı tūtıcak eydeyüm ben n’idesin
Birini gör birini bak birin alma birin al
5. Bu sözi añlamağa ‘ārif gerekdür ey **Hafī**
Biri nūr-ı Muşafādur biri Hayy-i Zü’l-celāl

[Te]mme

Diger Bilmece

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Bāğ-ı sīnemde kurulmuş iki çāder āşikār
Biri ebyaz biri esved biri vāsi‘ biri dar
2. Ol iki çāderde habs olmuş iki kimse velī
Biri Müslim biri Tersā biri düşmen biri yār
3. Ol iki çāder didüğüm iki ālet mişli yok

Biri tîr ü biri tîğ [u] biri hançer biri mār

4. Ol iki âletden işitdüm iki dürlü şadā

Biri nāle biri efgān biri āh u biri zār

5. Ey **Ḥalīlī** uşbu remzi duymağa ‘ārif gerek

Birisi sırr-ı Ḥudādur birisidür Zū’l-fiķār

6. Añlamadum bunları ben kim ki yazdıysa aḥī

Añlar anı kim ki yazdıysa degüldür hīç **Ḥafī**

Zahriye

105

Mef‘ūlū/ Mefā‘īlū/ Mefā‘īlū/ Fe‘ūlūn

1. Seyr eyle o billūr-beden tāze Firengi

Beñzer kıızıl elmaya o gül ruḥları rengi

2. Mişlin bulamazsın o büt-i ‘işve-perestün

Gezseñ Budinün İsveç ü Beç hem Felemengi

Zahriye

106

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilūn

Şād olup Mecnūn-ı maḥzūnuñ yapıldı ḥatırı

Ey **Ferīdī** eylemekle kāsesin Leylī şikest

107

Mefā‘īlūn/ Mefā‘īlūn/ Mefā‘īlūn/ Mefā‘īlūn

Görüp seng-i mezārum ehl-i diller ey kemān-ebrū

Didiler tîr-i ḥasret irdügi yire nişāndur bu

108

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilūn

Sendedür istedüğüñ sende tecessüs eyle

Şalma her cānibe etbā‘-ı hedād-ı cāsūs

109

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Dās şeklinde felekde görinen mişl-i hilāl

Hāşılı ‘ömrini hākuñ bilmege ālet gibi

110

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Māh-ı nev şanma felekde görinen her ay başı

Çarḥ gibi bu ṭālib-i dünyāya parmak oynadur

111

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Nice bir yaslayayum mülk-i vücūd içre teni

‘Azm-i rāh-ı ‘adem itsem baña yoldaş degül

112

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

‘Aşk-ile ne ğam olsa helāk bu dil-i şeydā

Men mātemine’l-‘aşkı feḳad māte şehīdā¹

113

Birāderüm merḥūmuñ maḥdūmı Vaşfī Efendi Bosna Vālisi Ṭāhir Paşaya ḥidmet-i kitābetle me’mūr olması sene 266 fī 21 Şafer sene-i Rümī 24 Kānūn-ı evvel yevm-i cum‘a ertesi, ertesi gün pazār gicesi fāriğdi.

Mecmū‘a-i Eş‘ār

Der-kenârlar

142a

114²

11’li Hece Ölçüsü

I

¹ “Aşkından ölen şehid olmuştur”.

² Bu şiirde parantez içinde verilen kelimeler silik olduğu için okunamamıştır.

Gün-be-gün eksilmede ebnā-yı ādem¹

Ölen ölür kalan çekerler mātem

Harāb olur gider zulm-ile ‘ālem

Baykuş da vīrānum yok diyü ağlar

II

Ba‘zı sefīhe fırsat bulur-ısa

Babasından yüz mīrās kalur²

Bir uyuz bārgīre mālīk olurlar

Zağārum doğanum yok diyü ağlar

III

Kimi kendü aşın aşlayup gider

Kimi eli günü daşlayup gider

Kimi beyāz gerdān düşleyüp gider

Töhmetüm beyānum yok diyü ağlar

IV

Kimi hürriyetle evliyā olmuş

Kimi fakr-ile eşkıyā olmuş³

Kimisi sükkerden mübtelā olmuş

Kimisi şoğanum yok diyü ağlar

142b

V

Hīç buña da qalmamışdur fā’ide

Bilmen dahı yağma budur mā’ide

İrşād ile dir-iseñ (?)⁴

N’ideyin ‘irfānum yok diyü ağlar

VI

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır ya da sondaki bazı kelimeler eksiktir.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

(...) k  k  p gezer bi   d  rl   h  le
B  -mu  tel m  r  r-ı fikr-i vi   ale
(...) m  likd  r bir k  hne    le
Yine de   aft  num yok diy   a  lar

VII

(...)ider g  r   n  
(...) devleti (...)   en  
(...)   ıl d  n  
(...) diy   a  lar

VIII

(...) olur birin (...)
(...) cehl-ile 'irf  n
A  rup(?)     p gezer   alteb  n¹
Yirde mek  num yok diy   a  lar²

143a

IX

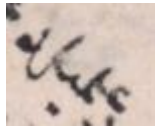
H  d   sever 'ilmi-ile³ '  mili
K  fr (...) ehlin  n yokdur h   ılı
T  libler de aramaz k  mili⁴
Efend  m sult  n  m yok diy   a  lar

X

Hele '    klar  n i  leri bitmi  
Beng  ler de esr  ra yitmi  ⁵
Devr-i ebv  b olanlarda d  kenmi  

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu kelime n  shada   eklinde yazılıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ Bu dizede vezin hatalıdır.

Bir t  ze yalanum yok diy   ağlar

XI

Ehl-diller dilen  r erlik   gren  r

N  zlı n  zında t  zelik   gren  r

  a'  f   Şimdi H  k  a y  rl  k   gren  r¹

Evvelde bir h  k  a deh  num yok diy   aĖlar²

[Te]mme

144a

115

  azel-i M  n  f

Mef  'il  n/ Mef  'il  n/ Mef  'il  n/ Mef  'il  n

1. Dem-  -dem peyk-i   hum   turra-i y  r     alar   arpar
  ab  veŐ bir nefesde    n   ³ Fer  h  r     alar   arpar
2. Olur beste⁴ b  l  nd-i k  'in  ta (?) '  Ő -ı Őeyd  dan⁵
    mevc-i yem h  d  d-ı deşt   ⁶ k  hs  r     alar   arpar
3. Ő b  h  n-ı ma  abbet h   tır-ı   g  h  dur⁷ el-H  k⁸
Ki hep perv  ne gerd-i Ő m' -i b  d  r     alar   arpar
4. Alur   eng  line murg  -ı dili b  l a  madan fi'l-h  l
Der  na⁹ Ő h-b  z-ı   eŐm-i h  n-h   r     alar   arpar

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³   : -   .

⁴ beste: peste-i MD.

⁵ '  Ő -ı Őeyd  dan: '  Ő -ı seyl-i zen MD.

⁶   : -   .

⁷   g  h  dur:   z  ded  r MD.

⁸ el-H  k: anca   MD.

⁹ Der  na: Der  n   MD.

5. **Münîfâ** vakfe gir maḥv ü¹ iṣ(i)bât olmadan ḥâmem

Miyân-ı kûçehâ-yı saṭr-ı eṣ‘ârı çalar çarpar

[Te]mme

147b

116

Mukavviyât

Kebâb 5 ‘aded, lisân-ı şıḡur 5 ‘aded, beyâz şoḡan kuzumer² 5 ‘aded, zencîr 5 ‘aded, karanfil 5 ‘aded, zenbil-i Hindî 5 ‘aded, ḥavlîncân 5 ‘aded, beyâz gövenlik 5 ‘aded, târçın 5 ‘aded, şakız 5 ‘aded, kereviz tohumu 5 ‘aded, (...) 5 ‘aded, kâķûle 5 ‘aded, ṭurp tohumu 5 ‘aded, ‘asel (?) 300 ‘aded.

149b

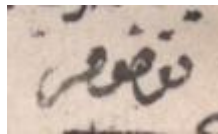
117

Ġazel-i Ĥükmî

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

1. Nâr-ı ‘aşķa bir gönül olsa eger kim ibtilâ
Lâ-cerem sönmez dökülse âb-ı dünyâ çün aña
2. Ey gönül kaṭ‘-ı ümîd eyle necâdından hemân
Âteş-i süzân ile yansañ gerekdür dâ’imâ
3. Bâr-ı fânî hemen keşf it biḥâr-ı ‘aşķa gir³
‘İbret al iren nedür sırr-ı Ḥalîl-i Kibriyâ
4. Böyle bir tâc-ı sa‘âdet olmaz ḥaķdur herkese⁴
İṭṭilâ‘ kesb ider varan ‘aşķa bi’l-hüdâ⁵

¹ ü: - İ.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ Bu dizede vezin hatalıdır.

5. Bāde nūş itdüm pey-ā-pey mest olup merdāne hem

Rāh-ı ‘aşqda olmağa yamān-ı ‘ālem **Hükmiyā**

[Te]mme

153b

118

Gazel-i Zātī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Hoş imiş şoḥbet-i mey arada¹ meh-pār² olıcaḳ

Bir yüzi gül lebi mül ṭurresi³ ṭarrār olıcaḳ

2. Ağzın öpmek diledüm yoḳ didi yoḳ dime didüm

Didi bir nesneye yoḳ mı dinilür var olıcaḳ

3. Dir-imiş beni seven bende giriftār gerek

Sözi var mı ki daḫi⁴ bende giriftār olıcaḳ

4. Ne ki⁵ cevruñ var-ise cāna dirīḡ eylemedüñ

Dünyede⁶ sencileyin ola⁷ şehā⁸ yār olıcaḳ

5. Ayaḡı tozını⁹ **Zātī** yüzine sürdügümi

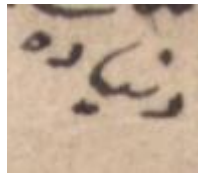
¹ arada: gicede ZD.

² meh-pār: mihtār ZD.

³ ṭurresi: ṭurra-i ZD.

⁴ ki daḫi: ‘acebā İ.

⁵ Ne ki: Niçe ZD.

⁶ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

⁷ ola: olsa ZD.

⁸ şehā: kişi ZD.

⁹ Ayaḡı tozını: Qademi ḥākine ZD.

Dir gören buncılayın olsa hevā-dār olıcak

155b

119

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

I

Bir günāhkār kuluñam ben senüñ ey Ferd Eḥad
Senden özge kılamaz kimse benüm cürümüñ ‘ad
Şefkat it ḥālūme bak eyleme ki sen beni red
Luṭfuñ olmazsa cihānda yanaram tā ebed
‘Ālemüñ fahri Muḥammed bize ol demde meded
Cümle maḥlūka murādın vire Allāh meded
Meded ey raḥmeti çok Qādir ü Settār meded

II

Nāgehān ilīşe cānuma çen(i)gāl-i ecel
Bir kadeḥ şu getüre karşıma İblīs-i deḡāl
Diye Īmānuñı vir şu vireyüm gel berü gel
N’ola şermendenüñ aḥvālī dirīḡā o maḥal¹

158a

120²

Mef‘ülü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ülün

1. Çok ta‘n ider olduñ katı mestāne ḥazāna
İnşāf ne inşāfa gelür ne uşanursun
2. ‘Ālī gibi sābit-kaḍem olduñsa yoluñda
Ser-ḥalka-i zıkr içre niçün ırḡalanursun

165b

121

Na‘t-ı Resūl

Mef‘ülü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ülün

¹ Şiir, mecmuada burada bitmekle birlikte bazı dizelerin eksik olduğu anlaşılmaktadır.

² Bu kıt‘a kaynaklarda bulunamamıştır.

1. Ey evvel ü āhir ma‘mūr¹ Muḥammed
Ey bāṭın u² zāhir pür-nūr Muḥammed³
2. Ey cismi arı kalbi şafā rūhı muṭahhar
Ey ismi Hudāvend-ile meşṭūr Muḥammed
3. Ey Ṭāhā vü Yāsīn-ile memdūḥ u mükerrerrem
Ey Tevrīt ü⁴İncİL ile mezkūr Muḥammed
4. Ey sünnet ü⁵ āyāt ile memdūḥ u⁶ mü’eyyed
Ey şer‘ ü⁷ risālāt-ile meşhūr Muḥammed
5. Ey hükmine maḥkūm kılan cinnivü⁸ insi
Ey her ümerā emrine me’mūr⁹ Muḥammed
6. Ey Tañrı Ḥabībı vü günāh¹⁰ derdi ṭabībı
Ey merhem-i her ḥaste vü rencūr Muḥammed
7. Ey cümle günāhkāruñ¹¹ ümīdi vü şefī‘i
Ey dostları şād düşmeni maḥhūr Muḥammed

166a

¹ Ma‘mūr: Bu kelime mecmuada silik olduğundan okunamamaktadır.

² u:- KÜD.

³ Bu beyitte vezin hatalıdır.

⁴ ü:- İ.

⁵ ü:- İ.

⁶ u:- İ.

⁷ ü:- İ.

⁸ cinni vü: cinn ü İ.

⁹ me’mūr: ma‘mūr İ.

¹⁰ günāh: yazuk KÜD.

¹¹ günāhkāruñ: günehkāruñ KÜD.

8. Ey hıl‘at-ı baht-ı ezelî egnine giymiş
Ey dünyeye¹ metā‘ında² olan ‘ūr Muḥammed
9. Ey dünyede³ çok ağlayan u⁴az gülen Aḥmed
Ey ‘uḳbāda hoş ḥurrem ü mesrūr Muḥammed
10. Ḥaḳḳuñda *Le-‘amrūk* diyüben and içer Allāh
Ey muḥterem ü şākir ü⁵ meşkūr Muḥammed
11. Mūsā özi Ṭūr üzre münācāt kıldı⁶
Mi‘rācda⁷ ‘arş oldu saña Ṭūr Muḥammed
12. Ṭūr⁸ üzre ḥitāb oldu aña *Fehle‘u na‘leyk*
‘Arş üzre saña oldu çü⁹ destūr Muḥammed
13. Sen kıl bu **Kemāl Ümmī** günehkāra¹⁰ şefā‘at
Lüṭfuñ ile nāşır u manşūr Muḥammed¹¹

167b

122

Ġazel-i Şem‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Zehr-i ḡam deryāların cām-ı felekden sāḳiyā

¹ Bu kelime mecmuada “dünyā” şeklinde yazılmıştır.

² metā‘ında: metā‘ından KÜD.

³ dünyede: dünyāda İ.

⁴ ağlayan u: ağlayuben KÜD.

⁵ ü: - İ.

⁶ Mūsā özi Ṭūr üzre münācāt kıldı: Mūsā ki münācātını Ṭūr üzre kıldı KÜD.

⁷ Mi‘rācda: Mi‘rāc düni KÜD.

⁸ Ṭūr: ‘Arş İ.

⁹ saña oldu çü: virildi saña KÜD.

¹⁰ günehkāra: günāhkāra İ.

¹¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

Bir nefesde nûş iden ‘âşıqlara şad merhabā

2. Gün toğar başına rindün¹ gūşe-i mey-hānede
Cām hūrşīd ü² şurāhī maṭla‘-ı nūr-ı şafā
3. Kesme cevruñ bir nefes öldürme kurbān olduğum
‘Āşıkuñ āb-ı hayāt-ı cāvidānıdur vefā
4. Ol ṭabīb-i cān u dil derdine düşdüñ ey gönül
Çāre yok şimden girü benden saña senden baña
5. Dirligüm āb-ı hayāt olursa sensüz bir nefes
Cām-ı ‘ışkuñ bil³ harām-ender-harām olsun baña
6. Virmegil dünyāya yārūñ ayağı toprağını
Ey gönül iki cihāna⁴ yiter ol dirlik saña
7. Āfitābum **Şem‘īves** yakduñ⁵ cihānı ser-te-ser
Altun üsküfle geyüp gün gibi nārencī kabā

175a

123

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. Yā İlāhī baña ihsān eyle
Dilüme zikrūñi āsān eyle
2. Gönlümi gayrı fikirden kırtar

¹ rindün: derdün İ.

² hūrşīd ü: hūrşīdün İ.

³ ‘ışkūñ bil: ‘ışkuñsuz ŞD.

⁴ cihāna: cihānda ŞD.

⁵ yakduñ: yakduk İ.

Qalbme ‘ıřkuñı sultān eyle

3. ‘Ařkuñ-ile beni şalgıl yoluña

Luşf kı l derdme dermān eyle

4. ‘Amelme nazār itme řāhum

Baña tevfiķñi her ān eyle

5. Ol řabībñ řaķı iķn yā Rab

‘Ařkuñ yoldaşın īmān eyle

4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ T743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ (142a-186b) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 Numara ile kayıtlı şiir mecmuasının (142a-186b) Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi doğrultusunda tasnifi yapılmıştır. Bu tasnif; metnin çeviri yazıya aktarılırken elde edilen bilgilere belli bir düzen içerisinde, kolaylıkla ulaşma imkanı sağlamaktadır. Çeviri yazıya aktarılırken ulaşılan edebî birikim tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 4.1: Manzum Bölümler Tablosu

		Yer Nu.:İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmu'ası					
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
142a	Hâtifî	Ey saçı sünbül-i perîşānum Ey ruhu gül yüzi gülîstānum Yüze geldi firākile la'lünden Göz(üm)den akan cigerdeki kanum N'ideyin çarh-ı zālîm ayırdı Seni benden benüm güzel hānum Sa'y-ile bir daği irişdürse Eşigün Ka'besine Sübhānum Kapuñı secdegāh idüp yüzünü Ka'be-i dîn idinem İmānum	Katlan ey yār-ı bî-vefā katlan Katlan ey gözleri belā katlan Baña itdiklerün senün bir bir Kalur-ısa kala saña katlan Hele al sen gözüüm yaşın şimdi Saña n'eyler bu mā-cerā katlan Bu güzellik bu nāz u istiğnā Göresin 'ākıbet n'ola katlan Sen de bir firKate benüm servüm Düşesin gülyüzün şola katlan Dem-i āhirde Hâtifî	Tercî'-i Bend/ 9 Bent		Fe'ilâtün Mefā'ilün Fe'ilün	Başlık: Tercî-i Bend-i Hâtifî Fermāyed Raḥmetu'llāhi 'Aleyh Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

		Ölmez-isem bu derde hasret-ile Kurtarursam bu ğuşşadan cānum Haḡ te‘ālā meded kılup bir gün Girü saña irince sulṭānum <i>Fikrūñi cāna mūnis</i> <i>eyle[ye]yin</i> <i>Ẓikrūñi yār-ı meclis</i> <i>eyle[ye]yin</i>	senden Bu du‘āyı ider ricā ḡatlan Gele ey cevri çok güzel ḡānum Hecrle eleme bir pāre ḡatlan ¹ <i>Fikrūñi cāna mūnis</i> <i>eyle[ye]yin</i> <i>Ẓikrūñi yār-ı meclis</i> <i>eyle[ye]yin</i>				
144a	Hayālī	Ser-i a‘dāsına ṭoḡunmaḡ için Eyledi gürzini girān ḡonca	Geldüḡince cihāna düşmenūñe Oldı peykān-ı cān-sitān ḡonca	Kasid e/ 10 Beyit	M ed hi ye	Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Başlık: - Hayālī Bey’e ait bu kasidenin ilk 11 beyti eksiktir.
144a	Nūṣī	Çünki ol ḡonce şoḡındı ruḡ-ı al üstine gül Ne ‘aceb çıḡsa göḡüs gerse nihāl üstine gül	Zer ü zīverle çıḡup taḡt-ı celāl üstine gül Ceys-i ezhār şalar mülk-i melāl üstine gül	Kasid e/ 27 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Başlık: Kaşīde-i Nūṣī der- Haḡḡ-ı Tāze Gül
147a	Kāmī	Ey gül benefşe ḡaṭṭ-ı seb(i)z gele ol ‘izār Bir ḡülsitāndur k’ola kenārı benefşeẓār ²	Bāḡuñ gül ü benefşeleri şolmayup şehā Gül gibi gül ü benefşe gibi ol tāze her bahār ³	Kasid e/ 35 Beyit		Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün	Başlık: Kaşīde-i Kāmī der-Haḡḡ-ı Benefşe vü Gül Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
148a	Raḡmī	Ġam-ı dünyā-y-ile	Raḡmiyā ger bize nāz	15’li		Fe‘ilātün	Başlık: Tercī‘-i

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede “gül” kelimesinden sonra gelen “ü”, vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

	ey dil niçe bir zār olalum Varalum mu'tekif-i gūşe-i hammār olalum Sākī vū ¹ muṭrib-i gül-çihre ile yār olalum Zāhid-i huşk sözinden yūri bī-zār olalum 'İşk evşāfına gel maẓhar-ı āşār olalum Āteş-i şevke ² yanup maṭla'-ı envār olalum <i>Gülşen-i Rāz</i> okuyup <i>Maḥzen-i</i> <i>Esrār</i> olalum <i>Manṭıku't-Tayr</i> bilüp mahrem-i 'Aṭṭār olalum Yine bir serv-i hevā-baḥşa hevādār olalum Pāyına şu gibi yüzler sürüben ³ zār	eyler-ise cānāne Vuşlatı terk idelüm kâbil ⁵ olup hicrāne Sākī-i 'ışkuñ ⁶ elinden içelüm peymāne Düşelüm kūy-ı ḥarābāta olup mestāne Yaşamuz çāk idelüm irişe tā dāmāne Mā-sivā terkin urup yetişelüm ⁷ devrāne Bir leked-küb gelüp saltanat-ı ḥākāne İlticā itme vezīr ile der-i sulṭāne Yūri var baş kademūñ dā'ire-i 'irfāne 'Ārif-i vaḥdet olup ⁸ gel berü bu meydāne Bize Mecnūn-ile Ferhād durur hem-hāne Varalum tekye-i Vāmıḳda ⁹ olan yārāne ⁷ Hāşılı cümle şalā eyleyelüm yārāne Pā-bürehe gezelüm 'ālemi dervīşāne <i>Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı</i>	Musa mmat/ 5 Bent	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Bend-i Raḥmī Çelebī Fermāyed Raḥmedtu'llāhi 'Aleyh Bu şiir mecmuada "Tercī'-i Bend" başlığı ile yer almaktadır. Ancak ilk bentteki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeli olduğu için 15'li musammattır. Şiirde yer alan bendlerin mısra sayıları farklılık göstermektedir.
--	---	--	-------------------------	-----------------------------------	--

¹ vū:- İ.

² şevke: 'ışka: RD.

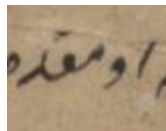
³ sürüben:süreyinİ.

⁵ kâbil: kâ'il RD.

⁶ 'ışkuñ: 'ışk İ.

⁷ yetişelüm: bakmayalum RD.

⁸ olup: iseñ RD.

⁹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

		olalum Nağd-i cān-ile vişāline ḥarīdār olalum Boynumuzdan ıralum yüki sebük- bār olalum ‘Aklı terk eyleyüben māni‘-i ağyār olalum Lāleveş dāğ-ı maḥabbetle dil- efgār¹ olalum <i>Pāk-rū pāk-naẓar</i> <i>‘āşık-ı dīdār olalum</i>	<i>dīdār olalum</i>				
148 b	Birāder	Şūfī gel şāfī şafā ehli-ile yār olalum İçelüm cām-ı muşaffā niçe huşyār olalum Reh-i ‘aşka düşelüm ṭālib-i dīdār⁸ olalum Terk idüp hırka ile tācı sebük-bār olalum Yanalum yaqılalum derde giriftār olalum Ya’nī bir serv-i hevā-baḥşa hevādār olalum Nām u nāmūsı	Niçe bir ḥatır-ı dildārı ri‘āyet idelüm Seg raķībine anuñ şöyle ḥimāyet idelüm Varalum Hızr Pāşāya şikāyet idelüm⁹ Kışsamuz yār-ile ser- cümle ḥikāyet idelüm Dir-ise şefkat idüp saña ‘ināyet idelüm Koyalum cengi raķīb-ile ferāğat idelüm Varalum güşe-i ‘uzletde ‘ibādet idelüm Devlet-i sāha du‘ā itmege ‘ādet idelüm Olmasa¹⁰ ‘aşk-ı mecāzī	11’li Musa mmat/ 5 Bent	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Birāder Revānī Efendi Naẓīre-i Raḥmī Çelebi Güft Bu şiir mecmuada “Tercī-i Bend” başlığı ile yer almaktadır. Mecmuada manzumenin başlığında “Birāder Revānī Efendi”ye ait olduğu	

⁷ yārāne: aķrāna RD.

¹ dil-efgār: dil-figār İ.

⁸ dīdār: dildār DB.

⁹ Bu dizede vezin hatalıdır.

¹⁰ Olmasa: Ol meh(e) DB.

		koyup bî-dil ü bî-‘ār olalum Açalum cān gözini kāşif-i esrār olalum Dimezüz saña uyup nefse günehkār olalum Yā mülevveşlik idüp mühmil ü murdār olalum <i>Pāk-rū pāk-naẓar</i> <i>‘āşık-ı dīdār olalum</i>	ḥaḳīḳat idelüm¹ Görmege heftede bir kerre ḳanā‘at idelüm <i>Pāk-rū pāk-naẓar ‘āşık-ı</i> <i>dīdār olalum</i>			yazmaktadır. Ancak Abdullah EREN’in “Deli Birāder Gazālī’nin Bir Mecmuada Yer Alan Şiirleri” isimli çalışmasında şiirin Deli Birāder Gazālī’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Manzumenin ilk bendindeki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeli olduğundan 11’li musammattır.
149 b	Revānī	Yine ‘ālem dem-i bahār oldu Her taraf tāze sebzezār oldu Başladı her şükūfe güftāra² Raḥmet āşārı āşikār oldı Lāle olsa ‘aceb mi	Bir cihān⁶ iste kim ḥazānsuz ola Gül-i hoş-büy gülsitānsuz ola Ḥamd it ol pādişāha kim zātı Vaşfa şıgmaya dāsītānsuz ola Beñzer ol bāğa bir dem	Tercī‘ -i Bend/ 7 Bent	Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Birāder Revānī Efendi Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh Mecmuada yer alan başlıkta “Birāder Revānī

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² güftāra: güftār oldu MKM.

⁶ cihān: bahār MKM.

		ğāşiyedār Devlet atına gül süvār oldu Çözeliden benefşe gīsūsın Sünbülün zülfi tārmār oldu Nicesi bülbül itmesün ¹ feryād Ġoncenün hem- nişini hār oldu Cür‘a zerrīn kaḡdeḡden içdi meğer Nergisün gözleri ḡumār oldu Bāḡda ² kumru-y-ile dürrācun hem ³ Naḡmesi bülbülün hezār oldu <i>İçelüm tolu tolu şun sākī</i> <i>Bu cihān kimseye degül bākī</i>	ansuz olan Lālesüz gülsüz ⁵ erḡuvānsuz ola Cümle ‘ālem vücūdı cūdıdur Çāre mi var durur ki ansuz ola Olmaya bir nefes cihān ansuz Ebedī ol iki cihānsuz ola Cümle eşyā müsebbihidür anuñ Ger Revānī ola revānsuz ola <i>Bu cihān kimseye degül bākī</i> <i>Ṭolu şun içelüm tolu⁶sākī</i>				Efendi”ye ait olduğu yazmaktadır. Ancak Esra Rümeysa CANTÜRÜ’nün Yüksek Lisans çalışmasında bu şiiirin “Tatārī” mahlaslı şaire ait olduğuna rastlanılmıştır
151a	Ġubārī	Dilā ḡüş it sözüm zinhār u zinhār Ġidā-yiçün cihānda olma ḡam-h̄ār Anuñ kim vardurur bir beksimādı Görünmez gözine biñ beg simātı	Şafā-yı ḡāṭır isterseñ Ġubārī Göñülden silmek isterseñ ḡubārı Derūnuñ tābnāk olmaḡ dilerseñ Birūnuñ cümle pāk olmaḡ dilerseñ	Tercī‘ -i Bend/ 6 Bent	Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Ġubārī Raḡmetu’llāhi ‘Aleyh Bu şiiir kaynaklarda bulunamamıştır.	

¹ itmesün: ötmesin MKM.

² Bāḡda: Bāz u MKM.

³ dürrācun hem: dürrāca İ.

⁵ gülsüz: gülzār İ.

⁶ Ṭolu şun içelüm tolu: İçelüm tolu tolu şun MKM.

		Ġidā kim muḳteżā-yı cism ü cāndur Bir içim şu-y-ıla bir loḳma nāndur Gedā kim ḳāni‘-i her ḥuṣḳ [u] terdür Ḥaḳīḳat pādiṣāh-ı baḥr u berdür Bunı bilgil ki bu dār-ı fenāda Bu dār-ı pür-belā vü pür-‘anāda <i>Hemān bir gūṣe bir nān tūṣe besdür</i> <i>Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür</i>	Olinca Tūr ḥaremde i’tikāf it Mübārek Ka‘betu’llāhı ṭavāf it Miṣāl-i Bu’l-Ḳay(ı)s anda ḳarār it Ġināyı terk idüp faḳr iḥtiyār it Bu nefis-i ṣūm-ı meyšūma hemīṣe Żarūrī oldı ḳünkim gūṣe tūṣe <i>Hemān bir gūṣe bir nān tūṣe besdür</i> <i>Hevā-yı salṭanat ḳurı hevesdür</i>				
152a	Fevrī	Dūs lar baña bir belā oldı Ne belā niçe biñ belā oldı Dil-i āvāre baḥr-ı ğamda-y-iken Bir nigār-ile āṣinā oldı Görüp evvel nazarda taṣvīrin Cān u dil aña mübtelā oldı Nice demler nihān idüp ‘aşḳın Āsitānında pür-ṣafā oldı Sidre ḳaddi gibi çü ṣehr içre Şöhret-i ‘aşḳı müntehā oldı	Yine dil derdini beyān ideyin ‘Aşḳı ‘ālemde dāstān ideyin Sīne zārını dehre ḳılmağa fāṣ Ney gibi nāle-i fiğān ideyin Başda olan hevāyı söyleteyin Dildeki rāzımı beyān ideyin Tende la‘li rumūzını yārūñ Cān gibi niçe bir nihān ideyin Zerre zerre dehānı nūktelerin Mihr-i enver gibi ‘ayān ideyin	Terkib -i Bend/ 3 Bent	Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Fevrī Güft Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Bu şiir mecmuada “Tercī‘-i Bend” başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli terkeb-i benddir.	

		Bir yañadan o bĩ- vefā işidüp Arturup cevri pür- cefā oldu Bir yañadan gönül huzûrından Ṭa'n-ı ağıyārla cüdā oldı Şimdi kıldum meded firāk içre Ḥasret ü derd ü iştıyāk içre	Bilinün mû-be-mû cefâlarını Ortada cümle der-miyân ideyin				
153a	Maḥrem ĩ	Şāni‘ yine zeyn eyledi gülzār-ı cihānı Göstermek içün ‘āleme āşār-ı nihānı Şol naķş¹-ile naķş itdi zemīni vü zamānı Kim irmedi taḥrĩrine biñ diķķat- ı Mānĩ Dünyāda eger ister- iseñ ‘ıyş-ı devrānı² Elden koma seyrānı³ vü fevt⁴ itme zamānı⁵ Āḥir çü bilürsin ki geçer ‘ömr-i cüvānĩ Ta‘ṭĩl-ile bir ān geçürmeyigör⁶ anı	Gülşen yine cennet gibi bir² berg-i nevādur Çeşm-i³ dil-i ‘āşık gibi bir⁴ āb-ı hevādur Şaḥn-ı çemen-i bāğda kim rûḥ-fezādur Bir ‘ömr ki meysüz geçe bir⁵ zevķ-i hebādur Terk-i mey ü maḥbûb maṭlûba ḥaṭādur⁶ ‘Iyş eylemek eyyām-ı cüvānĩde şafādur Ey Maḥremĩ nüş eyler- iseñ cām revādur Her gûşe-i gülzār bu resm-ile⁷ şadādur <i>Eyyām-ı bahār irdi getür sāğarı sākĩ</i> <i>Devr-ile⁸ yürüt cām-ı mey-i aḥmeri sākĩ</i>	Tercĩ‘ -ı Bend/ 3 Bent	Mef‘ülü Mefā‘ĩlü Mefā‘ĩlü Fe‘ülün	Başlık: - Bu şiir “XVI. Yüzyıla Ait Bir Şair Mecmuası” başlıklı çalışmada 5 bendden müteşekkildir.	

¹ naķş: resm ŞM.

² devrānı:cigānı ŞM. Bu dizede vezin hatalıdır.

³ seyrānı: devrānı ŞM.

⁴ vü fevt:rif‘at ĩ.

⁵ zamānı: revānı ŞM.

⁶ geçürmeyigör: geçer (māzĩ) gör ŞM.

		<i>Eyyām-ı bahār irdi getür sâgarı sâķī Devr-ile¹ yürüt cām-ı mey-i aķmeri sâķī</i>					
153a	-	Yemekden sonra lâzımdur taħallül itmek esnânı Muħaķķaķ celb-i rızķ eyler ider taşķıķ-i ebdânı	Birisi nâr ağacıdur biri yonca biri kâmiş Ėaşır u mersin ü yılğın süpürge daķi reyĖânı	Nazm/ 3 Beyit		Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün	Başlık: Taħlîlî’l-Esnân Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
153 b	AĞmed	Ėaķdan ola taķdîr mekâr-ı yâre ⁹ yetişmek Devletlü ulu’l-emre vü Ėünkâre yetişmek	Sözün hemesi dürr-i cevâhirdür AĞmed ¹⁰ Müşkil durur ammâ ki Ėarîdâre yetişmek	Gazel/ 5 Beyit		Mef‘ûlû Mefā‘îlû Mefā‘îlû Fe‘ûlûn	Başlık: Ėazel-i AĞmed Fermâyed Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
153 b	AĞmed	Mâz-i şehr-i Ėod perîşân u cüdâ üftâdeem Rûz [u] şeb der miğnet-i renc ü ‘anâ üftâdeem	AĞmedâ ender Ėarîbi Ėam neğor dilşâd baş Mâderîn Ėurbet be-taķdîr- i Ėudâ üftâdeem	Gazel/ 5 Beyit		Fā‘ilâtûn Fā‘ilâtûn Fā‘ilâtûn Fā‘ilûn	Başlık: Ėazel-i AĞmed Şiir Farsça’dır. Kaynaklarda bulunamamıştır.
153 b	Belîğî	Ėahvenûn bâde-i gül-gün gibi yoķdur ânı Isıcaķdur o ķara	Söyle ol rû-siyehûn baňa ne keyfiyyeti var Ey BelîĖî aķıdur ayaĖına yârânı	Gazel/ 5 Beyit		Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilûn	Başlık: Ėazel-i Belîğî Bu şiir “Belîğî

²bir: pür ŞM.

³ Ėeşm-i: Ėeşm ü ŞM.

⁴ bir: pür ŞM.

⁵ bir: bî ŞM.

⁶ Vezin hatalıdır.

⁷ resm-ile: resme İ.

⁸ Devr-ile: Devr eyle ŞM.

¹ Devr-ile: Devr eyle ŞM.

⁹ mekâr-ı yâre: Bu kelime mecmuada “mekkâr-ı yâre” olarak geçmektedir. Vezin gereği “mekâr-ı yâre” şeklinde okunmuştur.

¹⁰ Bu dizede vezin hatalıdır.

		yüzlünün ammā kanı					ve Dīvānçesi” isimli çalışmada 7 beyitten oluşmaktadır. Mecmuada 2 beyit eksiktir.
153 b	-	Diyem cenāb-ı hazrete yevmü’s- su’āl eger Luṭf-ıla şefkat-ile kulından cevāb ala	Dünyā evine geldüñ oturduñ bir iki gün Lāyık mıdur Kerīme konuḡdan hisāb ala	Kıt’a/ 2 Beyit		Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’İlü Fā’ilün	Başlık: Rubā’ī Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Bu şiir mecmuada “Rubā’ī” başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli kıt’adır.
154a	Meşrebī		Biñ pāre olsa Meşrebī tığ- ı firāk-ile Terk itmez āsitānuñ ölür intizār-ile Küyuñda nār-ı ḡasret-ile yana yaḡıla Virdükde cānını çıḡa şāyed du’ā kıla <i>‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini Cānı çıkınca bekleye küy- ı yārini¹</i>	Müsed des/ 1 Bent		Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’İlü Fā’ilün	Başlık: - Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
154a	Āzerī	Hergiz gönül bırakmadı feryād u zārını	Kuyında gördi Āzeriyā çün beni nigār ⁴ Derd-i firāḡı ⁵ cānuma	Müsed des/ 5 Bent		Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’İlü	Başlık: Müseddes-i Āzerī be-

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

		Terk itmedi nigārını terk itdi ‘ārını ¹ Şādıklık itdi ² tıtdı der-i şeh-r-yārını Tā haşr olunca çekdi ğam-ı ³ intizārını <i>‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yārini Cānı çıkınca bekleye kûy-ı nigārını</i>	itmiş temām kār Didi helāk ider seni birgün ⁶ bu intizār Didüm ki ⁷ ey ser-āmed-i hübân-ı rûzgār <i>‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini Cānı çıkınca bekleye kûy-ı nigārını</i>		Fā’ilün	Mu‘allim-zāde İbrāhīm Çelebî Naẓîre-i Müseddes-i Meşrebî
154 b	Ẓa‘ifî	Āyīne-i ⁸ cemālün- ile pür şafālaruz Dīdāra mā’ilüz güzelüm bī- riyālaruz ⁹ Ser-pā bürehne kûy- ı fenāda ¹⁰ gedālaruz İklīm-i ‘aşk içinde ¹¹ bugün pādişāharuz <i>‘Āşıklaruz belā- zedeler mübtelālaruz ‘Ālemde bir maḥabbete kalmış</i>	Gāh ağlar [u] gāh inler [ü] gāh eylerüz fiğān ¹² Süz u güdāzdan degülüz ḥālī ¹³ bir zamān Budur sözüñ muḥaşşalı ¹⁴ ben bildügüm hemān Rind-i cihān ‘ārif-i devrān u nüktedān <i>‘Āşıklaruz belā-zedeler mübtelālaruz ‘Ālemde bir¹⁵ maḥabbete kalmış gedālaruz</i>	Müsed des/ 4 Bent	Mef‘ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün	Başlık: Müseddes-i Ẓa‘ifî Güft Raḥmetu’llāhi Te‘ālā

⁴ nigār: o yār İNEMM.

⁵ firākı: firāk İNEMM.

¹ ‘ārını: vārını İNEMM.

² şādıklık itdi: şādıklığıyla İNEMM.

³ ğam-ı: ğam u İNEMM.

⁶ birgün: āḥir İNEMM.

⁷ Didüm ki: Didi ki İNEMM.

⁸ Āyīne-i: Ebniye-i İAKM.

⁹ Riyālaruz: riyāyız İAKM.

¹⁰ kûy-ı fenāda: gerçi baş açık İAKM.

¹¹ ‘aşk içinde: ‘aşka İAKM.

¹² Gāh ağlar [ü] gāh inler [ü] gāh eylerüz fiğān: Gāh ağlaruz gāh añlaruz gāh eylerüz efgān İAKM.

¹³ degülüz ḥālī: ḥālī degildür İAKM.

¹⁴ sözüñ muḥaşşalı: sözüñ muḥaşşal İAKM.

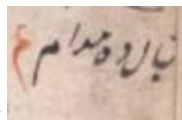
¹⁵ bir:- İAKM.

		<i>gedâlaruz</i>				
155a	Rif‘atî	Bu hüsni ü bu melâhatle cihân içre müsellemsin Perî-rûlar arasında melek sîretlû âdemsin Dil-i mecrûh-ı ‘uşşâk-ı sühan- perdâza merhemsin N’ola ihyâ iderseñ mu‘ciz-i ‘İsâya hem-demsin <i>Hayât-efzâ-yı ‘âlem rûh-bağş-ı mürde-i ğamsın Hemân ben hastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘âlemsin</i>	Tabîbâ haste-i derd-i ğam-ı hicre devâ itseñ Marîz-i ‘aşka kânûn-ı vefâ-y-ile şifâ itseñ Cihānuñ halkını hep Rif‘atîveş mübtelâ itseñ Mezâr-ı mürde-i derd ü ğama gelseñ du‘â itseñ <i>Hayât-efzâ-yı ‘âlem rûh- bağş-ı mürde-i ğamsın Hemân ben hastenüñ cānı degülsin cān-ı ‘âlemsin</i>	Müsed des/ 5 Bent	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün	Başlık: Müseddes-i Rif‘atî Naẓîre-i Mes‘udî Güft Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
155 b	Rahmî	Bulmayaldan vuşlat-ı cānāneye hergiz vuşul Hayretüm görse ola dīvāne erbāb-ı ‘uqūl Maḥremüm derd ü belādur her tarafdan sağ u şol Gāh mestem gāh ḥayrān meskenüm künc-i ḥamūl <i>Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl Gāh sulṭān-ı cihānam gāh bir</i>	Ehl-i ‘işkuñ kimisi¹ itmiş melāmet ihtiyār İtdi Ferhād-ile Mecnūn deşt-i ḥasret ihtiyār ‘Ārif oldur kim ide keşretde vahdet ihtiyār Rahmiyā ben eyledüm cāndan ferāğat ihtiyār <i>Gāh şağın gāh haste gāh şād u geh melūl Gāh sulṭān-ı cihānam gāh bir āzāde kul</i>	Müsed des/ 5 Bent	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Müseddes-i Raḥmî Çelebi Güft Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh

¹ kimisi: kimini İ.

		<i>āzāde kul</i>					
156a	Zuhūrī	Hengām-ı şeb ki kubbe-i mīnā-yı Nīl-fām Zeyn olmuş-idi meş'al-i tābendeden ¹	Geldükçe mäh rûze vü halk eyledükçe 'ıyd Döndükçe çarh-ı atlas [u] oldukça şubh u şām ²	Kasid e/ 19 Beyit		Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	Başlık: Kaşide-i Zuhūrī Berāy-ı Kadrī Efendi Sellema'llāhu Te'ālā 'Aleyh Bu kaside kaynaklarda bulunamamıştır.
156 b	Zuhūrī	Ey der-i devletün cihāna penāh V'ey harīmün medār-ı 'izzet ü cāh	Nitekim mihr-i āsumān- ārā Kılıcuñ üstün eyleye Mevlā	Mesne vi/ 27 Beyit		Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	Başlık: Kaşide-i Zuhūrī Berāy-ı Hasan Paşa Mīr-i Mīrān-ı Tamişvār-ı Sābıka Sellema'llāh Bu kaside kaynaklarda bulunamamıştır. Bu şiir mecmuada "Kaside" başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli mesnevi'dir.
157a	Zuhūrī	Yeter itdün beni ey çarh-ı cefā-cū giryān	Ṭālī'ün sa'd u dilün feruḥ u bahtuñ pīrüz Düstuñ hürrem ü ḥandān	Kasid e/ 21 Beyit		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün	Başlık: Kaşide-i Zuhūrī Berāy-ı Hasan Paşa

¹ Vezin hatalıdır. Bu beyit, kasidenin matla beyti olduğundan ikinci dizinin içerisinde bir kelimenin eksik olduğu anlaşılmaktadır.

² Yazmada bu beyitten sonra eksik bir kısım vardır:

		Zār u miḥnet-zede vü ḥaste-dil ü ser- gerdān	u ḥasūduñ giryān			Fe‘ilün	Bu kaside kaynaklarda bulunamamıştır.
157 b	Zuhūrī	Sāzkār ol demidür ey kalem-i gevher- bār Nāfeveş müşg-i ter it şafḥa-i kāfūra nişār	Gün gibi üstün ide Ḥazret-i Bārī kılıcuñ Tağıla zerre-şıfat tıḡuñ öñinden küffār	Kasid e/ 22 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Başlık: Kaşīde-i Zuhūrī Berāy-ı Ḥasan Paşa Bu kaside kaynaklarda bulunamamıştır.
158a	Raḥmī	Ey dil niçe bir dehrüñ derdin çekesin muḥkem Bu bār-ı girān itdi ḳaddini sipihrüñ ḥam Yād eyleyeyin gūş it bir ḥādişe-i mu‘zam Bu ḳışsa beyānında ‘āḳıllar olur ¹ ebkem Bir gevher-i yektādan ḥalk oldu ḳamu ‘ālem Cehl-ile kimi cāhil ‘ilm-ile kimi a‘lem Vaşl-ile kimi şādī ² hecr-ile kimi pür- ḡam Kimisi gedā olmuş kimisi şāh ³ -ı ekrem Ġafletle nazar ḳılma aç gözüñi gel ⁴	Raḥmī n’ola ḫālī‘den eylerse şikāyetler Çekdi bu feleklerden çok dürlü felāketler Nā-dāna ³ müyesserdür çok ⁴ dürlü sa‘ādetler Dānā-dil ü ⁵ kāmiller çekmekde melāmetler ‘Āḳıl ola dīvāne fikr olsa bu ḫāletler Nā-dāna neden bilsem āyā bu ri‘āyetler Bir gün beni ḫāk eyler āḫir bu ḳasāvetler Bir Ehrimenüñ ⁶ varur ayaḡına devletler Cān-ile ⁷ perī-rūlar eyler niçe ḫizmetler Var ise ḳıyāmetden oldu bu ‘alāmetler Zevḳ-ile sürür-ile eyler ⁸ niçe ‘işretler	14’lü Musa mmat/ 5 Bent		Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Raḥmī Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh Bu şiir mecmuada “Tercī‘-i Bend” başlığıyla yer almaktadır. Ancak ilk bentteki bütün mısralar birbirleriyle kafiyeli olduğu için 14’lü mütেকerrir bir musammattır.

¹ ‘āḳıllar olur: oldu niçe dil RD.

² şādī: şādān RD.

³ şāh: şeh RD.

⁴ gözüñi gel: gözüñ gele İ.

		bir dem Bu mes'ele bağışinde 'âkıllar olup mülzem Bu bezm-i tarab- sâza geh gâh oluben hurrem Tâcını idüp kec-rev 'ıyş eyler-idi her dem <i>Cem cāmını nūş itdi</i> <i>sürdi⁹ niçe dem Rüstem</i> <i>Bu bezm girü bâķī 'ālem</i> <i>girü¹⁰ bu 'ālem</i>	Dünyā gibi 'uķbāda sürsün niçe rāhatlar <i>Cem cāmını nūş itdi</i> <i>sürdi⁹ niçe dem Rüstem</i> <i>Bu bezm girü bâķī 'ālem</i> <i>girü¹⁰ bu 'ālem</i>				
159a	'Ulvī	Şevķ-i haddüñle şu dem kim işüm āh u zār olur Āh nār u nār nūr u nūr mihr-āşār olur	Pīr ola körpe budaķlaruñ eyā mīr-i kerem¹¹ Ṭıfl şāb u şāb pīr ü pīr ger¹² muḥtār olur	Kasid e/ 25 Beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Kaşīde-i 'Ulvī Sellema'llāhü Te'ālā
159b	Aḥmed	Eyā hurşīd-i meh- peyker cemālūñ müşterī-manzar Ne manzar manzar u ṭālī' ne ṭālī' ṭālī'-i enver	Egerçi ķullaruñ bī-ḥad velī kemter ķuluñ Aḥmed Ne Aḥmed Aḥmed ü Dā'ī ne Dā'ī Dā'ī-yi çāker	Gazel/ 7 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Başlık: Ğazel-i Aḥmed Raḥmetu'llāhi 'Aleyh
159	-	Māl içün çift	La'net olsun aña vü	Kıt'a/		<i>Fe'ilātün</i>	Başlık: Kıt'a

³ Nā-dāna: Nā-ehle RD.

⁴ çok; her RD.

⁵ ü: - İ.

⁶ Bir Ehrimenüñ: Sifle olanuñ RD.

⁷ Cān-ile: Cānīler İ.

⁸ eyler: itdi RD.

¹ sürdi: çekdi İ.

² girü: yine RD.

⁹ sürdi: çekdi RD.

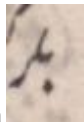
¹⁰ girü: yine RD.

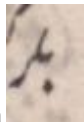
¹¹ Bu dize UD'de şu şekildedir: "Ḥaķ-ta'ālā nev-resīde ṭıfluñı pīr eylesün".

¹² ger: - UD.

b		idinme pîr-i zeni Ger boyunca baturursa altuna ¹	mālîna Kendü mel'ün u mālî mel'ûna	2 Beyit		Mefâ'ilün Fe'ilün	Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
160a	Nüşî	Yiler ² küyünda dâ'im 'âşık-ı bî- ihtiyâr ancak Nesîm-i turre-i yâr- ile bu âvâre zâr ancak Hevâ-yı zülf-i dildâr-ile her dem bî-karâr ancak <i>Şabânuñ hâtırı küyünda yârüñ pür- gubâr ancak Benüm gibi o dahı bir perîşân-rûzgâr ancak</i>	Açıldı şâm-ı âlâm içre her kez rûze-i hicrân Dem-â-dem ehl-i dil cām- ı şafâdan oldılar şādān Mey-i nâb-ı şafaqla töldi Nüşî sāgar-ı devrân <i>Şeb[i] 'ıyd eyledi gerdün hilâlün cāmını gerdān Hayālî dahı içmez zāhid-i perhîzkār ancak</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: -
160a	Nüşî	Şabâ sevdâ-yı zülf-i dil-ber ile bî-karâr ancak Yiler her dem hevâ- yı 'âşık-ı bî-ihtiyâr ancak	Şorarsañ Nüşî -i bî-çäre hâlin iy şeh-i 'âlem İşigün taşını yaşdanmayaldan hâksâr ancak	Gazel/ 7 Beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: -
160 b	Bākî	Maḥabbet Ḥusrev-i fermân-dih-i şāh u gedā ancak Musahḥar cümle 'âlem 'aşka bir sır-ı Ḥudā ancak	Żarūrî ser-fürü kıldı edāña düşmen ey Bākî Senüñ şemşîr-i ṭab'ıñ Zülfekār-ı Murtaẓā ancak	Gazel/ 7 Beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: -
160 b		'Âlemde sürür olmak bir fikr-i	Döne döne şüretler çok gösterür insāna	Gazel/ 5		Mef'ülü Mefâ'ilün	Başlık:

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılmıştır.

		hayāl ancaḳ Yār ile huzūr itmek bir emr-i muḥāl ancaḳ	Bu çarḥ-ı felek n'odı fānūs-ı hayāl ancaḳ	Beyit		Mef'ülū Mefā'ilün	
160 b	Nüşî	Rû-māhuñ derd-i mihrinden sipihruñ ḳaddi dāl ancaḳ Güneş ḥāk-i rehinde sāyeāsā pāy-māl ancaḳ	Maḥabbet defterinden Nüşî -i şeydāyı sultānum Ḳazıtmaḳ fikrin eylermiş 'adū yañlış hayāl ancaḳ	Gazel/ 5 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Başlık: -
161a	Nüşî	O melek şoḥbetini zümre-i aḡyār eyler Bize geldükde velîkin ḳaçınur 'ār eyler Göresin kendüsini şāhid-i bāzār eyler <i>Naḳd-i vaşlın o perî illere iḳrār eyler Bir 'acebdür bize iḳrārını inkār eyler</i>	Nüşiyā devlet-i Cem neşvesine mā'il olan Cānını mest-i mūdām eylemedi zā'il olan Devlet-i nāḳışa meyl itmedi hîç kāmîl olan Veysiya salṭanat-ı dehri <i>n'ider 'āḳil olan Bir ḳadeḥ mey ḳişi 'āleme ḥünkār eyler</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Başlık: -
161a	Nüşî	Rüzgār itse vefā sāḡar-ı gül-fām olsa Zevraḳ-ı cām-ı meyi sürdügüm eyyām olsa	Sāḡar-ı Kevşeri nüş itmege dil çok dem var Nüşiyā şimdi baña içmege bir cām olsa	Gazel/ 6 Beyit		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Başlık: -
161 b	Nüşî	Şām-ı hicrāna seḥer vaşl-ile encām olsa Cān-ı maḥzūna şafā cām-ı gül-endām olsa El yitişdürse göñül vuşlata bir kām olsa <i>Devlet el vırse yüzün gördüğüm eyyām olsa Merḥabā eylesem ol</i>	Nüşiyā cāmı nişār eyler idük meclisde O gül-endāmı şikār eyler idük meclisde 'Iyş ü nüş-ile ḳarār eyler idük meclisde Bāḳiya 'ıyş-ı bahār eyler <i>idük meclisde Sāḳî-i lāle-'izār u mey-i gül-fām olsa</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Başlık: -

		<i>şûh-ile bayrām olsa</i>					
161 b	Nūşī	Güller açılsa çemen saĥn-ı dil-ārām olsa Gülşenün ‘arızı pür- ğonce-i gül-fām olsa	Zāhid-i ĥuşke cinān içre şarāb-ı Kevşer Nūşī -i ter-dile bir sāgar-ı gül-fām olsa	Gazel/ 5 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Başlık: -
162a	Bākī	Cāme-i şıĥhat Ĥudādan ĥalka bir ĥil‘at gibi Bir libās-ı fāĥir olmaz cisme ol kisvet gibi Var-iken baĥt u sa‘ādet kuvvet ü ķudret gibi <i>Ĥalk içinde mu‘teber bir nesne yoķ devlet gibi Olmaya devlet cihānda bir nefes şıĥhat gibi</i>	Menzil-i āsāyiş-i ‘uķbāya isterseñ vüşül Ĥubb-ı dünyādan ferāġat gibi olmaz toġrı yol Şādmān erbāb-ı ‘uzletdür hemān Bākī melül <i>Ger ĥuzūr itmek dilerseñ ey Muĥibbī fāriġ ol Olmaya vaĥdet maķāmı güşe-i ‘uzlet gibi</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Ġazel-i Muĥibbī Taĥmīs-i Bākī Efendi
162a	Ĥayretī	Yārūn ruĥ u zülfin gör ¹ bil küfr-ile Īmānı Vechine nażar ķıl baķ gör āyet-i Raĥmānı ² Dil ĥānesini pāk it bul anda o sulţanı <i>Ey tālīb olan ‘arīf seyr itmege cānānı Diķķatle temāşā ķıl</i>	Ey Ĥayretī yüzün sür ĥāk- ı der-i cānāna Emr oldu sücūd eyle ³ ol şüret-i insāna ⁴ Rāz-ı dil-i pür ⁵ -derdi insāna di insāna <i>Esrār-ı sözün Aĥmed keşf eyleme nā-dāna Diķķat-ile cehd eyle terk eyleme cānānı⁶</i>	Tahmi s/ 7 Bent		Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün	Başlık: Ġazel-i Aĥmed Taĥmīs- i Ĥayretī Güft

¹zülfin gör: zülfinden HYD.

² Raĥmānı: Ķur’ānı HYD.

³ Sücūd eyle: sücūd-ile İ.

⁴ insāna: Raĥmāna HYD.

⁵Rāz-ı dil-i pür: Ey dil var bu İ.

⁶ Bu dize HYD’de şu şekildedir: “Ĥayvāna maĥal görme sen çeşme-i ĥayvānı”.

		<i>her gördüğün insânı</i>					
163a	Şun'î	Mey-hâne içre ey dil elden kıoma ayağı Olup hâlâş gâmdan tâ bulasun ferâğı Nâleyle bûlbûlâsâ geşt eyle şahn-ı bâğı Zîrâ aradadur çün bildün râķīb-i zâğı <i>Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı</i>	Rahm ide saña Şun'î şâyed ki ol dil-ârâm Leyl ü nehâr eyle vuşlata sa'y u iķdâm Dünyâda kimse bilmez âķir n'olur ser-encâm Bu mısra'ı getürüp yâduña çekme âlâm ¹ <i>Yâr ise bildüğün yâr hicrân ise bayağı</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	Başlık: Tahmîs-i Şun'î Fermâyed Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
163a	Vahdetî	Ĥamdu li'llâh ki dilâ mazhar-ı fehmi ü ârâyem ² Evc-i rif'atde Ĥümâ gibi semâ ³ -sîmâyem Ķâf-ı kudretde ⁴ bugün sâkin-i bî- pervâyem <i>N'ola dehr içre⁵ nişânum yoğ- ise 'Anķâyem Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryâyem</i>	Vahdetî şüret-i şekl-i beşer-i ekremde Gelmişem aķsen-i taķvîme benî Âdemde İbn-i Meryem geçinür ⁶ vâsiṭa-i ĥâtemde Bâķiyâ dîn-i Muḥammed <i>ḥaķi-çün 'âlemde Dem-i cân-baḥş-ile nazm içre bugün 'İsâyem</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Başlık: Ėazel-i Bâķî Efendi Tahmîs-i Vahdetî
163 b	Ĥamdî	Şem'-i bezm-i ģama pervâne-i nâ- pervâyem Gülşen-i ma'rifete tûṭî-i şekker-ĥâyem	Ĥamdiyâ 'izz ü şeref nuṭķ-iledür âdemde Ĥâşşa erbâb-ı belâġatde olur o demde Niçe dil-ĥasteleri zinde	Tahmi s/ 5 Bent		Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Başlık: Ėazel-i Bâķî Tahmîs-i Ĥamdî Naķîre-i Vahdetî Sellema'llâhu

¹ Bu dize mecmuada “Bu mısra'ı getürüp yâduña çekme sen âlâm” olarak geçmektedir. Vezin gereğı “sen” kelimesi dizeden çıkarılmıştır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ semâ: semen VD.

⁴ kudretde: ķurbetde VD.

⁵ dehr içre: dehre içre İ.

⁶ geçinür: geçinüp VD.

		Lücce-i baħr-i belāġatde dūr-i yektāyem <i>N'ola dehr içre nişānum yoġ-ise 'Ankāyem</i> <i>Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem</i>	ķılur pūr-ġamde Bāķiyā dīn-i Muħammed <i>ħaķi-çün 'ālemde</i> <i>Dem-i cān-baħş-ile nazm</i> <i>içre bugün 'İsāyem</i>			Te'ālā Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
164a	Turābī	Pīrlık irdi dilā ney ki bu tūl-i emelūñ Ayaġuñ aldı ecel yokdur elūñde 'amelūñ Yıkılup kaşr-ı tenūñ oynadı ħayfā temelūñ Bir daħı 'ömr-i 'azīze gözūñ aç irmez elūñ <i>Şubħ-ı şādık gibi ey ġāfil ağardı saķaluñ</i> <i>Ĥaberūñ yok seni penbeyle boġazlar ecelūñ</i>	İrdi ser-menzil ü pāyāna dil-ārān-ı ümīd Yol yaķın oldu idersin daħı sen fıkır-i ba'īd Ey Turābī çekilüp naķd-i ħayātuña resīd Burula dāmen-i şaħrā gibi rīş oldu sefīd <i>Şubħ-ı şādık gibi ey ġāfil ağardı saķaluñ</i> <i>Ĥaberūñ yok seni penbeyle boġazlar ecelūñ</i>	Tahmi s/ 5 Bent	Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn	Başlık: Müseddes-i Turābī Güft Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
164 b	Muħibbī	Bi-ħamdi'llāh ne bed fikrūm ne bir bāṭıl ħayālūm var Ne bir zerrāķ u ² sālūsūm ne mekr ü şerr ³ ü ālūm var Sa'ādet ehliyem Ĥaķdan benūm	Perīşān olmadan dil defterinūñ köhne evrāķı Tedārik ne ise eyle dilūñden ķoma Ĥallāķı ⁴ Ser-ā-ser mülküñ olmış tūt Muħibbī cümle āfāķı <i>Cihān fānīdür ey Yahyā</i> <i>ħüve'l-ħayyü ħüve'l-bāķī</i>	Tahmi s/ 5 Bent	Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn	Başlık: Ġazel-i Yahyā Taħmīs-i Muħibbī Güft Sellem'allāhu Te'ālā

¹ seni: - İ.

²u: - İ.

³ mekr ü şerr: zerk u mekr MHD2.

⁴ Bu dize MHD2'de şu şekildedir: "Kesil bu ħaķ-ı 'ālemden gel iy cān iste Ĥallāķı".

		ferhunde-fālüm var <i>Ġanīdür ‘aşk-ıla göñlüm ne mālüm ne melālüm var Ne vaşl-ı yāre ḥandānam ne hicrāndan melālüm var</i>	<i>Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şālüm var</i>				
165a	Çeşmî	Diyār-ı ‘aşka sulṭānam ne ḥüznüm ne melālüm var Gedā-yı ‘aşk-ı dildāram benüm bir ḥoşca ḥālüm var Cihānda itmişüm terk-i ḳabā bir köhne şālüm var <i>Ġanīdür ‘aşk-ıla göñlüm ne mālüm ne melālüm var Ne vaşl-ı yāre ḥandānam ne hicrāndan melālüm var</i>	Maḥabbet bezm[i] içre cām-ı vaḥdet şunup ey sākī Bu Çeşmî gibi ol meyden yine mest eyle ‘uşşākı Açup cān ḳulağın güş it ki bu sır ṭuta āfākı <i>Cihān fānīdür ey Yahyā hüve’l-ḥayyü hüve’l-bākī Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şālüm var</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Ġazel-i Yahyā Taḥmīs-i Çeşmî Naẓīre-i Muḥibbī Güft Sellema’llāhu Te’ālā Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
165 b	Şadık	Ḥudāyā itme ḥālī dā’imā dilden Şekūr ismin Gözümden dūr ḳılma pertev-i envār-ı Nūr ismin Enīs it dem-be-dem bu ḳalb-i bī-şabra Şabūr ismin Baña ḡayret müyesser eyle ḳıl virdüm Ġayūr ismin	Du‘āsın müstecāb it Şadık şubḥ u mesā ḥaḳḳı Ḥabībün Muştafā ile cemī’-i enbiyā ḥaḳḳı Refīḳ it baña tevḫīḳün gürüh-ı evliyā ḥaḳḳı Tevakḳufsuz ḳabül-i der(i)ḡāh olan du‘ā ḥaḳḳı <i>Ya maḥv it levḥ-i ‘işyāndan bu ‘abd-i pür- ḳuşūr ismin</i>	Müsed des/ 5 Bent		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Müseddes-i Şadık Güft Sellema’llāhu Te’ālā Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

		<i>Ya mahv it levh-i 'işıyāndan bu 'abd-i pür-kuşūr ismin Çıkar yā Rabb yā esmā-i ḥüsna'dan Ġafūr ismin</i>	<i>Çıkar yā Rabb yā esmā-i ḥüsna'dan Ġafūr ismin</i>				
166a	Cinānī	Ḥalkuñ ne 'aceb ḥikmet olur 'aḳd-ile ḥalli Her ḥāle münāsib görünür cümle maḥalli Eyler kimisi fıkr ü terakḳı vü te'allī Gelmiş kimine 'ālem-i süflīde tecellī <i>Ḥallāḳ-ı cihān 'āleme kılduḳda tecellī Her şey'i birer ḥāl ile kılmış mütesellī</i>	Erbāb-ı ḡmā devlet ü ıḳbāl-ile maḡrūr Aşḥāb-ı hüner faẓl u kemālāt-ile mesrūr Zühhāda Cinānī ḥarem-i cennet ile ḥūr 'Uşşāḳa şadā-yı ney ü āvāze-i ṭanbūr <i>Ḥallāḳ-ı cihān 'āleme kılduḳda tecellī Her şey'i birer ḥāl ile kılmış mütesellī</i>	Müsed des/ 5 Bent		Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün	Başlık: Müseddes-i Cinānī Fermāyed
166 b	Tiḡī	Meylüm benüm ol ḡamzesi mekkāre mi olsun Yā ol müjesi ḳātil ü ḡaddāre mi olsun Yā ol şacı miskīn siyeh-kāre mi olsun Şad-çāk tenüm derd-ile bī-çāre mi olsun <i>Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun</i>	'Ālemd e 'aceb miḥnet imiş kār-ı ¹ maḥabbet Bu derde düşen bulmaz imiş şabr u ² selāmet Bir dil-ber ile dil idemez çünkü ḳanā'at Tiḡī bu hevādan kesilüp eyle ferāḡat <i>Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun</i>	Müsed des/ 5 Bent		Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün	Başlık: Müseddes-i Tiḡī Fermāyed Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

¹kār-ı: derd-i ET.

²şabr u: hıç ET.

		<i>N'itsün dil-i sevdâ-zede biñ pāre mi olsun</i>					
167a	'Ulvî	Halk-ı 'âlemden biraz gönlüm cüdâ olsun derin Ârzü-yı cāh-ı devlet hep hebâ olsun derin Benden olmasın¹ şehâ senden rızâ olsun derin Kuluña gāhî vefâ gāhî cefâ olsun derin <i>Gönlümi қо 'aşkuñ-ıla mübtelâ olsun derin</i> <i>'Âkıbet bir şāh kul olur saña olsun derin</i>	'Ulvîyâ gülzâra vardum kılmağa² def'-i melâl Şundi bir dīvān elüme ol gül-i³bāğ-ı cemāl Ben⁴ tefe"ül idicek geldi bu nazm-ı⁵ pür-hayāl Oқuyup ol şāh-ı hüsne karşu itdüm 'arz-ı hāl <i>Gönlümi қо 'aşkuñ-ıla mübtelâ olsun derin</i> <i>'Âkıbet bir şāh kul olur saña olsun derin</i>	Müsed des/ 5 Bent		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Müseddes-i 'Ulvî Güft Raḥmetu'llāhi 'Aleyh ⁶
167 b	Meḥem med	Felek çekdi yüze şimin niķābı Bize göstermez oldu āf'itābı	Figān itdükçe bülbulveş Meḥemmed O gonce arturur nāz u 'itābı	Gazel/ 5 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün	Başlık: Ğazel-i Meḥemmed Güft Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

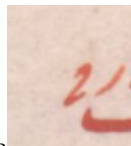
¹ olmasın: olmağa UD.

² kılmağa: itmege UD.

³ gül-i: gül ü İ.

⁴ Ben: Bir UD.

⁵ nazm-ı: fāl-ı UD.

⁶ Raḥmetu'llāhi 'Aleyh: Bu ifade mecmuuda kısaltmasıyla ifade edilmiştir.

167 b	Bākī	İtdi şikār gönlümi bir şüh-ı şeh-levend Müjgānı tır ü kaşı kemān turreşi kemend	A'dā yanuñda hürrem ü handān u şādmān Bākī gamuñla zār u dil- efgār ¹ u müstmend ²	Gazel/ 6 Beyit	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	Başlık: Ğazel-i Bākī Fermāyed
167 b	Sürürī	Āfitāb-ı tal'atūñden ref' olur çünküm niķāb <i>Ünzurūnā naķtebis min-nūrikūn³</i> dir āfitāb	Ey Sürürī bā'-i <i>Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r- Raḥīm⁴</i> Oldı Hāķdan tā ebed <i>men</i> <i>'indehü 'ilmü'l-kitāb⁵</i>	Gazel/ 5 Beyit	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Ğazel-i Sürürī Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
168a	Celālī	İhfāya kâdir olsam kūyuñ ziyāret itsem Karşuñda hāzır olsam 'arz-ı velāyet itsem Şāfī cevābın alsam def'-i hārāret itsem <i>Cāna derūn-ı derdüm bir bir ḫikāyet itsem Hicrān şebinde ḫālüm saña şikāyet itsem</i>	Başdan başa Celālī fermān-ı 'aşkı gördüm Sīnem meşāb-ı ⁶ pür-hün meydān-ı 'aşkı gördüm 'Aqlum gibi perīşān dīvān-ı 'aşkı gördüm <i>Göñlüm gibi ḫarābe eyvān-ı 'aşkı gördüm Mi'mār olup Muḫibbī⁷ am 'imāret itsem</i>	Tahmi s/ 5 Bent	Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün	Başlık: Ğazel-i Baḫtī Tahmīs-i Celālī Fermāyed Şiirin başlığında Bahtī'ye tahmis olduğu yazmaktadır. Ancak bu şiir Muḫibbī'ye tahmistir.
168a	Fevrī	Cān çıkarsa kūy-ı firķatde ğam-ı dildārdan Baş ⁸ giderse 'aşķ	Cān u dildür varı yoğı 'āşķuñ didüm aña Virsem olmaz mı dehān u la'lüne ey bī-vefā	Müseb ba'-ı Müz evic/ 5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Tercī'-i Bend-i Fevrī Şiir mecmuada

¹ dil-efgār: dil-figār İ.

² müstmend: derdmend BD.

³“Bize nazar edin de nurunuzdan biraz iktibas edelim.” *Kur'ân-ı Kerîm*,57/13. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁴ “Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla”*Kur'ân-ı Kerîm*, 1/1. ayetten iktibas edilmiştir.Bu dize SD'de şu şekildedir: “Ey mu'allim gel Sürürîden kitāb-ı 'aşķı gör”.

⁵“Allah ve bir de yanında kitap (Kur'an) bilgisi bulunanlar yeter” *Kur'ân-ı Kerîm*, 13/43. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁶ mesāb-ı:mişālī CD.

⁷Muḫibbī: Baḫtī İ.

⁸ Baş: Başı İ.

		içinde cünbiş-i¹ ağyardan Câme-i ten yansa nâr-ı sîne-i dildârdan² Tâc-ı ser düşse hevâ-yı âh-ı âteş- bârdan El çekem hep cân u baş u cübbe vü destârdan Geçmeyem hergiz belâ-yı derd-i ‘aşk-ı yardan Dönmeyem <i>ķālū</i> <i>belâ</i>³ da itdügüm iķrârdan	Didüm ancak anlara dünyâ vü ‘uķbâdur bahâ Ben tereddüd eyleyüp bakup⁴ tururken her⁵ yaña Güş-ı câna irdi hâtifden bu beyt-i cân-fezâ İrmek isterseñ dehân-ı la‘l-i yâre Fevriyâ Geç iki ‘âlemden el çek cümle yokdan vardan	Bent			“Tercî‘-i Bend” başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli “müsebba‘ı müzdevic”tir.
168 b	‘Ahdî	Yine sevdi dil-i şürîde⁶ bir şüh-ı sitemkârı Helâl olsun içerse kanımı şol çeşm-i hün-h‘ârı Beni yâd eyledi dil- ber alup yanına ağyarı <i>Bize her dem söger</i> <i>yârüñ leb-i la‘l-i</i> <i>şeker-bârı</i>	‘Aceb mi ‘Ahdiyâ dil-ber saña ‘arz eylese ahlâķ Mülâyimdür anuñ la‘lin öpüpdür cümleden² ‘uşşâķ Dimişdür âfitâb-ı nazma olan muṭṭali‘³ âfâķ <i>Güzellerden birer buse</i> <i>alur her şî‘rine İshâķ</i> <i>Anuñ-çün böyle tatludur</i> <i>anuñ ebyât u eş‘ârı</i>	Tahmi s/ 7 Bent		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Ğazel-i İshâķ Tahmîs-i ‘Ahdî

¹ cünbiş-i: hîle-i İ.

² dildârdan: bîmârdanMM.

³ “*Bir de Rabbin, Âdemoğullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ dediği vakit, ‘Pekâlâ Rabbimizsin, şahidiz’ dediler. Bunu kıyamet günü ‘Bizim bundan haberimiz yoktu’ demeyesiniz diye yapmıştık*” Kur’ân-ı Kerîm,7/172. ayetten kısmen iktibas edilmiştir.

⁴ bakup: bākî MM.

⁵ her: dört MM.

⁶ şürîde: dîvâne AHD.

		<i>Kim acırdı aî emsek ya öpmüş olsavüz¹ bārî</i>					
169 b	‘Ahdî	Fenâ üzre durur ⁴ ‘ömrün esâsı ber- karâr ⁵ olmaz Süleymân u Cem ü Cemşîd olanlar kâm-kâr olmaz ⁶ Meded ‘işret demin fevt itme dâ’im nâmdâr olmaz <i>Dilâ bezm-i cihânda</i> <i>kimse âhîr pâydar</i> <i>olmaz</i> <i>Meded elden koma</i> <i>ayağı fırsat ber-</i> <i>karâr olmaz</i>	Hâzer kıl diyü eydür ‘ Ahd ’anuñ ⁷ evzâ ⁻¹ râhından Şağın her dem şikâr olan gazâlün hicr-i dâmından Kemendi ele düşmez çek elün sevdâ-yı dâmından <i>Ol âhûyî saña şayd ola</i> <i>şanma iltiyâmından</i> <i>Öñünce kaçar ammâ</i> Bakiyâ âhîr şikâr olmaz	Tahmi s/ 5 Bent		Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün	Başlık: Gâzel-i Bâkî Tahmîs-i ‘Ahdî Güft
169 b	Cihādî	Çün cihād oldı benüm rûz-ı ezelde kısmetüm <i>Fî-sebîli’llâh⁸</i> bezl itdüm nukûd-ı kudretüm Nâm içün şanmañ gazâ yolında sa’y-i dikkatüm <i>İmtişâl-i cāhidū</i> <i>fî’llāh olupdur</i>	Çün fütüh olmaz Cihādî ‘asker-i seyyār-ile İste feyz-i Hâzret-i Hâkķı dem-i ebrâr ile Hoş dimiş bu beyt-i evvel kim zâr u estâr-ile ⁹ <i>Ey Meḥemmed mu‘cizât-ı</i> <i>Aḥmed-i muḥtâr ile</i> <i>Umarum gālîb ola a‘dâ-yı</i> <i>dîne devletüm</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	Başlık: Gâzel- i Meḥemmed Tahmîs-i Cihādî Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

² cümleden: cümle-i AHD.

³ muṭṭali’: maṭla‘-ı AHD.

¹ olsavüz:olsak İ.

⁴ üzre durur: üstinedür AHD.

⁵ ber-karâr: pây-dâr AHD.

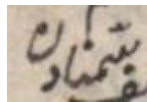
⁶ Bu dizeler AHD’de matla olarak yer almaktadır.

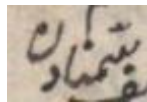
⁷ ‘Ahd’anuñ: “ ‘Ahdî anuñ” ifadesi vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

⁸ “Allah yolunda cihad edin.”Kur’ân-ı Kerîm, 9/41. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

⁹ Bu dizede vezin hatalıdır.

		<i>niyyetüm</i> <i>Dîn-i İslamuñ</i> <i>mücerred gayretidür</i> <i>gayretüm</i>					
170a	Cinânî	N'ola bülbülveş efgân eylesem ol verd-i ra'nâdan Gözüme hâr olur gül hasret-i rûy-ı dil-ârâdan Niçe bir dil perîşân ola ol zülf-i semen- sâdan ¹ <i>İlâhî baña vir yârî</i> <i>yâhud kırtar bu</i> <i>sevdâdan</i> <i>Ferâğat eyledüm</i> <i>'âlemde hep gayrı</i> <i>temennâdan</i>	Fenâ gülzârı açar bir gül-i bî-hâr seyr itsem Cihân bâğında yâ bir serv- i hoş-reftâr seyr itsem Cinânî n'eylerem huld-i kûy-ı yâr seyr itsem ² <i>Behişt-âbâd-ı kûy-ı yârda</i> <i>dîdâr seyr itsem</i> <i>Gözüm hazz eylemez</i> Çeşmî benüm gayrı <i>temâşâdan</i>	Tahmi s/ 5 Bent		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: Gâzel-i Çeşmî Tahmîs-i Cinânî Güft Bu tahmis "Cinânî Dîvânı"nda yer almamaktadır.
170 b	Emrî	Göründi 'aks-i ³ rûy- ı yâr mir'ât-ı semenlerde Zuhûr itdi hırâm-ı kadd-i dil-ber nârvenlerde Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytû'l-hâzenlerde <i>Bahâr oldı⁴ şafâ</i> <i>kesb idicek demdür</i> <i>çemenlerde</i> <i>Huşûsâ şalina</i>	Kaçan vaşl olsa bir meh- rûya ² dir dir ditremek hûyı Girür araya çok kucdurmaz ³ kabâ ol ⁴ sîm- pehlûyı Koşulayup yatur her gice bir cism-i semen-bûyı <i>Şarılup bir⁵ gül-endâma</i> <i>çeküp⁶ pehlûya meh-rûyı</i> <i>Ne hâletler nezâketler</i> <i>komış Hâk pîrehenlerde</i>	Tahmi s/ 3 Bent		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: Gâzel-i Nişânî Tahmîs-i Emrî Raḥmetu'llâhi 'Aleyh ⁷

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ 'aks-i: luṭf-ı ED.

⁴ oldı: irdi ED.

		<i>yanuñca serv-i sîm-tenler de¹</i>					
171a	Bahtî	Şahn-ı ‘âlem merğzâr oldı ⁸ dilâ nev-rûzdur Tâze cân baḡş itdi ⁹ ezhâra şabâ ¹⁰ nev- rûzdur	Çengini alup ele bezm-i felekde Bahtiyâ Kıldı nâhîd-i felek bir hoş nevâ ¹¹ nev-rûzdur	Gazel/ 5 Beyit		Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	Başlık: Ğazel-i Bahtî Sellema’llâhu Te‘âlâ der- Ḥaḡḡ-ı Rûz-ı Sultânî
171a	Vaḡdetî	Köhne mey taldur ayaḡa sâḡiyâ nev- rûzdur İdelüm ‘ıyş [u] şafâya ibtidâ nev- rûzdur	Şafḡa-i ruḡsâr-ı yâri çıḡdı zülfi kıldı cây Oldı hem-ser Vaḡdetî şubḡ u mesâ nev-rûzdur	Gazel/ 6 Beyit		Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	Başlık: Ğazel-i Vaḡdetî Naẓîre- i Bahtî Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
171a	Yahyâ	Ġoncenüñ ḡalbin yine açsun ¹² şabâ nev-rûzdur Bûlbûl-i zâr eylesün bir hoş-nevâ nev- rûzdur	Şâddur ¹³ Yahyâ ki eyyâmında Sultân Aḡmedüñ Gicesi ḡadr ü günü bayrâm yâ ¹⁴ nev-rûzdur	Gazel/ 5 Beyit		Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	Başlık: Ğazel-i Yahyâ Naẓîre-i Bahtî Raḡmetu’llâhi ‘Aleyh
171a	Sûzî	Ġoncenüñ ḡalbin	Devr-i ‘adlinde o şâh-ı	Gazel/		Fâ‘ilâtün	Başlık: Ğazel-i

² meh-rûya: maḡbûba ED.

³ ḡucdurmaz:ḡoḡ durmaz: İ.

⁴ ḡabâ ol: ḡabâyâ İ.

⁵ bir: her ED.

⁶ çeküp: çeker ED.

⁷ Raḡmetu’llâhi ‘Aleyh: Bu ifade mecmuada kısaltmasıyla ifade edilmiştir.

¹ Bu dizeED’de şu şekildedir: “Ḥuşuşâ böyle yanuñca ola sîmîn bedenler de”.

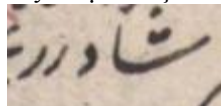
⁸ oldı: - BHD.

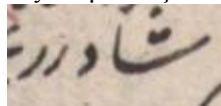
⁹ itdi: esdi İ.

¹⁰ şabâ: ziyâ BHD.

¹¹ nevâ: havâ BHD.

¹² ḡalbin yine açsun: açsun yine ḡalbin ŞYD.

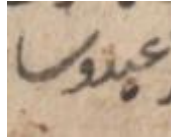

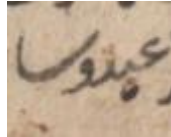
¹³ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

¹⁴ yâ: veyâ ŞYD.

		açan her rûz dilâ nev-rûzdur ¹ Şaḥn-ı gülzâra viren neşv ü nevâ nev- rûzdur	mâ‘delet-perver ki şeb Ḳadr olup her şubḥumuz ‘ıydveş(?) ² nev-rûzdur ³	6 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Süzî Naẓîre-i Baḥtî Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
171 b	Yahyâ	‘Aşka ḳâbil dil mi yok şehir içre bir ⁴ dil-ber mi yok Mest mi ⁵ yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok	Niçün ebkâr-ı ma‘ânî bilmez ⁶ erbâb-ı naẓ(ı)m Yohsa Yahyâ gibi üstâd-ı sülḥan-perver mi yok	Gazel/ 5 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Yahyâ Sellema’llāhu Te‘ālā ‘Aleyh
171 b	Ġubārî	‘İyş [u] nüş olmaz niçün sâḳî mi yok sāgar mı yok Zevḳ [ü] şevḳ olmaz şafâ-yı dil mi yok dil-ber mi yok	N’ola elden düşmese şi‘rûn Ġubārî şubḥ-dem Rište-i naẓmuñ mı yok naẓmuñı şorar mı yok ⁷	Gazel/ 5 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Ġubārî Naẓîre-i Yahyâ Sellema’llāhu ‘Aleyh
171 b	Münhî	Sende sîm [ü] zer mi yok bilmem dilâ dil-ber mi yok Câm-ı ğam çekmek n’idersün mey mi yok sāgar mı yok	Ma‘rifet burcında bir baḥt-ı hümayün Münhiyâ Ḥusrev-i mülk-i belâgat bir bülend-aḥter mi yok	Gazel/ 5 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Münhî Naẓîre-i Yahyâ Sellema’llāhu Te‘ālā Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
172a	Şuhūdî	Gelen luṭf [u]	Girîbānum alaldan dest-i	Müseb		Mefā‘ilün	Başlık: Tahmîs-

¹nev-rûzdur: nev-rûz İ.

² Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ bir: yâ ŞYD.

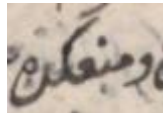
⁵ mi: - ŞYD.

⁶ bilmez: beslemez ŞYD.

⁷ Bu dizede vezin hatalıdır.

		vefâdur dâ'im ey baħr-ı şafâ senden Keremdür irişen ey Hızr-dem Yūsuf- likâ senden Mürüvvet mihridür zâhir eyâ nūr-ı Hudâ senden Kimesne görmemişdür zerre-i cevr ü cefâ senden Demidür eyler-isem yine saña ilticâ senden <i>Günâhum bildüm eylersem n'ola rahmet ricâ senden Terahhum eyle sulţānum haţā benden 'aţā senden</i>	miħnet sîne-çāk oldum Şerār-ı nār-ı ğayret yakdı cānum süznāk oldum Düşüp çāh-ı belāya Yūsufāsā derdnāk oldum Şuhūdiyem yüz urup zîr-i na'lünde ħāk oldum ¹ Dem-i āħirdeyem bir dem nazar kıl ben helāk oldum <i>Günâhum bildüm eylersem n'ola şefkat ricâ senden Benüm devletlü sulţānum haţā benden 'aţā senden</i>	ba'-ı Mütek errir/ 7 Bent		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	i Şuhūdî Sellema'llāhu Te'ālā Bu şiir "Şuhūdî Dīvânçesi"nde yer almamaktadır. Şiir mecmuada "Tahmis" başlığı ile yer almaktadır. Ancak şiir "müsebba'-ı mütterrîr"dir.
172 b	'Ulvî	Cihān bāğında ħadd ü zülf ü çeşm ü kaddūn ey dil-ber Biri güldür biri sünbül biri 'anber biri 'ar'ar	Sımāţ u muṭrib ü sākî vü şem' olmağa bezmünde Gelür her şeb şihāb u keh- keşān zühre meh-i enver	Kasid e/ 33 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Başlık: Kaşîde-i 'Ulvî Çār- Ender-Çār Sellema'llāhu Te'ālā
173a	Süvārî	Bilünmez şān-ile şānuñ 'aceb yā Rab ne şāhsın sen Nişān-ı şānuñ oldu cümle 'ālem bî- nişānsın sen	Ne şāhān-ı dimağūnda ² Süvārî nazm şān buldı Ne şāndur şān-ı 'ālî-şānuñ ey destşāh-ı şāhsın sen	Gazel/ 7 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Başlık: Ğazel-i Süvārî Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
173a	Ĥālîşî	'Ayāndur gün gibi	Ķazā tîrin Ķader	Gazel/		Mefā'ilün	Başlık: Ğazel-i

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

² Bu kelime mecmuada

şeklinde yazılıdır.

		zātuñ velī gözden nihānsın sen Münezzehsin mekāndan anuñ- içün lā-mekānsın sen	ķavsinden atdukça yed-i şun‘uñ Nişāndur Hālişī bendeñ velīkin bī-nişānsın sen	7 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Hālişī Naẓīre Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
173 b		Nite zül ‘ālemine nāzır olana ‘ayānsın sen ‘Avālimden olan feyz-i vücūduñla beyānsın sen Kamu eşyāda Zāhir Hayy ü Kādir ¹ Cāvidānsın sen <i>Mekān senden tolı yā Rab velīkin bī- mekānsın sen Vücūduñla zamān mamlū velīkin bī- zamānsın sen</i>	Bu sırruñ ğayrdan hīç revānın bulmadı kimse ² Yine sırruñdadur terk-i ‘ayānın bulmadı kimse Vücūduñ zevraķından geç revānın bulmadı kimse Murādī bil bu deryānuñ kenārın bulmadı kimse Naẓar eylerse ³ saña bil ki baħır-ı bī-kerānsın sen	Tahmi s/ 5 Bent		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Taħmīs- i Murādī Sellema’llāhu Te‘ālā Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
173 b	‘Ahdī	Baňa dirlik ħarām oldı begüm sensüz n’idem cānı Şehā ‘ıyşuñ ⁴ mūdām olsun benüm ‘ömrüm olup fānī	Şoñı derdün ⁵ döner derde ‘ilāc olmaz aña kaç‘ā Devā dirseñ şoñı vādur ⁶ yüri ‘ Ahdī ķo dermānı	Gazel/ 5 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Maķlūb el- Muzārī‘ ber- Tertīb-i Kelimāt li-‘Ahdī
174a	‘İşyānī	Dünyede ⁷	Her güle yād-iken	Müsed		Fe‘ilātün	Başlık:

¹Bu dizede “Kādir” kelimesinden sonra gelen “u” vezin gereği dizeden çıkarılmıştır.

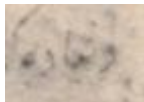
² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ eylerse: iderse MUD.

⁴ ‘ıyşuñ: ‘ışkuñ AHD.

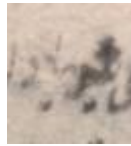
⁵ derdün: derdim AHD.

⁶ vādur: dādur İ.

⁷ Mecmuada şeklinde yazılan kelime vezin gereği “dünyede” şeklinde okunmuştur.

		gördüğüm ālāmı size(?) ¹ yād ideyin Şarşar-ı āh-ile ‘ālemi ber-bād ideyin ² Dil-i maḥzūnı belā çekmege mu‘tād ideyin Cānuma gözden aķan hūn-ı dili zād ideyin <i>Bunca feryādum işitdūn dimedūn dād ideyin Sen ki dād itmeyesin ben kime dād ideyin</i>	pādişāhum iḥsānı ³ Sicin-i miḥnetde kıoma meded pīr-i ‘İşyānı ⁴ Kul beşerdür ne ‘aceb olsa eger nokşānı N’ola cürmüm çoğ-ısa ‘afv-ı şehinşeh kani <i>Bunca feryādum işitdūn dimedūn dād ideyin Sen ki dād itmeyesin ber⁵ kime feryād ideyin</i>	des/ 7 Bent		Fe‘ilātün Fe‘ilatün Fe‘ilün	Müseddes-i ‘İşyānı Naẓıredür Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
174 b	Bākī	Te‘āla’llāh zihī tāk- ı bülend-i āsmānāsā Hezār aḥsente ey burc-ı felek-ķadr u semā-sīmā	Nigehdāruñ Hūdāvend-i zemīn ü āsmān olsun Cihān durdukça ābād olsun ol tāk-ı felek-fersā	Kasid e/ 23 Beyit	M ed hi ye	Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Kaşide-i Bākī Efendi Berāy-ı Ferīdūn Beğin Nişanı
175a	Aḥmed	Şeh-i taht-ı nübüvvet pertev-i mihr-i cihān-ārā Şehīd-i ‘ālem-i şūret sa‘īd-i ‘ālem-i ma’nā Şabāvetden nübüvvet hükmini	Şalāt-ile selāmuñ hıdmetin her dem edā eyle Nişār-ı ravza-i pāk-i cenāb-ı Muştafā eyle Temennā-yı şefā‘at ile Aḥmed ilticā eyle Du‘ā-yı ḥayrı bunda cem‘ olanlardan ricā eyle	Müsed des/ 5 Bent		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Der- Ḥaḳḳ-ı Ḥazret-i Yahyā Müseddes-i Aḥmed Bu şiir kaynaklarda

¹ Bu kelime mecmuada şeklinde yazılıdır.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ ben: - İ.

		kāmil kılup icrā Cihān ālāyışinden tutduğında semt-i istiğnā <i>Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi'-i vālā</i> <i>Sünen ehline mecma'dur maḳām-ı Ḥazret-i Yahyā</i>	<i>Müşerref oldu nūr-ı pāk ile bu cāmi'-i vālā</i> <i>Sünen ehline mecma'dur maḳām-ı Ḥazret-i Yahyā</i>				bulunamamıştır.
175 b		Dün duḡter-i rez muḡtesib-i 'aşruñ elinden Ḥum gūşesine girdi bugün atdı қаpağı		Müfre d/ 1 Beyit		Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün	Başlık: Beyt Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
175 b		Bir deliḳanlı ḡarāmîdür diyü ḡabs itdiler Aşmadan kırtuldu ammā çok şıḳılmışdur şarāb		Müfre d/ 1 Beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Kıt'a Bu şiir mecmuada "Kıt'a" başlığı ile yer almaktadır. Ancak bu şiirin nazım şekli beyittir. Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
175 b	Ṭālibī	Menba'-ı cūd [u] seḡā Ḥazret-i Esmā Sulṭān ¹ Ḥük-m-ile fermān idüp irsāline	Ṭālibī bende didi tāriḡini Bā-ḡük-m gitdi Sitanbula Āmine (?)	Tarih/ 5 Beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Buruḳ Aḡmed Aḡanuñ Kerīmesinün Āsitāneye Getürdüklerinün Tāriḡidür

¹ Bu dizede vezin hatalıdır.

							Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
177a	Āgehī	Çekdürüp fūrķatañı bizden ırağ olduñ sen Baħr-i ‘aşķ içre ¹ niçe furtınalar çekdüm ben	Kelimātuñ dūr-i deryā-yı ħaķīķat añlar Baħr-ı ma‘nāda şināverlik iden ehl-i sūħan	Kasid e/ 29 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilatün Fe‘ilün	Başlık: Kaşīde-i Āgehī Berāy-ı İşīlāhāt-ı Keştī
178a	Cūyī	Derd-i serdür geminūñ Ĥaķ bu ki tarz u ² töresi ‘Aķlı başında olan aña ³ ider mi hevesi	Ĥaķ selāmetle vuşūlini müyesser kılıcak ⁴ Kor gider mi hele bir daħı Cūyī Tūnusı	Kasid e/ 13 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilatün Fe‘ilün	Başlık: Der- Beyān-ı Zemm-i Keştī Güft Cūdī Efendi Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
178 b	Tālibī	Gūş idince kimi maħv (...) ⁵ sen bu dil hemān Elde ĥamem kāğıd- ile jāj-ħāy itdi meni	Tālibī ben de didüm böyle bir tārīħ aña ⁶ Evsat-ı Paşkalyada Rūm- ile Kürdūñ Ermeni	Tarih/ 3 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilatün Fe‘ilün	Başlık: Tārīħ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
179 b	‘Āşık	Bir ağaç kāmīl olınca ibtidā kökden büyür Nice yüz biñ dalı vardur ĥudretinden şu yürür Bāreka’llāh ĥūb yaratmış güzel	‘Āşık ‘ömr-i fānīde çün ‘ār idüp ĥayret çeker Dünyā ĥadar mālın olsa beş on arşun bez yeter Aħmedüm şuyum ııdır Muştafām alur döker Sīm-i (?) teneşüre çıķdı şāla ĥayrānum bugün	Gazel/ 8 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: - Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

¹ ‘aşķ içre: firķatde GD.

² u: - İ.

³ olan aña: orda göge İ.

⁴ kılıcak: idicek GYYM.

⁵ Mecmuada bu kısım okunamamıştır:

⁶ Bu dizede vezin hatalıdır.

		meyve virür Yılda bir meyve viren ol dala ḥayrānum bugün					
180a	Bedī ez- Zamān	(كفى) نا بأنا في زمان مذمم ... يذاد عن الحق المبين ويدفع ¹	يُتوقع أن يفاهم ²			Fe‘ulün Mefā‘ilün Fe‘ulün Mefā‘ilün	Başlık: بالملاحظة يُعَرَّفُ مُصَنِّعٌ عَرَبِيَّةٌ Şiir Arapça’dır. Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
180a		(عزیز لا یقیم بم سواه، ³ فكاشفه قد فك (مقام رقیبا سره ⁴)	یرید الفصل والوصل موهما، ⁵ ویسلب أوصافا تجلت (مقام بقهره ⁶)			Fe‘ulün Mefā‘ilün Fe‘ulün Mefā‘ilün	Başlık: يُعَرَّفُ مُصَنِّعٌ عَرَبِيَّةٌ... Şiir Arapça’dır. Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
181a	Aḥmed	Gözüm hîç gördüğün var mı be- ḥaḫḫ-ı sūre-i Ṭāhā Benüm yārüm gibi dil-ber benüm gönlüm gibi şeydā	Sevelden Aḥmedī anı mis(i)kīn oldu gör anı Yürür şūrīde vü bī-dil gezer āvāre vü tenhā	Gazel/ 5 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Aḥmed-i Rūmī Çelebī Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
181 b		Ne fevz kırduk gidüp fınduk-ıla ol beste-lebüz biz Nice rām idelüm ol çeşm-i bādāmı ‘acebsüz biz		Müfre d/ 1 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: İki Şār Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
181		Hezār ‘uşşākı var		Müfre		Mefā‘ilün	Başlık: Diğer

¹ Apaçık hakikatten saptırılan, kovulan, kınanacak bir dönemde yaşamak bize (yeter)

² Yönlerinden beklenen.

³ Böyle yüce bir makama onun dışında kimse yakışmaz.

⁴ Şüphesiz orada sırrı keşfetmek çok yüksek bir seviyedir.

⁵ Arınmayı, birleşmeyi ve yakınlaşmayı istiyor.

⁶ Onun gücüyle akıl alıyor.

b		bir bî-vefānuñ olma meftūnı Yetişmez çü (...) biñ olsa fınduk altunı		d/ 1 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
182 b	Hemde mī	İlāhī eyle fazluñla mü'ebbed Āl-i 'Oşmānı' ¹ Çün itdün bunları sen ehl-i İslāmuñ nigehbānı	İlāhī 'ömrin efzūn eyle anlar yirde yatdukça İlāhī sen qabūl eyle du'a- yı müstemendānı	Kasid e/ 83 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	
184 b	Cāmī	Leb-i dil-dāra revnaq cūşış-i tebhāleden gelmiş O gül-berg-i tere tāb u tarāvet jāleden gelmiş	İder āh [u] figān erbāb-ı 'aşkı maqber-i Cāmī Hezāra gülşen-i 'ālemde rağbet nāleden gelmiş	Gazel/ 7 Beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Başlık: (...) ² Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
185a	Himmet ī	İlāhī zulmet-i cürm- ile tōldum Nedāmet eyledüm estağfiru'llāh Uyup şeytāna nefsüme kul oldum Nedāmet eyledüm estağfiru'llāh	Günehden her ne ki yā Rabbī kıldum Peşīmān oluben cürmümi bildüm Yalvarup Himmetī kapuña geldüm ³ Nedāmet eyledüm [estağfiru'llāh]	İlahi/ 4 Dörtlü k		Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün	Başlık: İlāhī Der-Makām
185 b	Aḥmed	Zeyn itmek-içün cennete insān iledürler Qulluğa aña hūr-ıla ğılmān iledürler	Aḥmed şaḳın aldanma bugün tāc u qabāya 'Üryān getirüp dünyeden ⁴ 'üryān iledürler	Gazel/ 7 Beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	Başlık: -
185 b		Mey ü maḥbūbladur zevkī behiştün de hemān		Müfre d/ 1 Beyit		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün	Başlık: Müfred

¹ Bu dize HFS' de şu şekildedir: "Ḥatālardan emīn eyle İlāhī Āl-i Oşmānı".

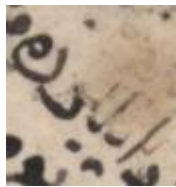
² Buradaki kelime mürekkep dağılmasından dolayı okunamamıştır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ dünyeden: dīnden SAD.

		Ḥaber aldum o ṭarafdan bize Ādem geldi				Fe‘ilün	
186a		Bu gönüm şehrini seyrân iderken Didi sırrum baña seyrân içinde	Bu eşk meydânıdır bunda ār olmaz Ne gevherler bulunur meydân içinde ¹	İlahi/ 5 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün	Başlık: İlāhī
186a	Derviş Yünus	Bülbül niçün böyle feryād idersin Ötme bülbül ötme bağrum delikdür Varup yad illerde ² mekân tutarsın Ötme bülbül ötme bağrum delikdür	Derviş Yünus kanaduñ vardur uçarsın ³ Acı deryâları öte mi geçdüñ Ayrılık şerbetin sen de mi içdüñ Ötme bülbül ötme bağrum delikdür	İlahi/ 5 Dörtlü k		11’li Hece Ölçüsü	Başlık: İlāhī
186 b	Ḥafī	Sīnemün bāğında bitmiş bir ağaçdur iki dal Biri elma biri ḥurmā biri sükker biri bal	Bu sözi añlamağa ‘ārif gerekdür ey Ḥafī Biri nūr-ı Muştāfādur biri Ḥayy-i Zū’l-celāl	Bilme ce/ 5 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Bilmece Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
186 b	Ḥalīlī	Bāğ-ı sīnemde kurulmuş iki çāder āşikār Biri ebyaz biri esved biri vāsi‘ biri dar	Añlamadum bunları ben kim ki yazdıysa aḥī Añlar anı kim ki yazdıysa degüldür hiç Ḥafī	Bilme ce/ 6 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Diger Bilmece Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
Zahr iye		Seyr eyle o billür- beden tāze Firengi Beñzer kızıl elmaya o gül ruhları rengi	Mişlin bulamazsın o büt-i ‘işve-perestün Gezseñ Budinün İsveç ü Beç hem Felemengi	Müfre d/ 2 Beyit		Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün	Başlık: -

¹Vezin aksamaktadır.

² Bu kelime nüshada şeklinde yazılıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

	Feridî	Şād olup Mecnûn-ı maḥzûnuñ yapıldı ḥâṭır Ey Feridî eylemekle kâsesin Leylî şikest		Müfre d/1 Beyit	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
		Görüp seng-i mezârum ehl-i diller ey kemân-ebrû Didiler tîr-i ḥasret irdügi yire nişândur bu		Müfre d/ 1 Beyit	Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	
		Sendedür istedüğüñ sende teccessüs eyle Şalma her cānibe etbā'-ı hedād-ı cāsūs		Müfre d/ 1 Beyit	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	
		Dās şeklinde felekde görinen miş-i hilāl Ḥāşılı 'ömrini ḥalkuñ bilmege âlet gibi		Müfre d/ 1 Beyit	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
		Māh-ı nev şanma felekde görinen her ay başı Çarḥ gibi bu ṭālib-i dünyāya parmak oynadur		Müfre d/ 1 Beyit	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
		Nice bir yaslayayum mülk-i vücüd içre teni 'Azm-i rāh-ı 'adem itsem baña yoldaş degül		Müfre d/ 1 Beyit	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	

		‘Aşk-ile ne ğam olsa helāk bu dil-i şeydā Men mātemine’l-		Müfre d/ 1 Beyit		Mef‘ülū Mefā‘ilū Mefā‘ilū Fe‘ülün	
Der-kenâr							
142a	Ža‘i fī	Gün-be-gün eksilmede ebnā-yı ādem ² Ölen ölürl kalan çekerler mātem Harāb olur gider zulm- ile ‘ālem Baykuş da vīrānum yok diyü ağlar	Ehl-diller dilenür erlik öğrenür Nāzlı nāzında tāzelik öğrenür Ža‘ifī şimdi Haḳḳa yārliḳ öğrenür ³ Evvelde bir ḥoḳḳa dehānum yok diyü ağlar ⁴	Koşm a/ 11 Dörtlü k		11’li Hece Ölçüsü	Başlık: -
144a	Mü nīf	Dem-ā-dem peyk-i āhum ṭurra-i yāri çalar çarpar Şabāveş bir nefesde Çīn ü ⁵ Ferḥārī çalar çarpar	Münīfā vakfe gir maḥv ü ⁶ iṣ(i)bāt olmadan ḥāmēm Miyān-ı kūçehā-yı saṭr-ı eş‘ārī çalar çarpar	Gazel/ 5 Beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Münīf
149 b	Hū kmī	Nār-ı ‘aşḳa bir gönül olsa eger kim ibtilā Lā-cerem sönmez dökülse āb-ı dünyā çün aḥḥa	Bāde nūş itdüm pey-ā-pey mest olup merdāne hem Rāh-ı ‘aşḳda olmağa yamān-ı ‘ālem Hükmiyā	Gazel/ 5 Beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Başlık: Ğazel-i Hükmi
153 b	Zātī	Hoş imiş şöḥbet-i mey arada ⁷ meh-pār ⁸ olıcaḳ Bir yüzi gül lebi mül ṭurresi ⁹ ṭarrār olıcaḳ	Ayağı tozını ¹⁰ Zātī yüzine sürdügümi Dir gören buncılayın olsa hevā-dār olıcaḳ	Gazel/ 5 Beyit		Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Başlık: Ğazel-i Zātī
155 b		Bir günāhkār ḳuluḥām ben senūñ ey Ferd Eḥad Senden özge ḳılamaz	Nāgehān ilişe cānuma çen(i)gāl-i ecel Bir ḳadeḥ şu getüre			Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün	Başlık: - Şiirin bazı

¹ “Aşkından ölen şehid olmuştur”.

² Bu dizede vezin hatalıdır.

³ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁴ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁵ ü: - İ.

⁶ ü: - İ.

⁷ arada: gicede ZD.

⁸ meh-pār: mihtār ZD.

⁹ ṭurresi: ṭurra-i ZD.

¹⁰ Ayağı tozını: Ḳademi ḥāḳine ZD.

		kimse benüm cürümü 'ad Şefkat it hālūme baķ eyleme ki sen beni red Luţfuñ olmazsa cihānda yanaram tā ebed 'Ālemūñ faķri Muḥammed bize ol demde meded Cümle maḥlūķa murādın vire Allāh meded Meded ey raḥmeti çok Kādir ü Settār meded	ķarşuma İblīs-i deġāl Diye İmānuñı vir şu vireyüm gel berü gel N'ola şermendenüñ aḥvālī dirīġā o maḥal ¹			Fe'ilün	dizeleri eksiktir. Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
159a	'Ālī	Çok ʔa'n ider olduñ ʔatı mestāne ḥazāna İnşāf ne inşāfa gelür ne uşanursun	'Ālī gibi şābit-ķadem olduñsa yoluñda Ser-ḥalka-i zıķr içre niçün ırġalanursun	Kıt'a/ 2 Beyit		Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün	Başlık: - Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
165 b	Ke māl Üm mī	Ey evvel ü āḥir ma'mūr ² Muḥammed Ey bāṭın u ³ zāḥir pür-nür Muḥammed ⁴	Sen kıl bu Kemāl Ümmi günehkāra ⁵ şefā'at Lüţfuñ ile nāşır u manşūr Muḥammed ⁶	Kasid e/ 13 Beyit	N aa t	Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün	Başlık: Na't-ı Resül
167 b	Şe m'ī	Zehr-i ġam deryāların cām-ı felekden sākiyā Bir nefesde nüş iden 'āşıklara şad merḥabā	Āfitābum Şem'İves yaķduñ ⁷ cihānı ser-te-ser Altun üsküfle geyüp gün gibi nārencī ķabā	Gazel/ 7 Beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Başlık: Ġazel-i Şem'ī
175a	'Āş ık	Yā İlāhī baña iḥsān eyle Dilūme zıķrūñi āsān eyle	Ol ḥabībūñ ḥaķı içün yā Rab 'Āşıkūñ yoldaşın İmān eyle	Gazel/ 5 Beyit		Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Başlık: - Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

¹ Şiir, mecmuada burada bitmekle birlikte bazı dizelerin eksik olduğu anlaşılmaktadır.

² Ma'mūr: Bu kelime mecmuada silik olduğundan okunamamaktadır.

³ u:- KÜD.

⁴ Bu beyitte vezin hatalıdır.

⁵ günehkāra: günāhkāra İ.

⁶ Bu dizede vezin hatalıdır.

⁷ yaķduñ: yaķduk İ.

Tablo 4.2:Mensur Bölümler Tablosu

Yp. Nu.	Müellif	Eser Adı	Baş	Son	Konu	Açıklamalar
175b	-	T743	Yā men lecceme'l- mütekebbirine ¹ bi-licāmi ‘azametih ²		Dua	Mecmuada yer alan Arapça dua şu anlama gelmektedir: “Ey muhafaza eden Allah’ım, kibirlenenleri azametinin gemiyle dizginle”. Kaynaklara göre bu dua sınava girerken başarı elde etmek amacı ile okunması gerekmektedir. Ancak mecmuada şümarı ile ilgili bir bilgi yer almamaktadır.
179a	-	T743	Biraz nāne 5 dirhem, şeh-dāne gövenlik 2 dirhem, hāliş balmumu 12 dirhem	Bal mumın eridüp ve biraz nāne ile ve biraz nāne ile gövenligi daḥi muḥkem sıcak eridüp içine karişdurup bir parça mā’ī birini muşamma‘ yapup ve bir iki dāne fetīl yapup yaksa ve bir pāk dipli şahan içine şokulup ve mezbūr fetīlūñ üzerine duta şu ısındukça yine şu döke şu kıya bu minvāl alına iş cem‘ olduğdan	Fevaid	Başlık: Terkīb-i Sürme Bu tarif kaynaklarda bulunamamıştır.

¹mütekebbirine: müctebirine İ.² “Ey muhafaza eden Allah’ım, kibirlenenleri azametinin gemiyle dizginle”.

				isti'māl eyleye ğāyet nāfi'dür.		
179a	-	T743	Şabāḥ namāzından şoñında vird olunacak āyet-i kerīmedür:	Bismillāhir- Raḥmāni'r- Raḥīm. <i>Ve men yettekıllāhe yec'al lehü mahrace.¹ Ve yerzükhü men ḥayşü la yaḥtesib. Ve men yetevekkel ala'llāhi fehüve ḥasbüh. innallāhe bāligu emrih. Qad ce'alallahü liküllü şey'in kadrā.²</i>	Dua	Başlık: - Sabah namazından sonra okunması tavsiye edilen ayete yer verilmiştir.
180b	-	T743	Üşüme için gāyet mücerrebdür	ol sā'at def' olur.	Fevaid	Başlık: - Üşüme ve humma hastalığı için bilgiler yer almaktadır. Bu tarif kaynaklarda bulunamamıştır.
180b	-	T743	Qulnā yā nāru kūnī berden ve selāmen 'alā İbrāhīm ³ (...)			Başlık: -
181b	-	T743	El-ḥaz nāfi'ü'l- (...)	tekrār tecdīd ile o def' ideler.	Fevaid	Başlık: -
181b	-	T743	10 'aded (...), 10 'aded çödük otı, 10 'aded fınduk kabuğı,	şabāḥda aḥşamda fınduk kadar isti'māl eyleyeler, mücerrebdür.	Fevaid	Başlık: -

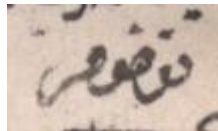
¹ “Kim Allah’tan korkarsa Allak ona bir çıkış yolu yaratır.” Kurân-ı Kerîm, 65/2. ayetten kısmen iktibas olunmuştur.

² “Ve onu ummadığı yerden rızıklandırır. Kim Allah’a güvenirse O, ona yeter. Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.” Kurân-ı Kerîm, 65/3. ayet iktibas edilmiştir.

³ “Biz: ‘Ey ateş! İbrahim’e karşı serin ve zararsız ol’ dedik” Kur’ân-ı Kerîm 21/69. ayetten iktibas olunmuştur.

185a	-	T743	Yidi kimesne bir 'avrata zīnā itmiş ola.	Birine dağı bir nesne lāzım gelmemiş, mecnūn imiş.		Başlık: -
Der-kenâr						
147b	-	T743	Kebāb 5 'aded, lisān-ı şığur 5 'aded, beyāz şoğan kuzumer ¹	ķākūle 5 'aded, turp tohumu 5 'aded, 'asel (?) 300 'aded.		Başlık: Muķavviyāt Bu tarif kaynaklarda bulunamamıştır.

¹ Bu kelime mecmuada

şeklinde yazılıdır.

5. SONUÇ

Sözlükte “toplanmış, bir araya getirilmiş şey” olarak tanımlanan mecmua, seçme şiirlerin çeşitli konularda kaleme alınmış şiir parçalarının genel adı olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde dualar, şiirler, şarkılar, muammalar, ilaç tarifi ve faydalı bilgiler barındıran mecmualar klasik şiirimize ait nazım tür ve şekilleri bakımından bilgiler vererek geçmiş gösteren bir ayna vazifesi görmektedir. Farklı dönemlerde yaşamış ve kimi nedenlerle kayda girmemesi sebebiyle edebiyat tarihindeki yerini alamamış şairleri mecmualar vasıtasıyla keşfetme imkânı buluruz. Mecmualar içerisinde yer alan edebî birikim, mecmuanın kaleme alındığı yüzyılda kullanılan aruz kalıpları, nazım şekilleri, birbirlerini tanzir eden şairlerin şiirleri hakkında bilgi vermesi bakımından ayrıca önem arz etmektedir. Çalışmamıza temel teşkil eden mecmua, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numara ile kayıtlı bulunmaktadır. Mecmuada klasik dönem şairleri yer almaktadır. Çalışmamızda tespit edilebildiği kadarıyla 66 şaire ait 94 şiir yer almaktadır. Bazı şiirlerde mahlas ya da başlığa yer verilmemesi nedeniyle 19 adet şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Mecmuada yer alan şiirler arasında sadece 3 tanesi 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Bu şiirler içerisinde 1 tane Farsça şiir ve 2 tane Arapça yazılmış şiire rastlamaktayız. Arapça yazılmış bu iki maktû’a şiir Türk edebiyatında çok fazla tercih edilmeyen tavil bahri ile kaleme alınmıştır. Mecmua içerisinde 2 tane Arapça dua ve 9 tane fevâid yer almaktadır. Mürettibinin kim olduğu hususunda kesin bir sonuca ulaşamadığımız mecmuada yer alan ferağ kaydından yola çıkarak H. 1266- M. 1849-1850 yıllarında tertip edildiğini söylemek mümkündür. Bosna Valisi Tahir Paşa’nın kâtibi Vasfî Efendi ya da amcası veya dayısının mecmuanın mürettibi olması ihtimal dâhilindedir. Bununla birlikte mecmuanın tamamı dikkate alındığında Şeyh Nûşî Efendi’nin bilinen şairlere oranla daha fazla şiirine yer verilmesi mecmuanın mürettibi olabileceği ihtimalini akla getirmektedir.

Bu çalışmanın amacı; klasik Türk edebiyatı çalışmalarının mihenk taşı oluşturulan mecmualar üzerinde yapılan araştırmalara bir yenisini eklemek; kaynaklarda ismine rastlamadığımız şairleri tanıtmak ya da daha önce kaynaklarda ismine rastladığımız ancak şiirlerine rastlamadığımız şairlerin şiirlerine ulaşmak; hayatı hakkında çok fazla bilgi elde edemediğimiz şairler hakkında ilim âlemine bilgi sunmak; mecmua içerisinde yer alan edebî birikim ile tarih, coğrafya, müzik gibi diğer sosyal bilim dallarına katkı sunmak;

edebiyat camiasında bilinen yaygın kanıları desteklemek ya da manzum parçaların farklılıklarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numara ile kayıtlı şiir mecmuasının 142a-186b varak numaraları arasında yer alan şiirlerin çeviri yazılı metin hâlinde sunumu yapılarak mecmuadaki şair ve şiir birikiminin tespiti yapılmaktadır. Bu doğrultuda Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında, çeviri yazıya aktarılan şiirlerin ve şairlerinin sistematiK olarak tablo hâlinde dökümü yapılarak mecmua içerisindeki edebî birikim dijital ortamda edebiyata ilgi duyan araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 numara ile kayıtlı şiir mecmuasının çeviri yazılı metninin hazırlanması, MESTAP’a göre detaylı olarak ilk defa incelenmesi çalışmamızın orijinalliğini ortaya koymaktadır. Mecmuanın farklı bir nüshasına rastlanmamıştır. Çalışmamız Cinânî, Fevrî, Kâmî, Şeyh Nûşî Efendi, Za‘îfî, Zuhûrî gibi hakkında çok fazla bilgi edinemediğimiz şairlerin kaynaklarda yer almayan şiirlerinin tespit edilmesi imkânını sunmaktadır. Mecmua, seçme şiirleri ihtivâ etmesi yönüyle zengin bir kaynaktır. Çalışmamız içerisinde sadece gazel ve kaside değil; tarih ve kıt‘alar da yer almaktadır. Mecmuada her biri ayrı birer sanat değeri taşıyan şiirleri ilim âleminin istifadesine sunarak pek çok çalışmada hedeflenildiği gibi bizim de temennimiz asırlarca etkisini devam ettiren klasik Türk şiirinin zenginliğine yeni katkılar sunmaktır.

KAYNAKLAR

- Akyol, B. (2023). *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 Numaralı Şiir Mecmuası'nın (1b-44b) İncelenmesi, Çeviri Yazılı Metni ve Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bedestani, A. (2018). *XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divânı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Bektaş, E. (2011). 16. Asırda Gemi Yolculuğunu Yeren Bir Manzume: Cûyî'nin Keştî-nâme'si. *Turkish Studies*. 6 (3), 601-613.
- Bozkurt, F. (2007). *XVI. Yüzyıla Ait Bir Şair Mecmûası*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, E. (2005). *Şuhûdî Divânçesi (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cantürü, E. R. (2022). *Milli Kütüphane'deki 2519 No'lu Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri, M. A. *Zâtî Divânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı, III. Cild*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çelik, B. ve Kılıç, M. (2018). *Derzi-zâde 'Ulvî Divân*. Birinci Basım, İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları: DBY Ajans.
- Delice, H. İ. ve Yüksel, H. (2021). Hemdemî'nin Fihrist-i Şâhân'ına Yazılan Yeni Bir Zeyil. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı*. 72 (1) 73-93.
- Develioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (31. Basım). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Ece, S. (2015). *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri (I-II)*. Erzurum: Eser Basım Yayınları.
- Eren, A. (2020). Deli Birâder Gazâlî'nin Bir Mecmuada Yer Alan Şiirleri. *Journal of Turkish Language and Literature*. 6 (3): 389-403.
- Gıynaş, K. A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. Konya: *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 25, 245-260.
- Güneş, M. (2013). *Manastırlı Celâl Bey Divânı (İnceleme – Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güzel, A. (1997). *Kemâl Ümmî Divânı İnceleme-Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Hoca, F. (2002). *Veysî Divânı Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İpekten, H. (2015). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kahraman, A. (2002). *İshak-zâde Zuhûrî Divanı*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaplan, Y. (2019). Belîğî ve Dîvânçesi. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*.22(1):359-488.
- Kaplan, Y. (2018). Dîvânı Meçhul Bir 16. Yüzyıl Şairi: Edirneli Tîğî ve Şiirleri. *DedeKorkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*.7 (16), 140-147.
- Kaplan, Y. (2018). İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde Kayıtlı "T 5480" Numaralı Musammat Mecmuası ve MESTAP'a Göre Tasnifi. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*.21, 401-540.
- Karavelioğlu, M. A. (2014). *Şem'î Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Kayaalp, İ. (2019). *Bahtî (Sultan I. Ahmed) Divân*. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Kayabaşı, A. (1995). *Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, M. (1995). *Münîf Antâkî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırkkılıç, H. A. (2015). *Murâdî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Köksal, M. F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Kurt, A. (2022). *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının (91a-141b) MESTAP'a Göre Tasnifi (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kurt, A. ve Karaman, G. (2024). *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T743Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının (91a-141b) MESTAP'a Göre Tasnifi. Çeşm-i Cihan:Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi*. 11(1), 81-121.
- Kut, G. (1986). *Mecmûa. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Küçük, (1994). *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Levend, A.S. (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Mecmû'a-i Eş'âr (trs.). İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743, 186 vr.
- Musluoğlu, F. (2022). *Hayretî Dîvânı*. Çanakkale:Paradigma Akademi.
- Okuyucu, C. (1994). *Cinânî (Hayâtı- Eserleri- Dîvânının Tenkidli Metni)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özmen, M. (2017). *Ahmed-i Dâ'î Divan*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öztürk, Y. (2006). *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokali Vahdetî'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Şemseddin Sami (2015). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Nadir Eserler Kitaplığı.
- Şener, Ş. S. (2021). *İBB Atatürk Kitaplığı Bel Yz K.04434 Numaralı Şiir mecmuası(İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tarlan, A. N. (1945). *Hayâlî Bey Dîvânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tietze, A. (1951). XVI . Asır Türk Şiirinde Gemici Dili Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri. *Türkiyat Mecmuası*,9, 113-138.
- Top, Y. (2019). Bir Şiir Mecmuası Vasıtasıyla Şiirlerinden ve Şairliğinden HaberdarOlduğumuz Şeyh Nûşî Efendi. *VI. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam MetinBildiri Kitabı* (12-13 Aralık 2019). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası, 2074-2114.
- Top, Y. (2021). *Şeyh Nûşî Efendi ve Şiirleri*. (1. Basım). Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Uralgiray, Y. (1997). Arab Edebiyatı Tarihine Mukayeseli Genel Bir Bakış. *Doğu Dilleri Dergisi*, 2 (6), 201-244.
- Uzun, M. İ. (2003). *Mecmua DİA, C28*, Ankara: TDV Yayınları. 265-268.
- Ünver, İ. (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Türkoloji Dergisi*, 11:51-89.
- Ünver, N. (2010). *Gelibolulu Sürûrî ve Divanı*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, K. ve Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Yavuz, K. ve Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Yazar, S. (2013). XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası. *Turkish*

Studies,8(1), 601-650.

Yeniél, N. ve Kayapınar, H. (2003). *Sünen-i Ebû Dâvûd Terceme ve Şerhi*. İstanbul: Şamil Yayıncılık.

Yetkin, Y. (2016). *Bolulu Şeyh Himmet ve Dîvânçesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yozgat: Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

URL-1 (2017). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 10 Kasım 2023.

URL-2 (2004). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (10.11.2023).

URL-3 <https://www.fikriyat.com/ekitap/detay/seyhulislam-yahy-dvni/1>, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.(10.11.2023).

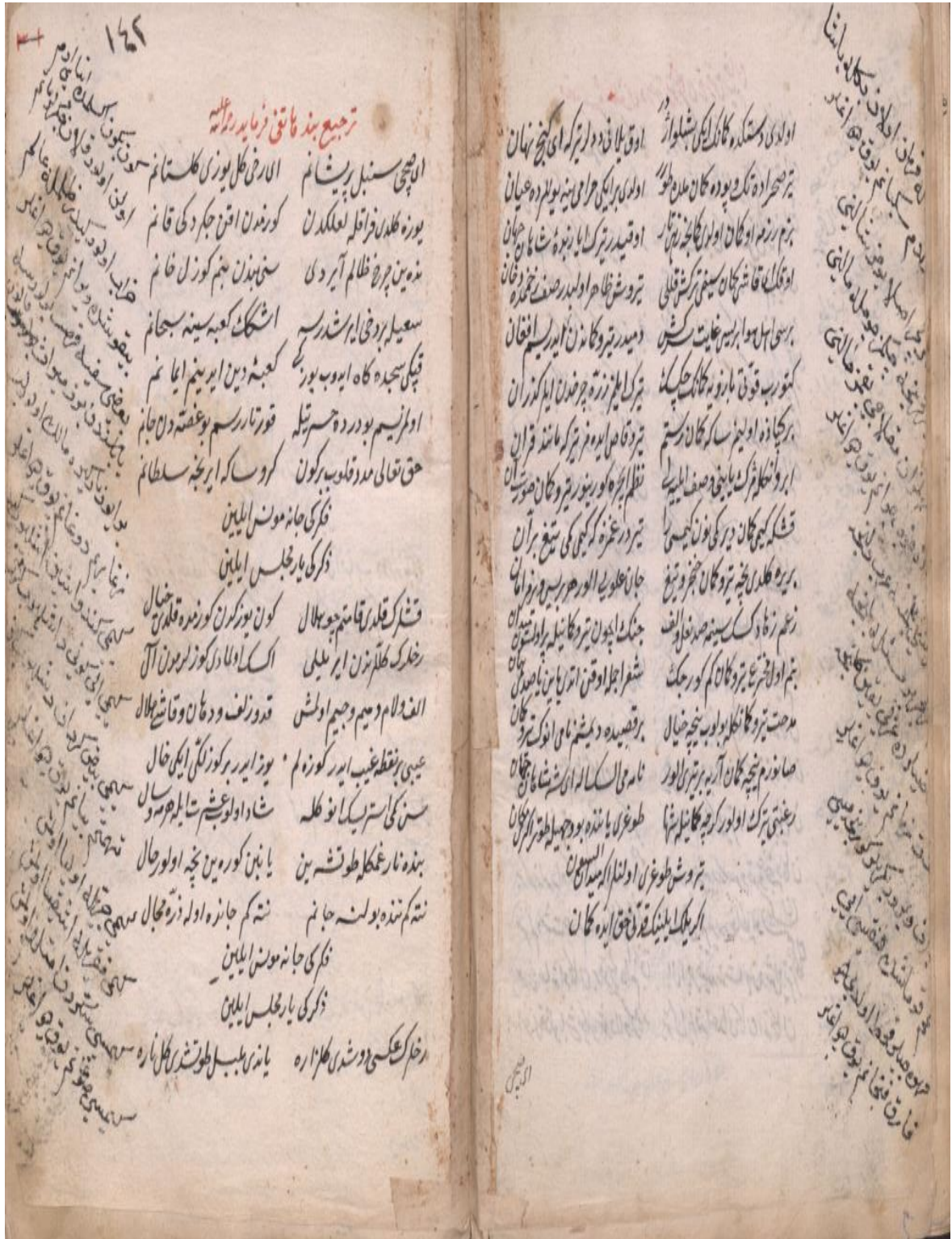
URL-4 <https://mestap.com/mestap/>, Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi,(01.08.2024).

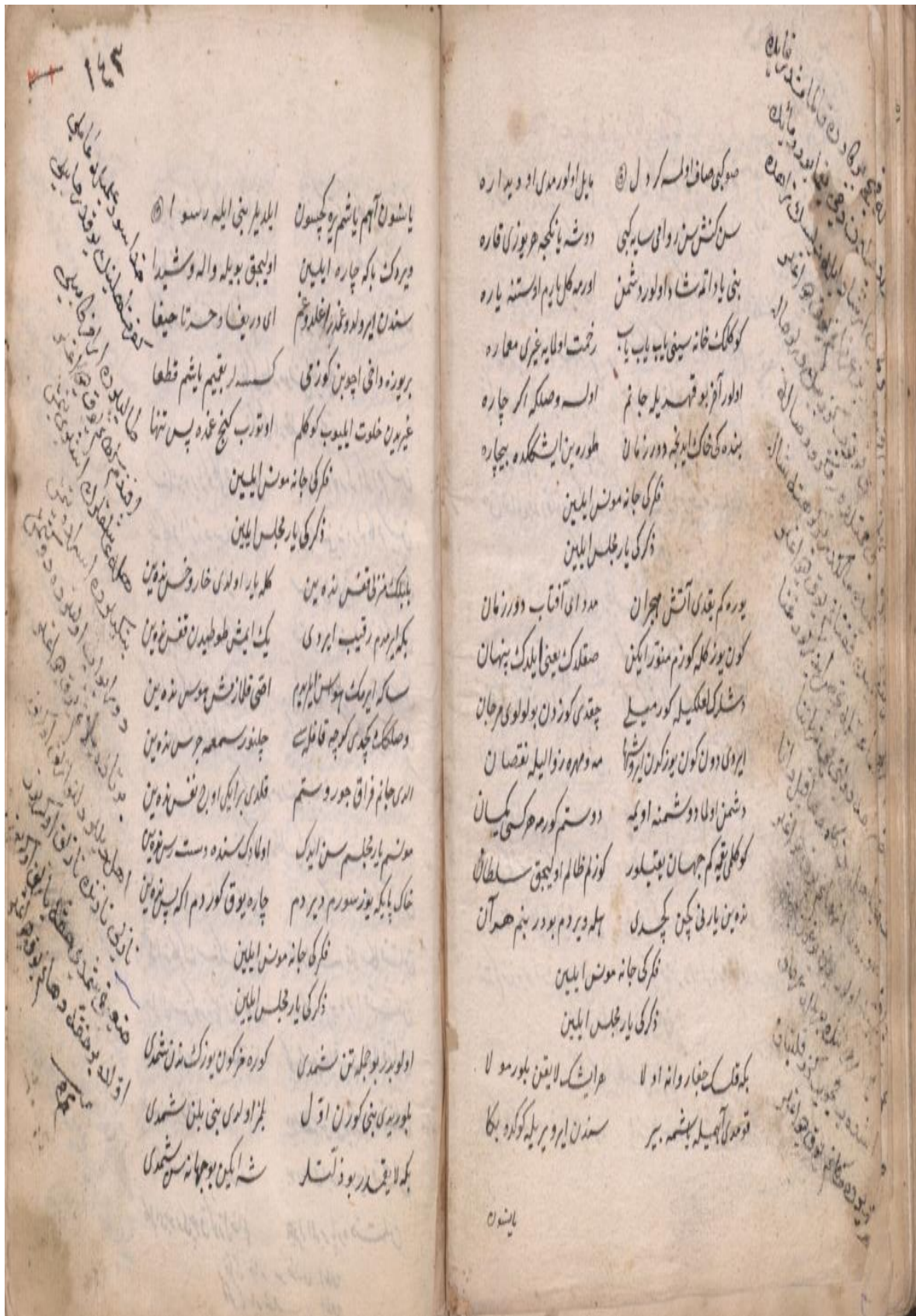
URL-5 <https://teis.yesevi.edu.tr/>, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (10.11.2023).

EKLER

EK 1: Çeviri Yazı Alfabeti

ا	A, a, Ā, ā, E, e	ص	Ş, ş
ء	'	ض	Ž, ž, Đ, đ
ب	B, b, P, p	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	‘
ث	Ṣ, ṣ	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	K, k
ح	H, h	ك	K, k, G, g, ñ
خ	H, h	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Z, z	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v; o, ö, u, ü, ū
ز	Z, z	ه	H, h; a, e
ژ	J, j	ی	Y, y; ı, i, ĩ
س	S, s	وVav-ı ma‘dule (Okunmayan vav)	˘
ش	Ş, ş		

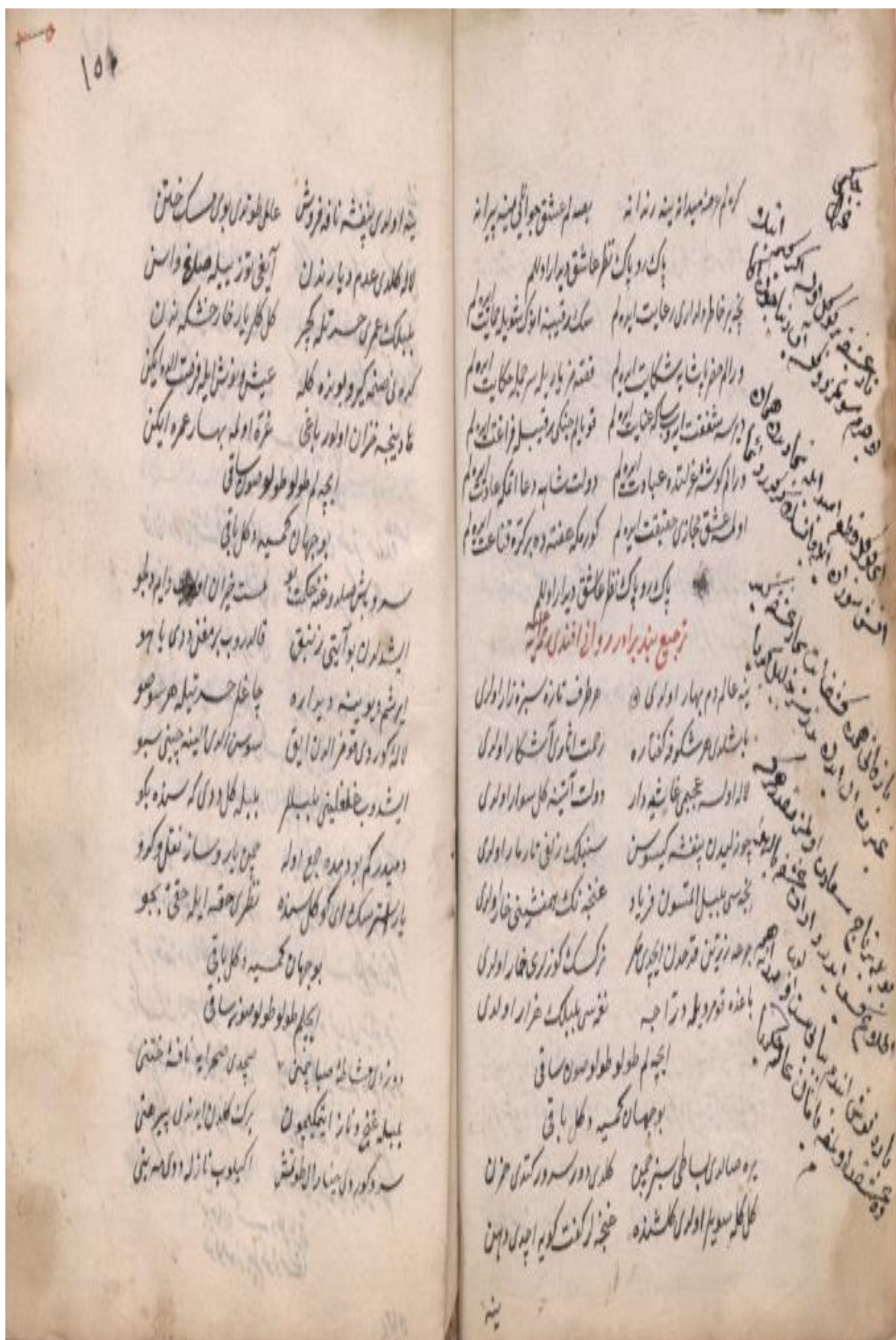

[illegible]

16.

نه لازم چوقه بکله چوقه بکله و مان بکله خست بکله
بهرشت خانه پرچم و عتده بوجبت خانه پرچم المده
همان برکوشه برنان نوشته بشود

همان سلطنت قوری بوسد

قوری انکلیسک اچل برادر اولور اول قوری انکلیسک
اگر طوقه بریک بکله شکر کور سن بکله شکر دن فرزلر
اگر بی وقت اچر بکله بوسد اولور اگر وقیل اچر بکله اسم اولور
مستحق چوقه بیکی سن منافع که از بیکی در بکله منافع
بویار خانه بود و عتده بویار خاور بویار چور و عتده
همان برکوشه برنان نوشته بشود

همان سلطنت قوری بوسد

اگر انسانک نمن برور اولور که نمن برور اولور نمن برور اولور
نمن قوبارلی مرغ جانی بشود نمن جانیله دکل سوزم اسله
که جان باقی و غایبدر بوشلر کدر جانلر چور برورده بدنلر
نمن تنی که خدمتکرا بر سن شنب و روز که خدمتکرا بر سن
بوجسم بی و غایبی بقایه بوسم پر و فتاوی صفایه
همان برکوشه برنان نوشته بشود

همان سلطنت قوری بوسد

نه لازم سران خسروانه نه لازم شهنشاهی و کاشانه

نه لازم که اولور شد اول قوریک نر بایه بنیست سق بایک
طوقه نام کم سفکر رفت اقلیم ابر سن عاقبت اسیم
اگر نخت لیان اولر جا بکله زمیندر عاقبت سن بکله بکله
بودار محنت آباد بلا ده بولان سنکلاخ برفشاده
همان برکوشه برنان نوشته بشود

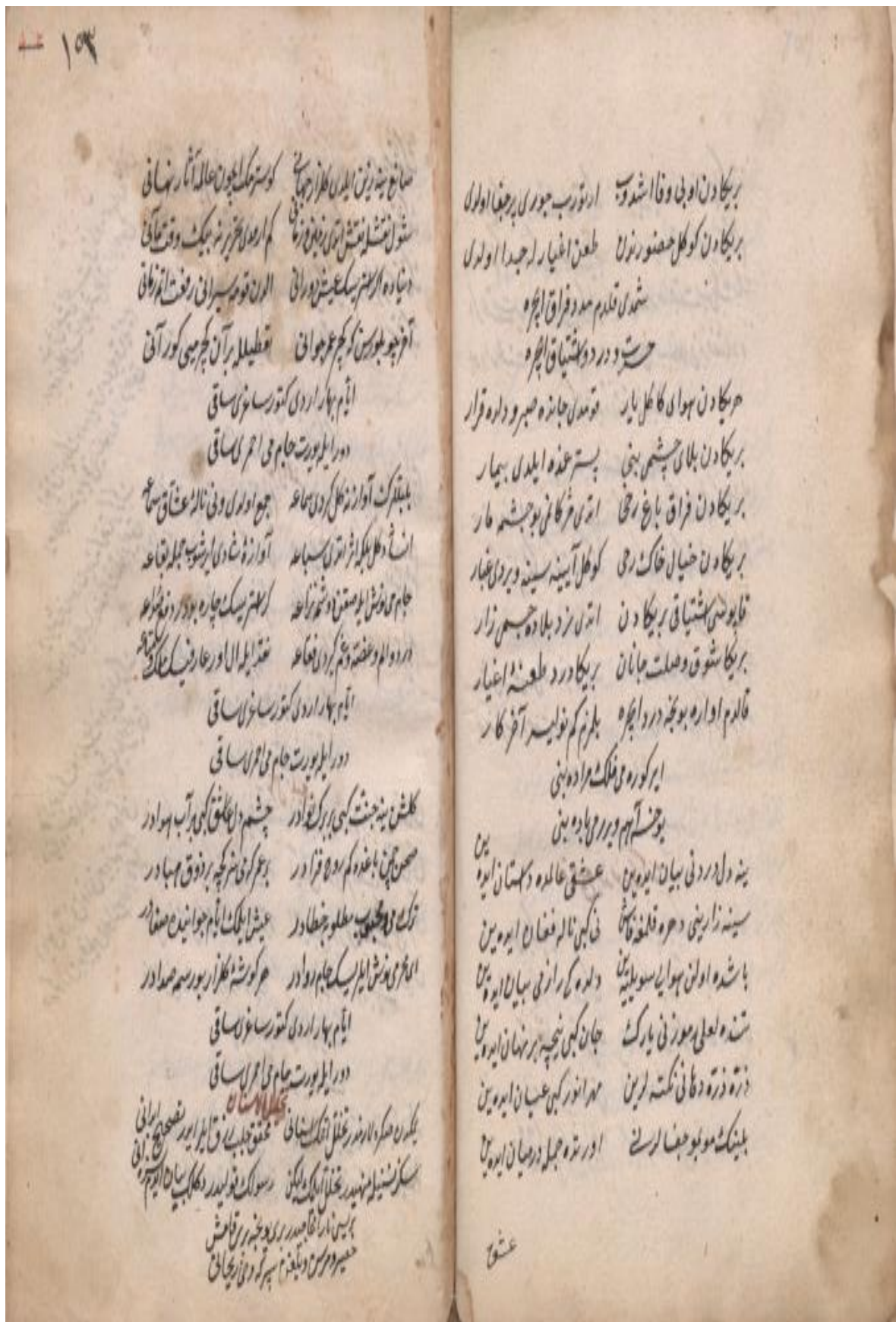
همان سلطنت قوری بوسد

صفای خاطر استر سکت عیارلی کوکلدن سکت بکله سکت عیارلی
درونک تابناک اولور در سکت برونک جلی پاک اولور در سکت
اولوچ طور حرمده اعتکافایت مبارک کعبه الله طوافایت
مثال بوالقیس اند و قرارایت غنای ترک ایدوب نمر اخیارایت
بونسش شوم می شود همیشه ضروری اولور چونک کوشه نوشته
همان برکوشه برنان نوشته بشود

همان سلطنت قوری بوسد

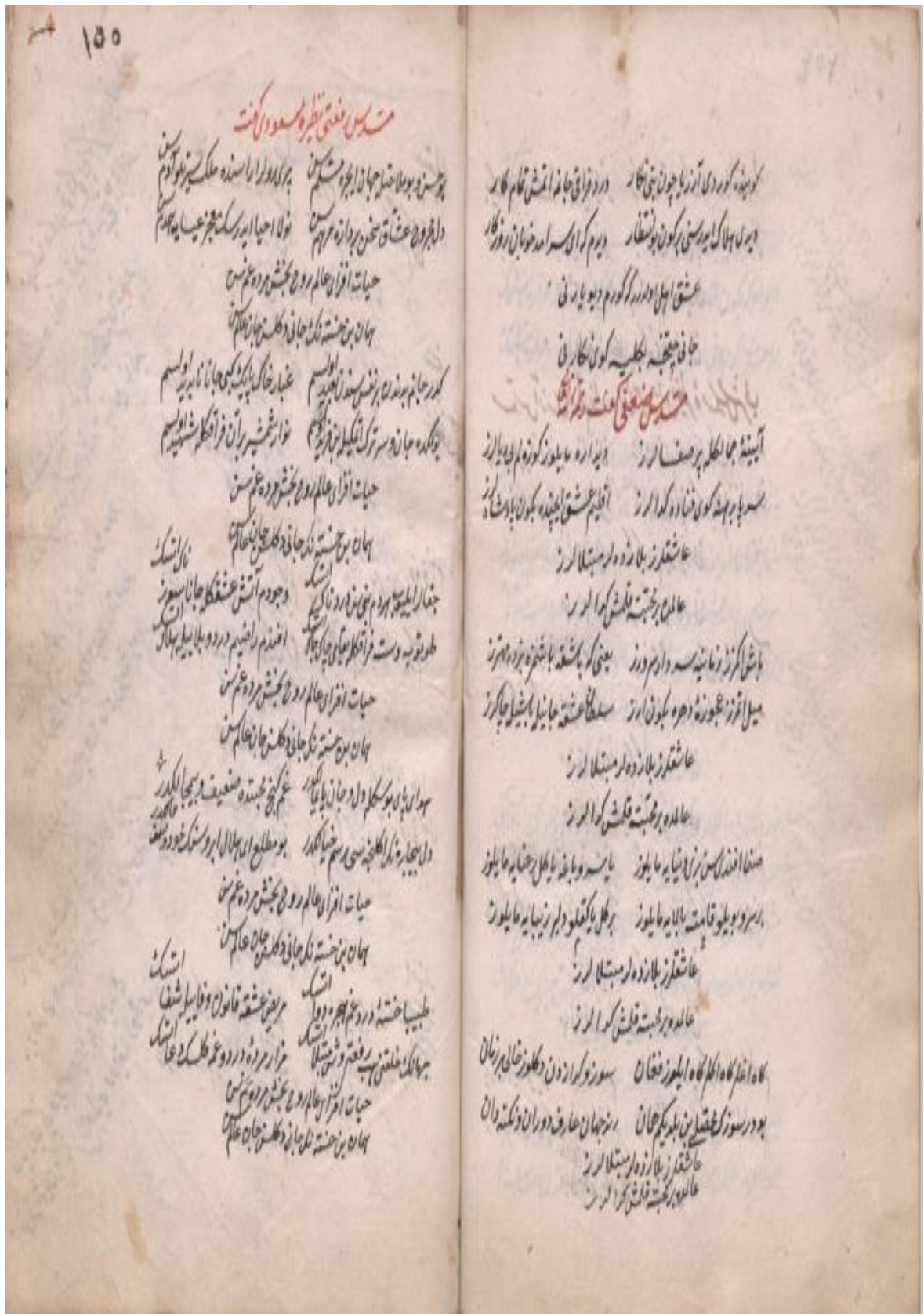
ترجمه بند قوری گفت

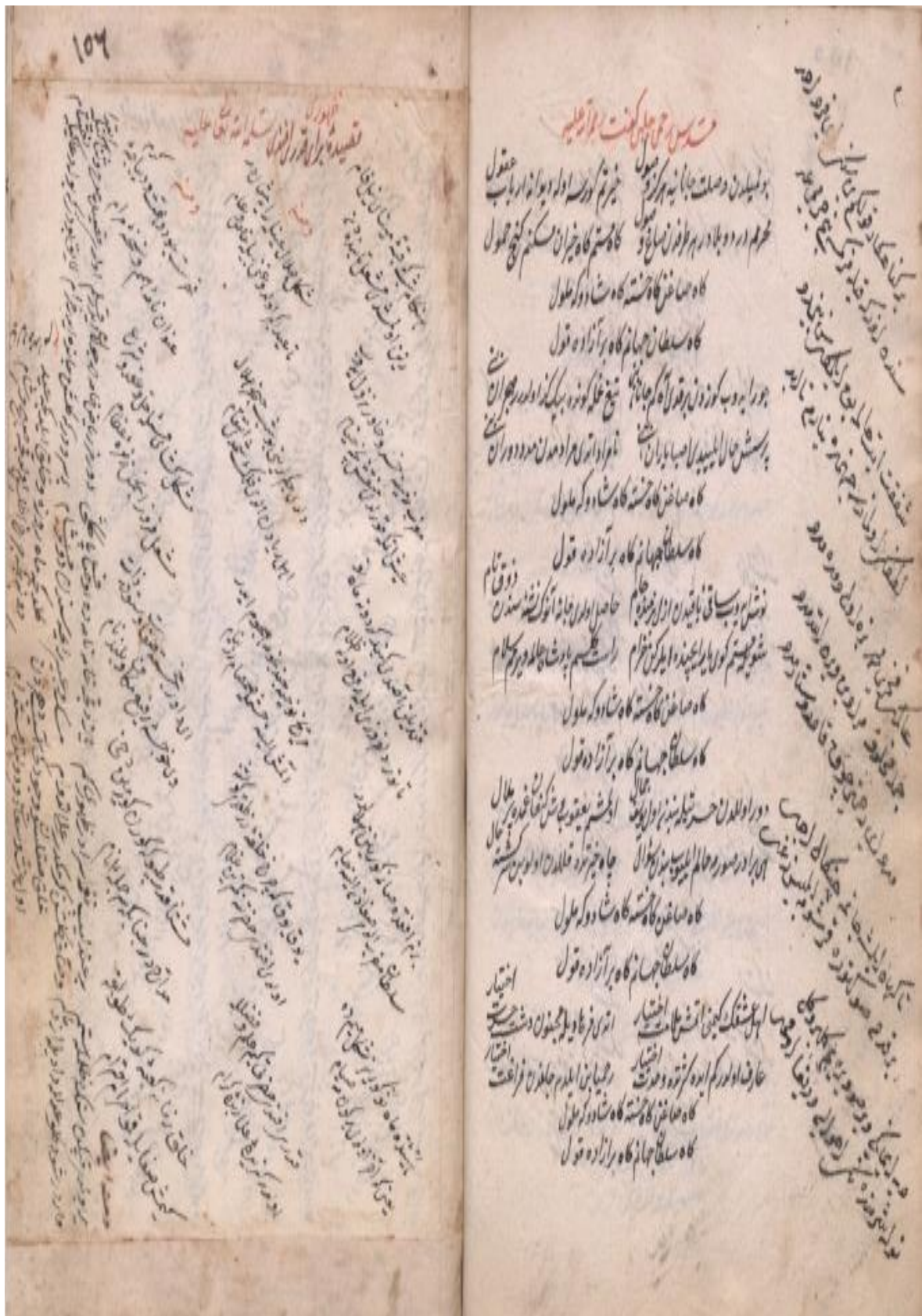
دوسر یاکر بجا اولور نه بلایخه بیک بجا اولور
دل اواره بحر عتده بیکن برنگار بیک آشنای اولور
کورب اول نظرده تصویرنی جان و دل که مبتلا اولور
نجه دحلر نهان ایدوب شستن آستانده بر صف اولور
سدره قوکی کن جو کشره اچر شهرت عشق منتها اولور

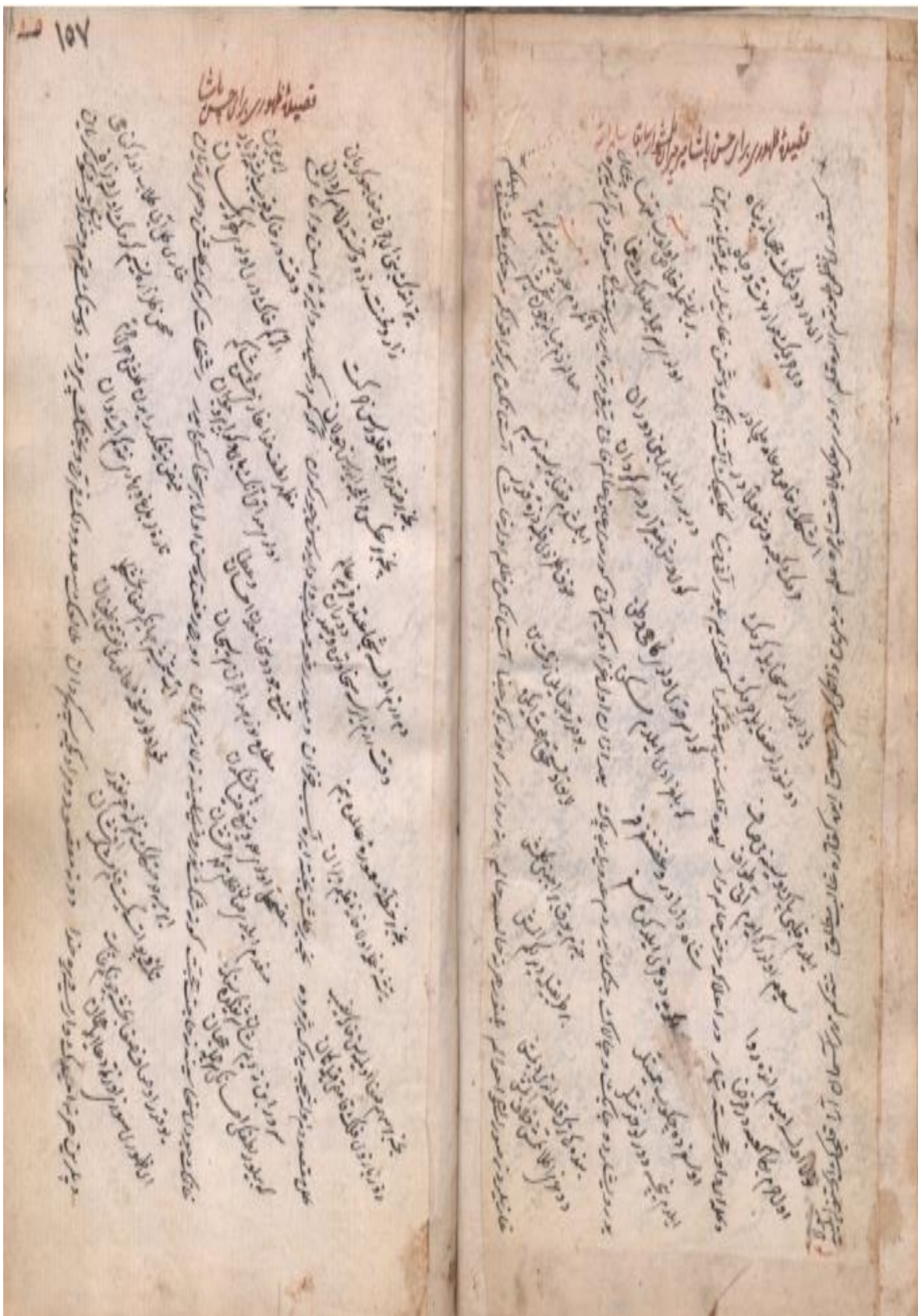

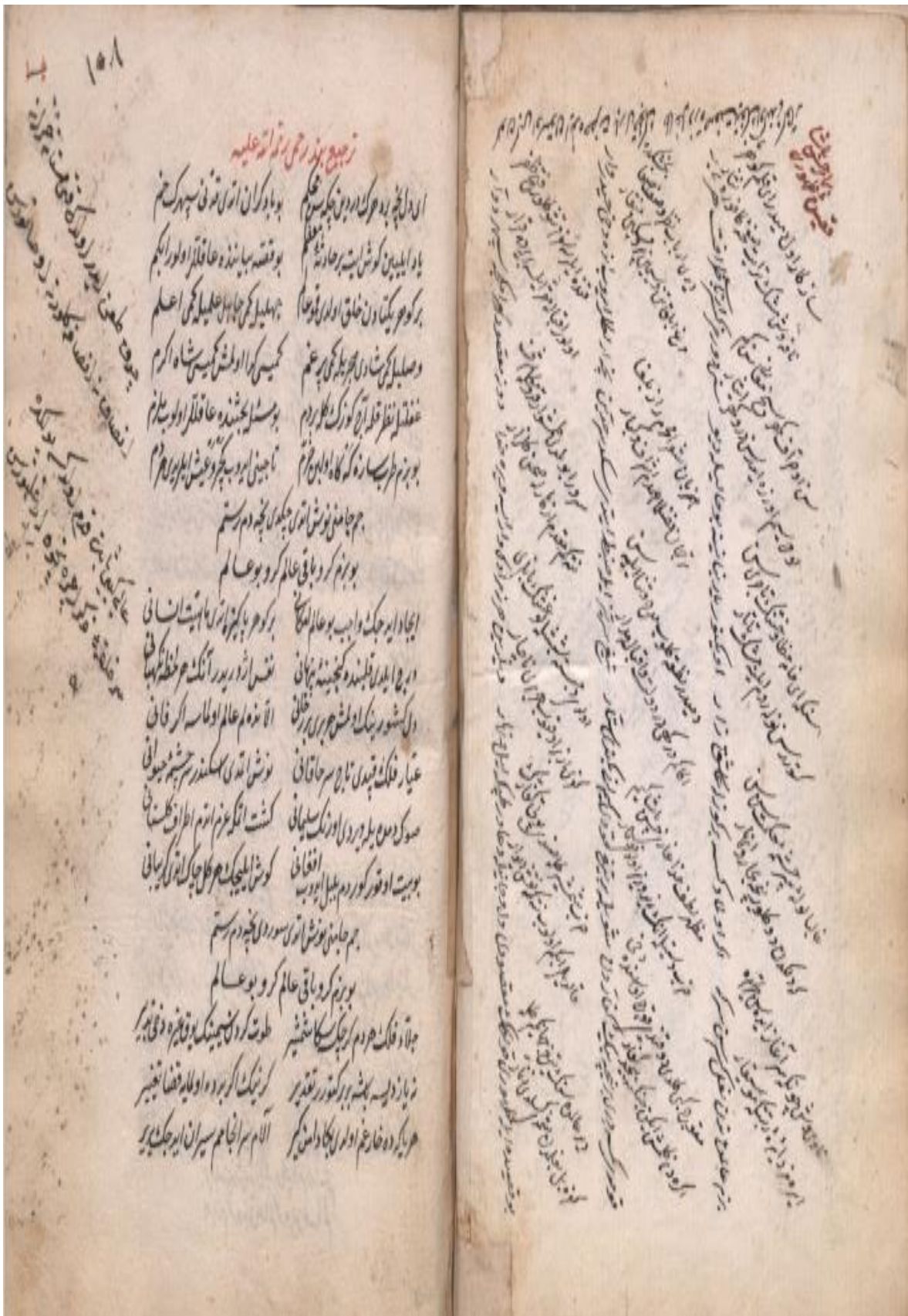
غزل احمد فرماید
 خندان دارم تیر سکار باره شمشک
 و دلتوا دلوا لاله و جنگا و شمشک
 بود بشکله اول بار سقا دینی تو غیر
 سلسله جاگیر که جهمان داره شمشک
 ابواه که بگون خاجه و دامن لعل
 مشکل که نصیبم اول طرازه شمشک
 راحت اگر بر دینی اول طرازه شمشک
 امداد فلک مکار و دلازه شمشک
 سوزنک همی در جوامع در امد
 مشکل در آتاکه خورده شمشک
 ما نثر خود پریشان دود افساده ایم
 دور نشد رحمت بر خواجه افساده ایم
 مشک نقالی شهر خود دیم آن زمان
 لاجم بیش شامش که افساده ایم
 سرمه بودم در چشم پس اهل نظر
 خاک و ده کشتم و در دست صبا افساده ایم
 یواهن در مبر کردن تم صدمه بار شد
 مال من منکر که ناکست قبا افساده ایم
 امداد از غریبم خود داشت دیکش
 ما درین غربت بقدر خفا افساده ایم
 فزونیک با دود کلکون کن بود قوی
 ای سجد و او تو یونیک آفاقانی
 و حلی کردن کلک و دود
 آغوش الوان شرابک از آفاقانی
 مثل و مانند و از شرعی قزو خنده
 ای سجد یوز کور عاکه کنی آتانی
 نقدی نال اولوب اور تا و کز اولوب
 عظم غمده در تو چو جنگ او غلافانی
 سوبل اور و کجیک که نکست و
 الی سجدی آفر آخانه یا راستی
 اییم جناب حضرت تو مسمدال
 لطفیل شغفیل قولدن جواب ال
 دنیا اوینه کلک او نور دگر یا کلک
 لایق در کبر تو نوردن مسال

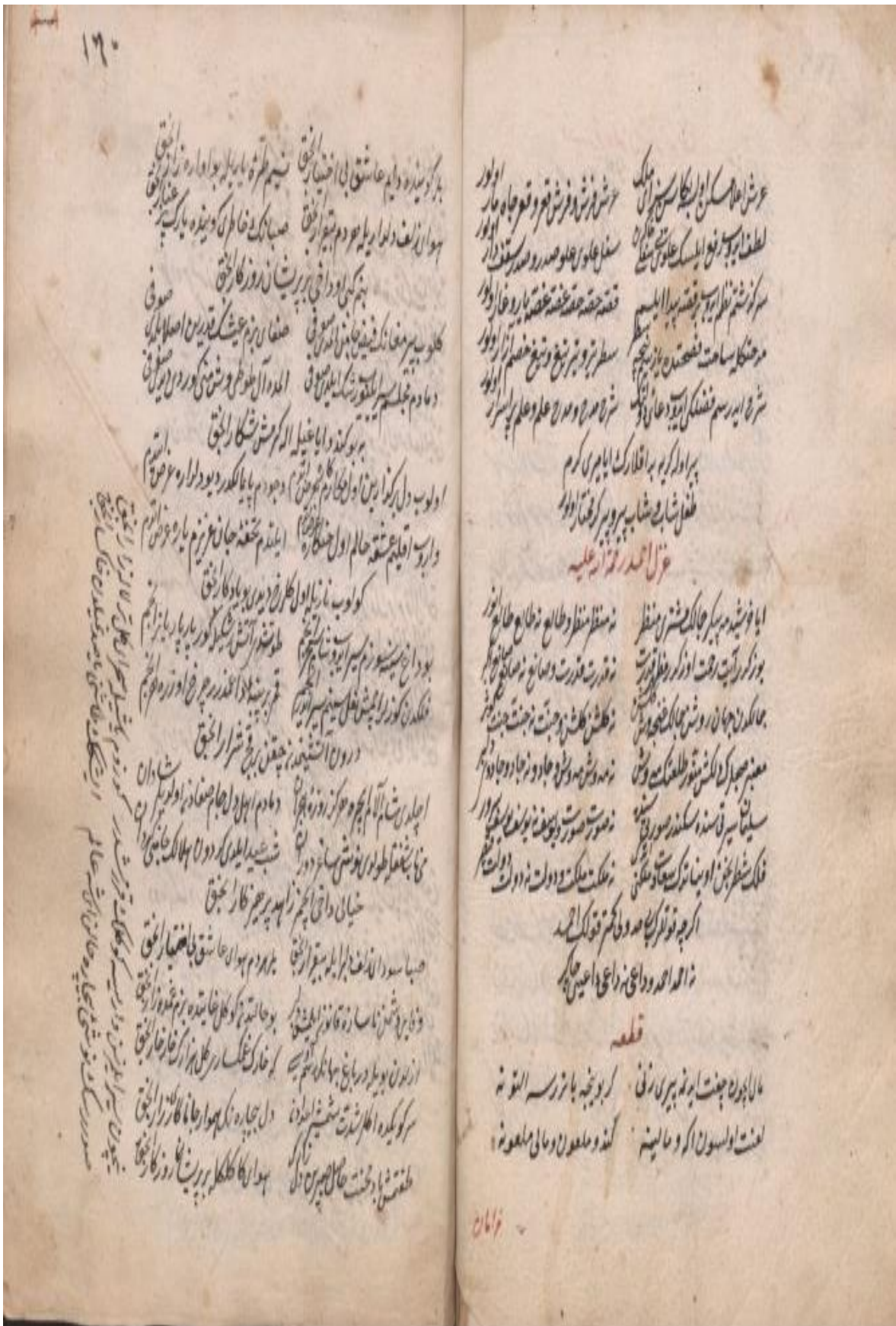
بیک باره او سرش بر تیغ فراق
 زکفر آستانه اولور انتظار
 کوبنده مار حسرت بیک باره
 دیر دکن جانن چینه شایه دعا
 عشق اهل اولور که کورم دیو یارنی
 جانی جعقنه بکلبه کوی یارنی
 سدر آرزوی بکلم زاده ابراهیم حیل نظیره سدر شربی
 برز که کل بر تله ز فدا و زاری
 زک اندلی نکاری زک اندلی عاری
 سدا خلق آنی طورتی ایشهر
 ناسهر اولنج چکدی غم انتظارنی
 عشق اهل اولور که کورم دیو یارنی
 جانی جعقنه بکلبه کوی نکاری
 در و دبلای فرقتله حسنه حال ایسه
 برز و تله و طایقی بوق بی خیال ایسه
 ایشهر ایگدر که دو احوزه حال ایسه
 ابریک وصال باره نه دکل و حال ایسه
 عشق اهل اولور که کورم دیو یارنی
 جانی جعقنه بکلبه کوی نکاری
 چشم خال بای قویوب قیس متلا
 آه و ریل ایولی الفت او بی وفا
 ملغله و کردی یار اشدن او بی
 ارباب عشق حکم کدیو مرصفا
 عشق اهل اولور که کورم دیو یارنی
 جانی جعقنه بکلبه کوی نکاری
 بیک کلاب کویسه الفت ایسم
 ذوق وصاله ابریک بر حالت ایسم
 ناله هانن ایچکین عزات ایسم
 یار ایشکندره بکلبه عادت ایسم
 عشق اهل اولور که کورم دیو یارنی
 جانی جعقنه بکلبه کوی نکاری

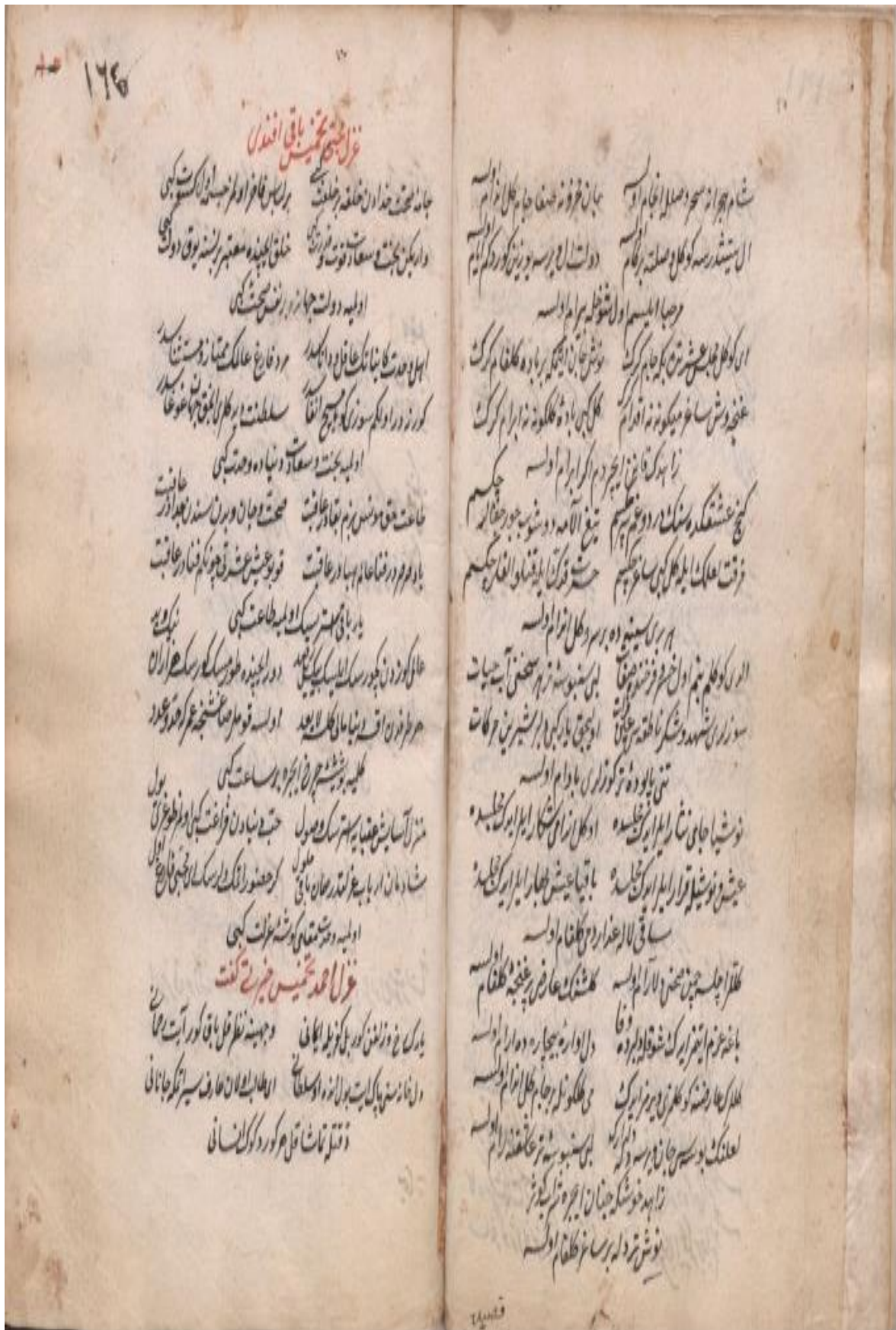

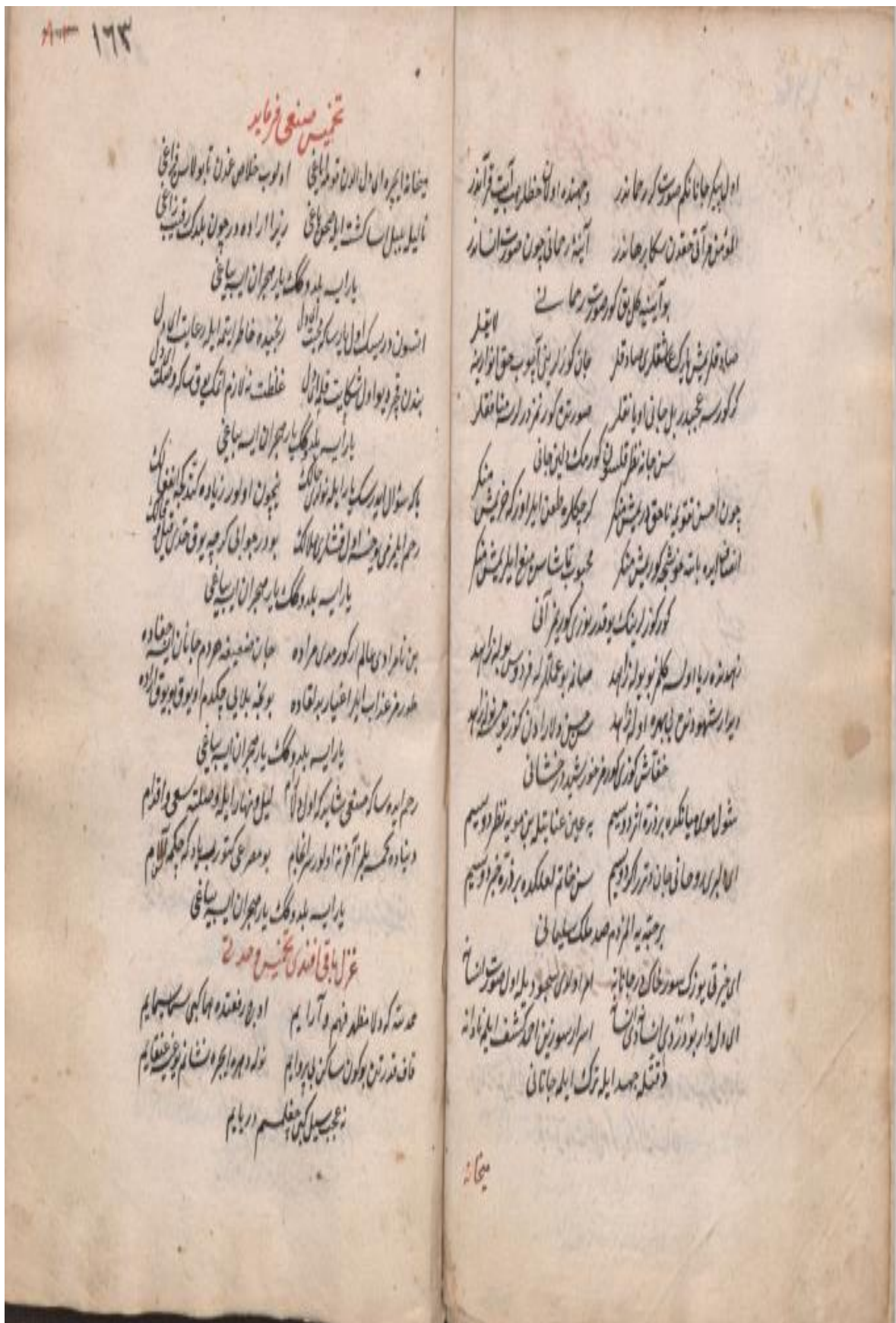

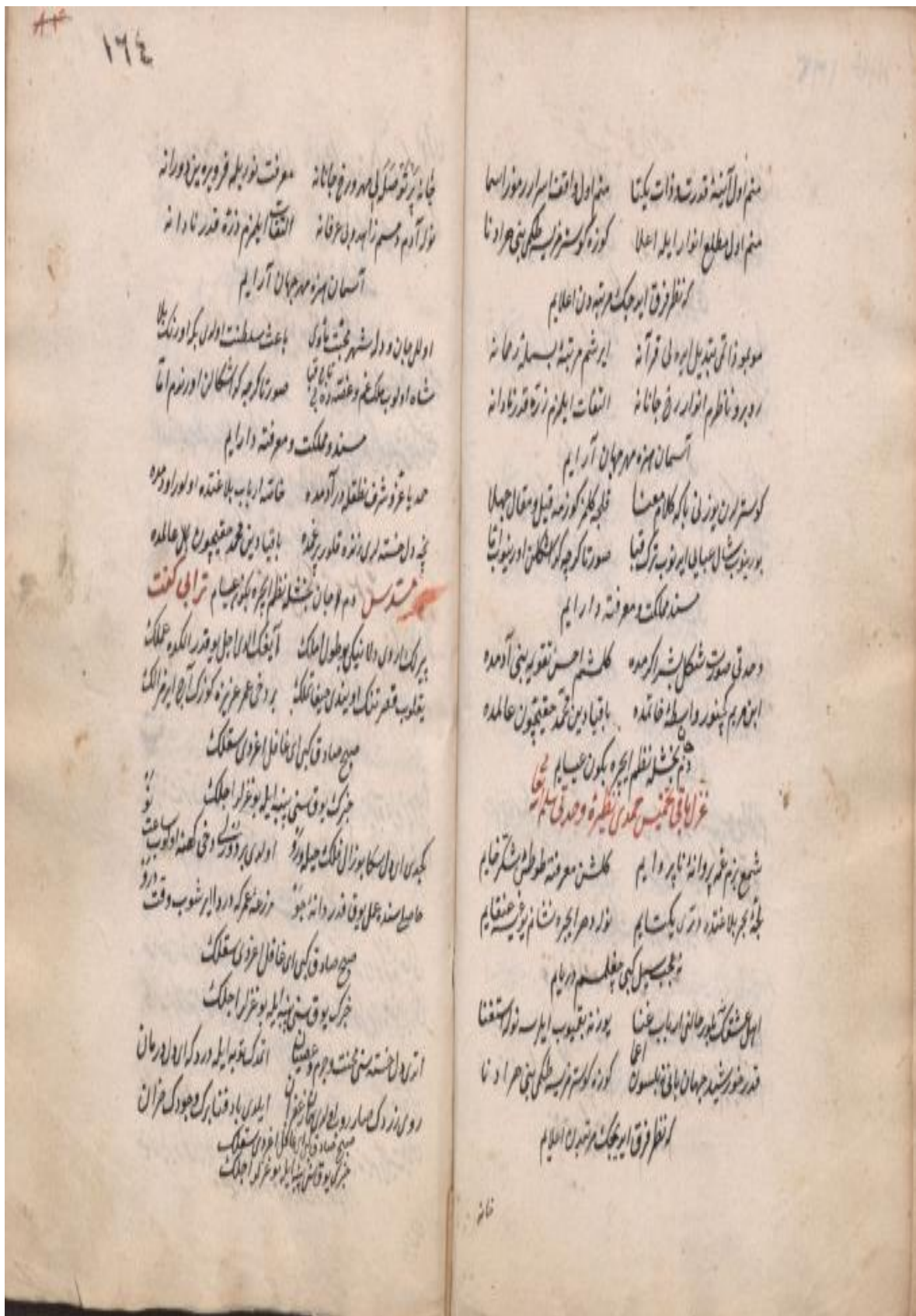

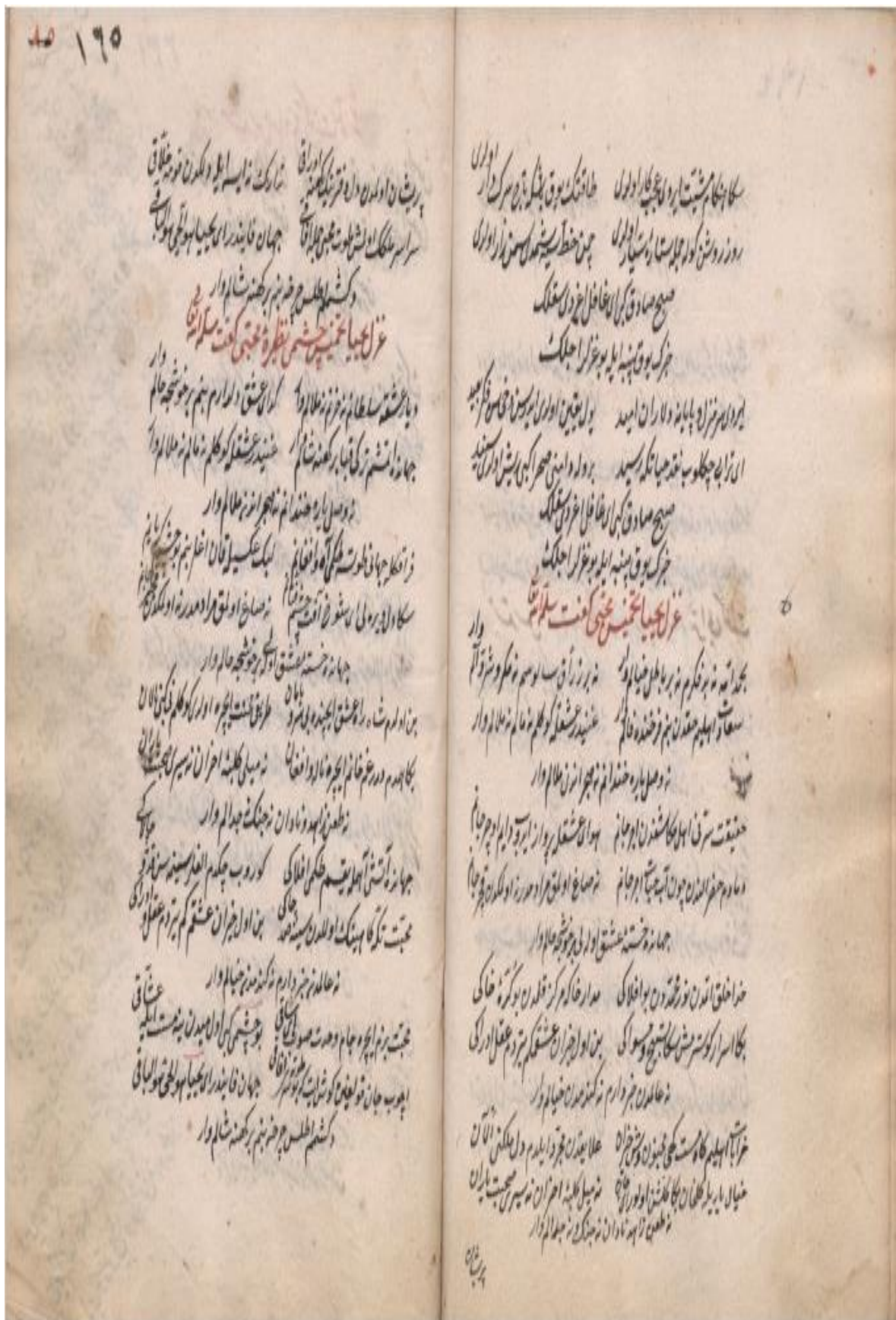

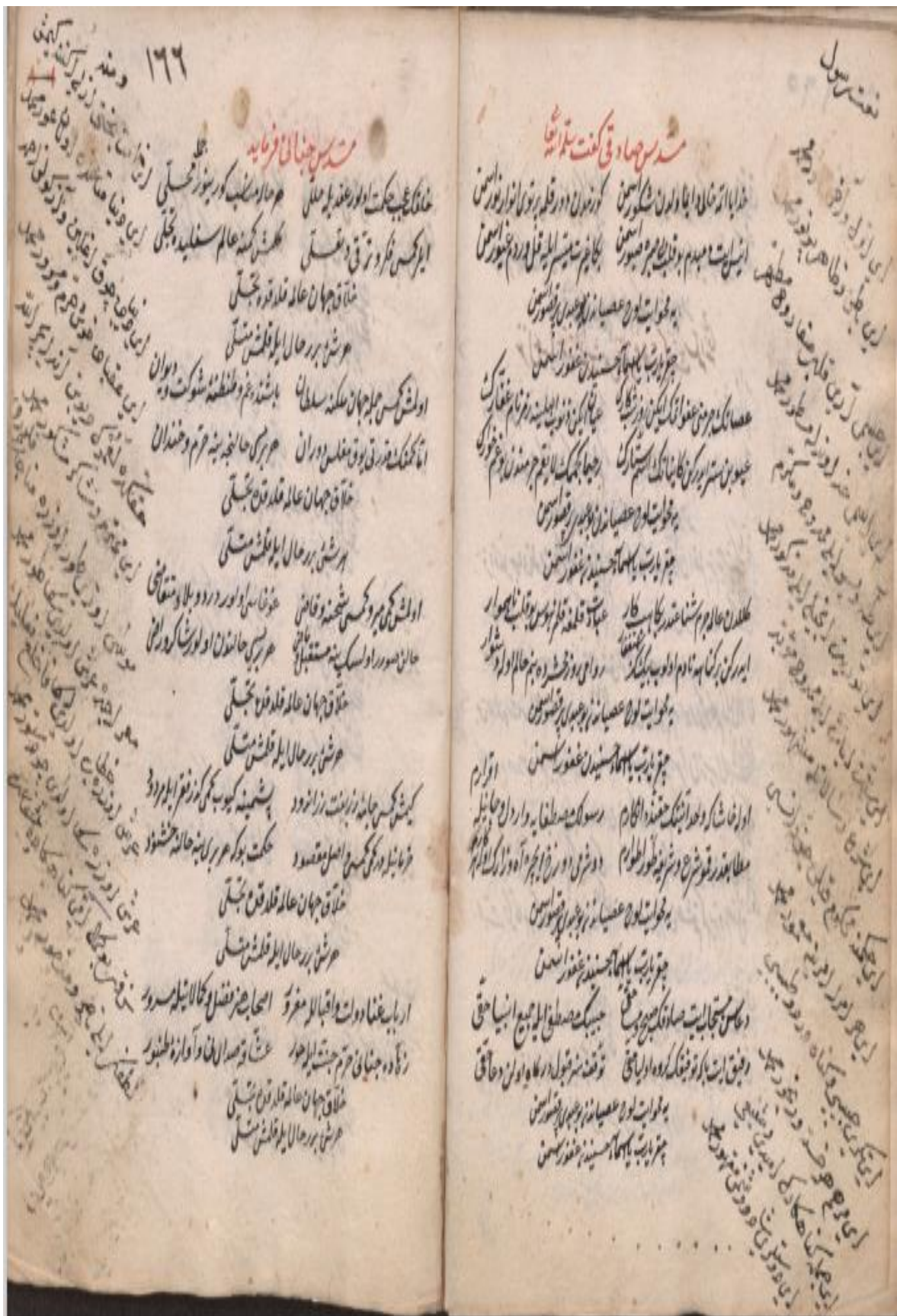

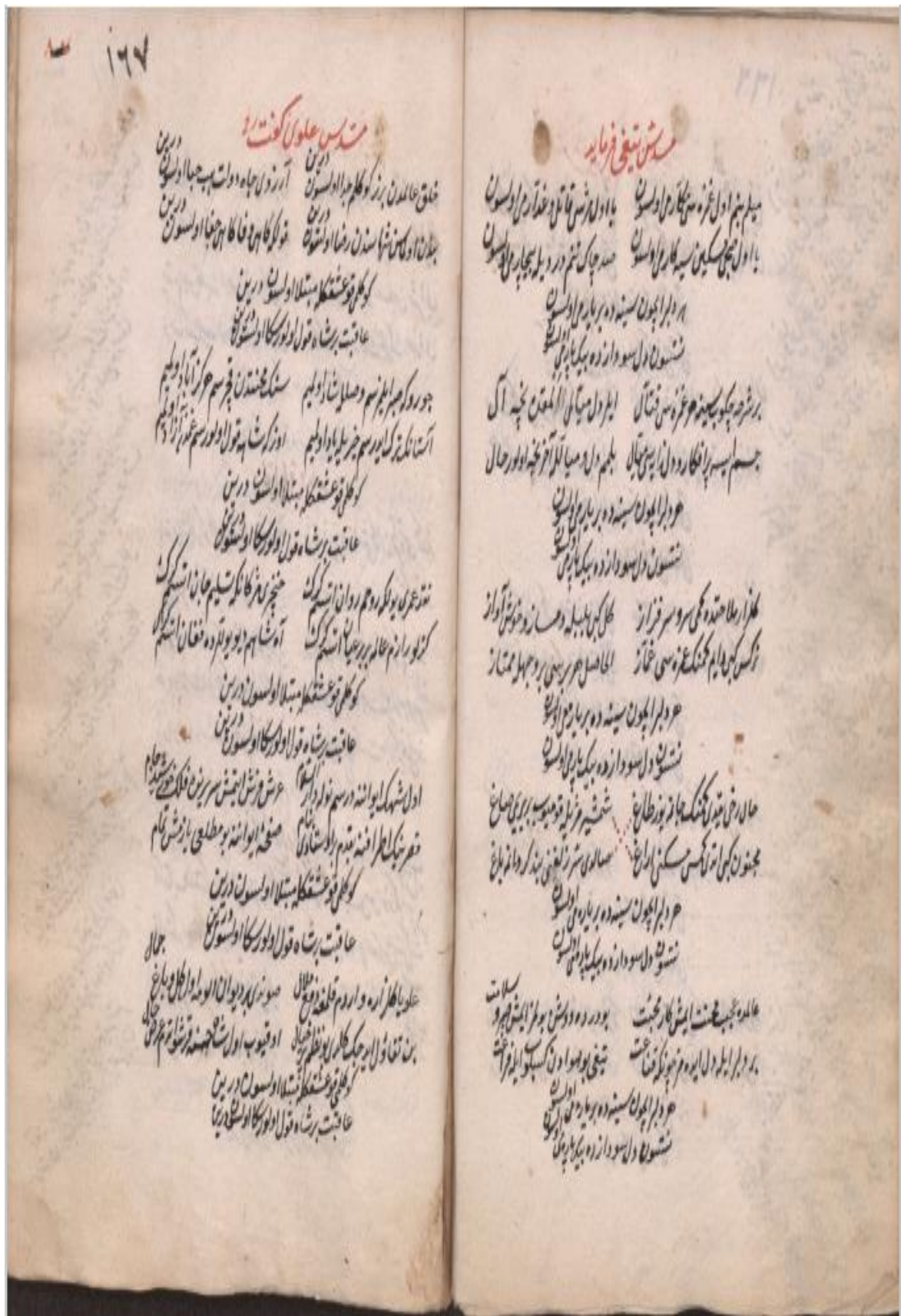

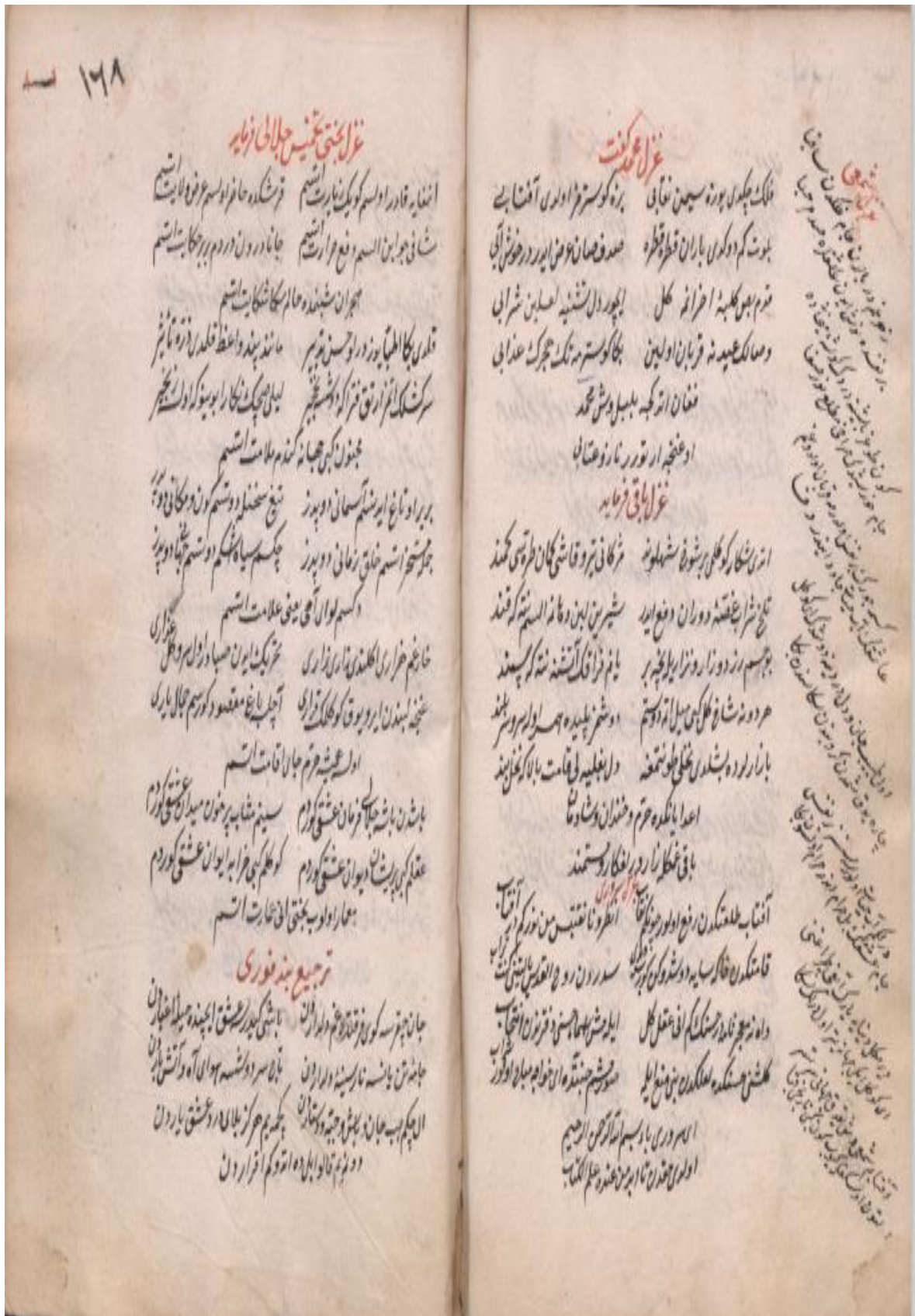

غزل عفت

فلک چو باده بزم سیمین نقابی
بره کو ستر خاوری آفتابی
بموت کم و کمری باران قطره
صدق همان کوفی ایدر در خوشی آبی
مردم بوی کلبه افرانه کل
ایچو دل تشنه اسلین شرابی
و صاکن عیدنه قربان اولین
بکاکو ستره تنگ جگر عدا بی
فغان از کجه بلبلا و شمع
او غنچه او نور ناز و عتالی

غزل باقی فرغیه

از نیشکار کو کل بر شوق شعله
فرکانی ترو فاشی کان طره می کند
تلخ شربت غنچه دوران دفع ایدر
شیرین لبن دانه اسیم که کند
بجسم رز و زار و زاری و زاری
یا نم فراتک تشنه نه که پسند
هر دوش فاشی کالی سلا که دوشتم
او شتر پلیده هر لوله و سر بلند
بازار لوده بشدی غلجی و غنچه
دل بغلیه لی قامت بالا که غنچه
اعدایانکه حرم و خندان و شاد
باقی غنچه را در افکار مستمند

آفتاب طلعت کن رفیع او نور و نور
انظر و نا غنچه من نور که آفتاب
قامت کن خاک سیه و دشت و کون و کون
سدر دن رون و غنچه من نور که آفتاب
داه و زجر ناله و شکم افی و غنچه
ایله و شتر پلیده هر لوله و سر بلند
کشتن و شکم و شکم و شکم
صوم و شکم و شکم و شکم
الامر و در ی با سیم و شکم
اولی و شکم و شکم و شکم

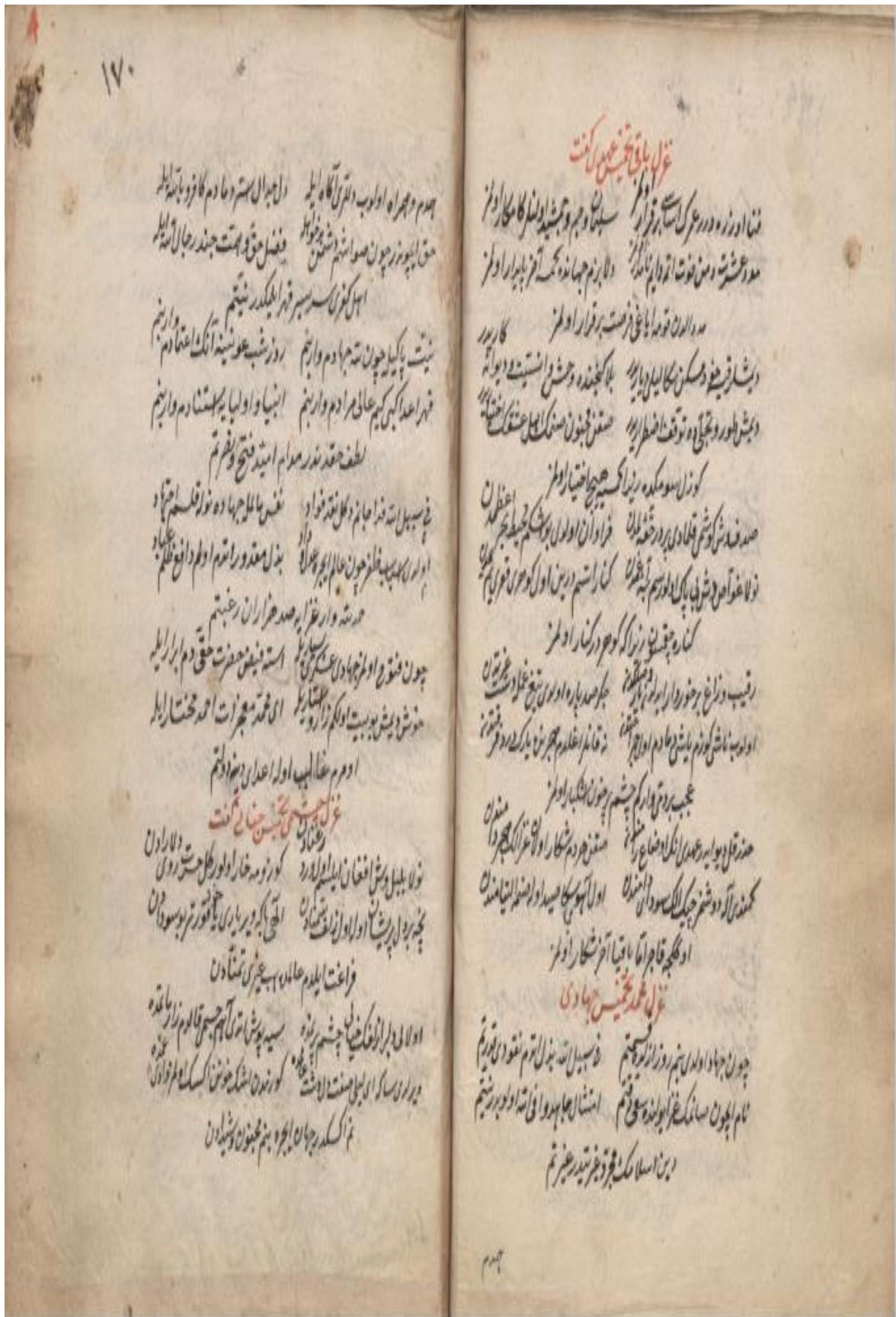
غزل عفت
فلک چو باده بزم سیمین نقابی
بره کو ستر خاوری آفتابی
بموت کم و کمری باران قطره
صدق همان کوفی ایدر در خوشی آبی
مردم بوی کلبه افرانه کل
ایچو دل تشنه اسلین شرابی
و صاکن عیدنه قربان اولین
بکاکو ستره تنگ جگر عدا بی
فغان از کجه بلبلا و شمع
او غنچه او نور ناز و عتالی
غزل باقی فرغیه
از نیشکار کو کل بر شوق شعله
فرکانی ترو فاشی کان طره می کند
تلخ شربت غنچه دوران دفع ایدر
شیرین لبن دانه اسیم که کند
بجسم رز و زار و زاری و زاری
یا نم فراتک تشنه نه که پسند
هر دوش فاشی کالی سلا که دوشتم
او شتر پلیده هر لوله و سر بلند
بازار لوده بشدی غلجی و غنچه
دل بغلیه لی قامت بالا که غنچه
اعدایانکه حرم و خندان و شاد
باقی غنچه را در افکار مستمند
آفتاب طلعت کن رفیع او نور و نور
انظر و نا غنچه من نور که آفتاب
قامت کن خاک سیه و دشت و کون و کون
سدر دن رون و غنچه من نور که آفتاب
داه و زجر ناله و شکم افی و غنچه
ایله و شتر پلیده هر لوله و سر بلند
کشتن و شکم و شکم و شکم
صوم و شکم و شکم و شکم
الامر و در ی با سیم و شکم
اولی و شکم و شکم و شکم

غزل غنچه حلالی زما

انفاده قادر اوسم کو یک نبار استم
فرشاده جانم اوسم عفو و لایستم
شانی جو این اسیم دفع مرا استم
جانا درون دردم بر جاک استم
همان شبخنده عالم کاشکایت استم
مانند بند و غنچه قند ازده تا میخ
سرکش که از ارق نر که از ارق نر
لبال کجک نثار اویون که از ارق نر
جنون کجک جهانم کندم علامت استم
بر براد و ناغ اویونم آسمانی او بدوز
نیغ سخنده و شوم کون و مکانی او
جگر شوم اسیم خانی زمانی او بدوز
چکیم سیاه شکم اوسم شاد او بدوز
اوسم کولان می یعنی علامت استم
خانم حراری الکندی تار زاری
خریک این صبا داول و کل
غنچه بسندن ایدر یوق کوهک تزاری
آچله باغ مقصود کوسم حلالی ایدر
اول غنچه حرم جان فاق استم
باشدن باشه کجک و زمان غنچه کوزم
سینم مشاب بر خون میدان غنچه کوزم
عقد کجک بر پشته دیوان غنچه کوزم
کوهک کجک فرایه دیوان غنچه کوزم
بهار اویون غنچه ای عات استم

ترجیع بند فوری

جان چو ترسه کو ز غنچه و غنچه و غنچه
باشی کجک بر عشق ایچنده حلالی ایدر
جانه من یانسه نار سیه و زاری
نار سیه و زاری آه و آتش ایدر
الکیم کجک جان و غنچه و غنچه
کجک کجک حلالی و غنچه ایدر
دو نیم قالی ایدر ایدر و غنچه ایدر

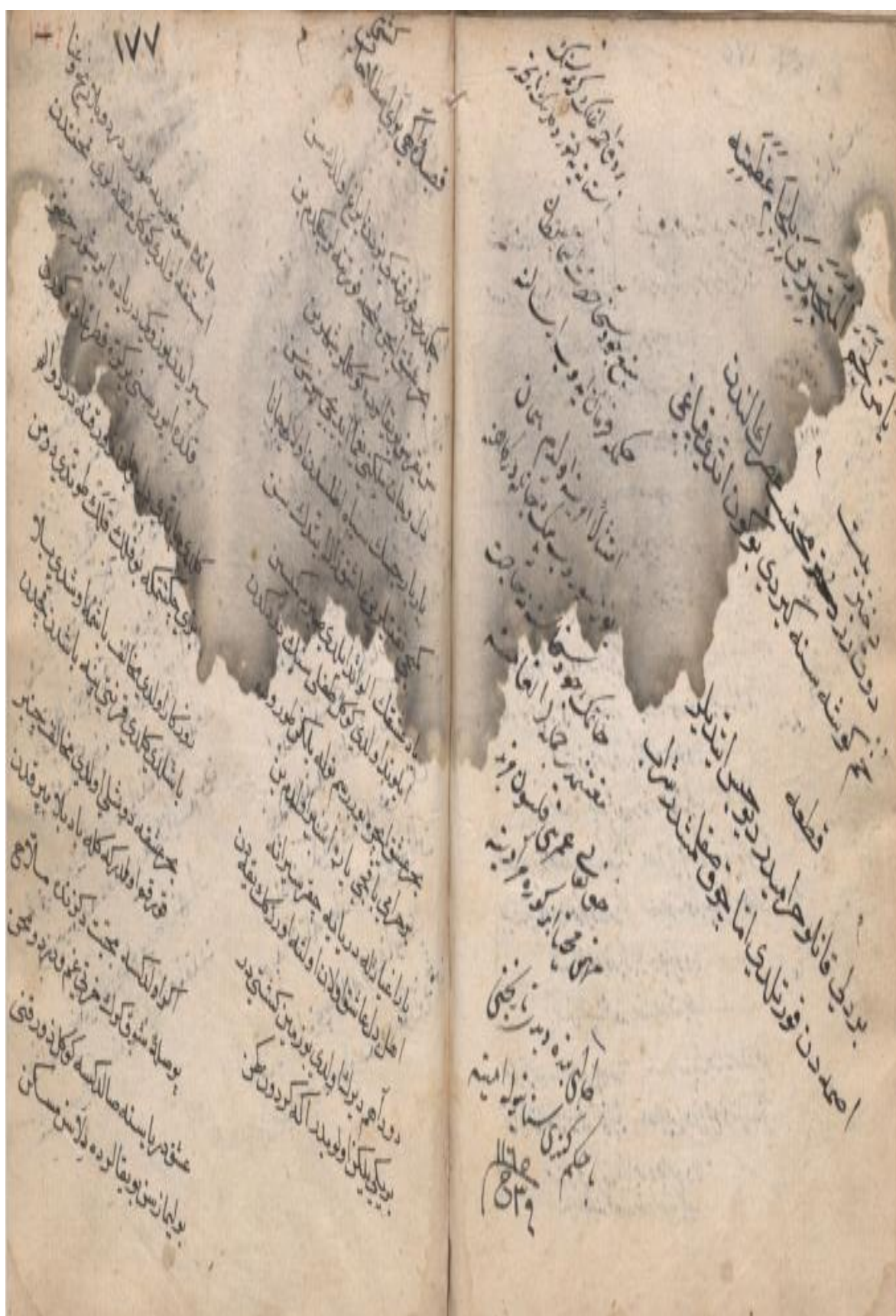

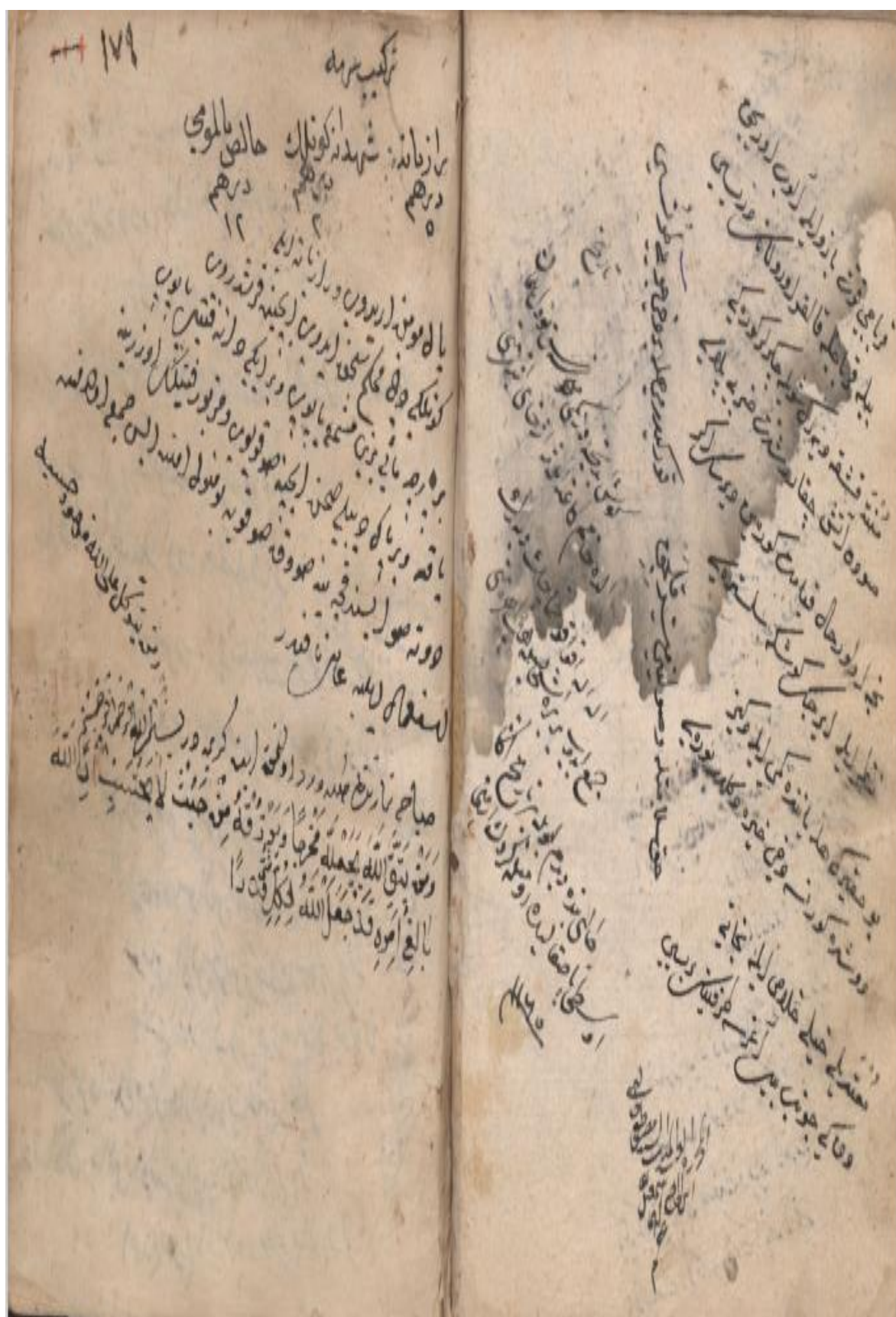

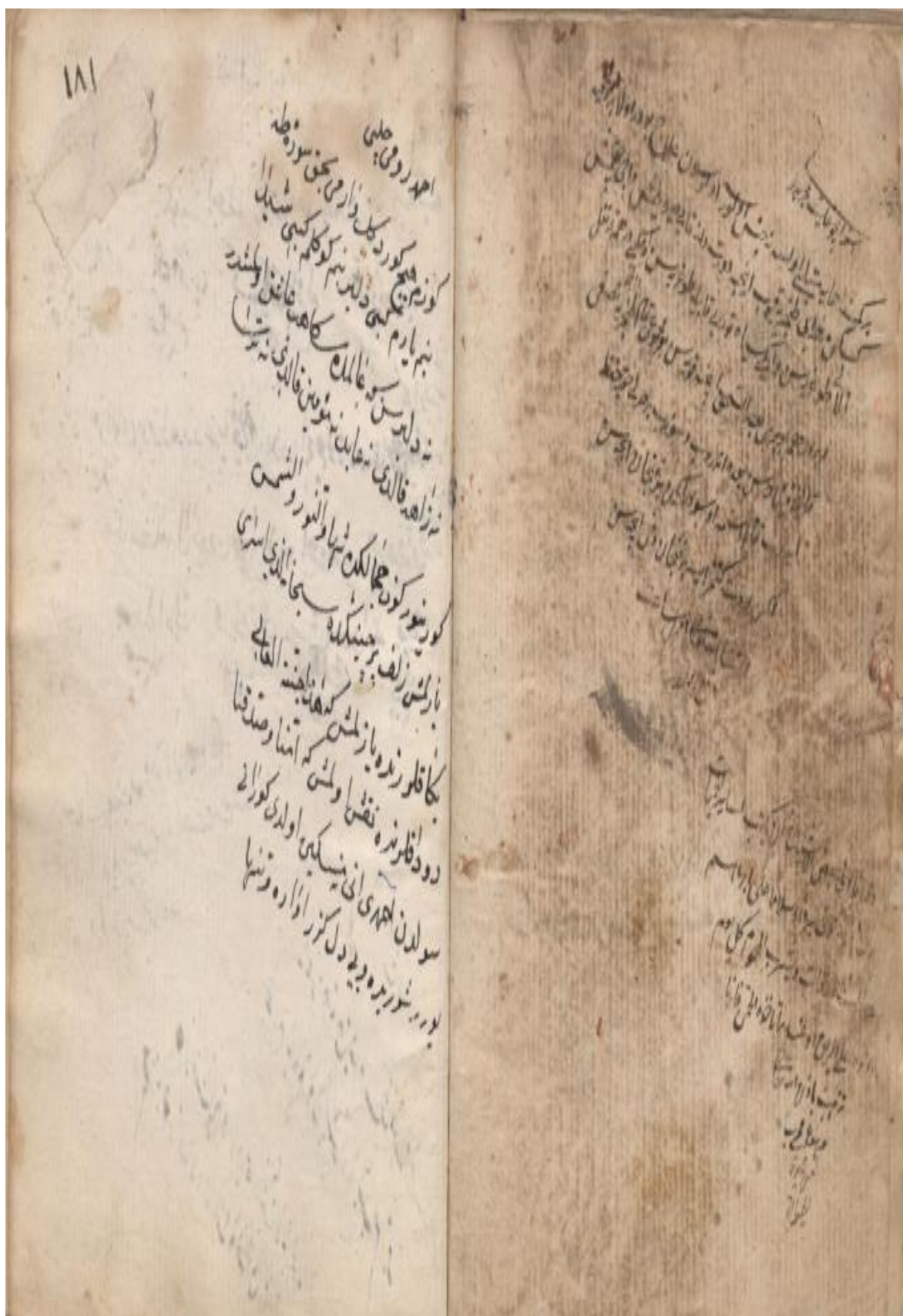

[illegible]

۱۸۶
 زین اکبر بن خسته انسان ایلدر
 قولوغه اکادورله غلمان ایلدر
 جان یوسفی مصر و موصلک بولور
 کنعان ایلنه اسکی سلطان ایلدر
 منصور اولی بند مالامله سوردر
 تحقیق فنا دارنه عربان ایلدر
 ایستور دنییه سوندر
 ایستور وصال استور دنییه سوندر
 عاشق کاکا جاننی قران ایلدر
 واعظ نری غورقه جهنم اولور
 بانجه اودین هر شئی بوندن ایلدر
 ۱۸۷
 مردانه لور غرقه بوندن صند
 وصلش ایلنه اسکی سلطان ایلدر
 احمد صفی الدین بوندن قیابیه
 عریان تورب دنییه دین ایلدر
 نغمه مجبوله درد دینی بونکن
 خیر الدین او طرفدن بوندم کلری
 ۱۸۸
 زین اکبر بن خسته انسان ایلدر
 قولوغه اکادورله غلمان ایلدر
 جان یوسفی مصر و موصلک بولور
 کنعان ایلنه اسکی سلطان ایلدر
 منصور اولی بند مالامله سوردر
 تحقیق فنا دارنه عربان ایلدر
 ایستور دنییه سوندر
 ایستور وصال استور دنییه سوندر
 عاشق کاکا جاننی قران ایلدر
 واعظ نری غورقه جهنم اولور
 بانجه اودین هر شئی بوندن ایلدر

16815

سیدیم او بلورین نازه فرنی
 بکزد قول لایله اوکل دغدی رنی
 غلبن بولمزین اویت عشوه رست
 کرسک بدوی له اسوج دیم فلکی

۱۸
 ۱۹
 ۱۱۸۰

۱۸۰۶

۱۰۸
 ۷۵۳
 ۱۰۸
 ۱۶۵
 ۵۸۵
 ۶۹۵
 ۱۰۸
 ۱۶۵
 ۵۸۵
 ۶۹۵

مجموع
 ۱۰۸
 ۷۵۳
 ۱۰۸
 ۱۶۵
 ۵۸۵
 ۶۹۵

این کتاب
 در
 کتابخانه
 قاجاریه
 موجود است

بهیچ حدیثی
 ۸۶
 ۵۷
 ۷۹

در این کتاب
 ۸۶
 ۵۷
 ۷۹

مجموعه اشعار

این کتاب
 در
 کتابخانه
 قاجاریه
 موجود است

در این کتاب
 ۸۶
 ۵۷
 ۷۹

